

Stroka

Raznovernost drobnih tiskov: izkušnja v Narodni in univerzitetni knjižnici

Stroka in praksa

**Sistematično poučevanje bralnih
učnih strategij na Osnovni šoli
Frana Albrehta Kamnik**

**Spoznavanje in uporaba priročnikov
za dijake tehniških šol**

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Vključujoča šola

Priročnik za učitelje in druge strokovne sodelavce

Danes mnogo učiteljev ugotavlja, da tradicionalni pristopi pri vzgojno-izobraževalnem delu niso več ustrezni, ker ne vodijo k zadovoljivim dosežkom učencev in dijakov. V ospredje prihaja koncept sodobne šole, ki ga podpira inkluzivna paradigma.

Da bi v slovenskih vrtcih in šolah še okrepili procese, ki podpirajo takšne pristope, je na Zavodu RS za šolstvo nastal priročnik Vključujoča šola.

Priročnik obsega **6 zvezkov**, zbranih v mapi, cena 15,00 €

PROTOKOLI
SOCIALNE IGRE
PRAKTIČNI PRIMERI
PRIMERI KOLEGIALNEGA
PODPIRANJA
TEORETIČNA IZHODIŠČA
IDEJE ZA DELO V RAZREDU
VPRAŠANJA ZA REFLEKSIJO
KONKRETNE
STRATEGIJE

Zakaj vključujoča šola

Formativno spremljanje v podporo vsakemu učencu

Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost

Socialno in čustveno opismenjevanje za dobro vključenost

Tudi učitelji smo učenci

Vključevanje v vrtcu

Pri nastajanju priročnika je sodelovalo več kot 25 svetovalcev Zavoda RS za šolstvo z bogato pedagoško prakso, z dobrim poznavanjem raziskav in teoretičnih izhodišč ter s številnimi izkušnjami na področju razvojnega dela in svetovanja.

Raznolikost
je naša
priložnost

Formativno
spremljanje
je naša pot

Vključenost
je naš cilj

	Romana Fekonja	
	Uvodnik	3
	Konferenca šolskih knjižničarjev	4
STROKA	Veronika Potočnik, Špela Velikonja	
	Raznovrstnost drobnih tiskov: izkušnja v Narodni in univerzitetni knjižnici	5
STROKA IN PRAKSA	Nataša Požar Barut	
	Aidan Chambers in njegov pristop k branju	18
	Anja Padar	
	Obravnavo domačega branja na primeru Vorančevih Solzic	26
	Urška Čarni	
	Izbirni predmet matematične delavnice v povezavi s knjižničnim informacijskim znanjem	32
	Pina Hu	
	Angleška bralna značka v 4. razredu	36
	Tadeja Česen Šink	
	Sistematično poučevanje bralnih učnih strategij na Osnovni šoli Frana Albrehta Kamnik	41
	Monika Dobravec	
	Uporaba bralnih učnih strategij pri pouku naravoslovja in tehnike v 5. razredu	52
	Nataša Markič	
	Poučna slikanica Miška Mica v arhivu	57
	Urška Jesenko	
	Ura zgodovine v 6. razredu v povezavi s knjižničnim informacijskim znanjem	62
	Nataša Litrop	
	Bralna značka od A do Ž. Motivacija za branje in razvijanje bralne pismenosti na Osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci	71
	Gregor Škrlič	
	Informacijsko-komunikacijska tehnologija in uporaba kataloga COBISS OŠ Prule	77
	Miriam Svete	
	Pravljični december v šolski knjižnici	82
	Vasilija Rupnik	
	Spoznavanje in uporaba priročnikov za dijake tehniških šol	89
	Karmen Sirk	
	Medpredmetno projektno delo – pomen stročnic na vrtu in v prehrani	99
	Mojca Kosovel	
	»ŠC bere« - bralna značka na novogoriškem šolskem centru	106
	Irena Brilej	
	Spodbujanje branja v praznični knjižnici	115

**MALI IN VELIKI
ODMEV**

Romana Fekonja	
ECIL 2017	119
Gregor Škrlič	
• Poročilo iz strokovnega Posveta Poti do knjige 2017	120
• Obisk 33. Slovenskega knjižnega sejma 2017	121
Borut Mlinarič	
Medvrstniško učenje oziroma tutorstvo v šolski knjižnici PGM ZBDS	122
Metka Kostanjevec	
Stati inu obstati	123
Katarina Jesih Šterbenc	
Obisk strokovnega srečanja »Izposoja v očeh knjižničarjev«	125

**S KNJIŽNIH
POLIC**

Biserka Lep	
Otroci z avtizmom	126
Nada Nedeljko	
Vzgajanje strastnih bralcev	127

ISSN 0353-8958
ŠOLSKA KNJIŽNICA
26. letnik
številka 3-4 (94-95) 2017

uredništvo: Romana Fekonja (odgovorna urednica), Zavod RS za šolstvo; Špela Bergoč, Zavod RS za šolstvo; Alja Bratuša, Osnovna šola Polzela; Tadeja Česen Šink, Osnovna šola Frana Albrehta Kamnik; Mateja Drnovšek, Osnovna šola Ljubljana – Polje; Metka Kostanjevec, Prva gimnazija Maribor; Biserka Lep, Zavod RS za šolstvo; mag. Nada Nedeljko; Zavod RS za šolstvo; Andreja Urbanec, Osnovna šola Orehek, Kranj; Gregor Škrlič, Osnovna šola Prule;
urednica založbe: Simona Vozelj; **lektura:** Valentin Logar; **prevod izvirčkov v angleščino:** Ensitra prevajanje, Brigita Vogrinec s.p.; **oblikovanje:** Studio Aleja d.o.o.; **priprava:** Design Demšar d.o.o., tisk: Present d.o.o., Ljubljana; **naklada:** 580 izvodov; **letna naročnina** (štiri številke): 38,00 €; fizične osebe imajo 25 % popust; cena posamezne enojne številke v prosti prodaji je 13,00 €, dvojne pa 23,00 €; v cenah je vključen DDV; **ustanovitelj in**

izdajatelj: Zavod Republike Slovenije za šolstvo; **predstavniki:** dr. Vinko Logaj; **naslov uredništva:** Romana Fekonja, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor, Trg revolucije 7, 2000 Maribor, tel. 02/320 80 65, e-pošta: revija.solskajniznica@zrss.si; **naročila:** Zavod RS za šolstvo – Založba, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana; faks: 01/300 51 99; zalozba@zrss.si. Revija je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, pod zaporedno številko 575.
© Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2018
Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.
Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega dovoljenja ni dovoljeno nobenega dela te revije kakorkoli reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske oblike reprodukcije (fotokopiranje) kot na elektronske (snemanje ali prepisovanje na kakršenkoli pomnilniški medij).

UVODNIK

ROMANA FEKONJA, odgovorna urednica

Pozdravljeni, spoštovani bralci in bralke,

sicer smo že krepko zakoračili v leto 2018, pa vendar z izidom pričujoče dvojne številke revije Šolska knjižnica, bogate z zapisi primerov dobre prakse, še za rep lovimo leto 2017.

V rubriki Stroka je tokrat prispevek na temo drobnih tiskov. V šolski knjižnici je tovrstnega gradiva kar precej in velikokrat ne vemo čisto točno, kako se lotiti obdelave in kako tovrstno gradivo umestiti v knjižnično zbirko in katalog. Zato največkrat konča v kaki škatli in čaka na čas, ko ga bomo vzeli v roke. Veronika Potočnik in Špela Velikonja sta opisali izkušnjo Narodne in univerzitetne knjižnice ter podali nekaj njihovih napotkov in preizkušenih praks, ki jih lahko s pridom uporabimo tudi v šolskih knjižnicah.

V rubriki Stroka in praksa sledi zajeten nabor opisov preizkušenih primerov uporabe knjižnice pri pouku in izvedbe ur KIZ-a v praksi. Največ primerov je razširjenih zapisov predstavitev, ki so jih imeli kolegi na konferenci šolskih knjižničarjev 2017. Nekaj jih še čaka na objavo, mi pa vas že vabimo k sodelovanju na konferenci šolskih knjižničarjev 2018, ki bo maja 2018 v Ljubljani.

Podobno kot so bili po temah razvrščeni prispevki na konferenci, tako so tudi opisani primeri združeni po temah: spodbujanje branja, učenje učenja, uporaba IKT in posebej primeri iz srednjih šol.

Najprej so zbrani prispevki na temo branja, opisan pa je tudi manj znan pristop za spodbujanje branja. Domače branje je tako za učence kot za

učitelje vedno znova izziv, posebna spodbuda pa je branje v tujem jeziku in kar lep čas je v naših šolah prisotna tudi angleška bralna značka.

Pred nekaj leti se je v okviru spodbujanja bralne pismenosti zelo razmahnilo poučevanje bralnih učnih strategij, kar je prineslo tudi obetajoče rezultate ter zadovoljstvo tako učencev kot učiteljev. Še posebej so zadovoljni na šolah, kjer so tovrstno poučevanje začeli izvajati učitelji vseh predmetov. V prispevku Tadeje Česen Šink je opisano, kako so se poučevanja bralnih učnih strategij sistematično lotili na OŠ Frana Albrehta Kamnik, Monika Dobravc pa predstavlja uporabo teh strategij pri pouku naravoslovja in tehnike.

Sledita opis uporabe slikanice pri pouku KIZ-a in opis primera medpredmetne povezave KIZ-a in zgodovine.

V zadnjem sklopu so zbrani prispevki kolegic iz srednjih šol. Tam je pouk KIZ-a malo drugačen, saj ga velikokrat izvajajo kot samostojne ure ali v okviru projektov. Predstavljene so ure, ko so kolegice dijakom predstavljale priročnike, pomagale pri uporabi in iskanju virov, informacij ter gradiva pri projektnem delu ter organizirale posebno bralno značko za celoten šolski center.

Omenila sem le nekaj člankov iz revije, ki je pred vami. Ob koncu pa boste spoznali še nekaj novosti s knjižnih polic ter aktualne dogodke so predstavljeni v rubriki Mali in veliki odmevi.

Prijetno branje in predvsem veliko uporabnih idej za delo vam želim. ●

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

ESS-projekt Krepitev kompetenc strokovnih delavcev na področju vodenja inovativnega vzgojno-izobraževalnega zavoda v obdobju od 2016 do 2018

Področje: Vseživljenjsko učenje

Vsebinski sklop: Konferenca šolskih knjižničarjev

Vabilo

KONFERENCA ŠOLSKIH KNJIŽNICARJEV

Ljubljana, maj 2018

Branje in spodbujanje branja

Pripravljamo:

- predavanja
- delavnice
- predstavitev primerov dobre prakse

Udeležba na konferenci je **brezplačna** (NI kotizacije), potrebna je prijava preko sistema KATIS (<https://lim3.mss.edus.si/Katis/Izpeljave.aspx?ID=2068>).

Raznovrstnost drobnih tiskov: izkušnja v Narodni in univerzitetni knjižnici

Diversity of Small Prints: Experience at the National and University Library

Veronika Potočnik, Špela Velikonja

Izvleček

Drobni tiski so pomemben del gradiva vsake knjižnice, predvsem kot fond nacionalne kulturne dediščine. Knjižno gradivo, ki ga imenujemo drobni tisk, je najštevilčnejše in vsebinsko raznovrstno gradivo. Lahko ga označimo kot fragmentarne dokumente vsakdanjega življenja. Pomembna je njegova promocija, saj le tako lahko pridobimo del gradiva, ki drugače ne bi našel svojega prostora v knjižnicah. Bibliografska obdelava drobnega tiska zahteva drugačen pristop.

Pojavljalo se je vprašanje, ali je drobni tisk sploh vredno zbirati in hraniti, saj je veljal za manj pomembno gradivo s kratkotrajno aktualno vrednostjo. Izkazalo se je, da informacijska in kulturna vrednost drobnega tiska narašča s časovnim odmikom. Ker vsebuje informacije o vsakdanjem življenju, je lahko koristen vir informacij za raziskovanje duha časa.

Ključne besede

drobni tisk, efemerno gradivo, promocija, katalogizacija, zbirni zapisi, inventarizacija

UDK 025.17

Keywords

small print, ephemeral material, promotion, cataloguing, collective entries, inventorying

Abstract

Small prints are an important part of the material of any library, especially as a fund of national cultural heritage. The literary material we call small print is the most numerous and diverse in content. It can be labelled as the fragmentary documents of everyday life. Its promotion is important, because that is the only way we can acquire a segment of material which would otherwise not be included in libraries. The bibliographic processing of small print requires a different approach.

The question arose whether small print was even worth collecting and keeping, for it was considered less important material of short-lived actual value. As it turns out, the informational and cultural value of small print increases with time. Because it contains information about everyday life, it may be a useful source of information for researching the spirit of the time.

1 UVOD

Knjižno gradivo, ki ga imenujemo drobni tisk, je najštevilčnejše in vsebinsko najbolj raznoliko. Ima značilnosti prehodnega in vsakdanjega gradiva. Lahko ga označimo kot fragmentarne dokumente vsakdanjega življenja. Navadno ima dnevno aktualno vsebino (primeri so vabila, jedilni listi, programi prireditev, reklamno gradivo, informativno gradivo ipd.) ali pa njegov status določi vsebina publikacije (katalogi izdelkov, telefonski imeniki, katalogi razstav ipd.). »Drobni tiski tako opravljajo funkcijo aktualnega obveščanja na praktičnih področjih družbenega, zasebnega in ekonomskega življenja.« (Filo, 1973) Kadar želimo opredeliti drobni tisk in poiskati nekaj njegovih značilnosti, lahko rečemo, da v sebi velikokrat skriva avtentično realnost razvoja družbe, njene kulture, običajev in navad ljudi ter posameznih socialnih slojev. Gradivo ni dostopno v redni knjigotrški ponudbi, težko ga je slediti, redko pride do knjižnice in tudi do bibliografije.

V preteklosti se je velikokrat pojavilo vprašanje, ali drobni tisk hraniti ali ne. V Narodni in univerzitetni knjižnici smo sledili temeljnemu načelu obveznega izvoda, ki navaja: »vsi tiski, ne glede na vsebino, obliko ali velikost, so enako pomembni, in potrebno jih je hraniti, ker že s svojim obstojem pričajo o času, v katerem so nastali. Zato se vrednost zbirk obveznega izvoda ne meri po vrednosti posamičnih del, temveč po kompleksnosti fonda.« (Kodrič-Dačić, 2001)

V zbirki Slovenike¹ zavzemajo drobni tiski posebno mesto. »Predpisi o obveznem izvodu so namreč naplavili v javne znanstvene knjižnice gradivo, ki na prvi pogled ni imelo nobene znanstvene vrednosti, vendar je v luči novih funkcij deželnih knjižnic po marčni revoluciji dobilo poseben pomen. Obvezni izvod je postal temeljni mehanizem zbiranja gradiva za čim bolj popolno zbirko gradiva o posamezni kronski deželi, ki naj bi omogočala izdelavo prispevkov o kulturi dežele, njeni kulturni zgodovini, literaturi in izdelavo deželne bibliografije. Zato je treba v tako zbirko brez izjeme vključiti tudi drobni tisk in na videz ne-

1 To je gradivo v slovenskem jeziku, o Sloveniji in Slovencih, slovenskih avtorjev, slovenskih založb, natisnjeno v Sloveniji.

pomembne dnevnikarje, saj so le-ti v luči potencialnih raziskovanj imeli posebno vrednost.« (Kodrič-Dačić, 2001)

2 ZAKONODAJA

Zbiranje obveznega izvoda publikacij na našem ozemlju poteka neprekinjeno že od leta 1807, torej že dobrih dvesto let. »Predpisano je bilo z različnimi uredbami, dekreti in zakoni, ki so bolj ali manj uspešno zagotavljali dotok obveznih izvodov najprej v Avstrijskem cesarstvu, Ilirskih provincah, avstro-ogrskem cesarstvu in ne nazadnje v Republiki Sloveniji« (Kisovec, 2007).

Ker je bil prvotni namen zbiranja obveznega izvoda predvsem cenzuriranje tiska, je bil pošiljatelj obveznega izvoda tiskar. Vendar je namen zbiranja obveznega izvoda »cenzuro« zelo hitro prešel. Pravo bistvo zbiranja je danes predvsem zagotavljanje varstva kulturne dediščine in izdelava nacionalne bibliografije. Obvezni izvod lahko pojmuje tudi kot enega od mehanizmov za vzpodbujanje pretoka informacij ter omogočanje dostopa do le-teh.

Do leta 2006 je področje obveznega izvoda urejal Zakon o obveznem pošiljanju tiskov, ki je kot zavezanca za pošiljanje obveznih izvodov tiskanih publikacij določal tiskarja, novi zakon (Zakon o obveznem izvodu publikacij, UL RS, 01, 06) pa v 9. členu določa, kdo so novi zavezanci,² in v 13. členu predpisuje obveznosti depozitarnih organizacij.³ Zakon, poleg drugega, določa, da morajo biti bibliografski ter drugi formalni in vsebinski podatki o obveznem izvodu dostopni v vzajemnem katalogu slovenskih knjižnic (16. člen) in da so depozitarne organizacije kazensko odgovorne za neupoštevanje in neizvajanje s tem zakonom določenih obveznosti (23. člen).

V Zbirki drobnega tiska in sive literature v Narodni in univerzitetni knjižnici danes zbiramo:

- 2 Zavezanci za obvezni izvod so založniki, izdajatelji, distributerji in drugi primerljivi subjekti, ki izdajajo, razširjajo ali objavljajo publikacije iz 4. člena tega zakona, tako da so dostopne javnosti, in so pravne ali fizične osebe s sedežem, podružnico ali prebivališčem v Republiki Sloveniji.
- 3 Depozitarna organizacija je dolžna sprejemati, zbirati, obdelovati, hraniti in dajati v uporabo obvezni izvod za študijske, raziskovalne in podobne namene v skladu s tem zakonom.

- kataloge (sejmov, razstav, festivalov, založb, mode, podjetij in izdelkov ipd.);
- programe (konferenc, simpozijev, festivalov, prireditvev, razstav, založb, gledališč ipd.);
- učne pripomočke (preglednice, učne slike, periodni sistem, slovnice bliskovito ipd.);
- koledarje (rokovnike, stenske), ki prikazujejo tematsko vezano vsebino;
- reklamno gradivo (navodila za uporabo, kulinarika, politične stranke, opisi krajev, opisi izdelkov ipd.);
- informativno gradivo (fakultet, srednjih šol, vrtcev, društev, prireditvev in koncertov, turistične prospekte, športne tiske, vozne rede, telefonske imenike, statute ipd.).

3 PROMOCIJA DROBNEGA TISKA

S starim zakonom je bil zavezanec za obvezni izvod tiskar in smo tako pridobili ogromno gradiva, saj so tiskarji pošiljali vse, kar so natisnili. Danes, ko so zavezanci založniki, je pridobivanje drobnega tiska veliko težje. Založnikov drobnega tiska je veliko več in ti niso klasični založniki (MK, DZS ipd.). Založniki drobnega tiska so banke, ustanove, katerih primarna dejavnost ni izdajanje publikacij, društva, vrtci, šole, zavodi, kulturne ustanove, gospodarska podjetja ipd. Večina od njih ne ve, da bi morali v NUK pošiljati drobne tiske. NUK pa je v sledenju tem publikacijam omejen, saj nimajo CIP-a, ISSN-ja ali ISBN-ja. Ko smo preučevali tuje raziskave, smo ugotovili, da knjige predstavljajo le 5 odstotkov vsega

tiska, zato je pomembno tudi zbiranje preostalih tiskovin. Zajemajo družbeno-politični, kulturni in socialni kontekst, ki drugače ne bi bil povedan ali raziskan. Ker drobnemu tisku težko sledimo skozi produkcijo, je potrebna promocija, da lahko pridobimo gradivo v knjižnicah. V Narodni in univerzitetni knjižnici smo se odločili, da bomo gradivo promovirali predvsem z razstavami in aktivno udeležbo ob ključnih dogodkih, kot so bili npr. protesti leta 2012. Ob napovedanih protestih se je veliko govorilo o izdelavi plakatov, letakov in drugih tiskih, zato smo se v Zbirki drobnega tiska in sive literature odločili za aktivno vlogo promoviranja, da pridobimo čim več tega gradiva. Poklicali smo na Radio Študent, kjer smo v živo predstavili svojo nalogo, o zbiranju tega gradiva izdali članek v časopisu Delo in reviji Mladina oz. poklicali njihove novinarje. Tako je nastala bogata zbirka protestov, ki bo sčasoma pridobila na vrednosti.

Slika 2: Letak s protestov leta 2012

Slika 1: E-naslovnica članka o drobnem tisku v Mladini

Že četrto leto zapored v Zbirki drobnega tiska in sive literature tudi sodelujemo z Zbirko tiskov Slovencev zunaj RS (Heleno Janežič) pri razstavah o Slovencih zunaj meja, naših izseljencih in migrantih. Pridobitev njihovega gradiva predstavlja prav posebno kulturno dediščino, saj prikazuje življenje po migraciji in integracijo v novo okolje skozi kulturološko razliko in ohranjanje dediščine domovine. Tako hranimo bogato zbirko drobnega tiska izseljencev, ki prikazuje njihovo društveno življenje, kulturne prireditve, koncertne liste ipd. Zadnja razstava z naslovom **V obljubljeno deželo: Slovenke v ZDA** je bila še posebej odmevna in kljub temu da so imele osrednjo

Slika 3: Del drobnega tiska, predstavljenega na razstavi V obljubljeno dežel: Slovenke v ZDA

nit ženske in njihova pisana beseda, je drobn tisk pripovedoval svojo zgodbo. Zgodbo o njihovih kulturnih domovih, časopisih, slovenski šoli, potici, harmoniki, klobasi, plesu, gledališču in predvsem povezovanju s slovenskimi koreninami. Razstava je bila dvojezična, saj je bila postavljena v poletnem času, ko v NUK pride največ turistov. Veliko časa smo vložili v promocijo (članki v časopisih, gostovanje v

televizijskih in radijskih oddajah). Sodelovali smo z Izseljensko matico in razstavo otvorili kot del prireditve Dobrodošli doma. Razstavo si je ogledalo več kot 15.000 obiskovalcev. Ko smo jo zaprli, smo gostovali še v vili Vipolže v Goriških Brdih in v knjižnici Črnomelj, septembra pa bomo gostovali tudi v največjem slovenskem domu v ZDA, v Clevelandu.

Če te ni v medijih, ne obstajaš...

Beležimo 16 obsežnejših prispevkov v revijah in časopisih

- Delo, 30. junij, str. 12 + spletna izd.
- Demokracija, 7. julij, str. 54-55
- Družina, 10. julij, str. 12
- Gorenjski glas, 22. julij, str. 18 + spletna izd.
- Jana, 28. junij, str. 44-47
- Mladina, 5. avgust, str. 66-69
- Moja Slovenija, posebna izdaja julij, str. 12
- Novi glas, 30. junij, str. 16
- Primorski dnevnik, 30. september, str. 13
- Reporter, 20. junij, str. 58-59
- Rodna gruda, spletna izdaja, oktober 2016
- Slovenski čas, julij, str. 16
- Študentske avstralskih Slovencev, spletni portal – obsežno poročilo o odprtu
- Večer, sobotna priloga, 22. oktober, str. 22-25 + splet. izd.
- Vzajemnost, spletna izdaja, 6. november 2016
- Ženska, september, str. 42-43

Slika 4: Predstavitev medijske odmevnosti razstave V obljubljeno deželo – Slovenke v ZDA

Po končani razstavi smo naredile tudi SWOT-analizo:

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Domač teren (lokacija in gradivo) • Tema, ki jo »obvladamo« • Tema, ki je zanimiva za širok krog ljudi • Aktualna tema • Odlično filmsko delo • Možnost sodelovanja z drugimi institucijami • Dobra medijska pokritost • Fleksibilnost udeleženih • Poletni čas – obiski izseljencev in turistov • Dvojezična razstava in katalog 	<ul style="list-style-type: none"> • Ne v zadostni meri vnaprej pripravljena strategija komuniciranja (improvizacija) • Prodaja kataloga v NUK (nepovezanost med prodajalno in informacijo, kje dobiti katalog – varnostnik kot prodajalec!) • Prodaja kataloga nasploh! • Razstave nismo fotografsko dokumentirali • Nezadostno oglaševanje spremljevalnih prireditev
PRILOŽNOSTI	GROŽNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Sodelovanje z različnimi institucijami (Slovenska izseljenska matica, Slovenski etnografski muzej, Mestni muzej Ljubljana, Muzej krščanstva Sliščna) • Navezava novih stikov z izseljenci in srečanje z njihovimi zgodbami • Širjenje vedenja o nalogah NUK – hramba slovenike – in posledično pridobivanje novega gradiva • Navdušili raziskovalce za študijsko uporabo gradiva, ki ga hrani NUK • S spremljevalnimi dogodki razširjamo krog obiskovalcev 	<ul style="list-style-type: none"> • "nedihanje" hiše z razstavo (katerokoli) in dogodki ob njej • negativizem v lastnih vrstah

Slika 5: SWOT-analiza, avtorica Helena Janežič, NUK

4 BIBLIOGRAFSKA OBDELAVA

Drobni tisk obdelujemo na dva načina: publikacijo obdelamo posamično ali pa z zbirnim zapisom. Kriterij za posamično obdelavo je izraziti naslov in kolofon z osnovnimi podatki o publikaciji. Obdelamo ga lahko kot monografsko publikacijo (ISBD-M) ali kot neknjižno gradivo (ISBD-PM, CM, ER, NBM).

Kriteriji za posamezno obdelavo so:

- avtorstvo,

- cip-zapis,
- strnjeno besedilo.

Pri večini drobnega tiska po navadi ni podatka o izdajatelju, avtorjih, ni letnice izdaje ali drugih podatkov o identifikaciji publikacije, vsebuje lahko le slike ali besedilo. V takšnih primerih se raje odločimo za uvrstitev v zbirni zapis kot za posamično formalno obdelavo.

Primeri posameznih zapisov:

Primer 1

Tabela 1: COBISS zapis ID = 284456960

Polje	Ind.	Podpolja
001		ac - popravljen zapis ba - tekstovno gradivo, tiskano cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica
010		a978-961-209-693-9 d4,50 EUR
100		bd - publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu c2016 ek - odrasli, zahtevno (neleposlovje) hslv - slovenski lba - latinica
101	[0]	aslv - slovenski
102		asvn - Slovenija
105		aa - ilustracije bv - priročnik
200	[1]	aSrednješolski plonk iMatematika f[besedilo in ilustracije Gregor Pavlič gIlustracija v logotipu Igor Šinkovec]
205		a1. izd. b3. ponatis
210		aLjubljana cRokus Klett d2016 e[Dobrich] gFoliart
215		a1 zgibanka ([6] str.) cilustr. d30 cm
225		aZbirka #Plonk
300		aČelni nasl.
300		aAvtor naveden v kolofonu
300		a1.000 izv.
606	[1]	aMatematika wPriročniki 2NUK - Splošni slovenski geslovník
675		a51(035) b5 - Matematika. Naravoslovne vede c51 - Matematika s51 - Matematika vUDCMRF 2011
700	[1]	3847203 aPavlič bGregor f1954- 791180 4070 - avtor 4440 - ilustrator
702	[01]	368917859 aŠinkovec bIgor 4440 - ilustrator
900	[1]	3847203 aPavlič bGrega
900	[1]	3847203 aPavlič bG.

Izpis po ISBD

PAVLIČ, Gregor, 1954

Srednješolski plonk. Matematika / [besedilo in ilustracije Gregor Pavlič ; ilustracija v logotipu Igor Šinkovec]. - 1. izd., 3. ponatis. - Ljubljana : Rokus Klett, 2016 ([Dobrich] : Foliart). - 1 zgibanka ([6] str.) : ilustr. ; 30 cm. - (Zbirka Plonk)

Čelni nasl. - Avtor naveden v kolofonu. - 1.000 izv.

ISBN 978-961-209-693-9 : 4,50 EUR

1. Gl. stv. nasl.

a) Matematika--Priročniki 51(035)

COBISS.SI-ID 284456960

V prvem primeru se srečujemo z zgibanko Srednješolski plonk Matematika. Odločili smo se za obdelavo v posameznem zapisu, v maski M. Publikacija ima avtorja, kolofon in vse ustrezne podatke za kakovostno obdelavo. Pri zgibankah so podatki o avtorjih pogosto navedeni v kolofonu na koncu zgibanke. V ta-

kem primeru so avtorji v polju 200 navedeni v oglatem oklepaju, indikator v 200 je 1, obvezna je tudi opomba v 300. V 215a pišemo 1 zgibanka in ne zloženka, poleg izraza v okroglem oklepaju navedemo število strani. Če zgibanka ni številčena, število strani preštejemo sami in jih navedemo v oglatem oklepaju.

Primer 2

Tabela 2: COBISS zapis ID = 223619328

Polje	Ind.	Podpolja
001		an - nov zapis bk - dvodimenzionalno slikovno gradivo cm - monografska publikacija d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica
100		bd - publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu c2005 ek - odrasli, zahtevno (neleposlovje) hslv - slovenski lba - latinica
101	[0]	aslv - slovenski
102		asvn - Slovenija
116		ad - fotomehanska reprodukcija bi - papir dc - večbarvno gad - plakat
200	[0]	aJezikaj! bSlikovno gradivo eevropski dan jezikov 26. september 2005 etvoja šola - najboljši prostor in čas za učenje jezikov. Izrabi to. foblikovanje ArnoldVuga+ gad&d Barbara Hiti gilustracija Sara Jassim
210		aLjubljana cZavod RS za šolstvo d[2005] e[Postojna] gČukgraf
215		a1 plakat cbarve d98 x 68 cm
610	[0]	aplakati atuji jeziki aučenje
675		a766 c766 - Uporabna grafična umetnost. Komericalna grafika vUDCMRF 2011
700	[1]	372041315 aHiti bBarbara 4130 - grafični oblikovalec
702	[01]	388601443 aJassim bSara 4440 - ilustrator
712	[02]	aArnoldVuga+ cLjubljana 4130 - grafični oblikovalec

Izpis po ISBD

HITI, Barbara

Jezikaj! [Slikovno gradivo] : evropski dan jezikov 26. september 2005 : tvoja šola - najboljši prostor in čas za učenje jezikov. Izrabi to. / oblikovanje ArnoldVuga+ ; ad&d Barbara Hiti ; ilustracija Sara Jassim. - Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, [2005] ([Postojna] : Čukgraf). - 1 plakat : barve ; 98 x 68 cm

a) plakati b) tuji jeziki c) učenje

766

COBISS.SI-ID 223619328

V primeru 2 smo imeli pred seboj plakat, ki smo ga obdelali v posameznem zapisu, v maski N.

Plakate obdelujemo v maski N kot slikovno gradivo, za katerega je obvezno polje kodiranih podatkov 116. Vsebuje podatke, ki se nanašajo na neprojecirno slikovno gradivo po ISBD (NBM). Z njim natančneje definiramo tip slikovnega gradiva, podlago, na katerem je gradivo natisnjeno/naslikano (primarno in se-

kundarno), tehnike, uporabljene pri nastanku, barve in oznako namena.

V polju 001 v podpolju b kodiramo s kodo k – dvodimezionalno slikovno gradivo.

Obvezno je tudi podpolje b v 200 – posebna oznaka gradiva. Dimenzije in oznako plakata navedemo v polju 215, za fizični opis.

Pomembno pri slikovnem gradivu je tudi, da je prvi avtor oblikovalec.

5 ZBIRNI ZAPISI

Kdaj se torej odločimo **za obdelavo v zbirnih zapisih?** »Zbirni zapisi so primerni za gradivo, ki bibliografsko sicer ni povezano, ga pa družijo skupni element. To je lahko posameznik, ustanova, dogajanje, proces ali obdobje, vsebina, jezik, žanr itn. Za zbirne zapise pridejo v poštev predvsem drobni tiski in drugo neknižno gradivo, ki po enem ali več zgornjih kriterijih predstavljajo določeno celoto, imajo skupen socialnozgodovinski pomen (na primer predvolilni letaki in pamfleti, drobni tiski in brošure, ki jih izdajajo politične stranke, verske skupnosti in druge interesne skupine, razglednice, letaki, plakati ipd.), gradivo, napisano v pri nas manj uporabljenih jezikih in/ali pisavah (na primer makedonski in albanski osnovnošolski učbeniki), ter različne monografije, katerih vsebino je mogoče opredeliti z eno ali nekaj vsebinskimi oznakami (na primer poljudne izdaje svetopisemskih zgodb v tujih jezikih in/ali pisavah) in glede na žanr (otroške slikanice brez besedila). Zbirni zapisi združujejo gradivo, ki ga uporabniki praviloma nikoli ne iščejo po naslovu ali celo po avtorju, ampak vedno tematsko. Zapis za večje število tako ali drugače povezanih enot pomeni bogatejšo informacijo kot posamezni zapisi za posamezne naslove, ki že zaradi svoje številčnosti in zaradi tega, ker povezav med njimi ni, pravzaprav izgubijo svojo vrednost.« (Kalčič, 1997)

V NUK-u nas je novi Zakon o obveznem izvodu (2006) spodbudil, da smo začeli drobni tisk redno razvrščati v zbirne zapise. Obdelava z zbirnimi zapisi v času starega zakona še ni stekla. Zdaj gradivo pošilja založnik in ga na letni ravni zbiramo pod njegovim imenom. Zaradi tega se nam je razvrščanje gradiva poenostavilo in zbirne zapise izdelujemo največkrat na založnika.

Vsebinska obdelava je pri zbirnih zapisih zelo pomembna, zato mora biti natančna in zajeti čim več kosov, ki smo jih zbrali v en zbirni zapis. Z vsebinsko obdelavo namreč povemo, kakšna je vsebina gradiva. **Značnica oz. normativna točka dostopa** je pri zbirnih zapisih v večini primerov stvarna.

Odločiti se za obdelavo drobnega tiska v zbirnem zapisu, ni enostavno. Pot do končne

izdelave zbirnega zapisa je precej drugačna od obdelave monografske publikacije. Ko dobi katalogizator v roke knjigo, jo lahko takoj obdela, pri izdelavi zbirnega zapisa pa je proces daljši. Gradivo po določenih kriterijih najprej zberemo v skupine. Ko ocenimo, da je neka skupina gradiva bodisi vsebinsko, po imenih založnika ali izdajatelja, kraja založnika pripravljena, jo v zbirnem zapisu tudi popišemo. Pri razvrščanju drobnega tiska v posamezne skupine potrebujejo katalogizatorji veliko prostora, saj je treba gradivo postaviti na odlagalne površine pregledno, potrebno pa je tudi sprotno dopolnjevanje skupin s prihajajočimi izvodi drobnega tiska. Preden je določena skupina gradiva vsebinsko ali kako drugače pripravljena za obdelavo v zbirnem zapisu, lahko mine tudi leto dni.

Pri razvrščanju in sortiranju gradiva nam je v NUK-u v pomoč tabela 3 (Popis gradiva v mapi).

Tabela nam je v pomoč, ko gradivo razvrščamo po skupinah. Ko neko skupino gradiva nabereмо, v tabelo vpišemo »naslov«, ki se nam zdi primeren za skupino (Volitve, Cankarjev dom, Slovenci v Ameriki ipd.), vsako enoto posebej pregledamo in napišemo letnice (interval od do), preverimo jezike gradiva (turistični prospekti imajo več jezikov npr.). Dodamo še predmetne oznake in preštejmo kose gradiva, ki bodo zajeti v zbirni zapis. Ko se lotimo dejanske obdelave v Cobissu, podatke vpisujemo iz tabele in gradiva.

Zbirne zapise kreiramo v vnosni maski Z (zbirke) v formatu COMARC. Tvorimo krajši bibliografski zapis, ki na kratko opisuje in identificira zbrano gradivo pod enim naslovom zbirnega zapisa.

Struktura zbirnega zapisa po posameznih blokih in poljih:

Blok 1XX

Polje 001

V podpolje *001b* – vrsta zapisa vnesemo kodo za vrsto gradiva za enote v zbirki – najpogosteje je to koda *a* – *tekstovno gradivo*, tiskano, v primeru, ko v en zapis združimo večvrstno gradivo, pa koda *m* – *večvrstno gradivo*.

V podpolju *001c* – *bibliografski nivo* – je koda *c* – *zbirni zapisi*.

Tabela 3: Popis gradiva v mapi

IZDAJATELJ, ZALOŽNIK, TEMATIKA (vse variante) [NASLOV]:									
LETA (interval):									
LETO	JEZIK								SKUPAJ
	SLV								
SKUPAJ									

OPOMBE:
PREDMETNE OZNAKE (kaj vsebuje npr. študijski programi, vabila, register, reklame, vozni redi ...):

Polje 100

V podpolja *bcd* vpišemo podatke o letih izida. Zbirka je lahko zaključena, nezaključena ali pa leta izida ne poznamo natančno.

Na primer: *100 b – g publikacija, ki izhaja več kot eno leto*

100 c – 1991

100 d – 9999

ali *100 b – g*

100 c – 1998

100 d – 2000

V podpolje *100c* vnesemo najzgodnejše leto izida zbirke, v podpolje *100d* pa zadnje oziroma pustimo odprto, če zbirka ni zaključena (odprta letnica je potem tudi v polju *210*). V primeru da ni nikjer navedeno leto izida, ga poskušamo ugotoviti (verjetno leto izida), tudi v tem primeru označimo v *100 b – d*, ter v polju *210* dodamo leto v oglatem oklepaju z vprašajem, na primer [2000-2004?].

Polje 101

Vnesemo kodo za jezik besedila enot zbirke.

Polje 102

Vnesemo kodo države izida ali izdelave.

Blok 2XX**Polje 200**

Glavni stvarni naslov oblikuje katalogizator. Ta naslov je v jeziku katalogizacijske ustanove in v obliki, ki jasno opisuje zbirko.

Naslov (in dodatek k naslovu) vnesemo v oglatem oklepaju v podpolja *200a* in *200e*, podatke o odgovornosti ustrezno vnesemo v podpolja bloka *2XX*.

Primeri:

200_1 a [Narodni dom : e informativno gradivo]

200_1 a [KD : e informativno gradivo]

200_1 a [Medvešek Pušnik : e družba za upravljanje : e informativno gradivo]

200_1 a [Škofija Rottenburg-Stuttgart : e pastirska pisma]

200_1 a [Johnson & Johnson : e reklamno gradivo]

Polje 210

V podpolje 210a vnesemo kraj izida (lahko jih je več – pišemo do tri kraje), v podpolje 210c vpišemo založnika in v podpolje 210d leto izida. Če je leto izida nezaključeno, lahko drugo leto navedemo v koničastem oklepaju <>. Lahko pa letnico tudi pustimo odprto.

Na primer: 210a *Ljubljana c Johnson & Johnson d 2006-<2007>*

Na primer: 210a *Ljubljana c Belinka d 2003-2005*

Na primer: 210a *Ljubljana c Cankarjev dom d 2006-*

Polje 215

Vnesemo število fizičnih enot gradiva. Ker število enot gradiva dodajamo v zapisih, vnesemo število v koničastem oklepaju.

Na primer: <200> enot

Blok 3XX

V opombah poskušamo čim bolj natančno in na kratko opisati, kaj zbirka vsebuje.

Na primer:

300__a *Vsebuje vabila, informacije o razpisih, natečajih, štipendijah, festivalih*

300__a *Vsebuje informativno gradivo o gradnji stanovanjskih objektov*

300__a *Vsebuje cenike oglasnega prostora*

300__a *Vsebuje vabila na seminarje, delavnice*

Blok 6XX

Pri vsebinski obdelavi lahko uporabljamo sprejete predmetne oznake, ki jih v skladu s SSG-jem vnašamo v polja (600 do 609) ali prosto oblikovane predmetne oznake, ki jih vnašamo v polje 610.

Na primer:

606a *Volitve y Slovenija z 1997 2 NUK*

610a *organizacija prireditve a svetovanje a izobraževanje a informativno gradivo a drobni tiski*

Z vrsticem UDK opišemo vsebino zbirke. Na primer:

675	a 323.15(450.36=163.6) c 323.15(=163.6) - Slovenci, narodne manjšine v UDCMRF 2006
------------	---

Primer 3

Tabela 4: COBISS-zapis ID = 250551808

Polje	Ind.	Podpolja
001		an - nov zapis ba - tekstovno gradivo, tiskano cc - zbirni zapis d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica
100		bg - publikacija, ki izhaja več kot eno leto c2007 d9999 ek - odrasli, zahtevno (neleposlovje) hslv - slovenski lba - latinica
101	[0]	aslv - slovenski
102		asvn - Slovenija
200	[1]	a[Osnovna šola Preserje pri Radomljah e informativno gradivo]
210		aPreserje pri Radomljah cOsnovna šola d2007-
215		a<8> enot
610	[0]	a informativno gradivo a osnovne šole akulturne dejavnosti ašportne dejavnosti aizobraževalne dejavnosti ašolski skladi adrobni tiski azgibanke
675		a37 c37 - Vzgoja in izobraževanje. Šolstvo. Pouk vUDCMRF 2011

Izpis po ISBD

[OSNOVNA šola Preserje pri Radomljah : informativno gradivo]. - Preserje pri Radomljah : Osnovna šola, 2007- . - <8> enot

a) informativno gradivo b) osnovne šole c) kulturne dejavnosti d) športne dejavnosti e) izobraževalne dejavnosti f) šolski sklad g) drobni tiski h) zgibanke

37

COBISS.SI-ID 250551808

Slika 6: Gradivo v mapi Zbirni zapis Osnovna šola Preserje pri Radomljah

V primeru 3 (tabela 4) smo se srečali z različno vsebino informativnega gradiva Osnovne šole Preserje pri Radomljah. Pri večini drobnega

tiska po navadi ni podatka o izdajatelju, avtorjih, ni letnice ali drugih podatkov o identifikaciji publikacije, vsebuje lahko le sliko ali besedilo. V takšnih primerih se raje odločimo za uvrstitev v zbirni zapis kot za posamično formalno obdelavo.

Pomembna polja pri zbirnih zapisih:

100b, c in d. Ko kakšno zbirko zaključimo v podpolje 100d navedemo leto izida zadnjega kosa, drugače pustimo 100d podpolje odprto z oznako 9999.

200 a[] – Naslov damo vedno v oglati oklepaj, ker smo ga kreirali sami.

210d – odprta letnica, lahko tudi v < > začasno zadnje leto

215 a < > število kosov v zbirki, če je zbirka zaključena < > odstranimo

Primer 4 Tabela 5: COBISS-zapis ID =258086144

Polje	Ind.	Podpolja
001		an - nov zapis ba - tekstovno gradivo, tiskano cc - zbirni zapis d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica
100		bg - publikacija, ki izhaja več kot eno leto c1920 d9999 ek - odrasli, zahtevno (neleposlovje) hslv - slovenski lba - latinica
101	[0]	aslv - slovenski aeng - angleški
102		ausa - Združene države Amerike
200	[1]	a[Slovenski izseljenci eZDA]
210		aNew York [etc.] cSlovenski narodni dom [etc.] d1920-
215		a<246> enot
300		aBesedilo v slov. in/ali angl. jeziku
300		aVsebuje informativno gradivo o Slovencih v ZDA, o kulturnem dogajanju, imenike in vstopnice na prireditve
606	[1]	aSlovenski izseljenci yZdružene države Amerike 2NUK - Splošni slovenski geslovník
606	[1]	aSlovenski izseljenci xNarodna identiteta yZdružene države Amerike 2NUK - Splošni slovenski geslovník
610	[0]	ainformativno gradivo aslovenske šole aprireditve akoncerti akongresi aAmerican Slav Society aslovenske tiskarne aslovenske trgovine ahranilnice aSlovenski narodni dom azborovanja aSlovenski narodni kongres aslovenske založbe aJugoslovanska socialistična zveza aameriški Slovenci amednarodna politika aZDA adrobni tiski abrošure azgibanke
675		a323.15(450.36=163.6) c323.15(=163.6) - Slovenci, narodne manjšine vUDCMRF 2006

Izpis po ISBD

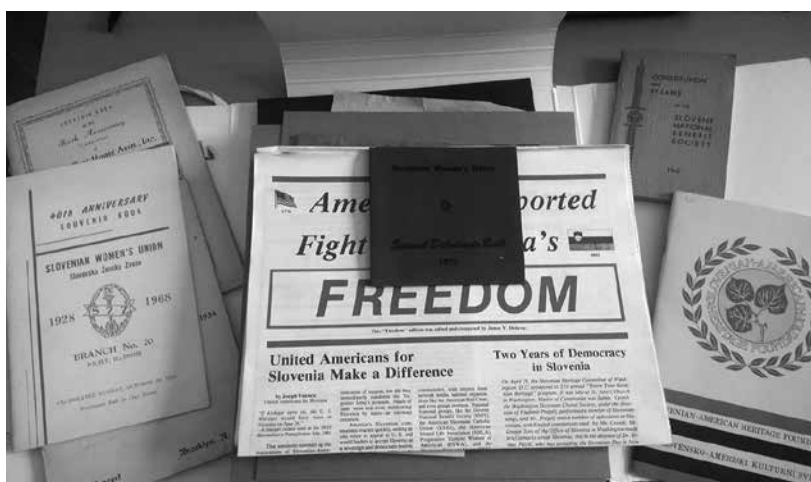
[SLOVENSKI izseljenci : ZDA]. - New York : Slovenski narodni dom [etc.], 1920- . - <246> enot

Besedilo v slov. in angl. jeziku. - Vsebuje informativno gradivo o Slovencih v ZDA, o kulturnem dogajanju, imenike in vstopnice na prireditve

a) Slovenski izseljenci--Združene države Amerike b) Slovenski izseljenci--Narodna identiteta--Združene države Amerike c) informativno gradivo d) slovenske šole e) prireditve f) koncerti g) kongresi h) American Slav Society i) slovenske tiskarne j) slovenske trgovine k) hranilnice l) Slovenski narodni dom m) zborovanja n) Slovenski narodni kongres o) slovenske založbe p) Jugoslovanska socialistična zveza q) ameriški Slovenci r) mednarodna politika s) ZDA t) drobni tiski u) brošure v) zgibanke

323.15(450.36=163.6)

COBISS.SI-ID 258086144

Slika 7: Zbrano gradivo Slovencev v ZDA

V primeru 4 (tabela 5) smo se odločili za zbirni zapis, ker je vsebina samega gradiva skupaj bogatejša, kot pa če bi obdelali vsak posamezni zapis. Zapis obdelamo v **maski Z**, v fizičnem opisu, polju 215, pa navedemo koliko enot gradiva je zajetih v posameznem zapisu. Lahko imamo več krajev izida in zato navedemo 210a: več krajev izida in več založnikov [etc.].V polju 300 popišemo vsebino zbirke, s predmetnimi oznakami v območju 6XX pa to vsebino naredimo iskalno/najdljivo. Za slovenske izseljence smo se odločili, da delamo zbirne zapise skupaj na države in ne na posamezna društva. Uporabniki namreč redko iščejo po posameznih društvih in bolj po širši tematiki.

Primer 5 Tabela 6: COBISS-zapis ID = 271062016

Polje	Ind.	Podpolja
001		an - nov zapis bk - dvodimenzionalno slikovno gradivo cc - zbirni zapis d0 - ni hierarhičnega odnosa 7ba - latinica
100		bg - publikacija, ki izhaja več kot eno leto c2013 d9999 ek - odrasli, zahtevno (neleposlovje) hslv - slovenski lba - latinica
101	[0]	aslv - slovenski
102		asvn - Slovenija
116		ad - fotomehanska reprodukcija bi - papir dc - večbarvno gad - plakat
200	[1]	a[Glasbena šola Koper bSlikovno gradivo eplakati]
210		aKoper cGlasbena šola d2013-
215		a<25> plakatov cbarve
601	[02]	aGlasbena šola cKoper wPlakati
675		c766 - Uporabna grafična umetnost. Komercialna grafika

Izpis po ISBD

[GLASBENA šola Koper [Slikovno gradivo] : plakati]. - Koper : Glasbena šola, 2013- . - <25> plakatov : barve

a) Glasbena šola (Koper)--Plakati

COBISS.SI-ID 271062016

Tako lahko naslove zbirnih zapisov prilagajmo uporabniku in jih spreminjamo, tudi ko je neka skupina že obdelana, saj je bistveno, da je informacija najdljiva in prilagodljiva uporabnikom. Za vse različice naslova lahko zato uporabimo tudi polje 540. **Značilnost zbirk je unikatnost zbirke vsake knjižnice, zato se zbirni zapisi ne prevzemajo iz vzajemne baze.**

V primeru 5 (tabela 6) smo z obveznim izvodom pridobili plakate iz Glasbene šole Koper. Odločili smo se, da jih bomo obdelali v zbirnem zapisu, maski Z, z dodatkom v naslovu pa povemo, da gre v zbirki za slikovno gradivo, plakate, v tem primeru smo pozorni na polja 001b, 116 in 200 b – pomembna polja za slikovno gradivo, tudi v zbirnih zapisih.

6 INVENTARIZACIJA ZBIRNIH ZAPISOV

V naši zbirki uporabljamo za postavitev zbirnih zapisov dve signaturi s tekočimi številkami. S prvo označujemo postavitvene izvode, ki jih izposojamo uporabnikom v čitalnico, z drugo pa arhivske izvode.

V tabeli 7 vidimo, da smo iz Osnovne šole Preserje Radomlje z obveznim izvodom pridobili v letu 2015 4 enote gradiva (996i in x). Za zbirne zapise namreč v NUK-z zaradi statistike vsako leto dodamo za zbirni zapis svojo signaturo in inventarno številko, da vidimo, koliko kosov smo pridobili v posameznem letu. V polju 215 pa se vidi celoten razpon števila kosov v posameznem zbirnem zapisu, ki obsega 8 enot. Seveda se lahko odločimo in izberemo za en zbirni zapis eno inventarno številko in posamezne kose gradiva dodajmo v mapo ter v zapisu popravljamo število enot v polju 215 in spreminjamo število v podpolju 996 x in i. V tem primeru dobi en zbirni zapis, eno inventarno številko.

Tabela 7: Primer inventariziranega gradiva

Podpolje	Postavitev aktivnega izvoda PKG	Postavitev arhivskega izvoda, aPKG
996\$d	IPKG\n17621	laPKG\n4540
996\$f	520151941	520151942
996\$x	4	4
996\$i	4	4
996\$o	20150112	20150112
996\$p	4 - omejena dostopnost - čitalnica	7 - popolna nedostopnost (arhivski izvod)
996\$v	d - obvezni izvod	d - obvezni izvod
996\$2	OS_Preserje_Radomlje	OS_Preserje_Radomlje
996\$5	c - slovenika	c - slovenika

7 HRANJENJE GRADIVA

Drobni tisk po navadi hranimo v mapah s trdimi platnicami, ovijemo pa ga lahko tudi v brez-kislinski papir, ki ne uničuje gradiva. Razglednice se hranijo v določenih omaricah, ravno tako plakati, medtem ko preostali drobni tisk dajemo v mape ali škatle, odvisno od velikosti zbirke. Drobni tisk, ki ga obdelamo posamično, vedno damo v mapo s trdnimi platnicami, da lahko stoji na polici in se ne zvije. Ravno tako s signaturno nalepkop opremimo mapo in

Slika 8: Primer gradiva v mapi.

ne drobnega tiska (npr. zgibanke) in tako najpogosteje ohranimo tekst na zadnji strani.

8 SKLEP

Za drobn tisk je značilno, da izhaja priložnostno in ga ni mogoče kupiti, ker ni vključen v redno distribucijsko mrežo. Da bi pridobili čim več tega gradiva, smo se v Narodni in univerzitetni knjižnici odločili za promocijo le-tega. Drobn tisk ni sledljiv po navadni knjigotrški poti in je zato pravilna promocija pomemben del pridobivanja tega gradiva. Seveda se lahko vprašamo, v čem je smisel zbiranja drobnega tiska. Težko je danes vrednotiti vrednost posameznega drobnega tiska, saj ne vemo, kakšne potrebe bodo v prihodnosti. Njegova vrednost raste s časovno distanco, zato je pomembno, da ujamemo »trenutek« in gradimo posamezne zbirke. Bibliografska

obdelava drobnega tiska zahteva drugačen pristop in obširno znanje katalogizacije. Za najboljšo rešitev so se izkazali zbirni zapisi, pri katerih je vsebinska opredelitev pomembna, saj tako hitro in uspešno najdemo gradivo. Ugotovili smo, da je odločitev o tem, katero gradivo je primerno za obdelavo z zbirnimi zapisi, odvisna od tipa posamezne knjižnice in količine gradiva, s katerim razpolaga. Zato prevzemanje bibliografskih zapisov na vzajemnem nivoju ni izvedljivo.

Problematika obdelave drobnega tiska vsekakor še ni zaključena, nasprotno, z njo smo odprli možnost nadaljnega raziskovanja področja celotne sive literature. Šele posamezni načini strokovne obdelave in dobre prakse v naši in tudi v drugih knjižnicah bodo pokazali, ali smo na pravi poti pri upravljanju z drobnim tiskom. ●

Viri

- Filo, B. (1973). Drobn tiski v visokošolski in študijski knjižnici v Mariboru. *Knjižnica*, 17 (1/4), 81–90.
- IFLA načela za hrambo knjižničnega gradiva in za ravnanje z njim (2000). Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Kalčič, D. (1997). Zbirni zapisi. Priloga *Knjižničarskih novic*, 7 (12), 1–19.
- Makepeace, C. E. (1985). *Ephemera: a book on its collection, conservation and use*. Vermont: Gower.
- Munda, J. (1983). *Knjiga*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Potočnik, V. (2009). *Drobn tiski v luči Zakona o obveznem izvodu publikacij v Zbirki posebnega knjižničnega gradiva Narodne in univerzitetne knjižnice*. Specialistična naloga. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Potočnik, V. (2010). Drobn tisk kot obvezni izvod v Narodni in univerzitetni knjižnici. *Knjižnica*, 54 (3), str. 53–71.
- PREKAT: priročnik za enostavno uporabo katalogizacijskih pravil. (2001). Dimec, Z., Hočevar, M., Kavčič, I. (Ur.). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Zakon o obveznem izvodu publikacij. UL RS, 01, (06).
- Slikovno gradivo: Veronika Potočnik in arhiv NUK.

VERONIKA POTOČNIK, specialist bibliotekar v Narodni univerzitetni knjižnici v Ljubljani
Naslov: NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana
E-naslov: veronika.potocnik@nuk.uni-lj.si

ŠPELA VELIKONJA, bibliotekar v Narodni univerzitetni knjižnici v Ljubljani
Naslov: NUK, Turjaška 1, 1000 Ljubljana
E-naslov: spela.velikonja@nuk.uni-lj.si

Aidan Chambers in njegov pristop k branju

Aidan Chambers and His Approach to Reading

Nataša Požar Barut

Izveček

Izobraževalni sistem razvija sposobnosti, potrebne za usvajanje bralnih veščin, vendar prepogosto spodleti pri motiviranju mladih bralcev, ki pri branju ne doživijo užitka in ne ohranijo bralnih navad za vse življenje. V pričujočem prispevku smo predstavili Chambersov pristop k pogovoru o prebranem besedilu. Ta je samo verbalen in s strani bralcev ne zahteva izpolnjevanja vprašalnikov, pisnih obnov in seminarskih nalog. To ni tog seznam pravil, ampak predlog o tem, kako učiti mlade bralce, da gojijo zaupanje v lastne sposobnosti, izrazijo svoje ideje in prisluhnejo vrstnikom pri pogovoru o knjigah. Teoretični predstavitvi sledi opis pristopa s praktičnega vidika, kot smo ga izkusili v razredu.

Ključne besede

branje, vzgajanje bralcev, spodbujanje branja, pogovor o knjigah, moderator

UDK 028.5:373.3

Abstract

The education system develops the abilities needed to acquire reading skills, but it too often fails to motivate young readers, who do not receive pleasure from reading and do not retain reading habits for life. This paper presents Chambers' approach to discussing a text that has been read. The discussion is only verbal and does not require readers to fill out questionnaires, or prepare written summaries and seminar papers. It is not a rigid list of rules, but a suggestion for teaching young readers to foster trust in their own abilities, to express their ideas, and to listen to their peers when discussing books. The theoretical presentation is followed by a description of this approach from a practical perspective, as experienced in class.

Keywords

reading, educating readers, promoting reading, discussing books, facilitator

UVOD

Bralna pismenost je ena glavnih kulturnih vrednot v sodobni družbi, saj nam omogoča dostop do kakršne koli oblike znanja. Z branjem razvijamo kritično mišljenje in vplivamo na osebno rast. Naloga šole je, vzgajati mlade bralce, ki branju ne bodo obrnili hrbta takoj po koncu svoje izobraževalne poti.

Aidan Chambers (1934) je angleški pisatelj mladinske literature, predavatelj in založnik. V svoji karieri je bil večkrat nagrajen; dobil je priznanje Carnegie Medal (Velika Britanija), Printz Award (Združene Države Amerike) in prestižno mednarodno nagrado Hansa Christiana Andersena za dosežke na področju mladinske književnosti (2002). Zanimiva podrobnost o njem je, česar mnogi ne vedo, da je v svojem otroštvu moral vložiti veliko truda, da je usvojil branje, saj je trpel za disleksijo in je svojo prvo knjigo prebral šele pri trinajstih letih. Danes Chambers, poleg pisanja, učiteljem in knjižničarjem predava o svojem pristopu pri obravnavi umetnostnih besedil.

CHAMBERSOV PRISTOP

Chambersov pristop je izključno verbalen in od udeležencev ne zahteva nobenega pisnega izpolnjevanja vprašalnikov ali pisanja obnov. Avtor predlaga, da je pomembno izkoristiti naravno željo vsakega bralca, da z drugimi deli občutke, ki mu jih je zbudila prebrana knjiga. Vsakega od nas k branju ženejo različni razlogi, vendar pa vsi želimo deliti svoje mnenje, poglede, pomisleke in misli. Ko to počnemo, bolje razumemo tudi lastno dožemanje prebranega. Hkrati pa spoznamo poglede sogovornikov, ki nam lahko prebrano knjigo pokažejo v povsem novi luči. Zelo pomembno je, da mladi bralci razumejo, da je vsaka njihova misel vredna, da jo delijo z drugimi. Vsak bralec ima svoje izkušnje, svoja predznanja in prepričanja. Med branjem ta določajo njegovo razumevanje teksta, ki je edinstveno in neponovljivo. S tem, ko otroke učimo deliti svoje misli s skupino, jih učimo tudi poslušati sogovorce. Chambers je svoj pristop poimenoval »Povej mi« oziroma »Povejte mi«, ¹ ker je to ključni nagovor, ki

ga uporablja moderator, ko bralce spodbuja k pogovoru. Avtor odsvetuje, da bi kadar koli med pogovorom uporabili besedo »zakaj«, ker ta ne nudi nikakršne opore ter zahteva dolge in naporne razlage. Predlaga, da besedo »zakaj« zamenjamo za besedno zvezo »kako to veš«, saj z njo v sogovorniku vzbudimo občutek kompetentnosti, kar pomaga graditi njegovo pozitivno samopodobo (Chambers 2011a).

Če želimo mlade navdušiti nad branjem, je izjemno pomembna izbira besedil. Ta naj ne bodo omejena na tista, ki jih zajema šolski kurikulum; moderator mora poznati raznovrstna besedila, v katerih se bralci lahko najdejo ali pa vanje zbežijo, hkrati pa morajo nuditi dovolj iztočnic za zanimiv pogovor. Moderator mora poznati tudi bralno zgodovino svojih učencev, saj ta vpliva na izbiro novih besedil. Chambers predlaga vodenje bralnega dnevnika, v katerega vsak bralec vpisuje seznam prebranih knjig. Od izbranega besedila je odvisno, kakšen način branja bo moderator izbral. Načini so lahko različni, in sicer individualni, skupinski, tiho ali glasno branje. Še najbolj priporočljivo je, da se oblike med seboj dopolnjujejo. Da bi najlaže in najbolj demokratično izbrali temo pogovora, Chambers predlaga, da na tablo izpolnimo seznam s kratkimi odgovori na štiri temeljna vprašanja:

- Povejte mi, kaj vam je bilo v knjigi všeč.
- Povejte mi, česa v knjigi niste marali.
- Povejte mi, česa v knjigi niste razumeli.
- Povejte mi, ali ste v knjigi opazili ponavljajoče se motive.

Seznam nam pomaga, da spoznamo bralčeva razmišljanja, in nas vodi k postavljanju bolj specifičnih vprašanj. Pri pogovoru mora moderator paziti, da na bralce ne vpliva s svojimi pripombami in opažanji. Če je le mogoče, na njihova vprašanja ne odgovori neposredno, temveč skuša odgovore zvabiti iz sogovornikov. Njegova naloga je postavljati vprašanja, ki spodbudijo pogovor, in občasno le-tega obnoviti, da ne bi zamrl. Chambers predlaga seznam vprašanj, ki pa ga ni treba brezpogojno upoštevati; seznam služi samo kot pomagalo neizkušenemu moderatorju, ki ga sčasoma ponotranji. Avtor poudarja lastnosti, ki jih mora imeti dober moderator; ta mora biti vpliven

.....
1 V izvirniku Tell Me.

učitelj, ki ga imajo učenci za pozitiven zgled. Prav tako poudarja, da bi morale fakultete, ki izobražujejo bodoče učitelje, nameniti posebno pozornost spoznavanju sodobne mladinske literature.

CHAMBERSOV PRISTOP V PRAKSI

Teoretični obravnavi Chambersovega pristopa je sledila njegova implementacija. Posebna pozornost je bila namenjena izbiri besedil. Z upoštevanjem Chambersovih smernic smo izbrali krajša besedila, ki obravnavajo »težke teme«, ki pa jih otroci žal pogosto živijo v svojem vsakdanu. Da bi vključili učence z različnimi učnimi stili, smo se odločili ponuditi knjige, v katerih so imele ilustracije močan čustveni naboj. Ikonografski material učinkovito posreduje tudi besedno izražene misli in tako omogoča lažje razumevanje tistim, ki imajo vizualno-kognitivni slog učenja.

Besedila, ki smo jih izbrali, so bila:

- Filipić, Neli Kodrič, *Punčka in velikan*, ilustracije Tomislav Torjanec, "Zbirka Velike slikanice/Mladinska knjiga". Ljubljana, Mladinska knjiga, 2009, 24 strani.
- Silei, Fabrizio, *Avtobus Rose Parks*, ilustracije Maurizio A. C. Quarello, prevod Dean Rajčić. Ljubljana, Založba Sanje, 2015, 40 strani.
- Lestrade, Agnèse de, *Dežela Velike tovarne besed*, ilustracije Valeria Docampo, prevod Ana Ambrož Strle. Ljubljana, Založba Kres, 2009, 33 strani.

Izbrali smo krajša besedila v obliki slikanice, ki smo jih lahko glasno prebrali in izpeljali pogovor v eni oziroma dveh urah. Zaradi narave besedil smo se odločili, da Chambersov pristop preizkusimo na treh različnih osnovnih šolah:

- Osnovna šola Vojke Šmuc Izola, podružnična šola Korte, v kombiniranem oddelku 4. in 5. razred,
- Osnovna šola z italijanskim učnim jezikom Pier Paolo Vergerio il Vecchio, Koper, 3. razred,
- Center za komunikacijo, sluh in govor Portorož, 4. razred, 7. razred in kombinirani oddelk 5. in 6. razred, nižji izobrazbeni standard.

V vzorec smo vključili učence različnih starosti, od 8 do 14 let, da bi opazovali, v kakšnem obsegu stopnja kognitivnega in čustvenega razvoja vpliva na kognitivno-medosebno spretnosti, razumevanje in medsebojno sodelovanje, ki je osnova Chambersovega pristopa.

NAČRTOVANJE UČNE URE

Izbrana knjiga:

Slika 1: naslovnica knjige *Dežela Velike tovarne besed*

Bibliografski podatki:

Lestrade, Agnèse de, *Dežela Velike tovarne besed*, ilustracije Valeria Docampo, prevod Ana Ambrož Strle. Ljubljana: Založba Kres, 2009, 33 strani, 17.90 €.

Kratka vsebina

»Nekje daleč je dežela, kjer ljudje le redko govorijo. To je dežela Velike tovarne besed. V tej nenavadni deželi moraš besede kupiti, da jih lahko izgovoriš, jih moraš pogoltniti.« (Lestrade 2010, 1) Obstajajo besede, ki si jih lahko privoščijo le bogataši. V tej deželi živi Filip, ki je zaljubljen v prijateljico Saro. Za rojstni dan bi ji rad podaril prave besede, čeprav skromne. Tudi Oskar, premožen fant, je zaljubljen v Saro in ji neprestano govori. Filip mu zavida. Odloči se, da bo uporabil tri besede, ulovljene z mrežo za metulje, in tvegaj vse: »Češnja, prah, stol«. Njegova nagrada, najlepše na svetu – Sarin poljub. Filip ima še zadnjo besedo in končno je prišel čas, da jo izgovori: »Še.«

Teme in motivi: socialno-ekonomske razlike, revščina, ljubezen, teža besed.

Čas dogajanja ni točno določen. Zgodba doživi vrhunec v enem samem dnevu, in sicer na Sarin rojstni dan.

Kraj dogajanja je izmišljen, brez imena, poznan le kot dežela Velike tovarne besed, kjer le premožni državljani lahko govorijo, saj je besede treba kupiti in jih pojesti.

Književne osebe: Glavna književna junaka sta Filip in Sara, revna otroka, ki le redko govorita, saj za nakup besed nimata denarja. Posredni književni lik je Oskar, bogat deček, ki Sari lahko z besedami izpoveduje svojo ljubezen.

Naslovnik: Knjiga je namenjena mlajšim bralcem (od štiri do sedem let), ima pa veliko sporočilno vrednost tudi za odrasle.

Žanr: Moderna pravljica.

Pripovedni slog: Pripoved v tretji osebi, vsevedni pripovedovalec. Jezik je preprost.

Ikongrafija: Argentinski umetnici Valerji Docampo je uspelo spretno predstaviti socialno-ekonomske razlike književnih junakov. Bogati ljudje nosijo temna oblačila, polna besed, ki so zanje le statusni simbol. Nasprotno so oblačila revnih nepopisani listi. Revni otroci pokažejo vso svojo željo po izražanju tako, da rišejo na črte svojih oblačil.

Ilustracije prevladujejo na straneh, kjer poudarjajo kontrast med rjavimi toni krajine ter premožnejših oseb in podrobnostmi v rdeči barvi, ki postane prevladujoča, ko Filip podari svoje besede Sari (Mazza, 2014, 1).

Besedilo je vključeno v ilustracije. Da bi razumeli različno težo besed, so te zapisane s črkami različnih velikosti.

Pedagoška vrednost: Zgodba razkriva moč jezika in pomen besednega in nebesednega izražanja.

Teme pogovora

Prevod tabelne slike:

KAJ VAM JE BILO VŠEČ Filipove besede. Poljub. Sara. Beseda ŠE. Ilustracije	ČESA N ISTE MARALI Ljubosumje. Oskar. Tovarna. Da so besede morali kupiti. Da niso mogli govoriti	ČESA NISTE RAZUMELI Da so morali besede kupovati. Beseda ŠE. Kako so se naučili govoriti? V šoli govorijo?	PONAVLJAJOČI SE MOTIVI Vrednost besed. Ljubezen. Rdeča barva. Oblačila bogatih/ oblačila revnih.
---	--	--	---

Slika 2: Tabelna slika in prevod (Branje in pogovor sta se odvijala v italijanščini.) (Foto: N. Požar Barut)

Potek učne ure

Po motivacijski fazi, glasnem branju besedila in sočasnem prikazovanju ilustracij na interak-

tivni tabli smo učence prosili, da se odzovejo s kratkimi odgovori na štiri temeljna vprašanja. Odgovori so navedeni v tabeli (slika 2). Sledil je pogovor, ki ga navajamo v nadaljevanju.

POTEK POGOVORA	
MODERATOR	UČENCI
»Kakšno zgodbo ste pričakovali, ko ste videli naslovnico in slišali naslov knjige?«	<p>»Nisem pričakoval takšne zgodbe. Mislim sem, da bo govorila o tovarni, kjer proizvajajo besede, ker nam tako pove naslov, vendar si ne bi nikoli predstavljal, da je treba besede kupiti in jih pojesti.«</p> <p>»Zgodba je vseeno lepa. Je ljubezenska.«</p> <p>»Strinjam se, vendar v tej deželi ljudje ne morejo govoriti. To ni lepo.«</p> <p>»Meni niso bile všeč Oskarjeve besede.«</p>
»Tega v knjigi ne vidimo. Zgodba se konča prej.«	»Res je, ampak zagotovo mu bo dala še en poljub.«
»Mogoče res. Mislim, da si uporabil domišljijo. Ali uporabljate domišljijo, ko berete? Se vam kdaj zdi, da z uporabo domišljije osebno doživite zgodbo?«	»Da. Ko berem knjigo brez ilustracij, si v mislih predstavljam zgodbo.«
»Že bereš knjige brez ilustracij? Zelo pohvalno.«	»Tudi jaz jih berem, ampak raje imam slikanice.«
»Povejte mi, kje mislite, da se odvija ta zgodba? V pravi državi?«	<p>»Ne, taka država ne obstaja.«</p> <p>»Še dobro, da ne obstaja. Jaz ne bi nikoli živel v taki državi.«</p>
»Omenili ste oblačila književnih junakov. Ste kaj opazili?«	»Da. Nekateri ljudje imajo na oblačilih besede, drugi samo črte. Kot v zvezkih.«
»Res je. Vam to kaj pove?«	<p>»Tisti, ki imajo na oblačilih besede, so bogati.«</p> <p>»Zakaj si revni ljudje ne napišejo besed sami?«</p>
»Morda to ni dovoljeno.«	<p>»To bi bila kraja.«</p> <p>»Zato revni na oblačila rišejo kot v zvezek.«</p>
»Si opazil? Se vam zdi čudno, da so nekateri ljudje bogati, drugi revni?«	<p>»Ne, tudi v resničnem svetu je tako.«</p> <p>»Je, ampak to ni prav.«</p> <p>»Zdi se mi čudno, da jedo papir.«</p> <p>»Verjetno je užiten.«</p> <p>»Mene zanima, kje so se naučiti govoriti?«</p>
»To je zanimivo vprašanje. Avtorica tega ne razloži. Imate vi kakšno idejo?«	<p>»Ne vem.«</p> <p>»Šola je verjetno draga.«</p> <p>»Morda besede padajo z neba.«</p> <p>»Mogoče gredo v šolo, da bi jedli besede.«</p>
»Tvoja ideja ni slaba. Vse vaše ideje so zelo zanimive. Ali menite, da je koristno, da se o zgodbi pogovorite, ko jo preberete?«	<p>»Meni je bil današnji pogovor všeč.«</p> <p>»Tudi meni.«</p>
»Če pomislite na zgodbo zdaj, po našem pogovoru, kaj se vam zdi njeno najpomembnejše sporočilo?«	<p>»Daje nam misliti, kako uporabljamo besede in da moramo biti včasih bolj previdni.«</p> <p>»Morda bi morali bolje razmisliti, preden besede izgovorimo.«</p>
»Povejte mi, bi ponovno prebrali to zgodbo?«	<p>»Bi, ker je kratka.«</p> <p>»Meni je bila zelo všeč.«</p> <p>»Lahko prepisem naslov? Si jo bom izposodil v knjižnici.«</p>
»Komu bi priporočali to knjigo? Mlajšim ali starejšim bralcem?«	<p>»Jaz bi jo priporočala prijateljici.«</p> <p>»Jaz bi dal prebrati staršem.«</p> <p>»Jaz bi jo dal prebrati majhnim otrokom, da se učijo novih besed.«</p>
»Ta knjiga je slikanica. Je po vašem mnenju le za otroke?«	»Ne, ta knjiga je primerna za vsakogar.«
»Mislim, da imaš prav. Ta knjiga je za vsakogar. Hvala, da ste z menoj deli svoje ideje. Bilo je res lepo in poučno.«	<p>»Tudi meni je bilo všeč.«</p> <p>»Hvala, učiteljica.«</p>

Učenci osnovne šole z italijanskim učnim jezikom iz Kopra so pokazali veliko čustveno in intelektualno vpletenost. Opazili so veliko podrobnosti v zgodbi, tako jezikovne kot nejezikovne. Njihove ideje so zanimive in so presegle sam okvir zgodbe. Izbrana knjiga jim je bila všeč pa tudi sam pristop k pogovoru.

Chambersov pristop smo preizkusili pri šestih urah v različnih razredih, na različnih šolah. Izbrana besedila niso zahtevala predznanja bralcev, z izjemo knjige *Avtobus Rose Parks*, ki smo ji posvetili dve uri v 7. razredu, saj je zahtevala nekaj predznanja o novejši ameriški zgodovini in pa razumevanje pojmov, kot sta rasizem in družbena nepokorščina. Ravno ta tema je izzvala zanimiv pogovor o tem, kaj je prav in kaj narobe ter kdaj smo upravičeni do upora oblasti.

Kljub temu da bralne zgodovine otrok nismo poznali, smo lahko hitro ugotovili, kateri

učenci malo berejo, saj so veliko težje izražali svoje misli ali so se temu želeli izogniti. Prek opisanega pristopa so tudi ti otroci s pomočjo vrstnikov razumeli težje vsebine in se postopno vključili v pogovor.

Ugotovili smo, da so bili mlajši učenci bolj sproščeni in je pogovor veliko lažje stekel. Pri starejših učencih je bilo na začetku nekaj zadržev, ki pa je med pogovorom izzvenela. Prepričani smo, da je predlagani način pogovora o prebranem leposlovju prijeten, predvsem pa učinkovit, saj mlade bralce uči razmišljanja, izražanja svojih misli ter poslušanja vrstnikov.

S Chambersovim pristopom postaneta branje in pogovor o besedilu globalna izkušnja, ki omogoča poglobljeno razumevanje, bolj odprt odnos ne le med vrstniki, temveč tudi med otroki in odraslimi ter povečuje zaupanje in povezanost, tudi pri učenju drugih vsebin (Chambers 2011a, 175). ●

Viri in literatura

Chambers, A. Biography (2016). Aidan Chambers. [Http://www.aidanchambers.co.uk/bio.htm](http://www.aidanchambers.co.uk/bio.htm).

Chambers, A. (2014). Workshop praten over boeken door Aidan Chambers. Stichting Lezen. Dostopno na: <http://www.youtube.com/watch?v=l7aFGTycvfl> (23. 2. 2018).

Chambers, A. (2011a). *Il piacere di leggere e come non ucciderlo. Come imparare a leggere con i bambini e i ragazzi*. Monferrato: Sonda srl.

Chambers, A. (2011b). *Tell me: Children, Reading and Talk with The Reading Environment*. Lockwood: The Thimble Press.

Lestrade, A. de (2009). *Dežela Velike tovarne besed*. Ljubljana: Založba Kres.

Mazza, G. (2014). *Parole e amore – La grande fabbrica delle parole*. Dostopno na: <http://genitorilettori.it/2014/02/libri-per-bambini-la-grande-fabbrica-delle-parole.html> (23. 2. 2018).

NATAŠA POŽAR BARUT, mag. prof. italianistike, učiteljica italijanskega jezika na Centru za komunikacijo, sluh in govor Portorož.

Naslov: CKSG Portorož, Sončna pot 14a, 6320 Portorož

E-naslov: npozar@gmail.com

SEZNAM OKVIRNIH VPRAŠANJ (prirejeno po Chambers, 2011a, 2011b)**OSNOVNA VPRAŠANJA****POVEJ MI ...****Kaj ti je bilo v knjigi všeč?**

Kaj je vzbudilo tvojo pozornost?

Je bila v knjigi tema ali oseba, o kateri bi želel izvedeti več?

Kaj ti v knjigi ni bilo všeč?

So te deli zgodbe dolgočasili?

Si dele knjige preskočil? Katere?

So v knjigi besede (povedi ali odlomki), ki jih nisi razumel ali so se ti zdeli čudni?

Si opazil kakšno podrobnost, ki je bila zate nova in je še nisi srečal v nobeni prebrani knjigi?

Te je v knjigi kaj presenetilo?

Si opazil kakšne nedoslednosti?

Si opazil kakšne ponavljajoče se motive?

Si opazil povezave med dogodki, osebami in dejanji znotraj knjige?

Si opazil povezave z drugimi knjigami?

SPLOŠNA VPRAŠANJA**POVEJ MI ...****Kakšno zgodbo si pričakoval ob prvem stiku z knjigo?**

Iz česa si to sklepal?

Zdaj, ko si knjigo prebral, je takšna, kot si pričakoval?

Si že bral podobne knjige?

V čem so si podobne?

V čem se razlikujejo?

Si to knjigo že kdaj bral? Če si jo, se ti je zdela zdaj kaj drugačna?

Te je pritegnila kakšna podrobnost, ki si jo prej spregledal?

Ti je bila knjiga bolj všeč kot prvič ali manj?

Bi priporočal tudi drugim da ponovno preberejo isto knjigo? Misliš, da je tega vredna?

Si med branjem opazil kakšno besedo ali poved, ki ti je bila še posebno všeč ali pa te je odbijala?

Ljudje pogosto uporabljajo zanje značilne izraze? Si opazil kaj podobnega v knjigi?

Si opazil, da bi pisatelj uporabljal posebne izraze, poseben jezik?

Če bi te avtor vprašal po nasvetu, kako knjigo izboljšati, kaj bi mu svetoval?

(Različica) Če bi bil ti avtor knjige, kaj bi v njej spremenil?

Si kdaj imel podobno izkušnjo, kot je opisana v knjigi?

Te je knjiga spodbudila, da zdaj drugače razmišljaš o preteklih dogodkih?

Je bilo zate drugače?

Kateri del zgodbe se ti je zdel najbolj življenjski (realističen)?

Je zgodba vzbudila tvojo domišljijo?

V kateri del zgodbe si se najbolj vživel?

Koliko različnih zgodb lahko najdeš v knjigi? Vsaka književna oseba ima lahko svojo zgodbo.

Katera zgodba te je najbolj pritegnila?

Kako si knjigo prebral? Hitro ali počasi?

Bi jo prebral ponovno?

Kaj bi povedal prijateljem o tej knjigi?

Kaj bi zamolčal, da jim ne bi pokvaril veselja do branja?

Kaj bi jim rekel, da bi si knjigo želeli prebrati?

Poznaš koga, ki bi mu bila knjiga všeč?

Misliš, da bi bila lahko všeč starejšim ali mlajšim otrokom?

Bi drugim otrokom priporočal, da knjigo preberejo sami ali da jim jo glasno prebere učiteljica?

Se ti je pogovor o knjigi zdel koristen?

Poslušali smo mnenja vseh. So te mnenja sošolcev presenetila?

Je kdo rekel kaj takega, kar je spremenilo tvoje mnenje o knjigi?

Je kdo povedal kaj takega, kar ti je pomagalo bolje razumeti zgodbo?

Katera pripomba se ti je zdela najbolj zanimiva?

Ko pomisliš na knjigo zdaj, po našem pogovoru, katera njena značilnost se ti zdi najbolj pomembna?

Veste kaj o avtorju?

Veste kako je zgodba nastala? Kje? Kdaj?

Bi želeli o tem vedeti kaj več?

SPECIFIČNA VPRAŠANJA**POVEJ MI ...****Koliko časa je trajala zgodba?**

Misliš, da so v zgodbi dogodki nanizani po enakem vrstnem redu, kot so se zgodili?

Ko sam pripoveduješ o stvareh, ki si jih doživel, jih poveš v enakem vrstnem redu, kot so se v resnici dogajale?

Obstajajo razlogi, da pripovedujemo o dogodkih v drugačnem vrstnem redu, kot so se nam zgodili? Kateri so ti razlogi?

Si opazil dele zgodbe, ki so se odvijali v dolgem časovnem obdobju, pa jih je pisatelj opisal zelo na kratko? Si opazil dele

zgodbe, ki so se zgodili hitro, pa jih je pisatelj opisal zelo na dolgo?

Si opazil dele zgodbe, ki bi se lahko zgodili v enakem časovnem obdobju, kot smo ga porabili, da smo jih prebrali?

Kje se odvija zgodba?

Misliš, da je kraj pripovedi pomemben ali bi se lahko zgodila kjer koli?

Misliš, da bi pisatelj moral postaviti dogajanje drugam?

Si med branjem razmišljal o kraju, kjer se zgodba odvija?

Si opazil dele zgodbe, kjer se pisatelj še posebno posveča kraju dogajanja?

Kaj ti je bilo všeč o kraju dogajanja in kaj ne?

Misliš, da je bil kraj dogajanja zanimiv?

Bi o tem želel izvedeti več?

Katera književna oseba te je najbolj prevzela?

Je to glavna književna oseba?

Je to stranska oseba?

Ti kakšna književna oseba ni bila všeč?

Te je morda kakšna književna oseba spomnila na koga, ki ga poznaš?

Te je kakšna književna oseba spomnila na drugo književno osebo iz knjig, ki si jih že prebral?

So v zgodbi prisotne tudi književne osebe, ki niso posebej omenjene, vendar brez njih se zgodba ne bi mogla odviti?

Misliš, da poznaš razlog, zaradi katerega se je pisatelj odločil izpustiti take književne osebe?

Misliš, da bi se zgodba odvijala drugače, če bi ta književna oseba imela aktivnejšo vlogo?

Kdo pripoveduje zgodbo? Kako to vemo?

Je zgodba napisana v prvi osebi? Je zgodba napisana v tretji osebi? Pripoveduje zgodbo književna oseba ali nekdo drug?

Imaš občutek, da pripovedovalec izraža svoja mnenja o književnih osebah? Ima kakšne književne osebe raje kot druge? Obstaja kakšna književna oseba, ki je pripovedovalec, ne mara?

Imaš občutek, da pripovedovalec odobrava dejanja književnih oseb ali ne?

Kakšno je tvoje stališče do književnih oseb? Odobravaš njihova dejanja ali ne?

Predstavljaš si, da si gledalec, ki zgodbo opazuje. Imaš občutek, da zgodbo vidiš skozi lastne oči ali skozi oči književne osebe?

S kakšnega zornega kota si opazoval dogajanje?

Si imel občutek, da gledaš dogajanje z različnih zornih kotov?

Si imel občutek, da opazuješ dogajanja iz ptičje perspektive, od zgoraj navzdol?

Kateri del zgodbe ti je dal tak občutek?

Si imel občutek, da si sam književna oseba? Ali si imel občutek, da si vsakič druga književna oseba?

Misliš, da spoznamo misli in občutja književnih oseb?

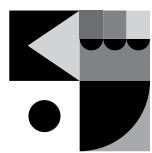
Imaš morda občutek, da je zgodba pripovedovana v obliki kronike, torej lahko poznamo samo dejanja književnih oseb, ne pa tudi njihovih misli in občutkov?

Si imel med branjem občutek, da se stvari res dogajajo?

Si imel med branjem občutek, da so se stvari zgodile v preteklosti in se jih nekdo spominja?

Kateri del zgodbe ti je dal tak občutek?

Si imel občutek, da se stvari dogajajo tebi, da si sam književna oseba?

**Kulturni
bazar**

2018

5. aprila 2018

v Cankarjevem domu v Ljubljani

DVORANA M3,4

14.00–15.30

ŠČEPEC BRALNE KULTURE, KRATKE PREDSTAVITVE PROJEKTOV IN PROGRAMOV

Sodelujejo: Javna agencija za knjigo RS (JAK); Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, Društvo slovenskih pisateljev (DSP), Zavod MARS Maribor; Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo

Obiskovalci bodo seznanjeni s projekti in programi, s katerimi se ukvarjajo ustanove na področju bralne kulture. Poudarek bo na programih, namenjenih šolski populaciji različnih starostnih skupin, ter ponudbi za mentorje in strokovno publiko. Izvajalci bodo med drugim predstavili projekt *Rastem s knjigo* (JAK), delo mladinske sekcije Društva slovenskih pisateljev, napovedali bodo pomembna izobraževanja (Bralno društvo Slovenije in Društvo bralna značka Slovenije – ZPMS) ter predstavili delovanje in programe Zavoda MARS Maribor in Pionirske – centra za mladinsko književnost in knjižničarstvo. V okviru predstavitve projekta *Rastem s knjigo* se bosta predstavila tudi avtorica knjige *Planet, ki ne raste* dr. Lučka Kajfež Bogataj in ilustrator knjige dr. Izar Lunaček.

Obravnava domačega branja na primeru Vorančevih Solzic

Discussion of Required Reading on the Example
of *Solzice* by Voranc

Anja Padar

UDK 027.8:82(02.053.2)

Izveček

Pričujoči prispevek ponuja vpogled v eno izmed možnosti, kako se pri pouku književnosti v okviru domačega branja celostno lotiti obravnave Vorančeve zbirke spominskih črtic z naslovom *Solzice*, ki so kanonsko besedilo, predvideno za obravnavo v 7. razredu osnovne šole, zaradi časovne oddaljenosti od časa nastanka pa tudi besedilo, ki današnjim sedmošolcem socialno in slogovno ni blizu. V prispevku sta predstavljena tudi sodelovanje s šolskim knjižničarjem ter pouk v šolski knjižnici.

Ključne besede

domače branje, Prežihov
Voranc - Lovro Kuhar,
Solzice, kanonsko
besedilo, šolska knjižnica

Abstract

This paper gives insight into a potential way of comprehensively discussing Voranc's collection of commemorative sketches entitled *Solzice* [Lilies of the Valley] during literature lessons within the scope of required reading; this collection is a canon which is to be discussed in the 7th grade of primary school; in light of its age, it is a text that today's seventh graders cannot relate to, socially and stylistically speaking. The paper also presents cooperation with the school librarian and lessons in the school library.

Keywords

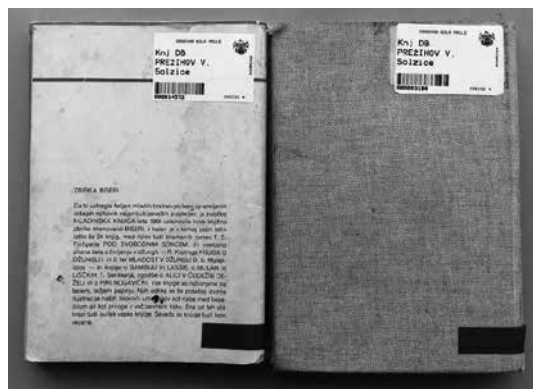
required reading, Prežihov
Voranc – Lovro Kuhar,
Solzice, canon, school library

UVOD

Domače branje je ena od dejavnosti pri pouku književnosti, ki temelji na komunikacijskem modelu in za izhodišče jemlje književno besedilo, pomeni pa učenčevu samostojno branje doma. Receptijsko zmožnost pri književnem pouku učenci razvijajo z branjem, poslušanjem, gledanjem umetnostnih besedil ter govorjenjem, pisanjem in poustvarjanjem ob umetnostnih besedilih (Učni, 2011), domače branje pa predstavlja dopolnilo k obravnavanju književnih besedil pri pouku. Na primeru obravnave Vorančevih Solzic bom prikazala, kako učencem na naši šoli predstavljamo to klasično delo ter kako je pri urah v šolski knjižnici, pri urah slovenščine in s ciljno usmerjenim domačim delom, sodelovanjem na proslavi, pripravi članka za šolski časopis itd. poskrbljeno za razvijanje vseh štirih sporazumevalnih zmožnosti in poglobljeno obravnavanje besedila. Tako lahko (Krakar Vogel, 2007) pri pouku književnosti doživijo dinamičen, kompleksen dialog, v katerem sodelujejo s svojimi pričakovanji, predstavami, izkušnjami, znanjem. Hkrati pa literatura s svojo specifično naravo vpliva njihova na čustva, čute, domišljijo, razum, vrednote ter na njih pusti vzgojni pečat, saj ima pouk književnosti tudi (prav tam) izrazito vzgojno komponento, ki se je mora učitelj zavedati in s premišljenim demokratičnim ravnanjem spodbujati njene sestavine.

PRIPRAVA NA DOMAČE BRANJE IN POUK V ŠOLSKI KNJIŽNICI

Za zelene rezultate pri učenčevem samostojnem branju besedila je treba tega na to ustrezno pripraviti in ga spodbuditi k pozitivni bralni izkušnji. Moramo ga sistematično pripraviti, seznaniti z žanrom, pripovedno perspektivo itd. (Grosman, 1989). Tako naša prva ura priprave na domače branje poteka v šolski knjižnici. Knjižničar z učenci ponovi postavitev in oznake gradiva ter razloži, zakaj so v naši šolski knjižnici posebne oznake za gradiva domačega branja (oznake na knjižničnih nalepkah in na policah), ter opozori na različne izdaje, ki jih imamo v knjižnici.

Slika 1: Knjige za domače branje so opremljene s posebno zeleno nalepko, tako da so na policah opazne (foto: Anja Padar).

Postavitev DB označuje domače branje (v knjižnici so posebne police, ki jih je pripravil knjižničar, da učenci hitreje najdejo ustrezno knjigo za domače branje).

Pri delu v knjižnici so učenci razdeljeni v skupine, v katerih poiščejo knjigo in jo pregledajo, pri čemer jih usmerjam v to, da opazujejo, kako dolge so zgodbe v knjigi, v kateri osebi so napisane. Učenci povedo, kaj so opazili, sama pa povzamem, da so v knjigi zbrana krajša besedila, ki jih imenujemo črtice. Nato poiščejo razlago za izraz črtica v Slovarju slovenskega knjižnega jezika, v Leksikonu Literatura, na spletni strani Wikipedije in v zbirki nalog iz književnosti Dober dan, književnost (ob tem utrjujejo tudi spretnost iskanja po kazalnih oz. geslih v referenčni literaturi). Vsaka skupina prebere razlago iz svojega vira, nato strnemo in zapišemo, kaj so značilnosti črtic. Učenci ugotovijo, da so črtice napisane v prvi osebi in govorijo o dogodkih, ki so se zgodili pripovedniku, iz tega sledi sklep, da je to zbirka spominskih črtic. Zopet jih povprašam, kaj si pod tem pojmom predstavljajo, nato sledi povzetek povedanega. Za sklep jim povem, kaj je bil povod za nastanek teh črtic in kdaj so nastale.

V nadaljevanju je priložnost, ki jo predstavim učencem:

Kristina Brenkova je povedala, kako so nastale Solzice: »Tiho sva šla, ko nama je zastal korak pred vrtno ograjo gosposke vile.« »Šmarnice dišijo,« je rekla. »Sólzice,« je rekel Voranč; tako pravijo šmarnicam

na Koroškem. Potem ji je Voranc povedal zgodbo svojega otroštva, kot bi jo trgal iz daljnega spomina. Bil je pastirček in je šel zgodnjega majskega jutra v temno globel, kjer so rastle najlepše šmarnice. Vedel je, kako bo osrečil mater. »Voranc,« sem rekla, »napiši za otroke to milo, resnično zgodbo.« Nezaupljivo jo je pogledal, a še tisto noč napisal Solzice, za katere je leta 1959 prejel tudi Prešernovo nagrado.

Nato jim interpretativno preberem eno od črtic. Izberem jo glede na generacijo učencev, po navadi sta to črtici Bolečina ali Potoščeni kramoh. Pogovor po branju navežem v prvem primeru na Vorančev in njihov odnos do šole, kaj jim šola pomeni, kaj je pomenila Vorancu, kakšne občutke jim vzbuja šola ter kako se razlikujejo glede na šolsko obdobje (prihod v prvi razred, prehod na predmetno stopnjo ...), v drugem primeru pa na odnose med vrstniki, na zbadljivke, zasmehovanje, pomoč sošolcu, ki ga zmerjajo, ukrepanje v takih primerih. Usmerim jih v razmišljanje o razlikah med njegovim in njihovim doživljanjem obravnavane problematike. Za domačo nalogo poiščemo stične in razlikovalne točke med njihovim in Vorančevim otroštvom v obravnavani črtici.

Naslednjo uro učenci predstavijo svoje ugotovitve, na podlagi katerih sledi povzetek, da so našli nekatere podobnosti pa tudi razlike. Vzrok za razlike poiščemo v času nastanka besedila, v avtorjevem življenju. Ob PPT-predstavitvi jim prikažem nekaj osnovnih podatkov o avtorjevem življenju (pravo ime in psevdonim, izvor le-tega, kdaj se je rodil, v kakšni družini, kakšen je bil v družini odnos do branja, znanja, o Koroški, kot eni izmed obrobni slovenskih pokrajin ...), vse podatke navežem na primere iz posameznih črtic, s čimer vzpodbudim zanimanje za branje besedil. Zapišejo si bistvene podatke iz predstavitve in jo dopolnijo s podatki iz drugih virov, ki sva jih s knjižničarjem v naprej pripravila (npr. <http://www.prezih.net/>, Album slovenskih književnikov, Wikipedia ...). Sledi slogovna in jezikovna analiza obravnavane črtice, pri čemer so učenci razdeljeni v dvojice. Iz poprejšnjih obravnavanj književnih besedil učenci vedo, kaj morajo

poiskati v besedilu, zato se lahko posvetim tistim, ki imajo težave pri razumevanju. Učenci po dvojicah poročajo o ugotovitvah, nastaja sproti zapis na tablo, da si lahko zapišejo tudi tiste jezikovne in slogovne značilnosti, ki jih samostojno niso razpoznali. Nekaj učencev spodbudim k povzemanju ugotovitev, ki jih zapišemo v zvezek.

NAPOVED SAMOSTOJNEGA BRANJA IN PREDSTAVITEV POSAMEZNIKOVIH ZADOLŽITEV OB TEM

Učencem povem, da bodo vse preostale črtice do dogovorjenega datuma prebrali samostojno, in jim podam navodilo za predstavitev ene izmed črtic. Ker je v zbirki 11 črtic, eno izmed teh pa smo obravnavali že pri pouku, dobijo navodila za delo v dvojicah. V nadaljevanju je predstavljeno je eno izmed navodil. V 4. nalogi so s poševnico označene možnosti poustvarjanja.

PREŽIHOV VORANC: SOLZICE

Navodila za izvedbo predstavitve prebrane črtice

1. Preberi črtico *Višja matematika*.
2. Črtico strnjeno obnovi in izlušči njeno sporočilo.
3. Pripravi se na analizo. V besedilu poišči/določi: književni prostor, književni čas, glavne in stranske osebe (glavne osebe opiši in označi), temo, motive (pesemske slike), snov, stalne besedne zveze, primere ali komparacije, stalna števila, okrasne pridevke, pomanjševalnice ...
Opazuj jezik in izpiši neznane besede ali starinske besede; predstavi njihov pomen.
4. Opiši svoje doživetje/razmišljanje.
Voranc je zapisal: »Daleč pred njim, pred Korejem, je vstajala podoba mladega fanta s karbidno svetilko, z ožarjenimi nogami in s temnim gornjim telesom, ki se počasi sklanja proti vhodu v rudnik. Ta podoba je bila slika njegove prihodnosti.« Napiši razmišljanje o težkem življenju knapov./Knapom posveti pesem./Poišči, kateri slovenski

glasbenik je knapom posvetil pesem, in jo predstavi.

5. Izdelaj plakat in se pripravi na predstavitev pred razredom.

Predstavim vsa navodila. Učenci, ki so dobili posamezno zadolžitev, imajo možnost za dodatna vprašanja o izvedbi. Povem, kako morajo biti pripravljene govorni nastopi in na kaj vse morajo biti pri tem pozorni (ustrezna glasnost, razločnost, naglaševanje, živost govora, demonstracijsko gradivo ...). To uro izpeljemo v šolski knjižnici, saj si učenci izposodijo knjige za domače branje, šolski knjižničar pa jim predstavi dodatno literaturo, ki jim je ob tem na voljo. Obenem ponovi, kako je treba navajati vire, katere elemente posameznega dela je treba izpisati (učencem razdeli tudi izročke s primeri). Ker morajo predstavitev narediti vsi učenci v razredu, jim je dodatno gradivo na voljo v šolski knjižnici v času njene odprtosti.

Učenci samostojno berejo in se pripravljajo na predstavitev pred razredom, s šolskim knjižničarjem pa v tem vmesnem času spremljajo obiskanost knjižnice z namenom izposoje dodatnega gradiva ter po potrebi kakšnega izmed učencev dodatno usmeriva in spodbudiva. Pri urah slovenščine namenim nekaj minut vprašanjem o napredovanju in morebitnim nejasnostim.

PREDSTAVITEV DELA V DVOJICAH

Učenci predstavijo svoje izdelke, sledijo moja vprašanja in vprašanja sošolcev, predstavijo demonstracijsko gradivo, ki zaokroži po razredu, nato povedo, kaj menijo o svojem nastopu, kaj o njem menijo sošolci, nato še sama podam oceno njihovih nastopov, podam morebitna dodatna pojasnila, razlago. Četrta naloga iz navodil za izvedbo govornih nastopov je raznolika in ponuja številne možnosti izvedbe, o tej spregovorimo malo več besed. Po opravljenih nastopih naredimo povzetek. Izdelane plakate izobesijo v šolski knjižnici.

POUSTVARJANJE

Učencem podam navodila (v nadaljevanju) za pisanje spisa na prebrano besedilo. Ponudim

jim šest različnih možnosti. Ena izmed njih je predstavljena spodaj. Za uspešno opravljeno domačo nalogo morajo združiti znanje o prebranem domačem branju, poznavanje sestavin neuradnega pisma, ki jih pri uri tudi ponovimo, in si pomagati z drugimi viri. Nekatere izmed njih pripravi šolski knjižničar in jim jih ponudi v pomoč. Povem jim, da bodo morali svoj izdelek interpretativno prebrati pred razredom.

Navodilo za pisanje poustvarjalne naloge:

V gmajni zeleni pastirček je mlad knjige prebiral rad

Pismo babici

Natančno preberi spodnja navodila in jih upoštevaj pri pisanju.

Za domače branje si prebral s Prešernovo nagrado nagrajeno Vorančevo knjigo Solzice. V njej pisatelj v 11 spominskih črticah predstavi svoje odraščanje na prelomu iz 19. v 20. stoletje. Od njegovega otroštva je minilo že dobrih 120 let. V tem času se je marsikaj spremenilo. Babici napiši pismo o tem, kako so živeli otroci v Vorančevem času in kako živijo danes.

Piši po naslednjih iztočnicah (v obliki zaokroženega besedila):

- predstavi, kako so morali otroci delati in kaj delaš ti,
- kakšen odnos je imel Voranc do šole, v kateri črtici se kaže, kakšen je tvoj odnos do šole,
- predstavi čas na prelomu v 20. stoletje; kdo je znal pisati, brati, v kateri črtici si to opazil, kako je z znanjem pisanja in branja danes,
- babico povprašaj tudi o njenih izkušnjah s šolo in jih smiselno vključi v besedilo.

Besedilo razčleni na odstavke, bodi pozoren na zgradbo neuradnega pisma. Zajemi vse iztočnice in pokaži poznavanje prebrane knjige ter temu dodaj svoje izkušnje. Bodi pozoren na vsebino (razumevanje, osebni odziv), obliko, rokopisno urejenost besedila, besedišče, jezikovno in slogovno pravilnost. Veliko ustvarjalnih navdihov!

Učenci pri uri slovenščine preberejo svoje spise, preostali spremljajo, ali so upoštevali

vs a navodila in kaj bi še lahko dodali oziroma kako bi še lahko obogatili besedilo. Tudi sama povem, kaj so naredili dobro in kje morajo svoj izdelek še nadgraditi. Skupaj z razredom izberemo najboljše poustvarjalne naloge in jih izobesimo v vitrino pred šolsko knjižnico, tistega, ki je po večinskem mnenju najboljši, pa pošljemo mentorici šolskega časopisa v objavo.

Ker imajo v razredu radi dramatizacije besedil, se pripravimo še na dramatizacijo posameznih črtic. Najprej jim povprašam, katere so značilnosti dramskih besedil, kako v besedilu označimo tisto, česar nihče ne pove, je pa pomembno za način uprizoritve, ter katere vrste dramskih besedil poznamo. Povedo, kar so se že naučili, definicijo pa povzamemo in zapišemo po priročniku za književnost v osnovnih šolah *Dober dan, književnost*. Na voljo jim dam več možnosti; besedilo lahko po predlogi spremenijo v dramsko besedilo, ki bo istovetno pisateljevi predlogi, lahko ga postavijo v drugo okolje in čas in so pozorni na to, kaj bi se ob tem spremenilo, tisti, ki imajo težave z izpostavljenim nastopanjem, pa lahko pripravijo palične lutke v škatli ali pripravijo posnetek in ga nato predvajajo pri pouku. Učenci se glede na interese in število književnih oseb v posamezni črtici razvrstijo v skupine in začnejo s preoblikovanjem besedila v dramsko. Dogovorijo se, kako bodo poskrbeli za kostume in sceno, morebitno glasbeno spremljavo itd. Posamezne skupine predstavijo svoj načrt dela. Po potrebi jim dam dodatne usmeritve.

Učenci se pri pouku slovenščine, doma in v šolski knjižnici pripravljajo na dramski nastop. Vse pripravljene točke so odigrali pri pouku, ena izmed izvedb pa je bila vključena v šolsko proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku, kjer na sliki v ozadju vidimo odraslega Voranca, ki sedi za mizo, premišljuje, piše spomine iz svojega otroštva, pred njim pa se odvija prizor, kako je kot majhen deček sedel na paši in pozdravil mimoidočega v nemščini in ne v slovenščini. Razlog za to je bilo učiteljevo vztrajno prigovarjanje, da morajo uporabljati nemščino (slika 2). Del besedila so posneli in na proslavi predvajali. Za vlogo učencev so pri nastopu zaprosili prvošolčke.

Slika 2: Prizora iz predstave. (Foto: Anja Padar)

SKLEP

S prispevkom sem želela pokazati, kako lahko v okviru obravnavanja domačega branja metodično načrtujemo predbralne, medbralne in pobralne dejavnosti in jih vključimo v reden pouk slovenščine ter pouk v šolski knjižnici. Učenci so bili z novim literarnim besedilom seznanjeni po modelu metodičnega sistema šolske interpretacije, kje je bilo v uvodni uri najprej vzbujeno zanimanje za knjigo na podlagi njihovega predznanja, pričakovanih doživetij in zgodbe, povezane z nastankom zbirke. Sledila je napoved besedila in njegova umestitev ter interpretativno branje ene izmed črtic. Po branju so izrazili svoje misli, doživetja ter jih primerjali z Vorančevim doživljanjem, sledila sta še samostojno branje ter predstavitev prebranega, kjer so morali izkazati književno znanje in poznavanje/prepoznavanje posameznih jezikovnih ter slogovnih sredstev. Z vrednotenjem so se srečali v okviru 4. naloge v navodilu za domače branje in imeli več možnosti za poustvarjanje tako v obliki neuradnega pisma z različnimi iztočnicami kot tudi pri pripravi dramskega besedila ter uprizoritvi ene izmed črtic. Projekti so bili deloma izvedeni individualno, deloma v dvojicah in deloma skupinsko. Cilj vseh dejavnosti, ki so jih izvajali, je bil, da se jim približa kanonsko besedilo, da najdejo notranjo motivacijo za branje klasičnih slovenskih književnikov in ob lepotah njihovega jezikovnega in slogovnega ustroja razvijajo bralno kulturo. Pomembno je tudi, da doživijo pouk v knjižnici, kjer ponovijo vedenje o postavitvi gradiva ter spoznajo različne izdaje, kar je pomembno pri iskanju in navajanju posameznega dela. ●

Viri

Črtica. Pridobljeno 12. 1. 2017 s spletne strani: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Crtica_\(književnost\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Crtica_(književnost)).

Grosman, M. (1989). *Bralec in književnost*. Ljubljana: DZS.

Kepic Mohar, A. (2007). Šolski album slovenskih književnikov. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Krakar Vogel, B. (2004). *Poglavja iz didaktike književnosti*. Ljubljana: DZS.

Knjižnično informacijsko znanje. Kurikul: osnovna šola (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 25. 5. 2017 s spletne strani: http://www.zrss.si/pdf/080711123601_l-k-knjiznicno_informacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf.

Leksikon: literatura (2009). Ljubljana: Cankarjeva založba.

Prežihov Voranc. Pridobljeno 13. 1. 2017 s spletne strani: <http://www.prezih.net/index4.php>.

Saksida, I., Honzak, M. (2008). *Dober dan, književnost. Zbirka nalog za učence od šestega do devetega razreda osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. (1994). Ljubljana: DZS.

Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 3. 1. 2017 s spletne strani: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf.

ANJA PADAR, prof. slovenščine, univ. dipl. soc. kult., učiteljica slovenščine na Osnovni šoli Prule v Ljubljani
Naslov: OŠ Prule, Prule 13, 1000 Ljubljana
E-naslov: ancica.padar@gmail.com

Iz digitalne bralnice ZRSS

www.zrss.si/strokovne-resitve/digitalna-bralnica

V digitalni bralnici lahko dve leti po izidu prelistate strokovne revije, ki so izšle pri Zavodu RS za šolstvo in so vam BREZPLAČNO dosegljive tudi v PDF obliki.

Prijetno strokovno branje vam želimo.

Izbirni predmet matematične delavnice v povezavi s knjižničnim informacijskim znanjem

Elective Subject of Mathematics Workshop in Connection with Library and Information Knowledge

Urška Čarni

Izvleček

V prispevku je predstavljeno medpredmetno sodelovanje učiteljice izbirnega predmeta matematične delavnice in knjižničarke. Učenci so utrjevali veščino iskanja gradiva v lokalni bazi COBISS, izbrano gradivo so poiskali v knjižnici in ga uporabili pri izdelavi plakatov. Naučili so se, kako narediti povzetek prebranega besedila in kaj izpisati kot pomemben podatek. Ponovili in še utrdili ter nadgradili so svoje znanje o citiranju in navajanju virov, ki so jih uporabili za izdelavo plakatov.

Ključne besede

matematika, matematične delavnice, COBISS, šolska knjižnica, navajanje literature

Keywords

Mathematics, mathematics workshops, COBISS, school library, citing literature

UDK 027.8:51

Abstract

This paper presents cross-curricular collaboration between a teacher of the elective subject of Mathematics Workshop and a librarian. Pupils were consolidating their skills in searching for material in the local COBISS database; they searched for selected material in the library and used it to make posters. They learnt how to make a summary of a text they have read and what to write as important information. They revised, consolidated and upgraded their knowledge of citing and referencing the sources they used for making the posters.

UVOD

Izbirni predmet matematične delavnice lahko izberejo učenci v 7., 8. ali 9. razredu in ga obiskujejo eno ali več let. Eden od ciljev v učnem načrtu predvideva, da učenci poznajo dejstva o matematiki v kaki drugi dobi oz. kulturi.

Učenci se torej učijo poiskati vire ter zbrati in predstaviti elemente matematike v dani dobi oz. kulturi. S knjižničarko sva se odločili, da bodo spoznavali in predstavili znane matematike iz različnih obdobij. Preverili sva, katero gradivo je dostopno v naši šolski knjižnici. Učenci se z uporabo COBISS-a v šoli prvič srečajo v 4. razredu, z načini iskanja pa od 6. razreda naprej. Ob izdelavi pisnih izdelkov se prav tako od 6. razreda naprej učijo navajati uporabljene vire in literaturo. Knjižničarka in učitelji ugotavljamo, da imajo učenci težave z iskanjem in izborom njihovega znanju primerne gradiva ne glede na to, da pri različnih predmetih samostojno izdelujejo seminarke, projektne naloge, plakate, referate ipd. Ker je eden od ciljev KIZ prav samostojno iskanje in uporaba gradiva, sva se zato odločili, da pripraviva medpredmetno povezavo, pri kateri bodo to večino izboljšali in ob tem spoznali tudi velike matematike.

POTEK DELA

V uvodu sem učence vprašala, katere znane matematike že poznajo. Spomnili so se, da so

pri zgodovini obravnavali razvoj znanosti, tudi matematike, in izvedeli nekaj o Arhimedu, Pitagori, Juriju Vegi in še nekaterih. Predstavila sem jim, kako bo potekalo njihovo delo v naslednjih nekaj urah. V dvojicah bodo izdelali plakat o izbranem matematiku. Pred tem bodo sami poiskali ustrezno gradivo. Knjižničarka jim je ponovno predstavila načine iskanja. Ker ne poznamo podatkov o avtorju ali naslovu ustrezne knjige, bomo izbrali iskanje po ključnih besedah in predmetnih oznakah. Opozorila jih je na to, da iskanje samo po imenu posameznega matematika morda ne bo dalo vseh ustreznih naslovov zadetkov, zato smo kot ključne besede dodali še matematik, znanstvenik.

Učenci so poiskali podatke o gradivu v računalniškem katalogu in nato na ustrezni polici. Gradivo so pregledali in v parih ugotovili, ali prinaša dovolj informacij, nekateri so potrebovali najino pomoč, saj so po knjigah le listali, namesto da bi uporabili stvarno kazalo.

Ob pregledovanju knjig o zgodovini matematike in znanih matematikah smo ugotavljali, da se učencem matematika starega in srednjega veka zdi zelo zanimiva, sploh egipčanska s svojimi hieroglifskimi znaki za številke ter množenje s podvajanjem. Ogledali smo si tudi babilonsko poštevanko. Na pobudo enega od učencev smo prebrali zgodbo o Pitagori, ki je s svojimi pristaši gojil vero o moči števil. Izvedeli smo tudi, da je bila njegova žena Teona prva znana matematičarka. Kljub veliko odkritjem in predstavnikom različnih kultur so učenci, najverjetneje zaradi manjše prepoznavnosti, za temo plakata izbrali le največja in najbolj prepoznavna imena matematike, kot so Arhimed, Evklid Pitagora, Newton, Vega.

Sošolca v paru sta si razdelila delo. Sledilo je podrobno branje in pisanje povzetkov prebranega. Učence smo opomnili na citiranje ter na to, da si poleg povzetka napišejo tudi vir. Do naslednje ure so doma poiskali slikovno gradivo in še spletne vire, za katere sva opazili, da imajo pri njih več težav s pravilnim navažanjem. Skupaj smo določili, katere elemente ima kakovostno izdelan plakat (privlačen naslov, vsebinska ustreznost, smiseln, nazoren in pregleden prikaz vsebine, slikovno gradivo

Slika 1: Iskanje gradiva v katalogu COBISS/OPAC naše šolske knjižnice (Foto: Urška Čarni)

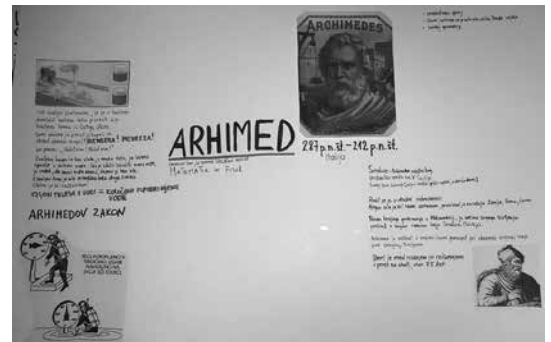
Slika 2: Listanje po knjigah, stvarno kazalo – kaj je že to? (Foto: Urška Čarni)

kot dopolnitev in popestritev, pravilno navedena uporabljena literatura in napisani avtorji plakata). (Priloga 1)

Izkazalo se je, da kljub navodilu, naj napišejo povzetke, tega niso naredili, ampak prepisali vse, kar se jim je zdelo pomembno. Vzeli sva si čas in na nekaj primerih pokazali, kako iz daljšega besedila izluščiti bistvo. To bralno strategijo sicer pri pouku zasledimo skoraj vsakodnevno, vendar opažamo, da je pri učencih nepriljubljena, saj je prepisovanje hitrejše in preprostejše. Še enkrat smo ponovili, da je treba zapiske urediti takoj po branju in da ko zapišemo ključne misli, še enkrat preberemo gradivo in ga primerjamo s povzetkom ter

po potrebi dopolnimo in popravimo. Pozorni naj bodo na to, da bo besedilo oblikovano v smiselno celoto, ki bo razumljiva tudi nekemu, ki o temi še ne ve ničesar.

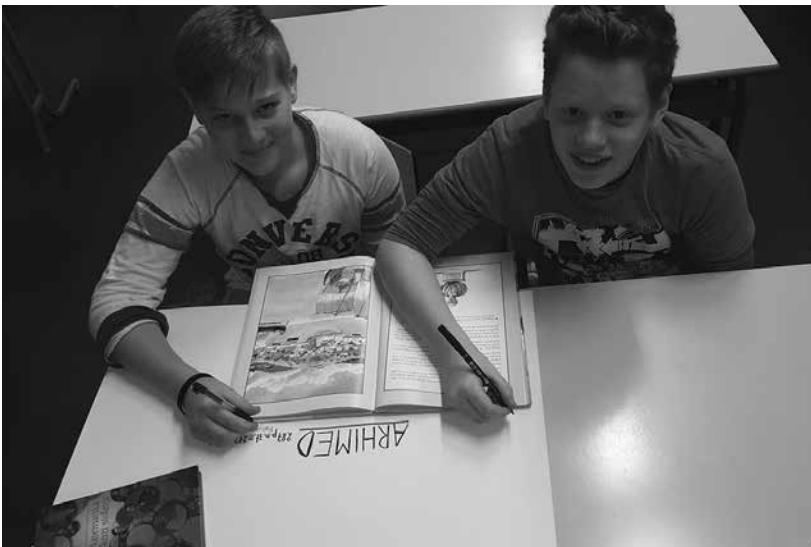
Plakate so izdelovali tako pri pouku kot doma, saj jim je v šoli zmanjkalo časa. Spodbujali sva jih, naj ne bodo prehitro zadovoljni z izdelki in naj uporabijo pravilno razmerje med besedilom in slikami (preglednost plakata). Predvidevali sva, da bodo besedilo natipkali in ga natisnili ter nalepili na plakat, vendar so čisto vsi pisali na roke. V zaključni uri je sledila še predstavitev plakatov, pri kateri so izkazali veliko mero navdušenja nad izdelanimi plakati ter občudovanje dosežkov in znanja pomembnih matematikov v zgodovini.

Slika 4: Plakat v fazi nastajanja (Foto: Urška Čarni)

SKLEP

Matematične delavnice imamo na urniku enkrat tedensko, zato je naše delo potekalo več tednov, učenci pa so tako imeli možnost dobro raziskati izbrano temo in razmisliti o vsebini in videzu plakata, ga ustrezno izdelati ter predstaviti sošolcem. Uspešno so povezali ukvarjanje z matematiko v zgodovini s svojim matematičnim znanjem. Odlično sodelovanje s knjižničarko je pripomoglo k samostojnemu iskanju in izboru gradiva ter njegovi uporabi pri oblikovanju plakata. Zdi se mi pomembno, da učenci v različnih učnih situacijah spoznajo, da morajo izbrano literaturo uporabljati kritično in pri izdelavi pisnih izdelkov spoštovati avtorske pravice ter natančno navesti vire. Medpredmetno povezovanje s knjižničnim informacijskim znanjem jim je ponovno ponudilo priložnost za to. ●

Slika 3: Naslov mora biti privlačen in viden. (Foto: Urška Čarni)

Viri in literatura

Knjižnično informacijsko znanje. Kurikul: osnovna šola. (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 17. 3. 2017 s spletne strani: http://www.zrss.si/pdf/080711123601_l-k-knjiznicno_informacij-sko_znanje_os-sprejeto.pdf.

Učni načrt. Izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja. Matematična delavnica. (2004). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

URŠKA ČARNI, profesorica matematike in računalništva na OŠ Karla Destovnika - Kajuha
Naslov: OŠ Karla Destovnika - Kajuha, Jakčeva ulica 42, 1000 Ljubljana
E-naslov: urska.carni@gmail.com

PRILOGA 1

Navodila za kakovostno izdelan plakat

1. Viri in literatura (uporaba):

- samostojno poišči in uredi različne vire (knjige, časopisi, revije, splet, ustni viri ...),
- pravilno navedi vse vire (v levem kotu spodaj z manjšo pisavo; po navodilih za navajanje),
- slikovno gradivo podnaslovi in napiši vir.

2. Ustrezna vsebina (pomembnost informacij):

- bodi ustvarjalen in inovativen,
- izpiši pomembne, bistvene (ključne) besede,
- uporabi ustrezne podatke,
- do podatkov bodi kritičen,
- podatki naj bodo smiselno povezani,
- utemelji s primeri, dokazi; zaključki naj bodo smiselni,
- popestri z zanimivostmi,

- uporablaj lep jezik, piši brez slovničnih napak, upoštevaj pravopisna pravila.

3. Izgled (estetika):

- naslov naj bo dovolj velik, poudarjen, tak, ki pritegne,
- vsebina naj bo pregledna, urejena, sistematična,
- besedila naj ne bo preveč,
- ustrezna velikost črk, dovolj velike, berljive s 3 m,
- slike razločne in nazorne, raznolike, primerne velikosti (barvne, črno bele, ne nujno samo s spletnih virov, tudi lastne fotografije, razglednice, lastne risbe, preglednice, grafikoni ...),
- podpis avtorja naj bo v desnem spodnjem kotu viden,
- estetsko in pregledno (primerna razporeditev in razmerje med besedilom in slikovnim gradivom),
- čistost plakata (ni sledi lepila, radiranja, brisalca, popravljanja, prekrivanja s korektorjem ...).

Angleška bralna značka v 4. razredu

English Reading Badge in 4th Grade

Pina Hu

Izvleček

Namen članka je predstaviti način implementacije angleške bralne značke v redni pouk 4. razreda osnovne šole. Članek opisuje proces obravnave knjig predpisanih za bralno značko in didaktične metode, ki spodbujajo učence začetnike tudi v nadaljnje branje in učenje tujega jezika. Predstavljene so metode, ki so se v praksi izkazale za učinkovite. V članku je opisan primer dobrega sodelovanja predmetnega učitelja s knjižnico.

Ključne besede

angleščina, bralna značka, metoda, pouk, motivacija, slovar, šolska knjižnica

UDK 028.5:811.111:373.3

Keywords

English, reading badge, method, lessons, motivation, dictionary, school library

Abstract

The purpose of this article is to present a way of incorporating the English reading badge into regular lessons of the 4th grade of primary school. The article describes the process of discussing the books recommended for the reading badge, and the didactic methods that encourage novice learners to continue reading and learning a foreign language. It presents the methods that have proved to be efficient in practice. The article describes an example of good collaboration between the subject teacher and library.

UVOD

Na naši šoli se šele zadnji dve šolski leti učenci srečujejo z angleščino kot tujim jezikom že v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju – nekateri v 1. razredu kot neobveznim izbirnim predmetom in nato z angleščino kot obveznim delom pouka v 2. ter letos (l. 2017/18) prvič tudi v 3. razredu.

Mladi bralci se oblikujejo že z branjem slikanic in tako je tudi z branjem knjig v angleškem jeziku. Branje postane s tem del učnega procesa – zavedno in nezavedno.

V nadaljevanju bom opisala angleško bralno značko v 4. razredu, kako se z učenci tega lotimo ter povežemo s šolsko knjižnico.

BRANJE KOT DEL UČENJA TUJEGA JEZIKA

Po standardih znanja v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju, zapisanih v učnem načrtu (2016), se pri učenju tujega jezika angleščine že začenjajo razvijati osnovne bralne veščine in preproste učne strategije. Pred tem učenci bolj ali manj prepoznavajo posamezne besede ali zelo kratka besedila ob nebesedni podpori.

Začetno učenje branja v angleščini se začne, ko usvojijo nekaj temeljnega znanja tujega jezika, saj jim to omogoči tudi osnovno razumevanje prebranega (Ur, 2006). Učenci se učijo branja posameznih besed ali besednih zvez, preprostih enostavnih povedi, največkrat vse to v povezavi z njihovim vsakdanjim življenjem. Branje knjig za angleško bralno značko predstavlja nekakšno nadgradnjo teh osnovnih struktur, saj besedišče ni več nujno povezano z njihovo neposredno okolico.

BRALNA ZNAČKA

Učenci so ob začetku šolskega leta seznanjeni, da je del pouka angleščine tudi angleška bralna značka. Največkrat se ustrašijo, saj je to za njih prvo leto učenja in si ne predstavljajo, kako natančno to poteka. Zato jih moramo najprej seznaniti s tem, da bo potekalo tekmovanje iz angleške bralne značke v drugem ocenjevalnem obdobju, in nato spodbuditi ter sistematično opismenjevati, da ne bi izgubili motivacije že na začetku (Skela, Sešek, Dagarin Fojkar, 2009).

Pri pouku angleščine najprej spoznajo angleško abecedo in se spoznavajo z izgovarjavo in prepoznavo besed, nato šele z branjem in zapisovanjem. Po nekaj mesecih usvojijo že toliko besed, da jih lahko začnemo usmerjati v branje knjig z osnovnim besediščem v angleškem jeziku. Po dogovoru s šolskim knjižničarjem jih pripeljemo na uro pouka v knjižnico, kjer se podrobneje seznanijo z aktualnim naborem knjig za angleško bralno značko, posebno postavitvijo in izposajo. Uro obogatimo s spoznavanjem dvojezičnih slovarjev. Nato prebirajo knjige v parih ali manjših skupinah, nekateri pa si jih odnesejo tudi domov in jih

prebirajo v družinskem krogu. Po dogovoru s knjižničarjem so izvodi knjig za bralno značko vedno na voljo za izposajo na dom, en komplet pa ostane kot čitalniško gradivo. V knjižnici si lahko izposodijo tudi slovar in tako samostojno vstopajo v svet angleških besed.

SAMOSTOJNO RAZISKOVANJE

Prve mesece spoznavanja angleščine učenci radi samostojno raziskujejo svet angleščine. En način je prek knjig – v razredu je vedno nekaj knjig v tujem jeziku, v katere se zapodijo med odmori ali med poukom, če svoje delo končajo prej. V knjižnici pa jih knjižničar usmeri k posebnim policam, kjer najdejo knjige v angleščini, razporejene po nivoju znanja oz. po razredih.

Knjige so mamljive, saj v njih nastopajo prikupni junaki iz popularnih filmov ali risank (npr. »Bambi«), junaki pravljic, ki jih poznajo iz zgodb v slovenskem jeziku (»Snow White«), lahko pa so to knjižice, v katerih učenci medpredmetno povezujejo snov (»Awake at night« – knjiga o nočnih pticah). V vsakem primeru knjige spodbujajo branje, učenje in celo zabavo, zato učenci radi posegajo po njih.

V zadnjem času so izšli za nekatere knjige tudi avdioposnetki (npr. pri založbi Pearson), ki učencem olajšajo samostojno branje knjige doma, saj se s pomočjo posnetka lahko učijo pravilne izgovarjave in intonacije. Dodatna gradiva nagovarjajo različne učne kanale

Sliki 2 in 3: Na levi fotografiji so police s knjigami v angleškem jeziku, na desni pa so posebne police, kjer se nahajajo aktualni nabor knjig za angleško bralno značko (Foto: Pina Hu)

(Widlok, 2015), s tem pa se učenje jezika izboljšuje in nadgrajuje. Bolj je učenje celostno, več kanalov je nagovorjenih, lažje in boljše je pomnjenje, večja je tudi motivacija.

AKTIVNOSTI PRI POUKU, POVEZANE Z BRALNO ZNAČKO

Pred tekmovanjem za bralno značko je učence večkrat treba opozoriti, da knjige preberejo sami. Nato pa je branje knjig vključeno v pouk in vsaj dve zaporedni šolski uri učitelj nameni pripravam na tekmovanje.

Pred začetkom učenci v okviru pouka pridejo v knjižnico, kjer knjižničar pokaže seznam (urejen po razredih in barvi) ter aktualno zbirko knjig za tekoče šolsko leto ter spomni na police, kjer so preostale knjige v angleškem jeziku. Pred delom po skupinah razred kot celota poslušajo posnetek ali pa knjigo prebere učitelj. Ob tej aktivnosti pripravimo igro »Bingo«, da učenci bolj pozorno poslušajo in so tudi med poslušanjem aktivni. V tabelo (npr. 3x3) vpišemo besede, ki se pojavijo v zgodbi. Vmes so seveda tudi tiste, ki se ne. Samo dva ali trije učenci dobijo tabelo z vsemi besedami, ki se pojavijo. Med poslušanjem učenci črtajo besede v tabeli, kdor prečrta vse, zavpije »Bingo«. Praktično je tabele natisniti na barvni papir in si zapomniti, barvo papirja,

na katerem je zmagovalna tabela, saj je tako preverljivost pravilnosti hitrejša. Nato učence razdelimo po skupinah tako, da so skupine heterogene. Vsaka skupina dobi komplet, v katerem so knjiga, slovar in delovni listi z različnimi aktivnostmi, ki preverjajo njihovo bralno razumevanje in tudi poznavanje novega besedišča. Nekaj aktivnosti je včasih navedenih na koncu knjig ali v paketu za učitelje, ki ga ponudi založba. Spodaj so navedeni primeri aktivnosti, ki jih učenci lahko izvedejo med skupinskim delom:

- Slikovni slovar:** skupina izbere pet besed, ki so se jih naučili v knjigi, in jih ilustrira, pomaga si s slovarjem.
- Poišči v knjigi:** 1) učenci dobijo slovenske izraze in poiščejo ustrezne prevode v besedilu; 2) učenci dobijo poved, v kateri več besed manjka – manjkajoče besede poiščejo v knjigi.
- Glavni junaki:** učenci poimenujejo glavne junake zgodbe – 1) na delovnem listu so sličice in učenci pod njih zapišejo imena junakov; 2) lahko jih samo izpišejo; 3) učitelj premeče črke junaka, učenci črke pravilno razvrstijo; 4) učenci imena vpišejo v križanko.
- Vprašanja:** kratka in enostavna vprašanja, na katera učenci odgovorijo samo z da/ne.

Slika 4: Učenci 4. razreda med reševanjem nalog angleške bralne značke (Foto: Pina Hu)

e) Igra »ZAP IT!«: igra, pri kateri so na lesenih paličkah napisane slovenske besede ali vprašanja (v tem primeru najbolje iz vseh knjig). Vse paličke so v posodi. Učenec, ki je na vrsti, potegne paličko, če pravilno prevede besedo/odgovori na vprašanje, paličko obdrži, sicer jo vrne v posodo. Med paličkami mora biti vsaj ena, na kateri piše »ZAP IT!« – če učenec potegne to paličko, morajo vsi soigralci vrniti svoje paličke v posodo, sam pa svoje obdrži. Zmaga igralec z največ paličkami. Igro je treba časovno omejiti.

Učenci prek teh aktivnosti ponavljajo in utrjujejo besede, ki so jih spoznali med samostojnim prebiranjem zgodb. Tudi v primeru, ko se učenci prvič srečajo z zgodbo in besedo ob poslušanju v šoli, je učinek skupinskega dela boljši, kot če bi se ukvarjali z aktivnostjo branja individualno.

KAJ S KNJIGAMI PO ZAKLJUČKU BRALNE ZNAČKE?

Tekmovanje, ki se ga učenci udeležijo, organizira določena založba, kar seveda pomeni, da

je tudi tržno usmerjeno. Vsako leto je vsaj ena knjiga od treh nova, kar pomeni dokup novih, stare pa tako ostajajo v knjižnici. Prvi meseci poučevanja angleščine so lahko izziv, saj imajo nekateri učenci več predznanja kot drugi. Zato so knjige idealen pripomoček za diferenciacijo znotraj razreda. Knjige, ki niso več na seznamu za bralno značko, se tako vključi v pouk, da jo učenci, ki predčasno zaključijo z aktivnostjo pri pouku ali pa si želijo dodatnega dela doma, preberejo in o prebranem izdelajo krajše poročilo ali rešijo vnaprej pripravljene naloge. Ob posebnih priložnostih in v dogovoru s knjižničarjem učenci pripravijo razstave starejših knjig (na skupno temo ali avtorja) ter tako preostale motivirajo za branje. Nekajkrat so v sodelovanju s knjižničarjem pripravili celo angleško uganko meseca.

SKLEP

S prispevkom sem želela predstaviti načine, ki jih uporabljam pri vključevanju knjig za bralno značko v redni pouk na začetku spoznavanja tujega jezika, v tem primeru angleščine. Vse aktivnosti sem že večkrat uporabila pri

pouku in so pri učencih zelo dobro sprejete, predvsem pa učence spodbujajo pri opismenjevanju, širjenju besedišča in spoznavanju nove kulture. Uporaba knjig tudi kasneje je nujna. Metode, ki sem jih predstavila, lahko uporabimo tudi pri poučevanju drugih tujih

jezikov ali pa prilagodimo in uporabimo pri katerem koli predmetu. Zelo pomembno je dobro sodelovanje s knjižničarjem, saj učenci v prostem času in zunaj pouka obiskujejo knjižnico ter si izposojajo angleške knjige in slovarje. ●

Viri

- Program osnovna šola. Angleščina. Učni načrt* (2013). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 14. 8. 2017 s spletne strani: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_TJ_2_in_3._razred_OS.pdf.
- Program osnovna šola. Tuji jezik v 2. in 3. razredu. Učni načrt* (2016). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 14. 8. 2017 s spletne strani: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_anglescina.pdf.
- Reading and young learners*. Pridobljeno 14. 8. 2017 s spletne strani: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/reading-young-learners>.
- Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu* (2009). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Ur, P. (2006). *A course in language teaching: practice and theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Widlok, B. *Literarna besedila pri pouku. Branje za zabavo – in to pri pouku nemščine kot tujega jezika?* (2015). Goethe-Institut e. V., Redaktion Magazin Sprache. Pridobljeno 14. 8. 2017 s spletne strani: <https://www.goethe.de/ins/si/sl/spr/mag/20492952.html>.
- Whole system learning principles*. Pridobljeno 14. 8. 2017 s spletne strani: <http://whole-system.com/discovery-learning/discovery-learning-principles.shtml>.

PINA HU, prof. angleščine in nemščine, učiteljica angleščine in nemščine na Osnovni šoli Prule v Ljubljani
Naslov: OŠ Prule, Prule 13, 1000 Ljubljana
E-naslov: pinna.hu@gmail.com

Sistematično poučevanje bralnih učnih strategij na Osnovni šoli Frana Albrehta Kamnik

Systematic Teaching of Reading
Strategies at Fran Albreht Kamnik
Primary School

Tadeja Česen Šink

Ključne besede

bralne učne strategije, šolska knjižnica, bibliopedagoške dejavnosti, knjižnično informacijsko znanje (KIZ), Vennov diagram, Paukova strategija, učenje učenja

Izveček

Avtorica predstavi projekt poučevanja bralnih učnih strategij na OŠ Frana Albrehta Kamnik. Projekt je predstavljen vse od začetne faze oziroma načrtovanja, zorenja idej pa do zaključne faze oziroma poučevanja strategij. Bralne učne strategije učencem pomagajo pri učenju učenja. To je bilo vodilo zaposlenih na OŠ Frana Albrehta Kamnik, ki so v okviru delovne skupine za bralno pismenost in učenje učenja na tem področju želeli teorijo udejanjiti v praksi. Kot pomoč in spodbudo k širšemu razmišljanju o bralni pismenosti in učenju učenja so zaposleni na eni izmed pedagoških konferenc poslušali predavanje dr. Sonje Pečjak na temo bralnih učnih strategij. Čez nekaj mesecev so kot gostjo pedagoške konference povabili še Miro Kramarič. Po tem se je večkrat sešla delovna skupina, ki je oblikovala predlog izvedbenega načrta sistematičnega oziroma načrtnega poučevanja bralnih učnih strategij. Z njim so seznanili strokovne aktivne, ki so predlog potrdili. Sledila je izvedba s strani učiteljev in šolskih knjižničark. Trenutno je bila izvedena že več kot polovica načrtovanih aktivnosti. Do konca šolskega leta želijo izvesti vse, nato pa bodo opravili evalvacijo izvedenega dela.

UDK 37.091.3:028
37.015.3:028

Abstract

The author presents the project of teaching reading strategies at the Fran Albreht Kamnik Primary School. It presents the project from its initial phase, i.e. the planning and maturing of ideas, to its final phase, i.e. the teaching of strategies. Reading strategies help pupils learn how to learn. That was what guided the employees at the Fran Albreht Kamnik Primary School, who wished to put theory into practice within the scope of a working group for reading literacy and learning to learn. To help and encourage them to think more broadly about reading literacy and learning to learn, the employees attended a lecture by dr. Sonja Pečjak on the topic of reading strategies at a pedagogical conference. A few months later, they invited Mira Kramarič to be a guest lecturer at a pedagogical conference. Afterwards, the working group met on several occasions and designed a proposal of an implementation plan for the systematic or planned teaching of reading strategies. They presented it to the professional working groups, which approved the proposal. This was followed by teachers' and school librarians' implementation. So far, more than half of the planned activities have been implemented. They wish to implement all of them by the end of the school year, after which they will evaluate the work performed.

Keywords

reading strategies, school library, bibliopedagogical activities, Library and Information Knowledge, Venn diagram, Pauk's strategy, learning to learn

UVOD

Ko ob koncu vsakega šolskega leta načrtujemo aktivnosti za prihodnje leto, imamo zaposleni na naši šoli možnost v skupni dokument vpisati predloge za izobraževanja. Izbiramo lahko med izobraževanji, ki bi se jih radi udeležili kot posamezniki ali kot skupina. Pred dvema letoma smo med drugim kot skupinsko izobraževanje izbrali področje bralne pismenosti in učenje učenja. Pred tem smo namreč zaključili s sodelovanjem v triletnem državnem projektu Izpopolnjevanje za samoevalvacijo, v katerem sta bila na nivoju šole pomembna dva glavna cilja. Za prvi cilj (»izboljšati funkcionalno pismenost učencev v slovenskem jeziku«) smo izbrali naslednjo strategijo: z različnimi učnimi metodami in oblikami ter z ustvarjanjem vzpodbudnega učnega okolja učencem omogočamo razvijanje in izboljševanje funkcionalne pismenosti. Za doseg drugega cilja (»okrepiti pozitiven odnos do sebe in ustvariti okolje, ki

bo spodbujalo samospoštovanje, samozavest in skrb za zdravje«) pa smo uporabljali strategijo: z različnimi dejavnostmi pri učencih razvijamo samospoštovanje in samozavest, omogočamo razvoj socialnih veščin in vzpodbujamo skrb za telesno in duševno zdravje.

KAKO SMO NAJPREJ SAMI SPOZNAVALI TEORIJU

Ravnatelj je oblikoval delovno skupino, v katero so bile vključene učiteljice slovenščine, knjižničarki, svetovalna delavka, pedagoginja in specialne pedagoginje. Članice delovne skupine smo bile zadolžene, da učiteljskemu zboru na pedagoški konferenci najprej predstavimo teorijo. Vsebinsko smo razdelile na teoretični in praktični del. V prvem delu smo na kratko predstavile teorijo bralne pismenosti in učenja učenja ter pokazale nekaj primerov uporabe (semafor, VŽN, Paukova strategija ...), sledila je delavnica. Želele smo, da bi

sodelavci razmislili o tem, kako bi izboljšali bralno pismenost učencev in kako bi jih naučili metod učenja. Učiteljski zbor smo razdelili v 13 skupin oziroma strokovnih aktivov. Skupine učiteljev predmetne stopnje so bile oblikovane glede na predmetna področja poučevanja, skupine učiteljev razredne stopnje pa glede na razred, v katerem poučujejo. Njim so bili pridruženi tudi učitelji podaljšanega bivanja. V skupinah so nas pri razmišljanju vodila tri vprašanja:

1. *Kako se pri naših učencih kažejo težave na področju bralne pismenosti in pri učenju učenja?*

Med odgovori na to vprašanje so sodelavci med drugim zapisali:

- * organiziranost šolske mize, torbice, potrebščin,
- * površno branje navodil, slaba tehnika branja, pomanjkanje vztrajnosti pri branju, nesamostojnost,
- * razumevanje besed, besednih zvez, tehnika branja, trening branja – bralna pismenost; nesamostojnost, učenci nimajo delovnih navad – učenje učenja,
- * ne lotijo se branja navodil, čakajo na pojasnila učitelja, slabi bralci, slabo razumevanje besed,
- * samostojno se premalo poglobijo v besedilo in čakajo na pomoč učitelja, premajhna samoiniciativa in spodbuda domačega okolja,
- * učenci ne berejo pozorno, ne znajo poiskati bistva in povezati delov v celoto,
- * težave pri razumevanju prebranega (navodil), ne znajo se učiti, težave pri primerjanju besedil, ne znajo izpisati bistva, težave pri oblikovanju miselnih vzorcev,
- * nerazumevanje navodil, preskromno besedišče, učenci se ne znajo učiti,
- * z učenci se na razrednih urah pogovarjamo o strategijah učenja, nekaterim so popolnoma tuje,
- * nerazumevanje navodil, kar vodi v nepravilno rešene naloge in neustrezno izvedeno praktično delo. Težave pri iskanju bistva v besedilu (zapiski, izdelava plakata, kratko poročanje ...).

2. *Kakšno je vaše mnenje o predstavljenem projektu? Kako bi se mi tega lotili? S katerimi aktivnostmi bi izboljšali bralno pismenost in kompetenco učenja učenja?*

Sodelavci so razmišljali takole:

- * konstruktivno spodbujamo nadaljnje delo na področju bralne pismenosti, izobraževanje za učitelje in starše, konkretne in enostavne dejavnosti v sodelovanju s kolegi, gledališke, lutkovne predstave starejših učencev za mlajše,
  - * naredimo posnetek dejanskega stanja – na šoli marsikaj že delamo, vprašali se bomo, kaj želimo izboljšati, načrtovanje dejavnosti, izvajanje in evalvacija,
  - * izboljšanje bralne tehnike, spodbujanje zanimanja za knjigo in rokovanja z njo, širjenje besedišča, reden obisk knjižnice, učenje novih besed,
  - * projekt se nam zdi preveč papirnat, saj veliko tega že izvajamo v praksi, naloge: dopolni, prečrtaj, obkroži bi zamenjali z napiši, opiši, obnovi,
  - * dober nabor idej, predlagamo, da izberemo največ dve aktivnosti, ki se vertikalno povežeta in nadgrajujeta. Ključno je, da so o tem seznanjeni tudi starši,
  - * projekt je dober, eden od možnih načinov, učenci naj odgovarjajo v celih stavkih, uporabljanje definicij pri matematiki,
  - * zavedamo se nujnosti vključitve v projekt. Predlagamo pregled aktivnosti, ki jih že izvajamo, in nadaljevanje z dobrimi praksami,
  - * menimo, da je projekt za razvoj učencev in učiteljev smiseln. V že obstoječe dejavnosti bi vključili še element preverjanja doseženega.
3. *Katere aktivnosti bi želeli zase, za svoj profesionalni razvoj na tem področju? V katere teme, področja bralne pismenosti in učenja učenja bi se želeli poglobiti?*

Ponudili smo naslednji nabor izobraževanj:

- * Kaj je učenje, Nevrofiziološke osnove učenja – zorenje in učenje, Nižje in višje oblike učenja; psihomotorično učenje in učenje z opazovanjem, Besedno-simbolno učenje, Učenje pojmov in zakonitosti, Pomnjenje in pozabljanje, Učenje kot reševanje problemov, Ustvarjalnost in učenje, Učenje stališč in vrednot, Celostni pristopi k učenju, Dejavniki uspešnega učenja, Stili spoznavanja, spoznavna struktura in učenje, Učne strategije, učenje učenja, Motivacija in učenje, Čustveno-osebni dejavniki učenja, Socialnopsihološki dejavniki učenja, Učenci

s posebnimi potrebami, individualne razlike in učenje, Preverjanje, ocenjevanje in učenje, Učenje za prihodnost, Bralne učne strategije, Priprava nalog in vprašanj na različnih taksonomskih stopnjah ...

Sodelavci so največkrat izbrali med temi možnostmi:

- * Bralne učne strategije, priprava nalog in vprašanj po Bloomu, motivacija in učenje. Glede na njihove odgovore, smo sklenili, da bosta torej naši glavni nalogi še naprej razvijanje bralne pismenosti in učenja učenja.

Po končanem razmišljanju o omenjenih treh vprašanih smo sodelavcem pokazali še operativni načrt razvijanja bralne pismenosti ene ljubljanskih osnovnih šol. Ta načrt je vseboval aktivnosti, ki so bile razdeljene po razredih oziroma predmetnih področjih. Po pregledu načrta smo lahko samo še potrdili že naše predhodno razmišljanje, namreč, da na šoli veliko takih oziroma podobnih aktivnosti že izvajamo, vendar jih do zdaj še nismo zapisali v taki obliki. Konferenco smo zaključili motivirani, saj smo ugotovili, da smo na tem področju že precej aktivni. Dali smo si mesec dni časa, da vsak posameznik z učenci poskusi razvijati bralno pismenost z naborem aktivnosti načrtnega razvijanja bralne pismenosti. Na naslednji konferenci smo poročali o primerih dobre prakse oziroma o tem, kaj smo izvajali. Več aktivnosti so sicer izvajale učiteljice razrednega pouka, ki so poročale o uporabi pojmovne mreže v obliki dlani, ribje kosti, časovnega traku, manj so bili aktivni učitelji predmetne stopnje, spet bolj aktivne pa so bile učiteljice dodatne strokovne pomoči oziroma specialne pedagoginje, ki so precej bralnih učnih strategij naučile uporabljati učence predmetne stopnje, ki imajo učno pomoč. Sklep konference je bil, da za zdaj s tem načinom nadaljujemo do konca šolskega leta. Ravnatelj nam je sporočil še, da si avgusta lahko obetamo obisk ene glavnih strokovnjakinj s tega področja.

ŠE NEKAJ TEORIJE

Pred začetkom novega šolskega leta nas je na eni uvodnih pedagoških konferenc obiskala strokovnjakinja s področja bralnih učnih stra-

tegij, dr. Sonja Pečjak. Na njenem predavanju smo zelo podrobno spoznali teorijo bralnih učnih strategij. Člani delovne skupine smo menili, da vendarle potrebujemo še nekaj konkretnih idej in nasvetov, kako vse to udejanjiti v praksi, da bi lahko pripravili nekaj konkretnih primerov nalog, ki bi jih lahko kadar koli uporabili pri pouku. Specialna pedagoginja se je zato dogovorila za obisk še ene izmed strokovnjakinj s področja bralnih učnih strategij in obiskala nas je Mira Kramarič, upokojena učiteljica razrednega pouka. Ta je v sodelovanju z dr. Pečjak sodelovala tudi pri pripravi priročnika z naslovom Bralne učne strategije, ki je izšel pri založbi Rokus Klett. Priročnik so učiteljice razrednega pouka že poznale, saj so poleg njega obstajali tudi snopiči z nalogami za urjenje bralnih učnih strategij, ki so jih ob nakupu kompleta delovnih zvezkov omenjene založbe prejeli učenci 3., 4. in 5. razreda. Izvod priročnika sem že pred časom kupila tudi za šolsko knjižnico, tako da sem njegovo vsebino poznala tudi sama. Na sestanku delovne skupine za bralno pismenost, na katerem smo se člani pripravljali na obisk Mire Kramarič, smo pregledovali omenjeni priročnik. Odločili smo se, da bomo ob obisku sodelavcem predstavili tržnico strategij. Medtem ko smo si delili zadolžitve, kdo bo predstavil določeno strategijo za tržnico, se mi je utrnula ideja, da bi bilo dobro, če bi priročnik imeli vsi strokovni delavci. Člani delovne skupine so mojo idejo podprli, zato sem jo še pred obiskom povedala tudi ravnatelju, ki jo je na naše veselje tudi uresničil. Sledil je torej omenjeni obisk strokovnjakinje na šoli. Mira Kramarič nam je na primerih pokazala praktično uporabo posameznih strategij. V začetku je predstavila vse štiri jezikovne spretnosti. Več časa smo namenili metodam začetnega opismenjevanja in branju. Zato je predstavila strategije za dobro bralno razumevanje: ustvarjanje mentalnih slik, uporaba predznanja, postavljanje vprašanj, sklepanje in zaključevanje, določanje bistva, sintetiziranje in povezovanje informacij, uporaba podpor- nih strategij. Za zaključek pa je predstavila strategijo postavljanja vprašanj in odgovorov. Uporabo te strategije je pokazala z različnimi besedili, primernimi za več razredov. Po koncu njenega predavanja smo sodelavce povabili

na ogled tržnice in vsakemu pa izročili izvod priročnika.

OD TEORIJE K PRAKSI

Vsi strokovni delavci smo bili zdaj »opremljeni« s teorijo in primeri uporabe bralnih učnih strategij. Potrebovali smo le še način, kako bomo naš načrtovani cilj razvijanja bralne pismenosti dosegli v praksi. Spet smo se zbrale članice delovne skupine in sklenile, da se bomo na podlagi prejetega priročnika lotili načrtnega poučevanja bralnih učnih strategij in da bomo za vsak razred določili eno strategijo, ki se je bodo učenci naučili. Sklicali smo še en sestanek, na katerem smo bile prisotne članice delovne skupine za bralno pismenost in vodje strokovnih aktivov. Na njem smo določili strategije za posamezne razrede in načine, kako oziroma kdo bo projekt izvajal. Knjižničarka sem oblikovala zapis in ga posredovala v presojo vodjem strokovnih aktivov. V treh tednih so se sestali člani vseh strokovnih aktivov, ki so predlog obravnavali ter ga tudi potrdili. Zato smo lahko začeli z izvajanjem. Oblikovali smo naslednji načrt za poučevanje bralnih strategij:

Tabela 1: Načrt poučevanja bralnih učnih strategij

Razred	Bralna učna strategija	Izvajalec
1. razred	časovni trak	knjižničarki
2. razred	pojmovna mreža v obliki dlani in ribja kost	knjižničarki
3. razred	Vennov diagram	knjižničarki
4. razred	Paukova strategija do 3. faze	knjižničarki
5. razred	Paukova strategija vse 4 faze	knjižničarki
6. razred	- učenje uporabe PowerPointa - Tehniški dan Poklici: področja - spoznavanje sebe, samopodoba, cilji	- računalničar in učiteljice - svetovalna delavka in učitelji
7. razred	Tehniški dan Poklici: področja - spoznavanje sebe, samopodoba, cilji, motivacija za učenje in učenje strategij učenja	svetovalna delavka in učitelji
8. razred	strategija postavljanja vprašanj : vprašanje-odgovor (iz leposlovnih knjig in učbenikov)	knjižničarki
9. razred	miselni vzorec s povzetkom učnih strategij - katere strategije bom uporabil v srednji šoli, organizacija učenja in zapiskov	knjižničarki

Načini uvajanja bralnih strategij v razredu: *na razredni stopnji* bomo učenje bralnih strategij izvajali v okviru knjižničnega informacijskega znanja (KIZ). Načini so lahko različni oziroma po dogovoru knjižničarke in učitelja. Skupaj s specialno pedagoginjo sva predlagali, da bi določeno bralno strategijo učencem predstavila knjižničarka, potem bi to strategijo učenci vadili pri pouku z učiteljem. Če so učitelji izbrano strategijo že sami predstavili učencem, pa knjižničarka z učenci strategijo še enkrat ponovi. Vse je torej odvisno od medsebojnega dogovora knjižničarke in učiteljev. Ta način velja predvsem za povezavo z razredno stopnjo. *Na predmetni stopnji* bomo aktivnosti izvajali v okviru KIZ, razrednih ur, projektov in tehniških dni. Poleg knjižničark bosta zato sodelovala še računalničar, ki učencem v 6. razredu v okviru digitalne pismenosti predstavi pripravo predstavitev v PowerPointu, in svetovalna delavka, ki v 6. razredu izvaja projekt poklicnega usmerjanja s področja samopodobe in spoznavanja sebe. V 7. razredu se projekt dopolni še s določanjem ciljev, motivacijo za učenje in učenjem učenja. V 8. razredu bomo učencem predstavili strategijo postavljanja vprašanj s pomočjo leposlovnih besedil in učbenikov. Z učenci 9. razreda pa bomo pripravili povzetek strategij učenja, ki so jih pridobili v osnovni šoli in jim bodo v pomoč pri učenju v srednji šoli.

Namen je bil, da bi se učenci vsako leto naučili uporabljati eno bralno učno strategijo, skozi celotno šolanje bi tako pridobili znanje različnih načinov samostojnega učenja. Ker gre za dolgoročno dejavnost, smo začeli z majhnimi koraki. Poučevanja učnih strategij so bile do zdaj deležne šele prve generacije učencev. Do zdaj smo izvedli že več kot polovico načrtovanih ur za letošnje šolsko leto. Po končanih izvedbah bomo ob koncu šolskega leta pripravili evalvacijo opravljenega dela in ustreznosti izbranih strategij. V naslednjem šolskem letu pa bomo s tem načinom dela nadaljevali.

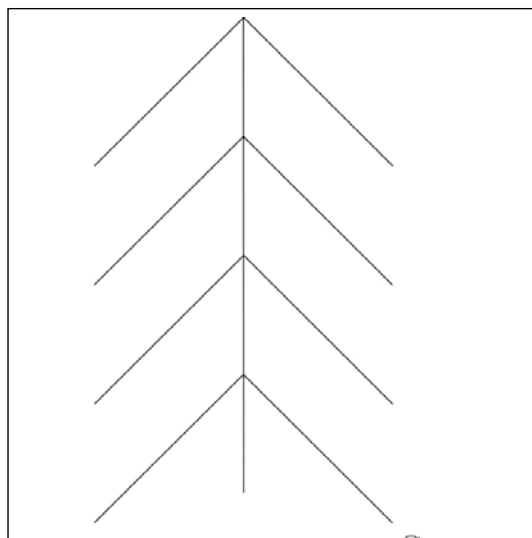
POUČEVANJE STRATEGIJ

V nadaljevanju bom opisala nekaj že izvedenih ur. V okviru knjižničnega informacijskega znanja sem izvedla uro z drugošolci in jim

predstavila strategijo ribja kost. V sodelovanju z razrednimi učiteljicami smo v snopiču za 3. razred izbrali dve krajši besedili. Prvo je vsebovalo sopomenke, drugo pa protipomenke. Učencem sem pokazala prazno obliko ribje kosti in jih vprašala, na kaj jih slika spominja. Odgovorili so: dežnik, smrečica, ribje kosti. Povedali smo, da se oblika imenuje ribja kost in da jo uporabljamo za prikaz besedil, ki govorijo o vzrokih in posledicah. Mreža je sestavljena iz premice, iz katere izhajajo črte kot pri ribi navzgor in navzdol. Učiteljica je predlagala, da list zaradi lažjega pisanja obrnemo pokončno, zato smo pisali v obliko smrečice. Prikaz uporabljamo za prikazovanje vzročno-posledičnih odnosov, pozitivnih oz. negativnih lastnosti, prednost in pomanjkljivosti in za razvoj besedišča (iskanje sopomenk in protipomenk).

2. razred: Ribja kost

Slika 1: Ribja kost

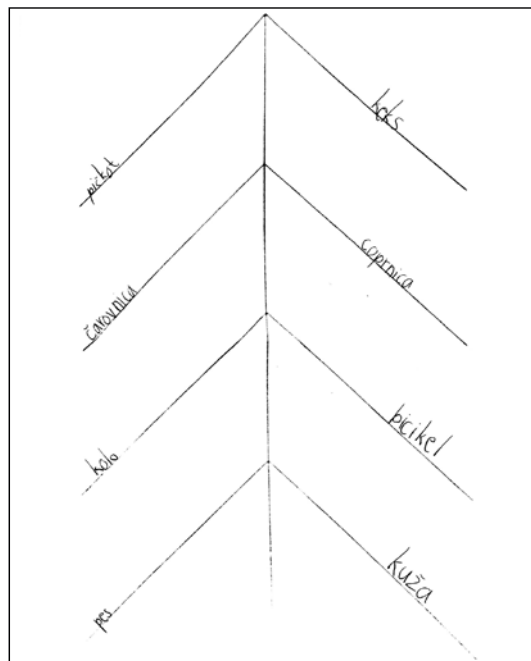
Dogovorili smo se, da bomo v »smrečico« pisali pare besed, eno besedo bomo napisali na en krak, njen par pa na drugega. Skupaj smo prebrali besedilo. Vsak je prebral eno poved. Ugotovili smo, da bomo pri prvem besedilu iskali protipomenke, pri drugem sopomenke. Z iskanjem rešitev ni bilo težav, zato smo nalogo rešili zelo hitro. Navajam primera besedil, ki smo ju uporabili iz priročnika Bralne učne strategije avtoric Sonje Pečjak in Mire Kramarič. Rešitve so označene (podčrtano, ležeče, krepko)

NASPROTEN POMEN BESED

Ob morju stoji **majhna** zgradba. V njej družina Kovač preživlja proste dni. Starša imata **veliko** sobo **zgoraj**. Tom pa **majhno** sobo **spodaj**. Kadar je **sončno**, Tom in prijatelj plavata v morju. Tom je **hiter** plavalec, prijatelj pa **počasen**. Kadar je **deževno**, se na terasi igrata z avtomobilčki. Prijatelj avtomobilček je **črn**, Tomov pa **bel**. (Pečjak in Kramarič, 2015a)

ENAK POMEN BESED

Kovačevi so sedli vsak na svoje **kolo** in se odpeljali v mesto. Ob očkovem **biciklu** je tekel **pes** Piki. Ustavili so se pred slaščičarno. Kupili so **piškote**. Tom je **kužku** vrgel **keks**. Na stojnici je očka kupil brisačo s čarovnico, mami pa je bila všeč majica s **coprnico**. (Pečjak in Kramarič, 2015a)

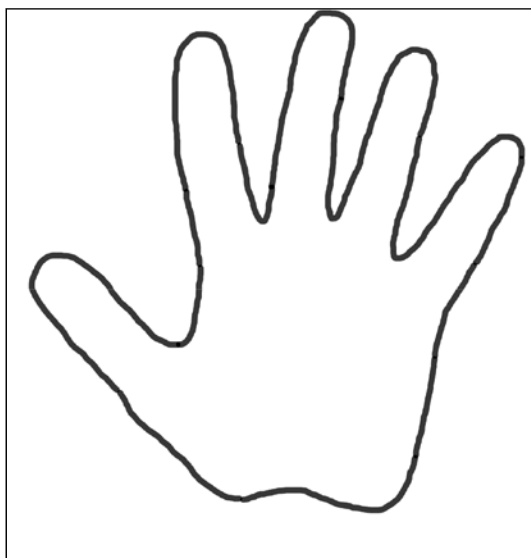

Slika 2: Primer rešene ribje kosti (Foto: Tadeja Česen Šink)

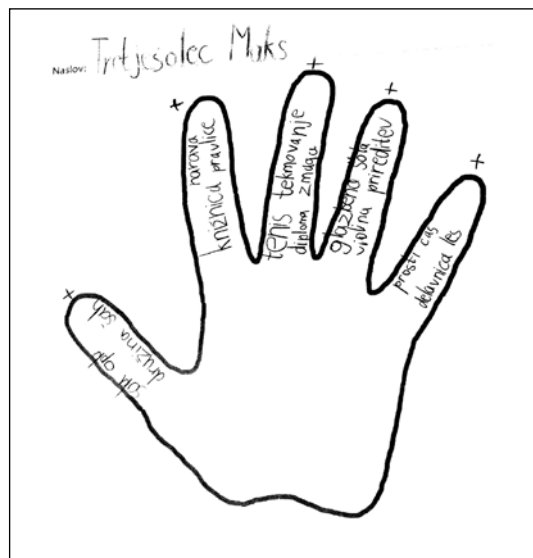
2. razred: Pojemovna mreža v obliki dlani

Ko smo izpolnili ribjo kost, smo se lotili še pojmovne mreže v obliki dlani. Z učenci smo si ogledali sliko dlani in vprašala sem jih, s čim si pomagamo pri naštevanju stvari ali računanju. Odgovorili so, da s prsti. Zato sem

Slika 3: Pojemovna mreža v obliki dlani

Slika 4: Primer rešene pojemovne mreže v obliki dlani (Foto: Tadeja Česen Šink)

povedala, da strategijo uporabljamo tako, da v vsak prstek napišemo po eno ali nekaj besed, s katerimi si bomo pomagali pri obnovi zgod-bice. To so ključne besede. Strategija je poleg tega primerna tudi kot pomoč pri govornih nastopih, pri začetnem učenju poštevanke, pri usvajanju prvih pravil slovnice, poimenov-nju števil in znakov pri računskih operacijah, učenju angleških besed ...

Tudi tu smo sliko zaradi lažjega pisanja obrnili. Z učenci smo prebrali naslednje besedilo:

TRETJEŠOLEC MAKS

Ime mi je Maks. Živim v mestu. Imam starejšo sestro Špelo, očka in mamico. Obiskujem 3. razred osnovne šole. Očka me vsako jutro pelje v šolo. Po pouku ostanem v podaljšanem bivanju. Ko napišem domačo nalogo, se s sošolci igram. Najraje igram šah ali različne igre z žogo.

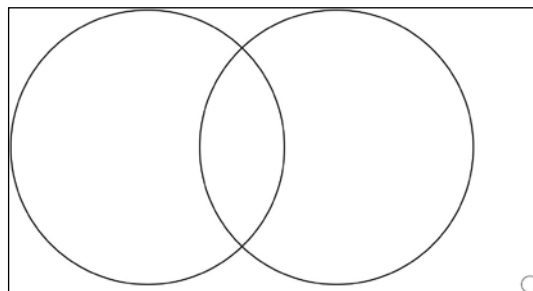
Zelo rad obiskujem knjižnico. Tam berem knjige in poslušam zani-mive pravljice. Večkrat si izposodim knjige o naravi.

Treniram tenis. Trikrat na teden imam trening. Na teniškem igrišču s prijatelji igram tenis. Udeležujem se različnih tekmovanj. Spomladi sem zmagal na klubskem tekmovanju. Dobil sem diplomo.

Hodim tudi v glasbeno šolo. Učim se igrati violino. Nastopam na šolskih prireditvah.

Kadar imam čas, grem k očku v mizarsko delavnico. Izberem različne lesene odpadke in ustvarjam svoje izdelke. Naredil sem že lesenega kopitljačka, ptičjo hišico in zabojček za igrače. (Pečjak in Kramarič, 2015a)

3. razred: Vennov diagram

Slika 5: Vennov diagram

S tretješolci smo se naučili uporabljati Vennov diagram, ki ga sicer **že** poznajo iz matematike. Sami so povedali, da z njim med seboj primer-jamo posamezne dele besedila. S pomočjo tega prikaza učenec lahko hkrati prikaže podobno-sti in razlike med dvema osebama, dogodko-ma, rastlinama, pojavoma ... Vennov diagram predstavljata dva prekrivajoča se kroga. V prekrivajočem delu obeh krogov prikazujemo skupne značilnosti, v levem in desnem krogu pa lastnosti značilne za posamezen predmet. Dela smo se lotili tako, da smo najprej enkrat prebrali obe besedili. Sledilo je drugo branje, ob katerem smo **že** podčrtavali skupne in specifične lastnosti. Ob tem smo uporabili tri različne označevalce besedila oziroma barvice. Potem smo v diagram le še vpisali podčrtane besede. Med seboj smo primerjali naslednji dve besedili, ki opisujeta družino.

MOJA DRUŽINA

Naša družina šteje štiri člane. Mami je ime Maja. Po poklicu je trgovka. Zaposlena je v trgovini z živili. Očka Miha je strojni tehnik in dela v tovarni avtomobilov. Imam sestro Mojco, ki hodi v sedmi razred. Stara je štirinajst let. Rojstni dan ima 7. novembra. Moje ime je Tina in sem stara devet let. Obiskujem tretji razred. Doma imamo muco Tito in psa Lorda. (Pečjak in Kramarič, 2015a)

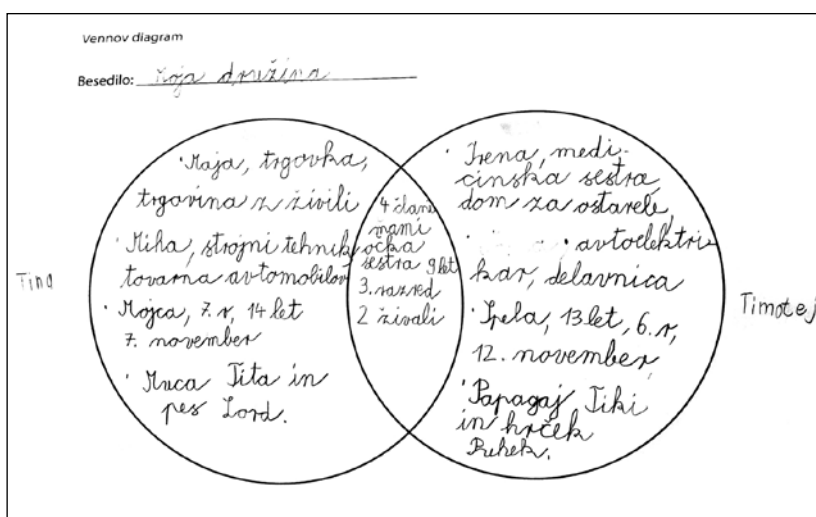
MOJA DRUŽINA

Naša družina ima štiri člane. Mamici je ime Irena in je po poklicu medicinska sestra. Dela v domu za ostarele. Očka je po poklicu avtoelektrikar in ima svojo delavnico. Sestra Špela je stara trinajst let. Hodi v šesti razred. Rojena je 12. novembra. Jaz sem Timotej. Star sem devet let in obiskujem tretji razred. Doma imamo papagaja Tikija in hrčka Puhka. (Pečjak in Kramarič, 2015a)

besedne zveze in povedi. V naslednji fazi na desno stran lista zapiše bistvene, ključne besede kot obrobne razlage, ki pozneje pomagajo pri priklicu informacij. V zadnji fazi pa na podlagi ključnih besed napiše kratek povzetek, ki mu pomaga pri ponavljanju.

Tabela 2: Paukova strategija

NASLOV	
Zapis/besedilo (1. in 2. faza)	Ključne besede (3. faza)
Povzetek (4. faza)	

Slika 6: Primer rešenega Vennovega diagrama (Foto: Tadeja Česen Šink)

4. razred: Paukova strategija (3 faze)

Četrtošolce smo želeli naučiti tri faze Paukove strategije, četrto fazo pa smo naredili ustno. Iskanje ključnih besed jim je povzročalo kar precej težav, ustno povzemanje pa presenetljivo ne.

Učencem sem povedala, da je Paukova strategija primerna za postopno zgoščevanje besedila, ki se zaključijo s povzemanjem. Kako jo izvedemo: list papirja A4 razdelimo navpično v dva dela (črta je 1/4 od desnega roba). Učenec najprej pozorno prebere besedilo. Daljše besedilo razčleni v manjše dele (odstavke). Potem na levo stran lista zapiše pomembne besede,

Izvedbo te strategije sem malo prilagodila. Ko smo se z učiteljicami 4. razreda dogovarjale za izvedbo ure, so predlagale, da bi uporabila kakšno besedilo na temo otrokovih pravic, ki jih obravnavajo oziroma so jih že obravnavali pri družbi. Iz učbenika za družbo sem prepisala besedilo z naslovom Enake pravice za vse otroke. Učenci imajo učbenike iz učbeniškega sklada, zato vanje žal ne smejo pisati ali podčrtovati, kar pa se mi pri tej metodi zdi ključno. V treh oddelkih so snov že predelali in smo s to metodo snov le utrdili, v dveh pa je bila ta snov nova. V vseh oddelkih pa so bili učenci na koncu presenečeni, da so spoznali drugačen način učenja. Večini je bil novi način všeč. Kako smo se lotili dela? Z učenci smo najprej prebrali besedilo. Ob drugem branju smo podčrtali pomembne dele besedila. Sledila sta skupno oblikovanje in zapis ključnih besed v obrobni prostor. Ob koncu smo s pomočjo ključnih besed ustno sestavili povzetek.

Prikazujem že rešeni primer.

NASLOV: OTROKOVE PRAVICE

Zapis/besedilo (1. in 2. faza)

Vsi ljudje na svetu bi morali imeti možnosti zadovoljiti svoje osnovne potrebe. Predstavniki držav v Organizaciji združenih narodov so te potrebe prepoznali kot pravice ljudi. Posebej so zapisali pravice otrok. In katere pravice imajo otroci?

Pravica do imena in državljanstva: ko se otrok rodi, njegovo ime in priimek, datum rojstva, imena staršev in državljanstvo zapišejo v rojstni list. Državljeni Slovenije imajo slovensko državljanstvo.

Pravica do družine: otroci imajo pravico, da živijo pri svojih starših. Kadar starši ne živijo skupaj, imajo pravico do stikov s staršem, ki živi drugje. Včasih starši ne znajo ali ne morejo skrbeti za svoje otroke. V takih primerih mora zanje poskrbeti država. Njene službe otrokom običajno poiščejo rejniške družine, ki jih vzamejo v oskrbo.

Pravica do zdravja: odrasli morajo skrbeti za zdravje otrok tako, da jim dajejo primerno hrano, obleko ter omogočajo življenje v zdravem okolju. Kadar otroci zbolijo, imajo pravico, da zanje poskrbi zdravnik.

Pravica do igre in prijateljev: otroci imajo pravico do prostega časa in igre, primerne njihovi starosti. Pravico imajo, da se družijo s prijatelji.

Pravica do izobrazbe: te pravice otroci nimajo preveč radi. Vendar jim omogoča, da pridejo do poklica in znanja, ki jim bosta omogočila dostojno življenje. Njihova pravica pa je tudi, da jih v šoli vzgajajo v duhu razumevanja, miru, strpnosti in prijateljstva.

Pravica do svojega mnenja in izražanja: vsi ljudje, tudi otroci, imajo pravico povedati ali napisati, kaj mislijo. Kadar odrasli sprejemajo odločitve, ki zadevajo otroke, morajo prisluhniti tudi njihovem mnenju. Temu naj bi sledil skupni dogovor.

Pravica do nenasilnega ravnanja: odrasli morajo otroke varovati pred kakršnim koli nasiljem. Ob vsakem nasilju poišči pomoč pri starših, učiteljih ali drugih ljudeh, ki jim zaupaš. Kadar si v stiski, lahko telefoniraš tudi na brezplačni telefon za otroke in mladostnike ali se obrneš na Varuha človekovih pravic.

Pravica do posebne skrbi za otroke invalide: otroci, ki so duševno, telesno ali vedenjsko prizadeti, so upravičeni do posebne skrbi. Imajo pravico do zdravstvenega varstva in šolanja, ki ustreza njihovim posebnostim.

Pravice prinašajo dolžnosti: prav je zahtevati, da vsi upoštevajo tvoje pravice, vendar pravice pomenijo tudi dolžnosti. Tudi drugi otroci imajo enake pravice kot ti. S svojim ravnanjem jim ne smeš kratiti njihovih pravic. Tvoja dolžnost je spoštovati ime drugega, da se učiš in drugih ne motiš pri učenju, da spoštuješ lastnino drugih, da poveš odraslemu o nasilju, ki se dogaja tebi ali drugemu. (Umek in Janša Zorn, 2016)

Ključne besede
(3. faza)

OZN

- pravice otrok
- ime in državljanstvo (rojstni list)
- družina (starši, rejniška družina)
- zdravje (hrana, obleke, zdravnik)
- igra in prijatelji
- šolanje
- svoje mnenje
- nenasilje (stiska, TOM telefon)
- otroci invalidi (zdravje, šola)
- dolžnosti (spoštujem druge)

5. razred: Paukova strategija

Tudi pri petošolcih smo izbrali Paukovo strategijo, vendar smo jo pri vseh oddelkih uporabili za utrjevanje snovi. V vseh oddelkih so pri družbi v času dogovarjanja za izvedbo ure zaključili s spoznavanjem obpanonskega sveta. Izbrala sem enak način kot pri četrtošolcih, vendar sem besedilo vzela iz učbenika druge založbe, kot pa ga uporabljajo pri pouku. Razlika je bila tudi ta, da smo s petošolci povzetek tudi zapisali. Tudi oni so bili presenečeni nad novim načinom ponavljanja in učenja snovi.

Poleg omenjenih izvedenih ur je računalničar šestošolce v okviru razvijanja digitalne pismenosti naučil že uporabljati in izdelati predstavitev s pomočjo PowerPointa. Prav tako so imeli šestošolci in sedmošolci že tehniški

dan na temo poklicne orientacije. S šestošolci se svetovalna delavka pogovarja o samopodobi, spoznavanju sebe in njihovih ciljih za prihodnost. S sedmošolci pa najprej ponovi področja iz 6. razreda, ki jim doda še pogovor o motivaciji za učenje ter predstavi strategije za učenje. Učenci so namreč za učenje bolj motivirani, če imajo pred seboj jasen cilj, to pa je njihova poklicna pot.

Od načrtovanih aktivnostih bomo do konca šolskega leta prvošolcem pokazali časovni trak, pri osmošolcih se bomo lotili strategije postavljanja vprašanj in odgovorov (uporabili bomo leposlovne knjige in učbenike), devetošolcem pa bomo predstavili miselni vzorec s povzetkom učnih strategij, pogovarjali se bomo o organizaciji učenja in zapiskov.

NASLOV: OBPANONSKI SVET**Zapis/besedilo (1. in 2. faza)**

Obpanonske pokrajine ležijo na vzhodu in severovzhodu Slovenije. Na skrajnem severovzhodnem delu je gričevnato Goričko. Na obeh straneh Mure leži Murska ravnina. Med Muro in Dravo so Slovenske gorice. Ob reki Dravi sta Dravsko polje in Ptujsko polje, ob meji s Hrvaško so Haloze in Kozjansko. Na skrajnem jugu je ob reki Krki Krška kotlina.

V obpanonskih pokrajinah je največ ravnega površja z obsežnimi kmetijskimi površinami. Med ravninami so gričevja. Podnebje je podobno kot v večjem delu Slovenije – z vročimi poletji in mrzlimi zimami, le da tu pade najmanj padavin.

Obpanonske pokrajine imajo gosto rečno omrežje. Reke imajo počasen tok in majhen strmec, ker tečejo po širokih ravninah, pogosto ob večji količini padavin prestopijo bregove in poplavlajo. Večje reke so Drava, Sava, Mura in Krka.

Najbolj značilna žival obpanonskih pokrajin je štoklja.

Obpanonske ravnine so gosto poseljene. Največji mesti sta Maribor in Novo mesto, večja mesta so še Murska Sobota, Ptuj, Krško in Brežice. Na ravninah prevladujejo velike gručaste vasi. Ob cestah so dolge obcestne vasi, kjer hiše in gospodarska poslopja stojijo ob cesti. Za gričevje je značilna razložena poselitev, kjer so hiše precej oddaljene med seboj.

V preteklosti je bilo tu najpomembnejše kmetijstvo, v ravnini poljedelstvo, v gričevjih vinogradništvo in sadjarstvo. V obpanonskih pokrajinah se je zaradi nahajališč kakovostne gline razvilo lončarstvo. V preteklosti je bila Mura znana po plavajočih mlinih. Delovalo jih je več kot sto, danes le še dva.

Kmetijstvo je pomembna gospodarska dejavnost tudi danes. Na ravninah prevladujeta poljedelstvo in živinoreja, v gričevjih vinogradništvo in sadjarstvo. Redijo govedo, prašiče in perutnino. Pridelujejo pšenico, koruzo, oljno ogrščico, sončnice, deteljo, buče ... Kmetije dopolnjujejo svojo dejavnost s turizmom. V večjih mestih so pomembne industrija in storitvene dejavnosti.

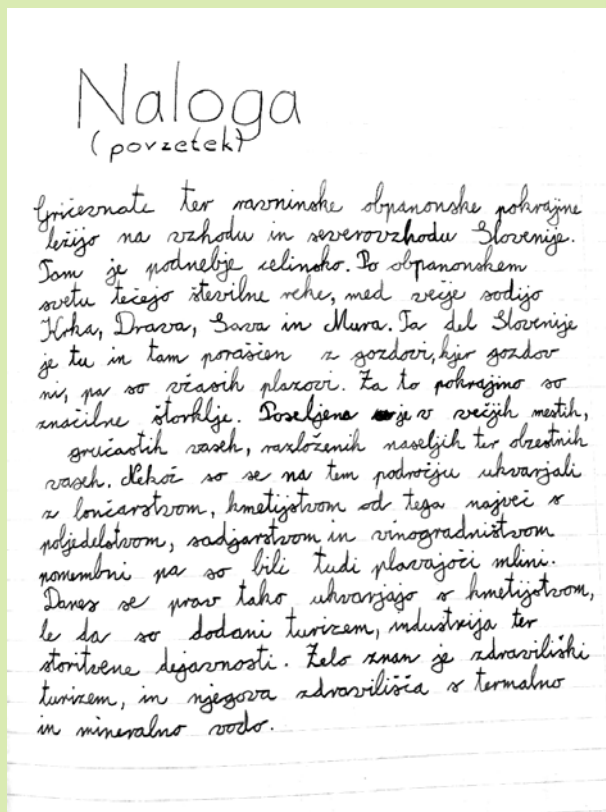
Za obpanonske pokrajine so značilni številni viri mineralne in termalne vode. Ob njih so nastala zdravilišča (Moravske Toplice, Radenci, Rogaška Slatina, Podčetrtek, Čatež, Dolenjske Toplice ...). (Mežnar, 2016)

Ključne besede

(3. faza)

- V in SV Slovenije
- ravnine, gričevja
- podnebje (vroča poletja, mrzle zime)
- gosto rečno omrežje (Sava, Drava, Mura Krka) – poplave
- gosta poselitev
- štoklje
- mesta, obcestne vasi
- gospodarstvo nekoč (kmetijstvo, lončarstvo, mlini)
- gospodarstvo danes (kmetijstvo; poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo)
- zdravilišča

Povzetek (4. faza):

Slika 7: Primer povzetka pri Paukovi strategiji (Foto: Tadeja Česen Šink)

SKLEP

Po zaključku triletnega usposabljanja za samo-
evalvacijo smo se na šoli odločili, da nadalju-
jemo z razvijanjem bralne pismenosti, enim
od dveh glavnih ciljev projekta. Ravnatelj je
imenoval delovno skupino za to področje, ki
je pripravila pedagoško konferenco, na kateri
smo ugotovili, da veliko aktivnosti za razvijan-
je bralne pismenosti že izvajamo. Kljub temu

smo želeli pridobiti še nekaj teoretičnega
znanja, zato smo na šolo povabili dr. Sonjo
Pečjak in Miro Kramarič, ki sta predstavili
nekaj praktičnih primerov razvijanja bralne
pismenosti. Vsem zaposlenim smo kupili
priročnik obeh predavateljic in na podlagi tega
smo članice delovne skupine skupaj z vodji
strokovnih aktivov oblikovale načrt sistematič-
nega poučevanja bralnih učnih strategij. V vsa-
kem razredu učenci spoznajo eno strategijo. ●

Viri

- Mežnar, P. (2016). *Radovednih pet: učbenik za naravoslovje in tehniko v 5. razredu osnovne šole*. (1. izd.). Ljubljana: Rokus Klett.
- Pečjak, S. in Gradišar, A. (2015). *Bralne učne strategije*. (2. izd.). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Pečjak, S. in Kramarič, M. (2015). *Bralne strategije: priročnik za učitelje 3., 4. in 5. razreda*. (1. izd.). Ljubljana: Rokus Klett.
- Pečjak, S. in Kramarič, M. (2015). *Bralne strategije: primeri besedil za 3. razred*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Pečjak, S. in Kramarič, M. (2015). *Bralne strategije: primeri besedil za 4. razred*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Pečjak, S. in Kramarič, M. (2015). *Bralne strategije: primeri besedil za 5. razred*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Umek, M. in Janša Zorn, O. (2016). *Družba in jaz 1: družba za 4. razred osnovne šole*. (9. izd.). Ljubljana: Modrijan.

TADEJA ČESEN ŠINK, univ. dipl. bibliotekarka in prof. nemščine, šolska knjižničarka na
OŠ Frana Albrehta Kamnik
Naslov: OŠ Frana Albrehta Kamnik, Šolska ulica 1, 1241 Kamnik
E-naslov: tadeja.sink@guest.arnes.si

Uporaba bralnih učnih strategij pri pouku naravoslovja in tehnike v 5. razredu

STROKA in
PRAKSA

Using Reading Strategies during Science and Technology Lessons in 5th Grade

Monika Dobravc

UDK 37.091.3:028

Izvleček

Branje še vedno predstavlja najučinkovitejše sredstvo za učenje, saj otrokom in mladostnikom omogoča lažje prilagajanje številnim spremembam, ki jih prinašajo sodobni koncepti poučevanja in učenja v šolskem prostoru. Šole kot učeče se organizacije spodbujajo učenje učnih strategij in nenehen profesionalni razvoj vseh deležnikov. S tem se prenaša odgovornost za učenje z učitelja na učenca.

Branje v nalogi učenja od učenca zahteva poznavanje učinkovitih bralnih učnih strategij, saj mu te omogočajo, da informacije ne le spozna, temveč jih zna glede na namen tudi izbrati in učinkovito uporabiti. Zato je pomembna vloga učitelja, da učenca spozna z različnimi učnimi strategijami, s katerimi bodo iz danih informacij v učnem gradivu izbrali in usvojili tisto znanje, ki jim bo pomagalo pri nadaljnjem učenju ter usmerjanju lastnega procesa učenja.

In ravno bralne učne strategije predstavljajo pomemben del učnih strategij, ki bodo vsakega učenca pripeljale do zastavljenih izobraževalnih, funkcionalnih in vzgojnih ciljev.

Ključne besede

branje, bralne učne strategije, kompleksne učne strategije, Paukova strategija

Keywords

reading, reading strategies, complex learning strategies, Pauk's strategy

Abstract

Reading is still the most effective means for learning, because it enables children and adolescents to more easily adapt to the many changes brought about by contemporary concepts of teaching and learning in a school setting. As learning organisations, schools promote the learning of learning strategies and the continuous professional development of all stakeholders. By doing so, they delegate responsibility for learning from the teacher to the pupil.

Reading as learning requires that pupils are familiar with effective reading strategies, since these enable them not only to learn information, but to select and efficiently use it with regard to its purpose. That is why the teacher has the important role of familiarising pupils with various learning strategies that will enable them to select and gain knowledge from the information provided in the learning material, which will aid them in their further learning and in directing their own learning process.

It is these very reading strategies that present an important segment of learning strategies, which will lead each pupil to the set educational and functional objectives.

DEFINICIJE BRALNIH UČNIH STRATEGIJ

Učne strategije, učni stili, učne spretnosti, učni pristopi, učne taktike ... so izrazi, s katerimi želimo poimenovati načine učenja in predelave učne snovi pri učencih. Sicer pa predstavlja opredeljevanje učnih strategij eno izmed področij, o katerem razmišljajo raziskovalci vse od konca petdesetih let preteklega stoletja (Pečjak, 2012).

Marentič Požarnik (1995) za učno strategijo pravi, da je to specifična kombinacija mentalnih operacij, ki jih nekdo uporablja glede na zahteve konkretne učne situacije. Nekoliko spremenjeno definicijo učnih strategij pa omenjena avtorica navaja v svojem kasnejšem delu, ko pravi, da je učna strategija zaporedje ali kombinacija v cilj usmerjenih učnih aktivnosti, ki jih posameznik uporablja na svojo pobudo in spreminja glede na zahteve situacije (Marentič Požarnik, 2000).

Harris in Hodge (1995) sta strategijo opredelila kot zavesten, učni situaciji prilagojen in spremljan sistematičen načrt, katerega cilj je izboljšati lastne učne dosežke.

Weinstein in Hume (1998) pravita, da je to vsako vedenje, mišljenje ali akcija učenca v procesu učenja, katere namen je zadržati določene informacije, jih shraniti v spominu in jih v prihodnosti povezati na nov način.

Če bi te opredelitve poskušali združiti in prenesti na področje branja z učenjem, potem bi lahko opredelili bralne učne strategije kot zavestno izbiro določenih miselnih operacij (korakov) pri branju, ki bralcu v specifični učni situaciji omogoča doseganje učnega cilja (Pečjak, 2012).

BRALNE UČNE STRATEGIJE IN KOMPLEKSNE STRATEGIJE V UČNEM PROCESU

V virih zasledimo različne delitve bralno učnih strategij. Pečjak (2012) in nekateri strokovnjaki jih delijo po časovnem kriteriju, in sicer na strategije, ki jih učenec lahko uporablja pred branjem za učenje, med njim in po njem. Takšna delitev je zelo pregledna, saj so bralne

učne strategije predstavljene v zaporedju, kot jih učenec tudi uporablja v učnem procesu.

Med kompleksne strategije pa uvrščamo tiste, ki zajamejo celoten učni proces. Učence vodijo od dejavnosti pred branjem, med njim in po njem, da lahko učno gradivo razumejo in si ga po potrebi tudi zapomnijo. Paukova strategija je ena izmed kompleksnih strategij in je primerna tako za delo s celotnim razredom kot tudi pri delu z manjšimi skupinami.

V nadaljevanju bom podrobneje predstavila samo tiste bralne učne strategije in kompleksne strategije, ki sem jih vključila v pouk naravoslovja pri petošolcih.

AKTIVIRANJE PREDZNANJA UČENCEV Z MOŽGANSKO NEVIHTO IN IZDELAVO MISELNEGA VZORCA

Je bralna učna strategija, ki jo številni strokovnjaki uvrščajo v skupino strategij pred branjem. Z njo lahko učitelj preveri predznanje učencev na različne načine. Sama sem ga preverila z uporabo možganske nevihte, katere rezultat so bili miselni vzorci učencev.

Možganska nevihta je preprosta tehnika, pri kateri učenci naštevajo ali zapisujejo podatke, ki jih o neki vsebini že vedo. Zelo primerna je za delo dveh učencev, delo po skupinah ali delo s celotnim razredom, saj pogovor z drugimi spodbuja nadaljnje razmišljanje posameznikov in uvidevanje novih odnosov med posameznimi informacijami (Pečjak, 2012).

Z miselnim vzorcem učenec grafično zapiše pojme, povezane z izbrano temo, in prikaže povezave med njimi. V sredini se vedno nahaja ključna beseda, okoli katere so razvrščeni vsi tisti pojmi, ki ključno besedo razlagajo, pojasnjujejo, opisujejo ... Za ločevanje bolj in manj pomembnih informacij lahko uporabljamo različne barve, različno velikost črk, razne simbole in slike. Linearna predstavitev (na primer naštevanje po alinejah) ima statično strukturo, kar pomeni, da ima svoj začetek in svoj konec. S tem se možganom preprečuje ustvarjanje asociacij, pomnjenja ter močno se zavira tudi ustvarjalnost samo. Miselni vzorec pa, nasprotno, v svoji dinamični zgradbi predvideva začetek, ali še boljše center,

ne pa tudi konca. Tako do popolnosti podpira proces ustvarjanja idej, čustev in zaznav. Vzbuja radovednost, vprašanja in željo po poglobljanju in ustvarjanju novih zanimivih povezav.

PAUKOVA STRATEGIJA

Poimenovana je po avtorju Walterju Pauku, ki jo je objavil leta 1973. Je zelo preprosta in učinkovita. Povsem razumljivo je, da morajo strategijo učenci večkrat vaditi ob učiteljevem vodenju, da so jo kasneje sposobni uporabljati samostojno. Primerna je za uporabo zlasti pri besedilih, ki vsebujejo veliko podrobnosti.

Opis postopka, povzet po Pečjak (2012):

- Učenci si poleg besedila v zvezek ali na prazen list papirja oblikujejo preglednico, ki jo s črto razdelijo na dve koloni.
- Besedilo prvič le pozorno preberejo v celoti (če je krajše) ali pa si ga razdelijo na smiselne dele.
- Pri drugem branju si izberejo pomembne informacije in jih zapišejo v levo kolono.
- Ko končajo zapis v levi koloni, se vrnejo na začetek in v desno kolono zapisujejo le najbolj ključne besede ali fraze.
- Nato list prepognejo (ali prekrijejo levo stran) in s pomočjo desne kolone ponavljajo besedilo. Če tega še ne zmorejo, se vračajo s pogledom na levo stran lista, kjer so informacije popolnejše.

Pri ponavljanju lahko ugotovimo, da je treba na levi ali desni strani kakšno informacijo še dopolniti na podlagi izvirnega besedila. S tako predelanim besedilom se učencem omogoči kasnejše in večkratno hitro ponavljanje snovi.

Praktični primer

Delo v razredu je potekalo v štirih skupinah po naslednjih učnih korakih.

Slika 1: Delo po skupinah (Foto: Monika Dobravc)

1. Uvod z motivacijo

V uvodu sem z možgansko nevihto aktivirala predznanje učencev, in sicer o tem, koliko že vedo o rastlinah.

Učenci so oblikovali različne miselne vzorce.

Posamezni miselni vzorci so bili predstavljeni razredu.

Slika 2: Primer nastalega miselnega vzorca (Foto: Monika Dobravc)

2. Glavni del

Učencem sem najprej podala navodila za nadaljnje delo. S pomočjo Paukove strategije so si v nadaljevanju ure v zvezke oblikovali zapise, ki so nastali kot rezultat obdelave različnih virov in literature. Ker pa te metode še niso poznali, sem jim jo predstavila po korakih:

- 1. korak:** Predstavlja **PRVO BRANJE** izbranega besedila oziroma odlomka.
- 2. korak:** V tem koraku gre za ponovno oziroma **DRUGO BRANJE**. Obenem pa si učenci v **LEVO KOLONO** razpredelnice **IZPIŠEJO POMEMBNE INFORMACIJE**, ki so jih našli v literaturi.
- 3. korak:** V tem koraku sledi še **ZAPIS KLJUČNIH BESED V DESNO KOLONO** razpredelnice.
- 4. korak:** Ta korak posamezniku omogoča lažje **PONAVLJANJE** predelane vsebine.

Učenci so si najprej pogledali literaturo s področja biologije (knjige, revije, leksikone, enciklopedije). Sledilo je izbiranje gradiva. V nadaljevanju so se lotili prebiranja različnih besedil. Vsebina teh besedil je bila vezana na rastline in njihove življenjske procese (dihanje,

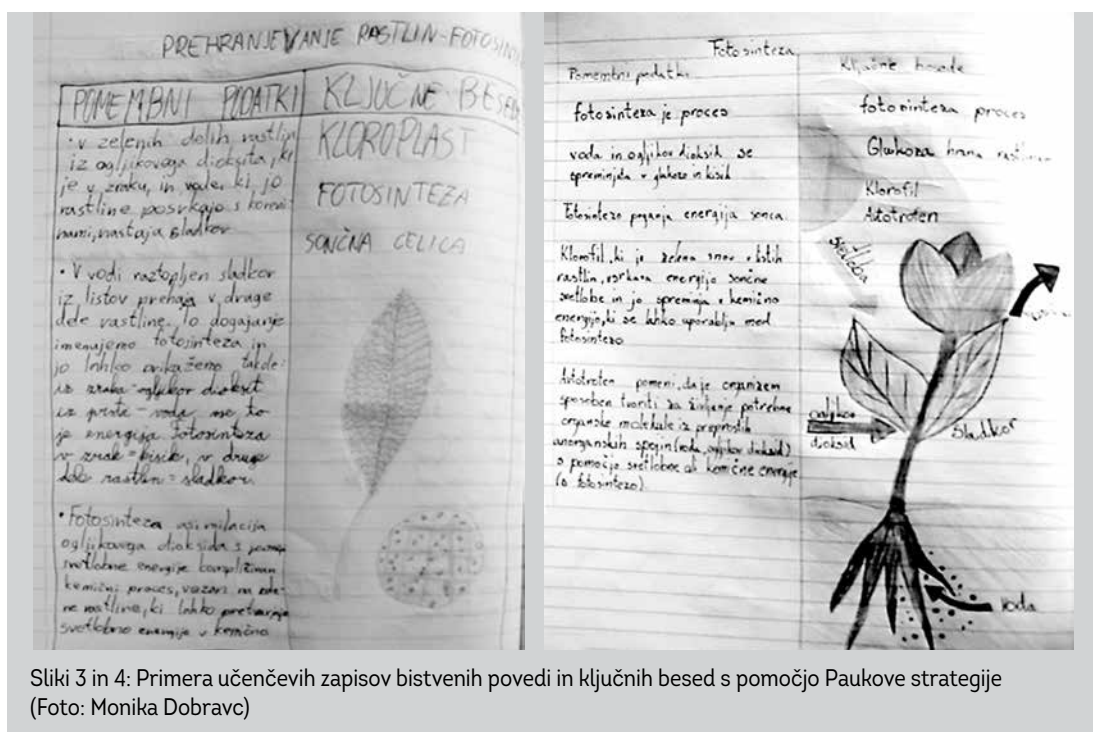
fotosinteza). Na podlagi Paukove strategije so po predstavljeni strategiji v zvezke oblikovali preglednico, v katero so v levo kolono vpisovali Izbrane pomembne informacije, v desno pa Ključne besede. Kratka besedila so prebrali v celoti, pri daljših pa sem jih opozorila, da si jih razdelijo na smiselne dele. Ker je bila njihova naloga najprej pozorno branje, so si pri drugem branju sproti izpisovali pomembne informacije. Po končanem zapisu v levi koloni so se vrnili na začetek in v desno kolono so zapisali le najbolj ključne besede. Oblika zapisa je bila prilagojena učenčevim željam, še bolj pa značilnostim besedila. Tako so oblikovali zapis v obliki povzetka, izvlečka, bistvenih povedi, ključnih informacij s podrobnostmi.

Povzamem lahko, da so si učenci izdelali zapis, ki jim bo tudi v prihodnje omogočal lažje in hitrejše ponavljanje.

3. Zaključek

Po poročanju sem učencem razdelila vprašalnike, saj me je zanimalo, kako so se počutili pri uri.

Nad delom v razredu so bili navdušeni. S kratko ponovitvijo učne vsebine sem ugotovila, da so z uporabo bralnih učnih strategij dosegli zastavljene cilje.

Sliki 3 in 4: Primera učenčevih zapisov bistvenih povedi in ključnih besed s pomočjo Paukove strategije (Foto: Monika Dobravc)

SKLEP

Da bi se lahko učili hitro, učinkovito in lahkotno, je treba razviti osebni stil učenja, ki bo kar najbolj upošteval naše individualne posebnosti in hkrati vključeval aktivne metode, ki podpirajo naraven način učenja.

Miselni vzorci grafično predstavijo misli, ideje in informacije, ki pri učencih ustvarjajo nove misli, ideje in informacije. So nekakšna mreža asociacij, ki nudijo močno oporo učenju, saj strokovnjaki ugotavljajo, da si že med samim ustvarjanjem miselnega vzorca otrok lahko zapomni do 70 % informacij. Zato je navajanje učencev na takšen tip zapisa odlično sredstvo za povzemanje in izdelavo zapiskov vsebin iz učbenikov, leposlovnih in strokovnih knjig. Ti pa niso uporabni samo za izdelovanje zapiskov, temveč so tudi za načrtovanje, postavljanje

ciljev, opisovanje, ponavljanje, poročanje in ustvarjanje povezav med različnimi temami. Ker učenci Paukove strategije še niso poznali, so na začetku potrebovali podrobnejša učiteljeva navodila, med učno uro pa sprotno spremljanje dela in njihovo usmerjanje. Vendar je ne glede na vse naštetu za učni proces in postopno navajanje na različne načine učenja, predvsem pa zaradi heterogenosti skupin, takšno delo v razredu nujno potrebno. Učitelj, ki poskuša omogočiti aktivnost in napredek vseh učencev ne glede na njihove sposobnosti mora biti vseskozi močno vpet v dogajanje. Zagotavljati je treba raznolikost aktivnosti in spremljati napredek v znanju pri učencih. Takšno znanje je vseživljenjsko, saj je še bolj kot učenje za življenje pomembno učenje iz življenja. Zato je zelo pomembno usposobiti otroke za samostojno življenje v družbi. ●

Viri

Harris, T. L., Hodge, R. E. (1995). *The literacy dictionary. The vocabulary of reading and writing*. Newark, DE: International Reading Association.

Marentič Požarnik, B., Magajna, L., Peklaj, C. (1995). *Izzivi raznolikosti*. Nova Gorica: Educa.

Marentič Požarnik, B. (2000). *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.

Pečjak, S., Gradišar, A. (2012). *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Weinstein, C. E., Hume, L. M. (1998). *Study strategies for lifelong learning*. Washington, DC: APA.

MONIKA DOBRAVC, prof. kem. in biol., knjižničarka na OŠ Gustava Šiliha Velenje
Naslov: OŠ Gustava Šiliha Velenje, Vodnikova cesta 3, 3320 Velenje
E-naslov: monika.dobravc22@gmail.com

Poučna slikanica Miška Mica v arhivu

Educational Picture Book Miška Mica v arhivu

Nataša Markič

Izvleček

Članek predstavlja primer ure KIZ, kjer sta si roko podali promocija branja in uporaba IKT-ja. Povezovalni člen je bila poučna slikanica z naslovom *Miška Mica v arhivu*. Ura je bila izvedena v oddelku OŠ PP NIS, ki ga obiskujejo učenci s posebnimi potrebami. V uvodnem delu je pogovor stekel na temo, kaj preučuje zgodovina, kakšne vire uporablja in kje so ti shranjeni. Razmišljali so, kje bi dobili podatke o zgodovini šole. Pri tem so navajali tako učbenik kot uporabo računalnika za dostop do spletnih strani, spraševanje starejših in obisk muzeja. Na svoje presenečenje so s pomočjo prebrane zgodbe spoznali šolski arhiv, njegov prostor in vsebino.

UDK 027.8

Ključne besede

šolska knjižnica, KIZ, zgodovina, OŠPP NIS, kronika, arhiv, informacije, IKT, branje

Abstract

This article presents an example of a Library and Information Knowledge lesson where reading promotion and ICT use went hand in hand. The common thread was the educational picture book entitled *Miška Mica v arhivu* [Mica the Mouse in an Archive]. The lesson was carried out in a primary school class with a special programme and lower educational standard, attended by pupils with special needs. In the introductory part, we talked about what history studies, which sources it uses, and where these are kept. The pupils thought about where they could get information about the school's history. They suggested a textbook, using the computer to access websites, asking older people, and visiting a museum. To their surprise, the story they read helped them to get to know the school archive, its premises and contents.

Keywords

school library, Library and Information Knowledge, history, primary school with a special programme and lower educational standard, chronicle, archive, information, ICT, reading

UVOD

Na OŠ Danila Lokarja Ajdovščina je tudi oddelek, kjer izvajamo osnovnošolski program z nižjim izobrazbenim standardom¹ za učence s posebnimi potrebami.² Kot šolska knjižničarka tudi tu izvajam predpisane ure knjižničnega informacijskega znanja (v nadaljevanju KIZ), ki so učencem prilagojene glede na njihove sposobnosti in spretnosti. Učence med drugim seznanjam s knjižnimi novostmi, ki so primerne njihovi stopnji branja in razumevanju prebranega. Preizkusijo se v abecednem iskanju gradiv, predvsem slikanic in ljudskih pravljic. Skozi zgodbe jim predstavljam pomembne slovenske ustvarjalce, med njimi pisatelja Franceta Bevka, utemeljitelja slovenskega knjižnega jezika Primoža Trubarja, največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerena ter pomembnost spominskih dni v povezavi z njimi. Preko privlačne pravljice Čarovnica Mica in severna zvezda ali *Pika Nogavička doživi brodolom* spoznajo pravljico na različnih medijih. Z učenci OŠPP NIS³ rešujem posamezne vsebinske sklope MEGA kviza, ki se navezujejo na likovno umetnost, gospodinjstvo, zgodovino, naravoslovje in slovenščino, kjer potem še dodatno poustvarjajo na posamezne teme. Sedmošolci so vključeni v nacionalni projekt *Rastem s knjigo* in skupaj z učenci 7. razreda matične šole vsako leto obišejo nam najbližjo splošno knjižnico. Tam se seznanijo tudi z virtualno knjižnico COBISS. Iskanje

informacij nadgradimo v šolski knjižnici, kjer jim prikažemo uporabo IKT-ja in iskanje po virtualni knjižnici, katere polnopravni član je tudi naša knjižnica.

V posameznem šolskem letu potekajo že ustaljene ure medpredmetnih povezav med šolsko knjižnico in predmetnimi področji v okviru pouka, ko se izvajajo t. i. ure KIZ. V takšnih urah predvsem na oddelku OŠ PP NIS v zadnjem triletju kombiniram promocijo in spodbujanje branja z informacijskim opismenjenjem.

PROMOCIJA BRANJA IN UPORABA IKT-JA V ODDELKU OŠ PP NIS

Devetega junija arhivi po vsem svetu obeležujejo mednarodni arhivski dan. Učenci, ki obiskujejo 7. razred OŠ PP NIS, so v sklopu ure zgodovine najprej ponovili, kaj so spoznali in se naučili pri tem predmetu. Potem pa je bila ura namenjena iskanju informacij.

Pred zaposlenimi na OŠ Danila Lokarja Ajdovščina je bila tudi selitev v nove prostore in vsi smo bili zaposleni z iskanjem informacij o zgodovini šole v kraju. Na temelju te konkretne potrebe smo uro začeli z iskanjem odgovorov na zastavljeno vprašanje. To se je glasilo: »Kje lahko dobimo, poiščemo informacije oz. kdo nam jih lahko posreduje?« Učenci so poskušali čim bolj samostojno, občasno pa tudi s pomočjo podvprašanj nanizati čim širšo paletu možnih odgovorov. Med njimi so bili naslednji:

- Informacije lahko dobimo v knjižnici, tako da sami iščemo knjige po policah ali pa vprašamo knjižničarko.
- Uporabimo računalnik, knjige iščemo po Cobissu,⁴ preostale informacije prek svetovnega spleta oz. iskalnika Google⁵ s pomočjo besed (mislili so ključne besede oz. predmetne oznake).
- V roke vzamemo učbenik zgodovine.
- Morda lahko koga, ki je obiskoval to šolo, pokličemo po telefonu.

4 COBISS je oznaka za virtualno knjižnico, ki omogoča vzajemno uporabo bibliografsko-kataložno bazo podatkov.

5 Google je ameriško podjetje, ustanovljeno leta 1998, njegova najbolj znana izdelka sta istoimenski spletni iskalnik Google in spletni brskalnik Google Chrome.

- 1 V izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo so usmerjeni otroci s posebnimi potrebami, za katere komisije za usmerjanje ocenijo, da imajo takšne razvojne in učne zmožnosti, da bodo predvidoma s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo dosegli vsaj minimalne cilje oz. standarde znanja, določene v učnih načrtih za vse predmete v predmetniku osnovne šole za razred, v katerega se vključujejo. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_predsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/izobrazevanje_otrok_s_osebni_mi_potrebami/ [27. 2. 2017][16:20].
- 2 Med učence s posebnimi potrebami sodijo otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, slepi in slabovidni otroci, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci in otroci z motnjami vedenja in osebnosti. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_predsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/izobrazevanje_otrok_s_osebni_mi_potrebami/ [27. 2. 2017][16:26].
- 3 OŠ PP NIS pomeni osnovnošolski program z nižjim izobrazbenim standardom.

- Se obrnemo na starše, sosede, upokojene učitelje in druge delavce šole.
- Se odpravimo v kakšno ustanovo (muzej, galerijo, splošno knjižnico, morda v knjigar- no ...).
- Dodala sem še uporabo šolske kronike in obisk arhiva.

Nadaljevalo se je z razmišljanjem in vprašanji, kje bi dobili podatke o starosti šole, kako je potekal pouk nekoč, kdo so bili učitelji, ki so poučevali na šoli, koliko časa, katere predmete so imeli učenci na urniku in koliko ur pouka dnevno so imeli, kaj vse so ocenjevali ... Učenci so dobro razmišljali in povezali predhodno navedene odgovore. Tako bi lahko podatke povedali starejši občani, starši ali stari starši, sorodniki, že upokojeni učitelji, lahko bi jih dobili z brskanjem po knjigah, na spletu ... v kroniki in tudi v arhivu. Kaj je kronika in kaj je arhiv? SSKJ⁶ razlaga: **krónika** -e ž (ó) *obširnejši zapis pomembnejših dogodkov po zaporedju dogajanja*; in **arhív** -a m (i) *zbirka listin in dokumentov, ki imajo vrednost kot zgodovinsko gradivo*:

Kako bi si lahko pomagali pri tem delu z uporabo računalnika (mislili smo na svetovni splet oz. iskalnik Google in COBISS – virtualno knjižnico)? S skupnimi močmi so povedali, da bi morali v iskalna polja (enega ali drugega iskalnika) oz. v prazne prostorčke vpisati besede, ki nas zanimajo, npr. šola, zgodovina, Ajdovščina. Mogoče bi morali iskati še bolj natančno ali pa širše po šolskem letu ali učitelju in pregledati življenjepis javnih oseb, ki so delovale v našem kraju (zdravnik in pisatelj Danilo Lokar, ustanovitelj splošne knjižnice Karl Lavrič, slikar Venó Pilon ...).

Po tej uvodni motivaciji je sledilo branje poučne pravljice z naslovom *Miška Mica v arhivu*.

Učenci, ki so vpisani na OŠ PP NIS, ne marajo brati, berejo počasi, težko, nerazločno, z odporom. Prav tako ne posegajo po leposlovju, ki je na policah, ki ima oznake višjih starostnih stopenj (P-pionirji in M-mladina). Zelo radi imajo poučne knjige o živalih, strojih in poklicih, zato sem izkoristila priložnost in jim prebrala poučno knjigo, v kateri nastopa miška.

6 SSKJ je kratica za Slovar slovenskega knjižnega jezika; http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=arhiv&hs=1.

Slika 1: Naslovnica knjige *Miška Mica v arhivu*

Tako sem jim poskušala približati svet branja in jim odprla svetove, ki jih sicer ne bi spoznali. Namreč, ko beremo ali pa vsaj natančno, zbrano poslušamo, se učimo novih besed, knjižnega jezika, bogatimo besedišče in pridobivamo znanje o okolju. Kot šolska knjižničarka se zavedam, da z branjem raznolike literature tudi v učencih s posebnimi potrebami spodbujam pozitiven odnos do branja, knjig, jezika; hkrati pa jih s skupnim branjem usmerjam k vseživljenjskemu razvoju, učenju (povzeto po Pomen branja otrokom).

Branje koristi vsem otrokom. To se kaže na različnih področjih, saj spodbuja otrokov, učenčev čustveni in intelektualni razvoj (povzeto po Pomen branja za čustveni in miselni razvoj otroka).

Branje pravljic in drugega leposlovja učence opremi za estetsko doživljanje književnosti, medtem ko jih uporaba poučne literature navaja na knjigo kot vir informacij in znanja (povzeto po Jamnik, 2012).

Vse to sem bolj ali manj uspešno združila v omenjeni poučni pravljici.

Njeno vsebino so s pomočjo podvprašanj in ilustracij iz knjige s skupnimi močmi zadovo-

ljivo obnovili (Slika 2). Ob tem smo ponovili ali razložili posamezne pojme, kot so: zgodovinski viri in vrste virov, kje hranimo vire in kaj je arhiv, kronika, kaj je listina ipd.

Slika 2: Obnova zgodbe s pomočjo ilustracij iz knjige

Ker si učenci, ki obiskujejo OŠ PP NIS, teže zapomnijo stvari, ki so bolj abstraktne, sem se domislila presenečenja. Odpeljala sem jih do poslovne sekretarke šole, ki skrbi za šolski arhiv. Na veliko presenečenje učencev nas je vse skupaj odpeljala v šolski arhiv, ki so ga prvič videli in obiskali (slika 3). Občudovali so zatemnjen prostor, ki je bil napolnjen s posebnim vonjem po starem papirju in na policah do stropa založen s posebnimi arhivskimi škatlami. V prostoru so opazili tudi gasilni aparat in šibkejšo svetlobo, ki ni dobro osvetljevala prostora. Ugotovili so tudi, da je prostor neogrevan in okno zatemnjeno.

Slika 3: Obisk šolskega arhiva

Po ogledu so postavljali zanimiva vprašanja: kakšne dokumente hrani šola, od kdaj, ali je to obvezno in koliko časa, kam gredo kasneje dokumenti. Poslovna sekretarka jim je povedala, da urejene popise po določenem času pošlje v Pokrajinski muzej v Novi Gorici.

Na spletni strani so učenci vsak zase poiskali še omenjeno institucijo, si ogledali njeno stavbo in skupaj smo prebrali še nekaj zanimivosti o njihovem delu. Pri tem sem učence opozorila, da se v Arhiv ne moremo kar odpraviti. Vedeti moramo, kdaj je odprt za obiske, ki so najavljeni (ali telefonsko ali prek elektronske pošte), zaposleni naj bi vedeli, kdo smo in kaj želimo od njih zvedeti. Le tako se lahko ustrezno pripravijo na naš obisk in zadovoljijo naša pričakovanja in vedoželjnost.

Danes pri pouku tudi na oddelku OŠPP NIS uporabljamo računalnike in druge informacijsko-komunikacijske tehnologije, ker naj bi se učenje tudi za te učence poenostavilo, postalo zanimivejše, učinkovitejše ter samostojnejše (Vodenje, 2006, str. 11).

SKLEP

Vsi učenci, tudi učenci s posebnimi potrebami, ki obiskujejo OŠ PP NIS, so lahko uspešni. Pri tej uri so bili. Dokaz za to je tudi opravljena domača naloga, kjer so vsak zase glede na svoje sposobnosti in zmožnosti izpolnili delovni list (Slika 4).

Slika 4: Delovni list z vprašanjem Kje iščemo podatke?

Glede na odziv sodelujočih učencev in zadovoljstvo njihove učiteljice bomo takšno obliko

medpredmetne povezave v naslednjih letih ponovili. Pri tem pa bodo dobrodošle tudi pripombe, ki so bile zabeležene ob izvajanju te ure, saj jih bomo upoštevali ob naslednjih ponovitvah.

Miška Mica, glavna junakinja iz slikanice, je postala tem učencem navdih za učenje zgodovine. ●

Viri in literatura

Budna Kodrič, N., Pešak Mikec, B. (2010). *Miška Mica v arhivu*. Ljubljana: Založba Morfem.

Jamnik, T. (2012). Spodbujanje družinskega branja v vrtcu. Delovno gradivo za seminar PBZ, 3. februar 2012, Ljubljana. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.bralnaznacka.si/upload/13292209334f3a4d4522f32_Druzinsko_branje.doc (27. 2. 2017).

Pomen branja otrokom. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.rusevec.com/zgodbe-petelina-ru%C5%A1ka/42-ru%C5%A1kov-svet/260->

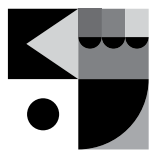
[-pomen-branja-otrokom.html](http://www.rusevec.com/zgodbe-petelina-ru%C5%A1ka/42-ru%C5%A1kov-svet/260-pomen-branja-otrokom.html) (27. 2. 2017).

Pomen branja za čustveni in miselni razvoj otroka. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.mamazofa.org/dogodki/dogodek-743-pravljica-za-lahko-noc-pomen-branja-knjig-za-otroke> (27. 2. 2017).

Vodenje za spodbujanje informacijsko-komunikacijske tehnologije na šolah (2006). Ljubljana: Šola za ravnatelje. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.solazaravnatelje.si/ISBN/961-6637-04-5.pdf> (27. 2. 2017).

NATAŠA MARKIČ, dipl. geograf. in dipl. etnol. in kult. antropol., šolska knjižničarka na OŠ Danila Lokarja Ajdovščina
Naslov: OŠ Danila Lokarja Ajdovščina, Cesta 5. maja 15, 5270 Ajdovščina
E-naslov: knjiznica.os-dl@guest.arnes.si

**Kulturni
bazar**
2018

5. aprila 2018

v Cankarjevem domu v Ljubljani

DVORANA M1

11.00–12.30

USTVARJALNO POUČEVANJE DRAMATIKE — CANKAR V STRIPU, GLEDALIŠKA DELAVNICA

Izvajata: Slovenski gledališki inštitut

Dramatika je več kot le literarna zvrst, saj je dramsko besedilo na prvem mestu uprizoritvena predloga ter namenjeno, da skozi govor, igro in druga umetniška izrazila zaživi. Ena izmed mogočih, sodobnih uprizoritvenih oblik je lahko tudi strip, ki v svoji naravi združuje napisano besedo z vizualno podobo. V okviru projekta Cankar v stripu so tudi Hlapci našli svojo upodobitev pod peresom pisatelja Andreja Rozmana Roze in ilustratorja Damijana Stepančiča. Na delavnici bodo udeleženci ustvarjalno spoznali, kako lahko Cankarjeva dramatika postane tudi mladim bolj dostopna. S pomočjo stripa in z gledališkimi vajami bodo knjižni liki oživel.

Ura zgodovine v 6. razredu v povezavi s knjižničnim informacijskim znanjem

History Lesson in 6th Grade in Connection with Library and Information Knowledge

Urška Jesenko

Izvleček

V prispevku je predstavljen primer izvedbe ure KIZ v povezavi z učnim predmetom zgodovina v 6. razredu. Opisani in predstavljeni so nekateri elementi formativnega spremljanja: ugotavljanje predznanja učencev, vrstniško vrednotenje, učiteljevo vrednotenje, dokazi o učenju in povratna informacija učitelju. Snov iz učbenika za zgodovino (Začetki znanosti – medicina) smo nadgradili z delom v šolski knjižnici. Učenci so ločili gradivo po namenu, spoznali UDK in osnovne bibliografske podatke. Cilja ure sta bila, da učenci izkažejo odgovornost do lastnega dela in se urijo v sodelovalnem učenju pri skupinskem delu.

Ključne besede

šolska knjižnica, zgodovina, začetki medicine, KIZ, medpredmetno sodelovanje, formativno spremljanje, sodelovalno učenje

UDK 027.8:37.091.26

Abstract

This paper presents an example of implementing a Library and Information Knowledge lesson in connection with the subject of History in the 6th grade. It describes and presents a few formative assessment elements: determining pupils' prior knowledge, peer assessment, teacher assessment, evidence of learning, and giving the teacher feedback. Subject matter from the History textbook (origins of science – medicine) was upgraded by working in a school library. Pupils sorted materials by purpose, and learnt about UDC and basic bibliographic data. The lesson's objectives were for pupils to show responsibility towards their own work and to practice cooperative learning during group work.

Keywords

school library, History, origins of medicine, Library and Information Knowledge, cross-curricular collaboration, formative assessment, cooperative learning

UVOD

Ko sem razmišljala, kako učencem podati zanimivo snov iz učnega načrta za zgodovino v 6. razredu malo drugače, sem se odločila, da jih povabim v knjižnico in uro zgodovine povežemo s knjižničnim informacijskim znanjem (KIZ). Učenci so bili navdušeni nad tem, da bomo uro zgodovine prebili zunaj učilnice in da bo pouk potekal nekoliko drugače kot običajno.

Poleg tega sem jim želela omenjeno snov podati nekoliko drugače in v uro vpeljati posamezne elemente formativnega spremljanja. S formativnim spremljanjem sem se prvič seznanila na srečanju študijskih skupin za knjižnično dejavnost v šolskem letu 2015/2016. Na začetku mi seveda ni bilo nič jasno. Ko pa sem še sama malo pobrskala in raziskala, sem dobila več idej, ki sem jih želela uvesti v svoje ure KIZ in zgodovine. Hkrati sem dojela, da formativno spremljanje ni nekaj novega, da to že počnem, vendar pod drugačnim imenom.

NASTANEK URE

Ure KIZ vsako leto pred začetkom novega šolskega leta skrbno načrtujem skupaj z učitelji posameznih predmetnih področij. Te ure lepo tečejo in so že ustaljene. Me pa veseli, kadar se tudi med samim šolskim letom oglasi učitelj s predlogom, kako bi svoj predmet še povezal s KIZ. Poleg knjižničarskega dela že tretje leto poučujem tudi zgodovino v 6. in 7. razredu. To mi daje priložnost, da lahko izvedem več medpredmetnih povezav od sicer načrtovanih.

Odločila sem se, da izbirno temo Začetki znanosti – medicina iz učnega načrta za zgodovino v 6. razredu izvedem kot medpredmetno povezavo s KIZ in pri tem vključim še posamezne elemente formativnega spremljanja. Pedagoški proces sem si zastavila tako, da sem dve uri izbirne teme zgodovine izvedla v učilnici, tretjo uro pa sem izvedbo KIZ navezala na obravnavano snov prejšnjih dveh ur.

V prvih dveh urah so učenci v skupinah po šest podrobneje spoznali in obdelali začetke medicine v eni izmed kultur starega veka: medicina v Mezopotamiji in Egiptu, v Grčiji, v antičnem Rimu, v starem veku, mumificiranje in sodob-

na medicina. Vsaka skupina je dobila vnaprej pripravljene učne liste, s pomočjo katerih so oblikovali in zapisali zahtevane informacije na list večjega formata v obliki miselnega vzorca (Priloga 2: Primer učnega lista). Sledila je kratka ustna predstavitev, s katero so s spoznanji seznanili preostale sošolce (Slika 2: Primer miselnega vzorca).

KIZ

Učna enota: UDK in skrajšani bibliografski opis

Cilji

Učenci:

- spoznajo temeljna izhodišča za ureditev gradiva po strokah,
- spoznajo poljudnoznanstveno gradivo s postavitvijo,
- samostojno in s pomočjo iščejo literaturo na policah v šolski knjižnici,
- znajo poiskati ustrezno gradivo na policah,
- prepoznajo posamezne oznake na gradivu,
- znajo prepoznati UDK-številko in oznako police,
- prepoznajo lokacijske podatke na knjižničnih nalepkah,
- se znajdejo v knjižničnem prostoru,
- spoznajo različne vire za posamezne vede v šolski knjižnici,
- znajo sodelovati v dvojicah.

Razred: 6. b

Trajanje: 1 ura

ELEMENTI FORMATIVNEGA SPREMLJANJA

V prvih dveh urah smo preizkusili kar nekaj elementov FS. *Z ugotavljanjem predznanja* sem poskušala ugotoviti, koliko učenci sploh vedo o nastanku medicine, o tem, kako so ljudje zdravili bolezni in poškodbe, kako so preprečevali bolezni, kdo je opravljal delo zdravnika, kako dobro so poznali človeško telo in podobno. Ugotovljeno predznanje mi je omogočilo nadaljnje načrtovanje učenja in poučevanja. Predznanje sem pri učencih aktivirala z uporabo bralne strategije VŽN (možganska nevihta). Na tabli je tako nastal miselni vzorec (Priloga 3, slika 2: Miselni vzorec). Po ustnih

predstavitvah posameznih skupin sem na kratko komentirala nastale miselne vzorce glede na kriterije uspešnosti, ki smo si jih zadali na začetku prve ure. Pozvala in spodbudila sem tudi preostale učence, da podajo svoje mnenje. Tu je prišel v ospredje še en element FS, *povratna informacija*. Ta element je zelo pomemben dejavnik v procesu učenja, saj učencu sporoča, kaj že zna, kaj je treba še izboljšati in kako, ter ga spodbuja k nadaljnjemu učenju.

Tudi pri uri KIZ sem se pri načrtovanju odločila, da bi preizkusila tri elemente FS: *ugotavljanje predznanja, dokazi o učenju in povratna informacija*. Njihovo *predznanje* sem preverila z vprašanji, kako se znajdemo v knjižnici, kako so knjige razvrščene po policah, kako poiščemo iskano literaturo. Odgovori so mi podali informacijo o tem, kaj so si zapomnili iz ur KIZ prvega in drugega VIO. V nadaljevanju ure smo se osredotočili na postavitev strokovnih/poučnih knjig v naši knjižnici. Podrobno smo spoznali univerzalno decimalno klasifikacijo (UDK) in prepoznavali oznake za strokovne knjige oz. področja. Posebej pozorno smo si ogledali polico z oznako 93/94 – zgodovina. Sledilo je delo v dvojicah. Vsak par je izžrebal listek, na katerem sta bila navedena avtor in naslov knjige s področja zgodovine. Učenci so iskali samostojno in bili pri tem večinoma hitri ter uspešni. Moja naloga je bila, da opazujem iskalce knjig in jim po potrebi svetujem ter jih usmerjam. Ko so knjigo našli, sem sproti beležila pravilno najdene knjige. Učencem sem ustno podala povratno informacijo o uspešnosti. Tako sem pridobila element FS – *dokaze o učenju* (Slika 4: Dokazi o učenju). Na koncu našega druženja v šolski knjižnici sem učence prosila, da na listek zapišejo dve stvari, ki so se ju naučili (eno iz ure zgodovine in eno iz ure KIZ) in kako so se počutili (Slika 5: Primer izstopnega listka). Tako sem pridobila *povratno informacijo*, ki mi bo pomagala pri nadaljnjem delu in načrtovanju pouka KIZ in zgodovine.

PRIČAKOVANI REZULTATI/DOSEŽKI

Z uro KIZ sem želela, da se učenci samostojno znajdejo v knjižnici, spoznajo strokovno gradivo z UDK-postavitvijo, da poznajo skrajšan

bibliografski opis in prepoznajo lokacijske podatke na knjižničnih nalepkah. Zadane naloge (iskanje knjige) in pravilno izpolnjen učni list bo dokaz, da so učenci snov usvojili.

DIDAKTIČNI PRISTOPI

V učni uri so bile uporabljene učne oblike frontalnega dela, individualnega dela, dela v parih in skupnega dela.

Učne metode so bile pogovor, razlaga, delo z viri, poslušanje, branje, pisanje, opazovanje in demonstracija.

POTEK UČNEGA PROCESA

Pri uri smo se posvetili spoznavanju UDK. Učenci so spoznali, da je knjižno gradivo razvrščeno po posameznih strokovnih področjih z UDK-postavitvami. Dobro smo si ogledali vsako polico posebej in naštevati, kakšne knjige stojijo na posameznih policah. Posebej smo se ustavili pri polici z vrstilcem 93/94 (zgodovina). Nato sem jih pozvala, naj oblikujejo pare. Vsak par je izžrebal listek, na katerem sta bila navedena avtor in naslov knjige s področja zgodovine. Knjige, ki so jih našli, so odložili na mizo. V dvojicah so knjige prelistali. Opozorila sem jih na posamezne elemente v knjigi, na katere naj bodo med listanjem pozorni: avtor, naslov, podnaslov, kraj izdaje, založba, leto izdaje in zbirka. Na e-prosojnicah sem posamezne bibliografske elemente podrobno razložila. Razdelila sem jim učne liste. Dvojice sem pozvala, da iz poiskane knjige izpišejo iskane bibliografske podatke.

Skupaj smo spoznali in pogledali še knjižnično nalepko gradiva, ki se nahaja na zadnji platnici knjige (Priloga 3: UDK in bibliografski opis).

Sledilo je individualno delo. Bibliografske podatke, ki smo jih spoznali, so učenci poiskali in zapisali na učni list iz učbenika za zgodovino, poljubne knjige s police z oznako 93/94 in leksikona oziroma enciklopedije. Pogoj je bil, da so knjige morale vsebovati poglavje in besedilo oziroma geslo v povezavi z medicino. Za vsako knjigo so še dopisali, pri kateri oznaki UDK so jo našli in kako se ta polica imenuje (Priloga 3: UDK in bibliografski opis).

VREDNOTENJE IZVEDENE URE

Načrtovana ura je bila uspešno izvedena. Mogoče bi tej uri lahko sledila še ena ura utrjevanja, da bi se res vsi učenci naučili postavitve strokovnega gradiva. Ugotovila sem, da se v šolski knjižnici bolje znajdejo tisti učenci, ki obiskujejo knjižničarski krožek, in tisti, ki se več zadržujejo v knjižnici. Učencem je bilo všeč, da so bili vsi aktivni in da je pouk potekal zunaj učilnice na nekoliko drugačen način. Tudi načrtovane prvine formativnega spremljanja so bile deloma ali v celoti izpeljane.

SKLEP

V prispevku je predstavljena ura medpredmetnega povezovanja šolske knjižnice in zgodovine v 6. razredu. Vključevanje posameznih

elementov formativnega spremljanja pri učni uri se je izkazalo za pozitivno tako pri učencih, ki so zavzeli aktivnejšo vlogo pri svojem učenju in zanj prevzeli odgovornost, kot tudi pri učitelju/knjižničarju, ki se pomakne v ozadje in je usmerjevalec procesa učenja. Uvajanje formativnega spremljanja v učni proces je na začetku v meni vzbudilo dvome. Spraševala sem se, ali imam glede na triletne izkušnje v poučevanju zgodovine dovolj znanja in spretnosti, da v učno uro vključim nov, drugačen način dela. Poleg tega se tudi učenci šele privajajo na formativni način dela. Povratne informacije, ki sem jih pridobila z izstopnimi listki, so mi povedale, da je bila ura KIZ uspešno izpeljana, da je bilo vzdušje veliko bolj sproščeno in zanimivo, da so si učenci lahko medsebojno pomagali in da so se veliko naučili. ●

Viri

Holcar Brunauer, A. et al. (2016). *Formativno spremljanje v podporo učenju: priručnik za učitelje in strokovne delavce*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Knjižnično informacijsko znanje. Kurikul: osnovna šola (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 20. 8. 2017 s spletne strani: <http://www.zrss.si/>

[pdf/080711123601_1-k-knjiznicno_infomacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf](http://www.zrss.si/pdf/080711123601_1-k-knjiznicno_infomacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf).

Učni načrt: Program osnovna šola. Zgodovina [elektronski vir] (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 20. 8. 2017 s spletne strani: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_zgodovina.pdf.

URŠKA JESENKO, prof. zgod. in univ. dipl. bibl., knjižničarka in prof. zgodovine na OŠ Log - Dragomer
Naslov: OŠ Log - Dragomer, Šolska ulica 1, 1351 Brezovica pri Ljubljani
E-naslov: urska.jesenko@guest.arnes.si

PRILOGA 1: Učna priprava na pouk

Šola: OŠ Log - Dragomer

Predmet: ZGODOVINA, KIZ

Šolsko leto: 2016/2017

Datum: 22. 3. 2017, 29. 3. 2017, 5. 4. 2017

Razred: 6. b

Zaporedna št. ure: 26., 27., 28.

Učiteljica: Urška Jesenko

Učna tema: ZAČETKI ZNANOSTI

Učna enota: Medicina

Učni cilji

Učenec:

- spozna, zakaj so nastale prve znanosti, katere so bile in kakšni so bili njihovi dosežki,
- opiše in pojasni vzroke za začetke znanosti v času prvih civilizacij,
- našteje nekaj znanosti in opiše njihove glavne dosežke,
- pojasni pomen medicine za razvoj človeštva,
- pojasni, kako postopek balzamiranja vpliva na razvoj medicine,
- našteje spoznanja na področju medicine v posameznih obdobjih zgodovine,
- opiše, kako so ljudje prihajali do novih spoznanj na področju medicine,
- ob besedilu in slikovnem gradivu opiše postopek mumificiranja,
- spozna temeljna izhodišča za ureditev gradiva po strokah (KIZ),
- spozna poljudnoznanstveno gradivo s postavitvijo (KIZ),
- samostojno in s pomočjo išče literaturo na policah v šolski knjižnici (KIZ),
- se znajde v knjižničnem prostoru (KIZ),
- spozna različne vire za posamezne vede v šolski knjižnici (KIZ),
- komunicira in odgovarja na vprašanja,
- aktivno posluša, opazuje in piše,
- izdeluje različne pisne in grafične izdelke,
- rešuje različne tipe nalog,
- razvije sposobnost uporabljanja različnih virov in razbiranja informacij v njih.

Učne oblike: sodelovalno učenje, individualna, frontalna, skupinska, delo v dvojicah

Učne metode: vodeni pogovor, razlaga, delo z učbeniškim besedilom in z viri, poslušanje, poročanje, branje, pisanje, opazovanje, demonstracija

Učne strategije: sodelovalno učenje, aktivno učenje (delo z viri), iskanje bistva, oblikovanje zapisov, oblikovanje miselnega vzorca, branje besedila

Učna sredstva: učbenik, IKT, zvezek, svinčnik, delovni listi, tabelske slike, strokovna literatura

Novi pojmi: medicina, Hipokratova prisega, mikroskop, cepljenje, antibiotik, balzamiranje, magija, seciranje, UKD, strokovna literatura, bibliografski opis

Medpredmetne in kroskurikularne povezave: zgodovina

Prva ura: Predstavitev teme, ciljev iz učnega načrta, razdelitev nalog, delo v skupinah

UVODNA MOTIVACIJA (5 minut)

Učiteljica

Asociacije na besedo »medicina«, besede zapisujem na tablo.
Vodeni pogovor:
Katere asociacije bi lahko bile značilne za medicino v najstarejših zgodovinskih obdobjih?
Podčrtam besede, ki jih navajajo učenci.
FS: UGOTAVLJANJE UČENČEVEGA PREDZNAJJA

Učenci

Navajajo asociacije na besedo medicina.

Med vsemi zapisanimi asociacijami izberejo tiste, za katere menijo, da označujejo najstarejša obdobja medicine.

OBRAVNAVANJE UČNE SNOVI: predstavitev ciljev in organizacija dela v skupinah (10 minut) + delo v skupinah (30 minut)

Učiteljica	Učenci
<p>Napovem obravnavo celotne učne enote, predstavim cilje, ki jih bodo učenci poskušali doseči to uro, strategije in organizacije dela. Na e-prosojnicah prikažem kriterije uspešnosti za slikovni miselni vzorec in na predlog učencev dopolnim/popravim kriterije.</p> <p>Povem, da bodo cilje poskušali doseči v skupinah. Učence razdelim po skupinah: vsaka skupina bo podrobneje spoznala in obdelala medicino v eni izmed kultur starega veka: medicina v Mezopotamiji in Egiptu, medicina v antični Grčiji, medicina v antičnem Rimu, medicina v starem veku, mumificiranje, sodobna medicina.</p> <p>Razložim navodila za delo v skupinah.</p> <p>Razdelim naloge (delovne liste). Usmerjam delo učencev po skupinah in po potrebi pomagam. Opazujem dinamiko dela v skupini.</p>	<p>V skupinah drug drugemu poročajo o spoznanjih v povezavi z medicino v obravnavani kulturi starega veka. Izdelajo slikovni miselni vzorec v skladu s kriteriji uspeha za miselni vzorec in se pripravijo na poročanje razredu.</p>

Druga ura: Predstavitev ugotovitev (45 minut)

Učiteljica	Učenci
<p>Učence spodbudim, naj ponovno preletijo svoje miselne vzorce in se pripravijo na poročanje.</p> <p>Razvrstim poročanje skupin, komentiram slikovne miselne vzorce glede na dogovorjene kriterije uspešnosti in spodbujam učence k vrstniškemu vrednotenju slikovnih miselnih vzorcev glede na kriterije uspešnosti. FS: POVRATNA INFORMACIJA</p>	<p>Na kratko poročajo o ugotovitvah in poslušajo predstavitve preostalih skupin.</p>

Tretja ura: Delo v knjižnici (postavitev gradiva – UDK in bibliografski opis) (40 minut)

Učiteljica	Učenci
<p>Motivacija z vprašanji: Kako se znajdemo v knjižnici? Kako so knjige razvrščene po policah? Kako poiščemo iskano literaturo? FS: UGOTAVLJANJE UČENČEVEGA PREDZNANJA</p> <p>Spoznavanje UDK: ogledamo si postavitvene oznake v knjižnici.</p> <p>Učence spodbudim, naj oblikujejo pare. Vsak par je dobil listek, na katerem je bil naveden avtor in naslov knjige s področja zgodovine. Razložim navodila za delo v dvojicah.</p> <p>Sproti beležim pravilno najdene knjige. FS: DOKAZI O UČENJU</p>	<p>Odgovarjajo na vprašanja in sodelujejo v pogovoru.</p> <p>V dvojicah poiščejo pravo knjigo na polici 93/94.</p>

Učiteljica

Na e-prosojnicah razložim posamezne bibliografske elemente, ki se nahajajo v knjigah: avtor, naslov, podnaslov, kraj izdaje, založba, leto izdaje, zbirka.

Razdelim delovne liste in razložim pravila za delo v dvojicah.

Spoznali smo še knjižnično nalepko in ustrezno poimenovali posamezne elemente na njej.

Učenci

Poslušajo in sodelujejo v pogovoru.

V parih izpolnijo delovni list.

Na delovnem listu poimenujejo elemente knjižnične nalepke.

Sklep (5 minut)**Učiteljica**

Učence spodbudim, da na izstopni listek zapišejo:
dve stvari, »ki sem se ju naučil/-a« in
»kako sem se počutil/-a«.
FS: POVRATNA INFORMACIJA UČITELJU

Učenci

Napišejo in oddajo učiteljici.

PRILOGA 2: Primer učnega lista**MEDICINA V MEZOPOTAMIJI IN EGIPTU**

Oglejte si slikovno gradivo in preberite besedilo.

Slika 1: Očesna operacija v Egiptu v času starega veka
(Vir: http://photoimmune.org/wp-content/uploads/2013/04/Surgery_egypt.jpg, dostop: 10. 3. 2017)

Najstarejši zapisi o medicini izvirajo iz Mezopotamije in Egipta. V času prvih kultur je bila medicina še vedno močno povezana z verovanjem in s prepričanjem, da na usodo in zdravje ljudi vplivajo zvezde. Tako so v Mezopotamiji verjeli, da je bolezen povzročil in jo lahko ozdravil Baal – božanstvo zdravja. Pri zdravljenju so prakticirali:

- nošnje amuletov,
- zaklinjanje – izgovarjanje magičnih besed,
- prerokovanje poteka in izida bolezni,
- uporabo zdravilnih zelišč in zdravilnih oblog.

O gradbi telesa so se Babilonci v Mezopotamiji učili na živalih.

V Egiptu so bili zdravniki najprej svečeniki, kasneje je lahko opravljal zdravniški poklic tudi suženj in vojni ujetnik. Zdravniki v Egiptu so bili spoštovani in ugledni. Tudi Egipčani so pripisovali vzroke za bolezni zlim duhovom, zato so bolnike zdravili z uroki in čarobnimi napoji. Poznali so rastlinska zdravila in zdravila iz rudnin. Pomemben del skrbi za zdravje je bilo redno uživanje česna, čebule in redkvice. Tako so uspešno zajezili epidemije črevesnih bolezni pri delavcih, ki so gradili piramide. Egipčani so že zelo dobro poznali človeško telo.

Vir: Bregar Mazzini, S. (2016). *Zgodovina 6: samostojni delovni zvezek za zgodovino v šestem razredu osnovne šole*. Ljubljana: Mladinska knjiga. Str. 95.

V obliki miselnega vzorca zapišite ključna spoznanja. Pripravite kratek povzetek za sošolce.

PRILOGA 3: UDK in bibliografski opis

1. Zapiši ustrezne podatke iz knjige, ki sta jo poiskala s sošolcem.

AVTOR	
NASLOV	
PODNASLOV	
KRAJ IZDAJE	
ZALOŽBA	
LETO IZDAJE	
ZBIRKA	

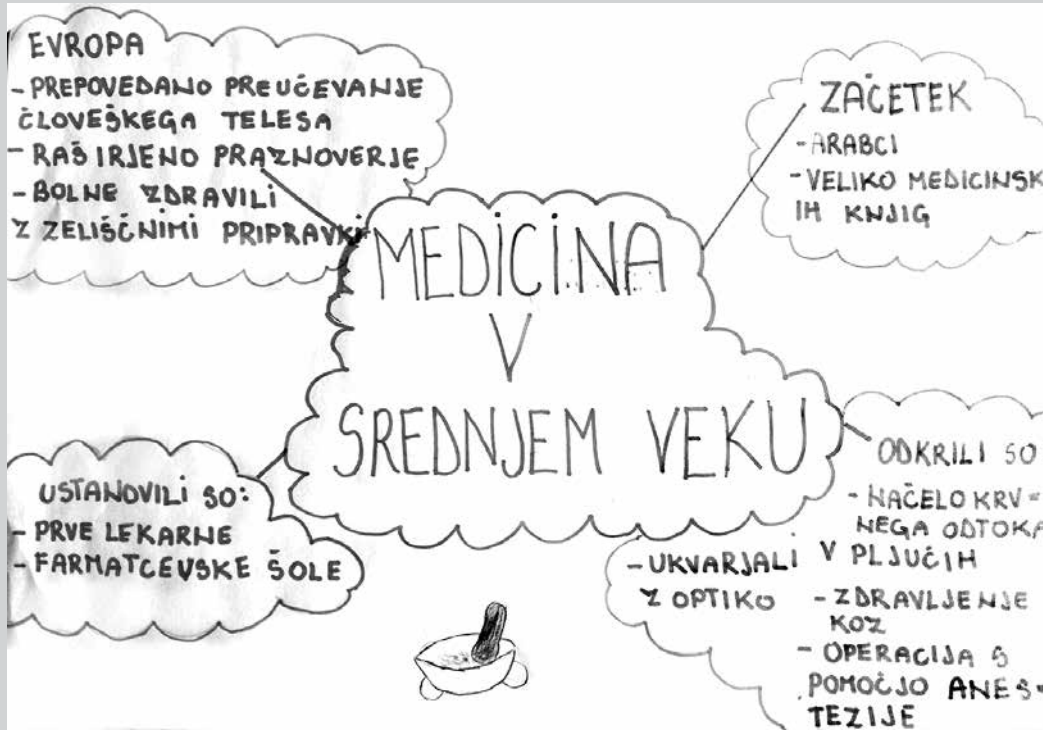
2. Izpiši ustrezne podatke iz učbenika za zgodovino, strokovne knjige in leksikona/enciklopedije o medicini. Za vsako napiši še, na kateri polici bi jo našel - pri kateri oznaki (UDK) in kako se ta polica imenuje.

	UDK	POLICA
Učbenik		
Knjiga		
Leksikon/enciklopedija		

3. Ustrezno označi knjižnično nalepko gradiva.

Slika 2: Miselni vzorec (preverjanje predznanja)

Slika 3: Primer miselnega vzorca

Slika 4: Dokazi o učenju

1. Naučil sem se, da se medicina lilo. pomenilna se pred tisočimi leti. V različnih delih zgodovine so zdravilniki različno mislili in zdravili.

2. Naučil sem se brati CDK in polico knjige.

3: 😊

Slika 5: Primer izstopnega listka

Bralna značka od A do Ž.

Motivacija za branje in razvijanje bralne pismenosti na Osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci

Reading Badge from A to Z.

Motivation for Reading and Developing Reading Literacy at France Prešeren Črenšovci Primary School

Nataša Litrop

Izvleček

Bralna značka je več kot samo motivacijska oblika širjenja bralne kulture. Sistematično načrtovana in osmišljena pomembno vpliva na razvoj bralne pismenosti posameznika, je pomemben del učno-vzgojnega procesa, prav tako pa pomembno vpliva na oblikovanje šolske kulture in klime. Sanjskega bralca odlikujejo motiviranost, sposobnost kritičnega vrednotenja prebranega, samostojnost in samozavestnost, (po)učenost, kompetentnost, radovednost ... Z vedno novimi in inovativnimi pristopi želijo čim več prav takšnih bralcev oblikovati na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci.

UDK 028.5:373.3

Ključne besede

bralna značka, bralna pismenost, motivacija za branje

Abstract

Reading badge is more than just a motivational form of spreading reading culture. When systematically planned and meaningful, it has a significant impact on the development of an individual's reading literacy, is an important part of the educational process, and has a significant impact on the shaping of school culture and climate. An ideal reader is distinguished by motivation, the ability to critically evaluate what has been read, by independence and self-confidence, by being informed, competent, curious, etc. Through new and innovative approaches, the France Prešeren Črenšovci Primary School is trying to shape as many ideal readers as possible.

Keywords

reading badge, reading literacy, motivation for reading

UVOD

Bralna značka pomeni »zaščitni znak« kulturalno-vzgojnega gibanja za razvoj bralnih navad in bralne kulture med mladino v slovenskem prostoru od šestdesetih let prejšnjega stoletja. Slavko Kotnik in Leopold Suhodolčan sta z zamisljivo o bralni znački želela premostiti prepad med takrat nepriljubljenim šolskim (obveznim) branjem ter otrokovim užitek ob knjigi, seveda ob načrtnem usmerjanju in mentorskem vodenju. Začetnim širokim seznamom kakovostnih knjig, nekakšnim dnevnikom branja ter pogovorom o knjigah so skozi čas očitali tri napake: vse preveč so sezname postajali obvezni in določeni, dnevnik branja so postajali »zapisniki branja« po točkah, učenčevo poznavanje literature se je preverjalo na izpitni način. Vse to je, po besedah Mihe Mohorja v zborniku *Branje je potovanje*, začelo odbijati še najbolj navdušene bralce (*Branje je potovanje*, 2011).

Čas je vse prej kot zbranosti in razmisleku ob samotnem pogovoru mladih s knjigo naklonjen hrupu, površnosti in nesporazumom, zato je pomembno, da v »teh nerodnih letih« mentorji še intenzivneje, še bolj trmasto spodbujamo obotavljajoče se kot tudi najpogumnejše bralce.

Po mnenju Toneta Partljiča, dolgoletnega predsednika gibanja, morajo mentorji mladim bralcem omogočiti, da knjiga ostane skriti prostorček otrokove svobode. Toda doseči, da bo otrok v branju našel vir vsestranskega užitka, je pravzaprav izjemno težka naloga. Zavedati se moramo, da pa nikoli ni prepozno; otroka moramo spodbujati k branju in razvijati njegove bralne sposobnosti toliko časa, da v njem vzbudimo užitek.

Bralna značka je na večini šol za učence prostovoljna, za šolske knjižničarje pa v sodelovanju z učitelji neposredna pedagoška dejavnost oziroma oblika vzgajanja učenca v ljubezni do knjige, ki je omejena na šolsko leto in podpira splošne cilje življenja in dela šole ter tudi pouka ne samo slovenščine, temveč tudi drugih predmetov, ob podpori vodstva šole, strokovnih delavcev, staršev, zunanjih organizacij.

Bralni znački pripisujemo tri osrednje cilje:

- razvijanje bralne sposobnosti,
- razvijanje bralne kulture,
- pridobivanje književnega in tudi vseživljenjskega znanja.

Meta Grosman (1997) poudarja pomen motiviranja za branje in razmišljanje o prebranem s ciljem otroka vzgojiti v bralca za vse življenje.

BRANJE IN BRALNA ZNAČKA PRI NAS

Na Osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci vzgoji za branje in razvijanju bralnih strategij posvečamo veliko pozornosti. Ob rednem delu pri pouku iščemo možnosti, rešitve in poti tudi pri številnih drugih (ob)šolskih dejavnosti, kjer si lahko učenci na na videz latenten način tudi pridobijo znanja, se urijo v bralnih veščinah in postajajo kompetentni na tem področju.

V šolski knjižnici, ki je t. i. srce šole, se čutimo še posebej odgovorni za vzgojo za branje in knjigo. Ena izmed številnih dejavnosti, ki jo je izvajamo, je bralna značka, za katero imamo pogosto občutek, da je v tem procesu premalo »digitalna« in kot taka mladim bralcem ne ponuja pravega izziva. S sistematičnim delom, budnim spremljanjem potreb in želja mladih bralcev, ne nazadnje pa tudi z intenzivnim motivacijskim pristopom nam uspeva uresničevati zastavljene cilje. Razvijati bralne, govorne in tudi pisalne zmožnosti s pristopi in metodami, prilagojenimi starosti mladih bralcev, predvsem pa izhajati iz njihovih močnih in šibkih področij, je temeljno vodilo našega delovanja na področju spodbujanja branja in vzgoje za knjigo.

Opažanja učiteljev in učiteljic ter drugih, ki smo neposredno vpleteni v pedagoški proces, da imajo učenci – mladi bralci nižjih razredov – zaradi vpliva narečja težave na področju govornega izražanja v slovenskem knjižnem jeziku in prostega pripovedovanja o prebranem, so narekovala aktivnosti, s katerimi bi stanje na tem področju izboljšali. Pri teh učencih smo se osredotočili na izboljšave tako, da so o prebranih knjigah pripovedujejo in tako urijo praktičnorabo slovenskega knjižnega jezika. Starejšim učencem bralcem največ težav povzroča pisno izražanje (v slovenskem knjižnem

jeziku) oz. pisanje o prebranem, zato smo se osredotočili na spremljanje in izboljšanje stanja na tem področju in jim ponudili možnost, da delno izpolnjujejo obrazce, delno pa svoje kreativnost izrazijo s tvorjenjem določenega besedila.

Vsako leto na dan zlatih knjig (17. september) na šoli uradno začnemo z bralno značko, ki jo zaključimo s slovesno podelitvijo priznanj zaslužnim bralcem 2. aprila, na dan knjig za otroke. Bralci v tem času prebirajo različna leposlovna (prozna in lirična) ter tudi poučna dela ter o prebranem poročajo v knjižnici. Tisti bralci, ki si želijo in so sposobni več, prebrana dela dodatno predstavijo v razredu. Prebrana dela predstavijo bodisi ustno (na razredni stopnji) bodisi ustno in pisno (na predmetni stopnji).

OD BRALCA DO »SANJSKEGA BRALCA«

Kakšen naj bi bil »sanjski« bralec oziroma bralka? V prvi vrsti tak, ki kaže interes za branje in knjige, je za branje motiviran, je zanj usposobljen, si zna izbrati primerno čtivo, zna kritično ovrednotiti prebrano, zna prebrano uporabiti pri svojem delu oziroma v vsakdanjem življenju ... in je navdušen nad prebranim! Podoba, za katero si vsi, ki delamo z mladimi bralci, prizadevamo in predstavlja končni cilj našega dela, znanja in vzgoje na področju knjižne (in tudi knjižnične) vzgoje.

Vsakdanji stik z bralci v šolah se po navadi razlikuje od omenjenih predstav o t. i. sanjskem bralcu. »Ne da se mi! Je pretežko! Ne

Slika 1: Spodbujanje bralne pismenosti

razumem, kar preberem! Nimam časa! Uh, je tečno!» in številne podobne izjave nas odrasle spravljajo v obup, predvsem pa nas silijo v iskanje možnosti, kako vendarle opismeniti otroke, jih navdušiti za branje ter jim tako tudi pomagati pri učenju.

V vsaki bralni sezoni izberemo prednostno temo, s katero želimo motivirati učence, predvsem pa postopno izgrajevati bralca, ki naj bi bil motiviran, (po)učen, suveren, kompetenten, kritičen, radoveden.

1.1 MOTIVIRANI BRALEC

Branje za zabavo je bil moto bralne značke, ko smo z dejavnostmi in pristopi želeli učence povabiti v knjižnico, jih pritegniti h knjigam in navdušiti zanje, pokazati, da ob vse bolj popularni (in na videz priročni) informacijski-komunikacijski tehnologiji lahko prosti čas preživljajo tudi ob knjigi. Učenci so, izhajajoč iz lastnih želja, toda vedno v dogovoru z učitelji ali knjižničarko, izbirali knjige, ki so bodisi vseč njim ali njihovim vrstnikom, prijateljem bodisi jih imajo doma na knjižni polici, in o njih pripovedovali/pisali. Pri svojem poročanju so bili med drugim usmerjeni v oblikovanje *priporočila* izbrane knjige drugim bralcem, kar je tudi pomembno prispevalo k nabavni politiki šolske knjižnice.

Slika 2: Knjižna priporočila

1.2 (PO)UČENI BRALEC

Branje za znanje je bila osrednja ideja bralne značke naslednje bralne sezone. Če so bralci leto poprej brali »kar koli« oziroma dogovorjeno literaturo po lastnem izboru, smo jih to leto spodbujali, da so posegali med drugim tudi po literaturi, ki jim lahko pomaga pri učenju, pouku, pri dodatnem šolskem delu. Posegali so po priporočeni poučni literaturi, periodiki, t. i. strokovnem gradivu, iz katerega so lahko črpali znanje, ki jim lahko koristi tudi pri njihovem (drugem) delu. Tako so npr. preučevali biografije avtorjev knjig in o njih obširneje poročali, med seboj primerjali avtorje, književna obdobja, književni čas in prostor, osebe ... Iz prebranih književnih del so izpisovali lepe misli, citate ... Tako so spoznavali knjižnični fond in možnosti, ki jim jih ponuja šolska knjižnica.

Slika 3: Podelitev bralnih priznanj

1.3 SUVERENI BRALEC

Beremo in pika. Tako se je glasil moto bralne značke nove bralne sezone. Prvo leto so se bralci ob branju še »zabavali«, drugo leto so se ob njem tudi učili, tokrat pa so zabavo in znanje povezali v celoto in tako postali samozavestni bralci. V šolski knjižnici so na podlagi priporočilnih seznamov (ki pa niso obvezujoči) glede na starostno obdobje lahko posegali po nekoliko zahtevnejši literaturi (knjigah, namenjenih starejšim, kot so sami), s poudarkom na interpretativnem branju (odlomkov). Tako smo bralce vzgajali v leporečju, v šolski knjižnici pa smo sledili nabavi kakovostne domače in tuje literature (zlata hruška, večernica ...).

1.4 KOMPETENTNI BRALEC

Branje za dekleta, branje za fante. – Bralce smo spodbujali k branju literarnih del, ločenih

po spolu: z glavnim ženskim ali moškim književnim likom oziroma z ženskim ali moškim književnim pripovedovalcem, s čimer smo želeli doseči, da bi se bralci lahko poistovetili z njimi ali pa samo lažje razumeli nasprotni spol, kar je širše vplivalo na šolsko klimo, vzpostavljanje kakovostnih medosebnih odnosov ... Bralci so pri poročanju poskušali čim bolj okarakterizirati glavni književni lik (kakšen je, katere so njegove lastnosti, s katero mislijo iz knjige to lahko podkrepiti, v čem si podoben/-na temu junaku, v čem se razlikujeta).

1.5 KRITIČNI BRALEC

Všečkam branje! – na prvi pogled se je zdelo, da učencem ponujamo njim priljubljeno IKT-različico »branja«, kar je pravzaprav bilo tudi res, saj smo jih povabili k branju literature na knjižnih bralnikih, k branju interaktivnih (e-)knjig, vendar se je izkazalo, da našim bralcem to (še) ni izziv. Tako so posegali po klasičnih knjigah, vendar s poudarkom na kritičnem vrednotenju prebranega. O prebranih vsebinah so poglobljeno kritično razmišljali, podajali ocene na način, da so iz del navajali konkretne podkrepitve, argumente. Tako smo jih opolnomočili za kakovostno medsebojno komunikacijo, strpnost.

1.6 RADOVEDNI BRALEC

Potujemo! se je glasil moto nove bralne sezone. Z željo, da v njih vzbudimo pravo voljo, motivacijo, določeno znanje, pravo mero samozavesti, ter s predpostavko o vzgoj(enost)i za sprejemanje drugačnosti in vzpostavljanje kakovostne medsebojne komunikacije smo mlade bralce »poslali na potovanje« – po svetu literature, po domišljiji. Pri tem smo jim pustili »prosto pot« v pričakovanju, da bodo zmogli in znali ločiti med dobrimi in slabimi knjigami, predvsem pa da si bodo zastavljali visoke in realne cilje in tako tudi posegali po vse zahtevnejši, čistejši, (še bolj) uporabni literaturi na katerem koli mediju. Bralce, ne nazadnje imajo vsi izkušnje potovanja iz kraja v kraj, smo med drugim spodbujali k prebiranju potopisov, primerjavam in predstavitev lastnih izkušenj potovanj.

Slika 4: Zaposleni kot bralni vzor

BRANJE ZA ZAPOSLENE

Ključna ugotovitev pri širjenju bralne kulture, vzgajanju mladih bralcev na naši šoli in v naši šolski knjižnici je vzgajati z zgledom. Zaposleni na šoli in tudi v vrtcu ob šoli smo z obiskovanjem šolske knjižnice, poseganjem po knjigah, urejanjem šolskih knjižnih kotičkov in polic na različnih mestih, predvsem pa s pozitivnimi spodbudami želeli mlade bralce pospremiti na pot, jih opogumiti in opremiti z znanji na področju bralne pismenosti, predvsem pa na področju vseživljenjskega učenja. Bralni klub, v okviru katerega potekajo pogovor o prebranem, predstavitev književnih del

ter bralna e-pošta, je oblika sodelovanja zaposlenih pri bralni znački. Zaključna prireditev s podelitvijo bralnih priznanj pa je v preteklosti potekala v obliki tematske prireditve za vse zaposlene (Umetniški koktajl z recitiranjem izbranih pesmi značkarjev, Muzikalično-poetični večer z instrumentalnimi točkami zaposlenih in predstavitev avtorskih lirčnih del ...), zadnja leta pa je združena z zaključno prireditvijo s podelitvijo priznanj zaslužnim bralcem za učence, ki pa je tudi vselej tematska (Verba volant, skripta manent; Sladko leto branja; Letni časi v branju; »Lajkam!« ...).

SKLEP

Osmišljeno delo z učenci na področju branja prinaša vrsto prednosti na številnih področjih, predvsem opazne so izboljšave dela pri pouku, učenci bolj samozavestno govorno nastopajo, iz leta v leto se na šoli obdrži ali poveča število sodelujočih pri bralni znački, bralci so bolj bralno ozaveščeni, pri iskanju in izboru literature so bolj samostojni in samoiniciativni, bolj so pozorni na kakovost književnih del, manjša je njihova negotovost pred pisnim poročanjem, doslednejše je izražanje v knjižnem jeziku, v večji meri je prisotno medvrstniško knjižno svetovanje ...

Res pa je tudi, da iz leta v leto beležimo porast zlatih bralcev, to so bralci, ki berejo za bralno značko vsa leta osnovnošolskega izobraževanja. ●

Viri in literatura

Branje je potovanje: ob 50. obletnici bralne značke (2011). Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije.

Dežman, S. (1998). Bralna značka v osnovni šoli: aktivnosti za spodbujanje branja in preverjanja prebranih knjig: priročnik za mentorje bralne

značke. Radovljica: Skriptorij KA.

Kropp, P. (2000). Vzgojanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje. Tržič: Učila. (Vzgoja za življenje).

Grosman, M. (1997). Pouk branja z vidika prenove. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

NATAŠA LITROP, prof. in šolska knjižničarka na Osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci
Naslov: Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci, Juša Kramarja 10, 9232 Črenšovci
E-naslov: natasa.litrop@guest.arnes.si

REPUBLIKA
SLOVENIJA

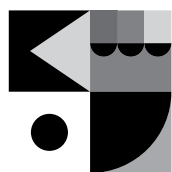
MINISTRSTVO
ZA KULTURO

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

© cankarjev dom

Kulturni
bazar
2018

Jubilejni, deseti Kulturni bazar

Spoštovani strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju,
vljudno vas vabimo, da se nam pridružite
v četrtek, 5. aprila 2018, v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Ob jubileju smo pripravili bogat in zanimiv program **strokovnega usposabljanja**, katerega osrednja tema je **Evropsko leto kulturne dediščine 2018**, posebno pozornost pa namenjamo tudi **Cankarjevemu letu 2018** ter **medgeneracijskemu povezovanju na področju kulture**.

Program vključuje skoraj 50 dogodkov: predstavitve, predavanja, delavnice in vodenja po razstavi, raznovrstne vsebine omogočajo, da si lahko vsak udeleženec izbere tisto, kar ga strokovno najbolj zanima. Vrtcem in šolam ter drugim zavodom iz vzgoje in izobraževanja prav posebej priporočamo, da **omogočijo udeležbo na usposabljanju več strokovnim delavcem posameznega VIZ** (strokovnim delavcem različnih predmetov in področij, različnih stopenj izobraževanja, tudi svetovalni službi, šolskim knjižničarjem ...).

Program strokovnega usposabljanja in prijavnica:
www.kulturnibazar.si
Vstop prost

Partnerji

REPUBLIKA
SLOVENIJA

MINISTRSTVO
ZA ZDRAVJE

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

MINISTRSTVO ZA
OKOLJE IN PROSTOR

Častna pokroviteljica

Slovenska
nacionalna komisija
za UNESCO

Organizacija združenih
narodov za izobraževanje,
znanost in kulturo

Informacijsko-komunikacijska tehnologija in uporaba kataloga COBISS Osnovne šole Prule

Information and Communication Technology and Use of COBISS Catalogue of Prule Primary School

Gregor Škrlj

Izvleček

V okviru pouka, v povezavi s knjižničnim informacijskim znanjem (dalje KIZ), v naši knjižnici pri iskanju gradiva na policah učencem nudimo dostop do računalniškega kataloga knjižnice. Na začetku je bil to samo spletni dostop, nato smo se spoznavali s katalogom na pametnih telefonih in tablicah, zdaj pa uporabljamo katalog v novi preobleki COBISS+. V okviru pouka KIZ v posameznih vzgojno-izobraževalnih obdobjih učencem predstavimo, kaj katalog je, kako se po njem išče, ter razložimo oznake (postavitev), zapisane v katalogu, v povezavi z dejanskimi oznakami na policah oz. knjižničnem gradivu (nalepka). Cilj učenja je, da učenec zna najti gradivo, ki ga išče. Omeniti velja tudi izvajanje KIZ v sklopu povezovanja z učitelji, ko se pouk za eno šolsko uro preseli v računalniško učilnico, kjer učenci najdejo vsa navodila v spletni učilnici (napotki, razlaga, videorazlage OPAC-a). Ob vsem tem, ob uporabi računalnika, i-table, tabličnega računalnika in pametnega telefona, krepimo tudi digitalno pismenost.

Ključne besede

katalog, IKT, motivacija, KIZ, učenje, šolska knjižnica, OPAC

UDK 027.8:004

Abstract

Within the scope of lessons, in connection with Library and Information Knowledge, our library provides pupils with access to the library's computer catalogue when searching for materials on shelves. It had started as online access, but afterwards we familiarised ourselves with the catalogue on smartphones and tablets, and are now using the new version of the catalogue, COBISS+. During Library and Information Knowledge lessons in individual educational triads we show pupils what the catalogue is, how one searches it, and explain the markings (location) written in the catalogue, in relation to the physical markings on shelves or on library material (label). The learning objective is for pupils to be able to find the material they are looking for. It should be mentioned that Library and Information Knowledge can also be implemented in collaboration with teachers, who move their class to the computer classroom for one period; pupils are provided with all instructions in the online classroom (directions, explanation, OPAC video tutorial). In the process, by using a computer, iBoard, tablet computer and smartphone we are also improving digital literacy.

Keywords

catalogue, ICT, motivation, Library and Information Knowledge, learning, school library, OPAC

UVOD

Sodobne šolske knjižnice si ne moremo več predstavljati brez ustrezne IKT-opreme tako za knjižničarje kot uporabnike. V zadnjih nekaj letih so v šolskih knjižnicah, posebej v osnovnošolskih, spremembe zakonodaje tako na področju knjižničarstva kot vzgoje in izobraževanja vnesle prilagoditve in novosti (nove sisteme, programe in opremo). Predvsem je pomembna vključenost šolskih knjižnic v nacionalni bibliografski sistem, kar šolam, v členu 39. č, nalaga Zakon o knjižničarstvu (Ur. l. RS št. 92/15) in s tem avtomatizirana izposoja gradiva v sistemu COBISS3. Naša šola je bila pred leti vključena v nacionalni bibliografski sistem kot pridružena članica, nato pa je leta 2008 postala polnopravna članica COBISS-a. Tako smo učence že nekaj let urili v iskanju gradiva s pomočjo lokalne baze OSPRU.¹

V okviru pouka KIZ na naši šoli, natančneje v knjižnici ter pri iskanju gradiva na policah, učencem nudimo dostop do računalniškega kataloga knjižnice. Na začetku je bil to samo spletni dostop na enem računalniku, nato smo delo razširili in uporabljali tudi vse računalnike v računalniški učilnici, kasneje smo spoznavali aplikacijo mCOBISS² na pametnih telefonih in tablicah, zdaj pa uporabljamo katalog v novi preobleki COBISS+³ (proti koncu šolskega leta 2016/2017 smo z učenci prvič v okviru izbirnega predmeta izvedli pouk z uporabo COBISS+).

S predstavitvijo, kaj knjižnični katalog sploh je, začnemo že v 3. razredu, pri pouku KIZ. Razložimo, kako se po katalogu išče, ter pojasnimo oznake (postavitev), zapisane v katalogu, v povezavi z dejanskimi oznakami na policah in knjižničnem gradivu (nalepka). Bistveni podatek je na skupnem cilju, da učenec zna najti ustrezno in uporabno gradivo, ki ga potrebuje za zadovoljitev svojih potreb. V nadaljevanju bomo predstavili IKT-opremo, s katero motiviramo mlade uporabnike, pa tudi izvajanje

- 1 OSPRU je akronim baze naše šolske knjižnice, ki se uporablja v COBISS-u.
- 2 Več o mCOBISS je objavljeno na spletni strani in pri sami aplikaciji v posamezni trgovini aplikacij (GooglePlay, App-Store ...).
- 3 Podrobna predstavitev COBISS+ je dostopna na <https://www.youtube.com/watch?v=zSaIKOCt4F0>.

KIZ v povezovanju z učitelji posameznih predmetov, ko se za potrebe dela pouk za eno šolsko uro preseli v računalniško učilnico.

NAŠA KNJIŽNICA IN IKT

Vsa leta smo na naši šoli sledili in pridobivali IKT-novosti na področju dela knjižnic, poučevanja, dela z različnimi IKT-pripomočki⁴ in novimi nosilci ter formati gradiva.⁵ Šola in posamezni strokovni delavci ali aktivni so se večkrat vključili v različne projekte,⁶ ki so prinašali tehnološke novosti in nova znanja. Spodnja fotografija prikazuje posamezne aktivnosti, ki smo jih v naši knjižnici krepili in razvijali s pomočjo nove IKT. Na njej so prikazane posamezne novosti, ki so marsikateremu učencu obogatile znanje ter približale knjižnico, knjige in pisano besedo. Digitalno 3D-fotografiranje knjižnice (zgoraj levo), branje in primerjanje tiskane knjige z e-knjigo (desno zgoraj), branje z e-bralnikom (levo spodaj) in motivacija učencev s tabličnim računalnikom (interaktivne pobarvanke, ki s pomočjo tablice oživijo ter branje in 3D-ogledovanje knjige rekordov s pomočjo tablice).

Slika 1: IKT v knjižnici (Foto: Gregor Škrli)

Velika pridobitev so bile spletne učilnice naše šole, ki smo jih oblikovali za potrebe in nov način dela, ki je na neki način vsem olajšal

- 4 Šolske prostore smo opremljali z i-tablami, projektorji, prenosniki, tabličnimi računalniki.
- 5 Nova spletna gradiva: e-knjige, e-učbeniki.
- 6 Inovativni projekti na nacionalnem nivoju (MIZŠ, ZRSŠ) kot tudi mednarodni projekti (eTwinning), ki so obogatili potek dela, pouk in izvajanje VIZ-dela. Posamezni strokovni delavci so se vključevali ter pridobivali dodatna znanja in veščine za sodobnejša učna okolja in oblike učenja ter dvig kompetenc.

dostopnost (spletna učilnica šolske knjižnice je dosegljiva 24 ur na dan in tudi v počitniškem času, ko je knjižnica zaprta). Pomembno vlogo pri učenju COBISS/OPAC-a ima spletna učilnica knjižnice, kjer za uporabnike objavljamo primere iskanja, podrobna navodila in videovodnike, ki jih posnamemo s posebnim programom, tako da imajo naši uporabniki (učenci in zaposleni), pregled nad našo bazo, iskanjem, načini iskanja, uporabnostjo posameznih gumbov, orodij ...

UPORABA KATALOGA COBISS OŠ PRULE

Skladno z letnim načrtovanjem vsako leto izvajamo ure pouka KIZ, pri katerih v določenih razredih namenimo čas spoznavanju knjižničnega kataloga in poglobljenemu iskanju v katalogu naše knjižnice. COBISS v okviru KIZ predstavimo že učencem v prvem triletju (le okvirno, kaj to je in za kaj se uporablja) in v 3. razredu⁷ pri uri KIZ z učnim listom preverjamo, kako se učenci znajdejo pri iskanju gradiva po policah in v različnih bralnih seznamih. Z evalvacijo te ure dobim vpogled v znanje učencev, tako da je načrtovanje v 4. razredu, naslednje šolsko leto, prilagojeno že usvojenim ciljem. Slika 2 prikazuje uvod pri pouku o mCOBISS-u. Učencem približamo sodobno opremo (tablični računalnik in mobilni telefon povežemo z i-tablo, da ga vidijo vsi hkrati) ter osmislimo delo z uporabno aplikacijo mCOBISS.

Slika 2: I-tabla in aplikacija mCOBISS (Foto: Gregor Škrli)

Po uvodnem delu učenci na tablici in mobilnih telefonih preizkušajo aplikacijo. Najprej vsi skupaj izpeljejo primer iskanja ter izbiranja posameznih zapisov samo za vajo, nato skupine iščejo ter zapisujejo rezultate (nekateri posamezniki, ki aplikacijo uporabljajo tudi že drugače, shranjujejo zapise, prikažejo polico svojih knjig ...).

Slika 3 prikazuje nekatere zaslonske prikaze, ko se učenci učijo uporabljati iskalnik ter izvesti rezervacijo gradiva (v naši knjižnici si je možno rezervirati prosto ali zasedeno gradivo, kar marsikateremu uporabniku olajša obisk knjižnice in izposajo). Vsebina in naslovi iskanih knjig so povezani s predmeti, v okviru katerih poteka pouk. V nižjih razredih učenci največkrat iščejo knjige za bralno značko, preverjajo razpoložljivost gradiva za domače branje ter govorne nastope. Poglobljeno iskanje, natančne ključne besede in podrobne omejitve potekajo pri izbirnih predmetih s področja računalništva (učenci iščejo vire za izbrane teme, ki so si jih določili skupaj z učiteljico računalništva), pri uri zgodovine so iskanja povezana z zgodovinskimi temami (zgodovinska obdobja, vojne, pomembne zgodovinske osebe ...), pri matematiki iščejo strokovne knjige in priložnike ter knjige o slavnih matematikih, pri angleščini gradivo za angleško bralno značko ter preostalo gradivo avtorjev in o samih avtorjih.

Slika 3: Učenec samostojno uporablja mobilno aplikacijo mCOBISS na mobilnem telefonu. (Foto: Gregor Škrli)

⁷ Več o uri pouka v Škrli (2016).

Slika 4: Aplikacija mCOBISS

Podrobneje in poglobljeno (namenili smo več zaporednih ur) smo v okviru interesne dejavnosti pred leti učencem predstavili sam OPAC, vendar le vključenim učencem, nikakor pa pri interesni dejavnosti ni celega razreda oz. celotnega oddelka (vključeni so učenci, ki pri delu v knjižnici izrazijo interes). Učenci so imeli namensko spletno učilnico, v katero so se vpisali ter vsako uro pri interesni dejavnosti vadili in spoznavali katalog COBISS/OPAC. Nekateri so bili že zelo vešč uporabe, kar se je pokazalo pri brskanju v knjižnici (iskanje informacij v OPAC-u ter nato odkrivanje gradiva dejansko na policah).

Omeniti je treba ure KIZ predvsem v drugem in tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju, pri katerih se učenci vsakič znova srečajo z iskanjem po katalogu naše knjižnice (prilagodijo se vsebine in zahtevnost iskanja). V sklopu ur KIZ vsako leto načrtujemo pouk COBISS-a v knjižnici (skupine) in v računalniški učilnici (individualno – en učenec na računalnik). Da je delo bolje opravljeno, brez dodatnih motenj in preusmerjanja pozornosti, je najučinkovitejši frontalni način uvoda in razlage. Poleg tega je izjemno dragoceno dejstvo, da pri uri sodelujeta knjižničar in učitelj predmeta, saj lahko oba veliko bolje prestrežeta in usmerita učence pri delu (tehnični in vsebinski vidik). Računalniška učilnica je pomemben in ustrezen prostor, saj ima vsak učenec na voljo svoj računalnik, kjer naloge opravlja, kot le zmore v svojem tempu (prilagoditve, ni hitenja v skupini, sam upravlja tipkovnico in miško). To se je pokazalo po treh letih opazovanja dela učencev v skupini (4–5 učencev na računalnik) v primerjavi z individualnim delom. Glede

na preteklo šolsko leto ocenimo (glede na že usvojeno predznanje pri urah KIZ, interesni dejavnosti ...), kdaj bomo začeli z delom na računalnikih in s katerim razredom. S kvizi o COBISS/OPAC-u v spletni učilnici ugotavljamo in preverjamo znanje/predznanje učencev in kaj je še tisto, kar je treba ponoviti in se na novo naučiti. Pomembna je kontinuiteta, da učenci ob delu vsakič priključijo že znano oz. pridobljeno znanje.

Slika 5: Napotki za delo ter razlaga načinov iskanja v COBISS/OPAC-u pri pouku v računalniški učilnici (Foto: Mojca Tisovic)

SKLEP

V prispevku smo predstavili IKT-opremo, ki je za delo v šolski knjižnici potrebna oz. pomembna. Časi se spreminjajo in mladi uporabniki so poseben izziv, ko razmišljamo, kako jih spoznati s knjižničnim sistemom ter vsakokrat kaj novega dodati oz. obogatiti. Trudimo se, da skozi celotno šolanje vsakega posameznika teoretično in praktično naučimo iskati vire po katalogu in na policah naše knjižnice (individualno, skupinsko ali kako drugače). Učenci s pomočjo OPAC-kataloga šolske knjižnice (prek spleta, aplikacije) ugotovijo, ali knjižnica ima gradivo določenega avtorja oziroma določen naslov, katera dela iskanega avtorja so na voljo v knjižnici, katere vrste gradiva so na razpolago (knjižno in neknjižno gradivo) in v katerem jeziku itd.

Sledenje in opremljanje šole z novostmi na IKT področju (novimi nosilci ter formati knjig in učbenikov) ter poučevanje s sodobnimi IKT-napravami in pripomočki – kar so omogočali različni nacionalni in mednarodni projekti –, so bili v poseben izziv tako

zaposlenim kot učencem. Pouk je potekal individualno, skupinsko (tudi v okviru KIZ) ter ob obisku knjižnice. In vsako leto bolj ugotavljamo, da imajo posamezniki že predznanje o COBISS-u. Vedo, da obstaja, saj ga uporabljajo s starši doma, v splošni knjižnici, starejši učenci velikokrat tudi pri brskanju za literaturo (domače branje, seminarske naloge ...). Vendar je pomembno, da je vsaj ena pedagoška ura namenjena vsakemu razredu, kjer vsi skupaj z učiteljem in knjižničarjem obišejo računalniško učilnico in preizkusijo OPAC. V šolskem letu 2016/2017 smo učence, ko so primerjali iskanje po COBISS/OPAC-u ter po novem vmesniku COBISS+, tudi povprašali, kakšne so njihove pripombe, pohvale (učenci so imeli precej drugačne predstave o uporabi

kot knjižničar ali učitelj). Nekatere njihove pripombe smo sporočili tudi na IZUM (predlogi pripomb in izboljšav).

Vsako leto so se zahteve uporabnikov spreminjale, tako se je tudi COBISS. Vsakič smo skušali vse novosti predstaviti tako učencem kot tudi učiteljem. Pred leti smo na šoli za zaposlene izvedli enodnevni seminar,⁸ na katerem smo sodelavkam in sodelavcem predstavili funkcionalnosti in uporabnost COBISS/OPAC-a (tako so tisti, ki sodelujejo pri KIZ, tudi bolj večji uporabe COBISS/OPAC-a). ●

.....
8 Več o tem v Škrj (2015).

Literatura

COBISS - YouTube. Dostopno na: <https://www.youtube.com/channel/UCZkUgRB3pMR-Dxy8hwD2Lj2w> (19. 5. 2017).

Knjižnično informacijsko znanje. Kurikul: osnovna šola (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: http://www.zrss.si/pdf/080711123601_1-k-knjiznicno_informacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf (17. 5. 2017).

mCOBISS, Virtualna knjižnica Slovenije na mobilnih napravah. Dostopno na: <http://m.cobiss.si/> (13. 5. 2017).

Škrj, G. (2015). Izobraževalni seminar COBISS/OPAC za pedagoške delavce OŠ Prule. Knjižničarske novice, letn. 25, (12), str. 21.

Škrj, G. (2016). Kdo prebiva na knjižnih policah v

naši šolski knjižnici? Šolska knjižnica, letn. 25, (3/4), str. 64–67.

Škrj, G. (2013). Od kataloga do police – iskanje gradiva v šolski knjižnici Osnovne šole Prule, primer medpredmetne ure v petem razredu. Šolska knjižnica, letn. 23, (3/4), str. 183–188.

Škrj, G. (2013). Učenje uporabe kataloga šolske knjižnice OŠ Prule. V: Vzgoja in izobraževanje v informacijski družbi (str. 254–261). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije: Institut Jožef Stefan: Zavod Republike Slovenije za šolstvo; Kranj: Fakulteta za organizacijske vede.

Zakon o knjižničarstvu. Uradni list RS, št. 92/15. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2442#> (16. 6. 2017).

GREGOR ŠKRLJ, univ. dipl. bibl., knjižničar na Osnovni šoli Prule v Ljubljani
Naslov: Osnovna šola Prule, Prule 13, 1000 Ljubljana
E-naslov: gregor.skrj@guest.arnes.si

Pravljični december v šolski knjižnici

Fairy Tale December in School Library

Miriam Svete

Izvleček

Branje je ena izmed temeljnih veščin, ki jo razvijamo v osnovni šoli. Pri motiviranju za branje ubiramo različne poti. V prispevku pokažem, kako smo prek branja pravljic in temeljitega pogovora o njih decembra učencem vzbujali zanimanje za branje leposlovja. K branju smo pritegnili starejše učence, ki so usvojili metodo priprave na bralni dogodek in uspešno izpeljali branje mlajšim učencem. Učenci, ki smo jim brali, so po prijetnem doživetju raje obiskovali knjižnico in si večkrat izposodili gradivo.

Ključne besede

branje, šolska knjižnica, pravljica, december, osnovna šola

UDK 027.8:028.5

Abstract

Reading is one of the basic skills being developed in primary school. We choose different paths when motivating pupils to read. This paper shows how we were making pupils interested in reading fiction through reading fairy tales and discussing them in depth in December. We attracted older pupils to read; they learnt how to prepare for a reading event and successfully read to younger pupils. The pupils that had been read to liked visiting the library more after that pleasant experience, and borrowed material more often.

Keywords

reading, school library, fairy tale, December, primary school

UVOD

V prispevku predstavljam enega izmed načinov spodbujanja branja, ki na naši šoli poteka že desetletje. Iz želje, da bi učencem ob koncu koledarskega leta v šolski knjižnici podarili nekaj lepega, se je izoblikovala zanimiva oblika branja učenec – učencu. Dejavnost, poimenovana Pravljični december, se je z leti razvijala in nadgrajevala.

ZAČETKI

Decembrsko vzdušje je nekaj posebnega. Dan je kratek, zunaj pa sivina in mraz, ki ju preganjajo obiski dobrih mož ter praznično okrašena okolica. Prijetno vzdušje nam pomaga bolj zadovoljno preživeti čas do zimskega solsticija. Kot mlada knjižničarka sem se začela spraševati, kakšna naj bo praznična knjižnica. Kaj ponuditi učencem, da se bodo v njej počutili praznično? K temu nekaj že pripomore zunanje okrasje. Dotakniti se z zgodbo otrokove notranjosti in se pogovarjati o vrednotah, s katerimi se spogledujemo še zlasti v prazničnih dneh, se mi je zdelo primerno darilo za učence v decembrskih dneh. Vzeti si čas zanje in brati.

Prvo leto sem izbrala knjigo Brigitte Weninger (2003): *Božične zgodbe za 24 lepih večerov* (Ljubljana: Kres). Kot v adventnem koledarju čokoladice so v knjigi nanizane zgodbe za vsak dan decembra. Želela sem pritegniti učence razredne stopnje, zato se branje poimenovala Opoldanska pravljica. Naključni obiskovalci knjižnice so vsak dan prisluhnili novim in novim zgodbam.

POVEZOVANJE

Naslednje leto sem želela razširiti krog poslušalcev, zato sem z učiteljicami podaljšanega bivanja izbrala najustreznejši termin za branje celotnemu oddelku. Izkazalo se je, da glede na mnoge dejavnosti, ki jih imajo učenci v času podaljšanega bivanja, to niti ni bila lahka naloga. Enkrat tedensko so oddelki podaljšanega bivanja prihajali v knjižnico, kjer sem jim brala skrbno izbrane pravljice in se o njih pogovarjala. Ura je bila za učence sprva presenečenje, nekaj drugačnega. Čeprav že utrujeni, včasih ravno po kosilu, so dobili priložnost, da so

se vživeli v pravljčni svet. Spraševali so, kdaj lahko spet pridejo.

CILJI, TEMATIKA IN METODA DELA

V učnem načrtu za slovenščino zasledimo, da učenci ob književnih besedilih »poleg sporazumevalne možnosti razvijajo doživljajsko, domišljijaskoustvarjalno, vrednotenjsko in intelektualno zmožnost« (Učni načrt za slovenščino, 2011, str. 4) ter še »ohranjajo in razvijajo pozitivni odnos do branja neumetnostnih in umetnostnih besedil. Stik z besedili je zanje potreba in vrednota.« (Učni načrt za slovenščino, 2011, str. 7) Z branjem v prazničnem mesecu sem želela doseči ta cilja. Okolje šolske knjižnice ponuja učencem drugačno spodbudo za tako doživljanje, predvsem pa je bil to neobvezen dodatek v šolskem procesu, ki se kasneje ni preverjal. Tako so lahko učenci povsem sproščeno uživali v branju; krepili smo njihovo potrebo po obisku knjižnice, po stiku z gradivom.

Pri obravnavi pravljic sem sledila šolski interpretaciji umetnostnega besedila, ki »pripravlja in vodi učenca skozi doživljanje, razumevanje in vrednotenje določenega besedila ter mu pomaga pri ponotranjenju postopkov za lastno interpretacijo drugih literarnih besedil« (Krakar - Vogel, 1995, str. 21).

Tem za uvodno motivacijo je pri mlajših bralcih res veliko, saj radi pripovedujejo o svojih doživetjih, ljubljenskih, družini. V trenutku, ko se je pri učencih vzpostavilo zanimanje za vsebino pravljice in ko se je vzbudila pozornost vseh učencev, moramo z občutkom zaokrožiti njihovo pripovedovanje. Takrat je čas, da pokažemo slikanico, ki jo bomo brali. Učenci se umirijo in pozorno prisluhnejo interpretativnemu branju. Ker besedilo že prej večkrat preberemo, lahko delno obrnjeni od slikanice sproti kažemo tudi ilustracije, »tako da besedilo pravljice doživljajo skupaj z ilustracijami« (Jamnik, 1994, str. 53) Ko slikanico zapremo, je čas, da učencu ponudimo kratek premor. Tako se zberejo, včasih povsem zatopljeni v pravljčni svet ali polni empatije, pridejo nekako »k sebi«. Potem jih vprašamo, kakšna se jim je zdela pravljica, kaj jih je v pravljici prevzelo.

Poskušamo izvedeti tudi utemeljitev odgovora. To je učencem včasih zahtevno, a je nujno, da jih navajamo na utemeljevanje svojega mnenja. Nato sledi natančna analiza prebranega besedila. Ob ilustracijah se pogovarjamo o vsebini, vzrokih in posledicah dejanj književnih junakov ter opazujemo njihove lastnosti. Ta del omogoča, da vsi učenci natančno razumejo prebrano besedilo. Ob tem včasih ugotovimo, kako razumevanje besedila za koga ni tako zelo preprosto. Nato skušamo napraviti še sintezo, vrednotenje besedila. Učenci dobijo širši vpogled v besedilo in ga primerjajo s svojim življenjem, se opredelijo, kaj je prav in kaj ne. V besedilu poiščejo neko vodilo za življenje. Povabimo jih, da še kaj izdelajo, narišejo, ali pa sooblikujemo priložnostno razstavo.

PREDAJA BRANJA MLAJŠIM

Postopno sem k branju pritegnila starejše učence, ki so obiskovali knjižničarski krožek. Vodila sem jih skozi pripravo na branje in jim svetovala. Včasih sem nabor pravljic pripravila sama, drugič sem jim pustila bolj proste roke. Ko se je učenec odločil za določeno pravljico, jo je najprej večkrat prebral. Nato pa sem ga vodila skozi potek priprave do same izvedbe. Oblikoval je vprašanja za motivacijo. Opozarjala sem ga na različne pasti, npr. pri zaprtih vprašanjih, kjer dobi odgovor da oz. ne, zaradi česar je potem težje voditi pogovor. Pogovarjali smo se o pravilnem branju besedila. Sami so pripravili tudi vprašanja za pogovor po branju, o katerih smo se skupaj pogovorili in začrtali smer pogovora. Tako so tudi oni ponotranjili tematiko pravljice oz. vrednoto, o kateri so se pogovarjali. Večkrat so pripravili tudi naloge za poustvarjanje, npr. pobarvanke ali druge likovne izdelke, ki so bili povezani z obravnavano tematiko, in tako nadgradili branje. Učenci

so sami izbrali tudi oddelek, v katerem so brali. Nekateri so izbirali po sorodstvenih razmerjih (oddelek, v katerem je bila sestra, sosed, bratranec ...), drugi so raje brali večjim učencem ipd. V pripravo na branje smo z učenci vložili precej časa, saj se mi zdi pomembno, da mladi knjižničar z vodenjem dogodka pridobi pozitivno izkušnjo. Temeljito pripravljen pa bo gotovo bolj suveren pred skupino mladih. Čeprav so se sami javili za branje in se ga veselili, so bili pred dogodkom napeti. Pri premaganju treme jih je bilo treba vzpodbujati.

Učencem podaljšanega bivanja sem na začetku predstavila mladega knjižničarja in prisostvovala pri branju. Po branju smo z izvajalcem vedno opravili analizo nastopa: kako se je počutil, kaj mu je šlo dobro, s čim ni bil zadovoljen ... Včasih kak nastop kljub skrbni pripravi ni uspel po pričakovanjih in takrat je bila potrebna dodatna beseda spodbude ali tolažbe. Zanimivo se mi zdi, kako hitro so se mladi knjižničarji vživeli v vlogo odraslih. Po tovrstni izkušnji je iz njih zasijalo precej večje spoštovanje do knjižničarskega in učiteljskega poklica. Čutili so, kako je lahko kljub pripravi izvedba včasih vprašljiva in kako se je zahtevno soočiti s situacijami, ki jih niso pričakovali.

PRIMERI NAČRTOVANJA

Za Pravljični december sem izbirala pravljice, katerih dogajanje je postavljeno v zimski čas. V začetnih letih sem vsak dan prebrala drugo pravljico. Kakšno leto smo vsak teden v vseh razredih obravnavali isto pravljico. Ko smo sodelovali v projektu Comenius, smo brali ljudske pravljice, ki so nastale v državah, s katerimi smo bili povezani. Glede na razpoložljivi čas in druge zadalžitve v šoli sem si izdelala bolj ali manj podroben načrt branja. Nekaj primerov načrtovanja podajam tukaj.

PRAVLJIČNI DECEMBER 2010

Pravljica	Vsebinski poudarki za pogovor
Iwamura, K. (1998): Očka snežak . Ljubljana: Epta.	Zimske radosti. Kako izkoriščamo skupni čas v družini? Kdaj je najlepše v družini? Česa ne maramo početi skupaj?

Pravljica	Vsebinski poudarki za pogovor
Kortepeter, P. (2005): Oliverjeve rdeče sani . Ljubljana: Kres.	Kaj je moje in kaj je tvoje? Kaj pomeni deliti? Kaj rad delim in česa ne? Razlika dati – posoditi. Kaj pomeni zamera? Kdaj, kako oprostimo?
Bollinger, M. (1998): Palček Anton . Ljubljana: Slovenska knjiga.	Kaj si želiš v življenju? Kdaj si srečen? Ali bogastvo prinaša srečo? Kdo je bogat?
Lonček, kuhaj: najlepše slovenske ljudske pripovedi (2001). Ljubljana: Mladinska knjiga.	SOSEDI: Ali kdaj kaj podarim? Je to težko? Komu kaj podarim? Lahko podarim čas? Kdo je dober človek? O DEKLICI, KI SE NI SMEJALA: Kaj povemo s smehom? Kaj je to posmeh? Smeh je pol zdravja.
Schreiber Wicke, E. (1993): Ko so bili krokarji še pisani . Ljubljana: Epta.	Kaj pomeni biti prevzetan? Kaj pomeni biti drugačen? Ali je to slabo? Drugačnost nas bogati.
Grindley, S. (2000): Si še moj prijatelj . Tržič: Učila.	Zakaj imamo prijatelje? Kaj si dobri prijatelji delijo med seboj? Ali si prijatelji pomagajo? Se prijatelji tudi skregajo? Kaj prijatelji naredijo, da se spravijo? Pravi prijatelji ostanejo prijatelji za vse življenje.
Huseinović, K. (2006): Zgodba o snežakih . Ljubljana: Karantanija.	Kaj pomeni biti zloben? Kdo je prepuščen sam sebi? Kdo te nauči biti dober, deliti? Zakaj delajo otroci grdobje? Zakaj, kdaj si žalosten? Kako preženemo žalost?
Bourgeois, P. (2005): Franček rad pomaga . Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.	Komu največkrat pomagaš? Pri čem najraje pomagaš? Kaj pomeni spoštovati razlike oz. želje? Kaj pomeni, da ima vsak svoj ritem, način dela?
Goodall, J. (1999): Doktor Belko . Ljubljana: Epta.	Kako se počutiš, ko zbolíš? Zakaj imamo ljudje radi domače živali? Kaj nam dajo oz. kako nam pomagajo? Katere živali imamo pri pomoči za zdravstvene namene?
Newman, M. (1998): Ali prijatelji tako ravnaajo? Tržič, Učila.	Kaj pomeni biti prijatelj? Kako se obnašajo prijatelji med seboj? Katera pravila morajo upoštevati?
Abedi, I. (2004): Alberta išče ljubezen . Ljubljana: Kres.	Kaj je to ljubezen? Kaj pomeni nekoga ljubiti?
Baeten, L. (1996): Čarovničkin božič . Ljubljana: Kres.	Kaj delamo za božič? Kako ga praznujemo? Kako okrasimo jelko? Zakaj je lepo ob božiču?
Casalis, A. (2004): Mišek Tip med božičnimi prazniki . Ljubljana: Karantanija.	Komu pišemo za božič? Kdaj smo sebični in hudobni? Kaj je najlepše v božičnem času?

Pravljica	Vsebinski poudarki za pogovor
Holabird, K. (2004): Angelina drsa . Ljubljana: DZS.	Kdaj sem nagajiv? Lahko težave rešimo sami ali nam pomagajo starši?
Hachler, B. (2000): Medvedja skrivnost . Ljubljana: Kres.	Kakšna darila si želiš? Kdaj je človek osamljen? Kdaj vam je lepo z bližnjimi? Kaj imam raje: darilo ali druženje s človekom?
Vainio, P. (1996): Angelček brez perutničk . Ljubljana: Kres.	Kdo so ljudje v stiski? Kaj dobrega naredim sam od sebe? Kdaj meni zrastejo krila?

PRAVLJIČNI DECEMBER 2011

(primer povezave s projektom COMENIUS)

Datum	Pravljica	Vsebinski poudarki za razgovor	Izvajalec/ udeleženci
5. 12.	Dvanajst ujev . V Za devetimi gorami: slovenske ljudske pravljice (2011). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Pogovor o mesecih v letu, posebnostih vsakega meseca s poudarkom na decembru.	OPB 4
6. 12.	Dve pastorki : romunska ljudska. V Zlata skledica: pravljice z vsega sveta (1980). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Kaj pomeni biti ranljiv, ubogljiv, dobrega srca in biti len, prepirljiv, hudoben. Kakšne posledice prinesejo posamezne drže?	OPB 2
7. 12.	Kraljična sončnica : romunska ljudska. V Mamka bršljanika: pravljice s celega sveta (1999). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Kaj pomeni ubogati, biti priden? Čemu kazen? Kdo je sončen človek?	OPB 1
8. 12.	Pet glušcev : španska ljudska. V Pravljice za leto in dan - januar, februar, marec (1993). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Zakaj je pomembno, da poslušamo oz. slišimo? Kaj pomeni preslišati? Igrica: telefončki. Kaj pomeni biti gluh, kako se vedemo do takih ljudi? Govorica gluhih, strpnost.	OPB 3
9. 12.	Pojochi koš : španska ljudska. V Zlata skledica: pravljice z vsega sveta (1980). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Ugrabitev. Kako ravnamo s tujci? Kaj je zaupanje? Komu lahko zaupamo?	OPB 5
12. 12.	Berač : španska ljudska. V Pravljice za leto in dan - april, maj, junij (1993). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Katera dejanja so strašna oz. kruta? Kaj prinese maščevanje za slaba dejanja? Je to prav?	OPB 4
13. 12.	Sirotica : slovenska ljudska. V Za devetimi gorami: slovenske ljudske pravljice (2011). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Odnos s starši. Različnost družin. Primerjava z Grimmovo Pepelko.	OPB 2
14. 12.	Pes in volk : slovenska ljudska. Kako so tudi lahko starci lahko v pomoč : slovenska ljudska. V Za devetimi gorami: slovenske ljudske pravljice (2011). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Kaj je to starost? Kdo je star človek? Kaj pomeni, da je nekdo moder človek? Kaj pomeni, da nekoga spoštujemo?	OPB 1
15. 12.	Hodžanin obišče prijatelja : turška ljudska. V Pravljice za leto in dan - julij, avgust, september (1993). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Kako presodimo, da je nekdo dober / slab človek? Obleka še ne naredi človeka.	OPB 3

Datum	Pravljica	Vsebinski poudarki za razgovor	Izvajalec/ udeleženci
16. 12.	Kača pod kamnom: slovenska ljudska. V Za devetimi gorami: slovenske ljudske pravljice (2011). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Kaj pomeni beseda pravičnost? Je dobrota sirota? Razloži reklo, da je nekdo zvit kot lisica.	OPB 5
19. 12.	Vranja vila: turška ljudska. V Zlata skledica: pravljice z vsega sveta (1980). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Kaj pomeni ljubosumnost, zavist? Dobro delo izniči slabo?	OPB 4
20. 12.	Prevzetna drvarka: slovenska ljudska pripovedka (2006). Murska Sobota: Ajda, IBO Gomboc.	Kaj pomeni, da je nekdo pogolten, grabežljiv, prevzetan? Ali bogastvo osreči človeka?	OPB 2
21. 12.	Zlato jabolko: slovenska ljudska. V Za devetimi gorami: slovenske ljudske pravljice (2011). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Biti dober, pomagati staršem, prijateljem. Kaj pomeni biti pogolten, skop? Biti bogat in dober oz. bogat in skopuški.	OPB1
22. 12.	Mačeha in pastorka: slovenska ljudska. V Za devetimi gorami: slovenske ljudske pravljice (2011). Ljubljana: Mladinska knjiga.	Kaj je to lepo obnašanje? Zakaj se obnašati lepo? Kaj s tem pridobimo? Kaj pomeni biti vljuden? Biti nekomu za zgled.	OPB 3

PRAVLJIČNI DECEMBER 2013

(primer branja iste pravljice v vseh oddelkih)

Datum izvedbe	Avtor in naslov pravljice (založba)		Izvajalec / udeleženci
9. 12.		Uvod Katere vrste ptičev poznate? Katera vrsta ptičev mi je najbolj všeč? Kako skrbimo za ptice pozimi?	OPB 4
10. 12.	Schreiber Wicke, E. (1993): Ko so bili krokarji še pisani. Ljubljana: Epta.	Vsebinski poudarki za pogovor Zakaj nas drugačnost bogati? V čem sem drugačen od drugih? Kakšen smisel ima, da se dokazujem pred drugimi? Kaj občudujem na drugih ljudeh? Kam vodi nasilje?	OPB 3
11. 12.		Ustvarjanje in 2. razred Pobarvaj list ptičjega peresa in nanj napiši svojo dobro lastnost ali razloge, zakaj se ni vredno pripraviti.	OPB 2. b
12. 12.		in 4. razred Izberi enega izmed naslovov in napiši sestavek: Kako se pravljica konča? Krokarska dogodivščina (opiši krokarsko vragolijo) Moja krokarska družčina	OPB 1
13. 12.		Razstava Sneženi mož in krokarski izdelki učencev.	OPB 2. A

ZA KAJ VSE SMO BOGATEJŠI

Najmlajši učenci so pridobili prijetno doživetje branja, ob pogovoru so razkrivali svoj notranji svet in gradili skupni prostor vrednot, ki nas

povezujejo kot ljudi. Ob tem se lahko čudimo, kako dobro zaznavajo odnose med ljudmi in se tudi medsebojno brusijo. Pravljični december jim je popestril decembrske popoldneve

in vsakdanjo šolsko rutino. Povečalo se je zanimanje za izposajo knjižnega gradiva. Učenci, ki redko obišejo knjižnico, so si spet kaj izposodili.

S svojo zavzetostjo so presenetili starejši učenci, ki so brali mlajšim. Pridobili so pomembno izkušnjo priprave in izvedbe bralnega dogodka. Ta izkušnja jim pomaga pri raziskovanju lastnih talentov in je kamenček v mozaiku poklicnega usmerjanja mladih. Nekateri začitijo, da jim je delo z otroki všeč, drugim se zdi zelo

težko in kar povedo, da ne bi bili učitelji.

Postopno se je skozi leta na šoli izoblikovala tradicija in učenci vedno znova sprašujejo, ali bomo letos tudi brali. Dragoceno se mi zdi, kako se učenci po več letih, ko pridejo že na predmetno stopnjo, spomnijo malenkosti z decembrskih branj, npr. kdo jim je bral, kaj smo brali, ali omenijo kak pripetljaj. Dogodek se jim je vtisnil v spomin in ga nosijo s seboj. Tudi zato iz leta v leto vztrajam pri Pravljičnem decembru. ●

Literatura

Fekonja, R. (2004): Branje in pismenost: vloga šolske knjižnice pri spodbujanju branja. Šolska knjižnica, 14 (3), 132–139.

Jamnik, T. (1994). Knjižna vzgoja otrok od predbralnega obdobja do 9. leta starosti. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

Krakar - Vogel, B. (1995). Teme iz književne didaktike. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Učenje in poučevanje s knjižnico v osnovni šoli (2002). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina (2011). Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf (25. 7. 2017).

MIRIAM SVETE, prof. slov. in univ. dipl. soc. kult., knjižničarka in učiteljica slovenščine na OŠ dr. Ivana Korošca Borovnica
Naslov: OŠ dr. Ivana Korošca, Paplerjeva 15, 1353 Borovnica
E-naslov: miriam.svete@guest.arnes.si

Spoznavanje in uporaba priročnikov za dijake tehniških šol

Getting to Know and Use Handbooks for Students of Technical Secondary Schools

Vasilija Rupnik

Izvleček

V knjižnici Šolskega centra Nova Gorica (v nadaljevanju ŠCNG) izvajamo v okviru knjižničnega informacijskega znanja (v nadaljevanju KIZ) za dijake 1. letnika tehniških šol delo s priročniki. Dijaki priročnike slabo poznajo in jih ne znajo uporabljati. Knjižničar jih predstavi, nato dijaki s pomočjo njih odgovarjajo na vprašanja o določeni temi. Dijaki tehniške gimnazije iščejo odgovore tako v priročnikih kot tudi na spletu ter nato med seboj primerjajo iskanje in rezultate iskanja. Pri delu s priročniki imajo težave, ker ne poznajo abecede in površno berejo. Dijaki so bolj veščji iskanja po internetu, kljub temu pa poudarjamo pomen tiskanih priročnikov, ki so zanesljiv vir informacij.

Ključne besede

šolska knjižnica, priročniki, referenčna zbirka, pouk, učenje, KIZ

UDK 027.8:022.5:024.5

Abstract

Within the scope of Library and Information Knowledge, the library of the Nova Gorica School Centre teaches students of the 1st year of technical secondary schools how to work with handbooks. Students are insufficiently familiar with handbooks and do not know how to use them. The librarian presents them, after which the students use them to answer questions about a specific topic. Students of the technical secondary school look for answers in handbooks and online, after which they compare their search and search results with one another. They have problems working with handbooks because of their poor knowledge of the alphabet and their superficial reading. The students are more skilled in searching the Internet; however, we still emphasise the importance of printed handbooks, which are a reliable source of information.

Keywords

school library, handbooks, reference collection, lessons, learning, Library and Information Knowledge

UVOD

Priročna zbirka knjig je del vsake knjižnice. To je knjižnična zbirka, ki vsebuje referenčne vire (Bibliotekarski, str. 279). V referenčno zbirko sodijo različni priročniki, ki jih slovar opredeljuje takole: to je publikacija, ki v zgoščeni obliki in sistematični ureditvi prinaša podatke, pojasnjuje informacije različne vsebine, oblike, izvora, npr. enciklopedija, leksikon, slovar ... (Bibliotekarski, str. 264).

Knjižničarke na ŠCNG ugotavljamo, da dijaki referenčne zbirke v šolski knjižnici ne poznajo in jo le redko uporabljajo, saj je vpliv interneta zelo močan in se pri njih izgublja zavest, da so informacije dostopne tudi v knjigah, natančneje v priročnikih. V dveh šolskih urah KIZ dijaki spoznajo referenčno zbirko oz. priročnike v njej. Najprej prisluhnejo razlagi o vrstah priročnikov, njihovi zgradbi in uporabi. Nato sledi konkretno delo: dijaki poiščejo ustrezne priročnike in v njih iščejo odgovore na vprašanja. Na koncu knjižničarkam predstavijo svoje odgovore.

NAČRTOVANJE URE

Ure KIZ sodijo v okvir obveznih izbirnih vsebin. Na ŠC Nova Gorica jih izvajamo v vseh izobraževalnih programih. Za dijake 4-letnih tehniških programov (strojni, logistični, računalniški tehniki, elektrotehniki, tehniki mehatronike) izvajamo 8 šolskih ur KIZ, od teh sta dve namenjeni spoznavanju priročnikov, ki jih imamo v priročni zbirki. V teh dveh urah zasledujemo naslednje cilje:

- dijaki znajo opredeliti problem;
- znajo izbrati primeren informacijski vir;
- kritično ovrednotijo pridobljene informacije;
- učinkovito in ustvarjalno uporabijo informacije.

To učno enoto smo zasnovali že pred več kot desetimi leti in jo vsako leto dopolnjujemo in izboljšujemo. Ves ta čas ugotavljamo, da dijaki priročnike vedno manj razumejo kot osnovni vir informacij. Generacije dijakov pred desetimi leti so bile spretnejše pri iskanju informacij v priročnikih, zdaj je ta spretnost bistveno slabša. Tu se pozna vpliv uporabe interneta in iskanja vseh informacij samo na

njem. Dijaki so navajeni, da informacijo pridobijo v trenutku, z enim klikom. Večinoma tudi jasno pokažejo nezainteresiranost za iskanje informacij po knjigah. Tega se knjižničarke zavedamo, zato je naša naloga, da jim osmislimo iskanje informacij po priročnikih. Že na začetku ure poudarimo, da je iskanje po internetu velikokrat hitrejše, toda rezultati iskanja pogosto niso točni. Prav tako omenimo, da za internetne prispevke velikokrat ne vemo, kdo je njihov avtor; pri priročnikih pa je avtorstvo jasno in avtorji jamčijo za točnost informacij. Prav pri iskanju informacij o Sloveniji je internet po naših izkušnjah večkrat slabša izbira, saj informacij na internetu preprosto ne najdemo.

POTEK DELA

V šolski knjižnici se zbere polovica razreda (največ 15 dijakov). Delo traja 2 šolski uri: prva ura je namenjena razlagi in demonstraciji posameznih priročnikov; v drugi šolski uri dijaki v parih izpolnjujejo delovne liste.

1. šolska ura

Dijaki se posedejo v čitalnici okrog čitalniške mize, ob kateri stojijo police s priročno zbirko. Knjižničarke dijakom najprej razložimo, kako bo potekalo delo, nato sledi razlaga, ki ves čas sloni na ustreznih primerih priročnikov oz. njihovih delov.

Najprej pokažemo na policah referenčno zbirko in razložimo, da je urejena po UDK-področjih – od splošnih priročnikov do strokovnih priročnikov. Dijake pozovemo, naj preberejo, kaj piše na hrbtih knjig v priročni zbirki (npr. enciklopedija, leksikon, priročnik, slovar, atlas ...). Med priročnike sodijo tudi dvo- in večjezični slovarji, ki pa jih v teh dveh urah ne uporabljamo. Na mizo zložimo nekaj priročnikov, da po njih dijaki listajo in v pogovoru odkrijejo nekaj njihovih **splošnih značilnosti**:

- to so večinoma večje in debelejšje knjige – tudi v več delih/zvezkih,
- to so večinoma dražje knjige,
- spredaj ali zadaj imajo različna kazala,
- imajo več avtorjev,
- večinoma imajo veliko slikovnega gradiva.

Sledi razlaga **zgradbe** priročnika. Razlikujemo dva tipa priročnikov:

- urejeni so po abecedi gesel/iztočnic – v teh priročnikih ni kazal;
- urejeni so po vsebinskih sklopih – v teh priročnikih kazala so (vsebinsko kazalo, stvarno kazalo, imensko kazalo).

Ustavimo se pri različnih **tipih kazal**. V priročniku pokažemo primer vsebinskega, imenskega in stvarnega kazala. Dijaki ne ločijo različnih vrst kazal in ne vedo, čemu služijo. O zgradbi kazala vedo le to, da je stvarno ali imensko kazalo urejeno po abecedi gesel, ne vedo pa, kaj pomenijo krepko izpisane številke strani v nizu številke strani.

Najprej se posvetimo različnim **splošnim priročnikom**. Razložimo, da je iskanje po slednjih upravičeno takrat, ko o določeni temi ne vemo še ničesar ali zelo malo. Ker so splošni priročniki zbir celotnega človeškega vedenja, ne moremo pričakovati, da bo informacija izčrpna. V različnih splošnih priročnikih je o določeni temi količina podatkov različna. Skupaj z dijaki naredimo primerjavo. S police vzamem Guinnessovo družinsko enciklopedijo in Veliki splošni leksikon (v 8 zvezkih). Dva dijaka v obeh poiščeta geslo Orožje.

Razlaga gesla se v Družinski enciklopediji razteza čez dve strani, je izčrpna, opremljena s fotografijami, skico in namigi za nadaljnje iskanje (priloga 1). Dijaki bi morali za iskanje gesla Orožje uporabiti stvarno kazalo – največkrat pa se zgodi, da iščejo v vsebinskem kazalu, kar traja nekoliko dlje.

Pri iskanju po drugem priročniku morajo najprej ugotoviti, v katerem zvezku priročnika morajo poiskati geslo, ki se začne na črko »O«. Iskanje gesla po takih priročnikih jim dela težave, ker ne poznajo zaporedja črk v abecedi. Izberejo 5. zvezek in geslo iščejo. Opozorimo jih na poudarjeno besedo na vrhu vsake strani (tj. prvo oz. zadnje geslo na tisti strani), ki omogoča hitreše iskanje po straneh. Ugotovijo, da je razlaga gesla v tem leksikonu samo definicija (priloga 2), torej če želimo izvedeti kaj več o orožju, bi morali poseči po drugih virih.

Nato jim pokažemo **biografske leksikone** (sicer bi po UDK-ju morali ti priročniki stati pri skupini 9, vendar jih predstavimo kar s splošnimi priročniki). Zatakne se že pri besedi

biografski, ki je ne razumejo in le redki vedo, kaj pomeni. Skupaj ugotovimo, da ti priročniki prinašajo opise življenja in dela pomembnih oseb. Urejeni so po abecedi avtorjev; knjižničarke opozorimo na izjeme (vladarji, papeži in svetniki). Dijaki prelistajo dva primera biografskih priročnikov: Veliki svetovni biografski leksikon, Osebnosti.

Nato vzamemo v roke **slovar tujk** (Veliki slovar tujk). Dijaki povedo, kaj je tujka (beseda, prevzeta iz tujega jezika). Pogovorimo se, kdaj ga lahko uporabimo. Poiščemo besedo *biografski*, s katero smo se srečali pri biografskih leksikonih. Tako konkretno dokažemo smiselno rabo tega priročnika.

Naslednji splošni priročniki so **podatkovniki**. Skupaj ugotavljamo, kaj je podatek in kaj informacija. Podatkovniki kot zbir podatkov so za dijake zanimivi. Kot primer jim pokažemo Oxfordov podatkovnik in slovenski Vsevednik. Prav pri podatkih je skušnjava po uporabi spletnih strani največja, saj je iskanje po podatkovniku občutno bolj zamudno kot pri spletu. Zanimivo bi bilo konkretno primerjati iste podatke v podatkovniku in na spletu (to je ideja za delo v prihodnjem šolskem letu).

V razlagi se nato posvetimo strokovnim priročnikom. Ker je časa malo, se osredotočimo le na tiste s področij, ki so za dijake bolj zanimiva, zato smo izbrali **priročnike s področja tehnike in priročnike o Sloveniji**. O tehniki sicer obstaja starejša Enciklopedija tehnike (CZ, 1983) ali Tehnička enciklopedija (Jugoslovenski leksikografski zavod, 1963–1997), vendar zaradi zastarelosti in jezika ne posegamo po njih.

Kot prvi primer predstavimo **Oxfordovo enciklopedijo izumov in tehnologij** (priloga 3). Skupaj ugotovimo, da je to priročnik, ki je urejen po abecedi gesel, torej brez kazal. Ob njem dijake opozorimo na uvodno poglavje »Navodila za uporabo«. Dijaki se ob tem poglavju malce čudijo, saj knjige vendar vsi znamo uporabljati. Poudarimo, da je vsebina v priročnikih lahko zelo različno urejena. Prav to načelo ureditve pa je razloženo v uvodnem poglavju (prva misel v tem poglavju: »Knjiga je oblikovana tako, da je uporaba preprosta, naslednjih nekaj pripomb pa bo bralcu nemara

vendarle v pomoč.«). Oxfordova enciklopedija izumov v tem poglavju poleg preostalih stvari (abecedna ureditev, mere ...) razloži pomen zvezdice (*), ki nas vodi k drugemu geslu – sinonimu (vodilka).

Kot drugi primer priročnika s področja tehnike pokažemo priročnik z naslovom **Kako stvari delujejo** (priloga 4). Ta priročnik je urejen po vsebinskih sklopih, zadaj pa ima stvarno kazalo, pojmovnik in seznam internetnih virov. Zanimiva je opomba na začetku stvarnega kazala: »Vnosi v *ležečem* tisku pomenijo ilustracijo. Vnosi v **krepekem** tisku pomenijo naslove dvostranskih tem.« Velikokrat dijaki ne vedo, zakaj so določene številke strani v kazalu izpisane krepko oz. ležeče, druge pa navadno.

Med priročniki, ki obravnavajo Slovenijo, predstavimo tri priročnike: Slovensko kroniko XIX. in XX. stoletja, Enciklopedijo Slovenije in Sloveniko (priloga 5). Prvi predstavljeni priročnik je **Slovenska kronika XIX. in XX. stoletja** v 4 zvezkih. Že v naslovu ponovno naletimo na tujko *kronika*. Dijakom je znana t. i. črna kronika in poznajo njeno vsebino. V slovarju tujk poiščemo pravi pomen besede in jo preberemo. Slovenska kronika ima drugačno zgradbo kot preostali priročniki, saj gre za popis dogodkov, ki so pomembni za Slovence. Pri vsakem dogodku je izpostavljen datum, dogodki pa si sledijo kronološko. Skupaj preletimo nekaj zanimivih naslovov dogodkov. Nekateri so dijakom prav zanimivi. Na koncu 2. zvezka je tudi imensko kazalo za pomoč pri iskanju.

Naslednji priročnik je **Enciklopedija Slovenije** v 16 zvezkih, posebej poudarimo njen pomen, saj je osrednji priročnik o Sloveniji. Pri tem priročniku dijakom izpostavimo pomen uvodnih poglavij. Najprej pokažemo poglavje Pisci člankov. Dijakom ni jasno, za katere članke gre. Razložimo jim, kaj so članki – v našem primeru ne gre za objavo članka v časopisju, ampak za geselski članek, tj. razlago oz. vsebino gesla. Vsa imena piscev člankov so skrajšana v kratice, te pa so našteje v uvodnem poglavju po abecedi. V Enciklopediji Slovenije pa tudi v drugih priročnikih lahko ugotovimo, kdo je avtor določene razlage, in ta jamči za točnost in verodostojnost napisanega (na spletu pa je avtorstvo velikokrat neznano). Poleg

avtorjev člankov so v Enciklopediji Slovenije navedeni v posebnem poglavju tudi sodelavci za slikovno in ponazarjalno gradivo.

Tema dvema uvodnima poglavjema sledi poglavje Pojasnila in navodila, torej poglavje, ki razloži ustroj priročnika. Posebej se ustavimo pri simbolu puščice (→). Razložimo, v katerem primeru je ta simbol uporabljen (usmerja k sinonimu oz. h geselski besedi, pod katero je snov podrobneje razložena).

V Enciklopediji Slovenije je posebno poglavje namenjeno krajšavam. Dijakom pojasnimo, da so priročniki omejeni s prostorom na papirju, zato težijo h krajšanju besedila, v ta okvir spada tudi uporaba kratic in krajšav. Nekatere kratice so splošno znane (ZDA, RK), nekatere pa ne (ZČ, MM), zato je tako uvodno poglavje smiselno.

Po tej predstavitvi dijaki na hitro prelistajo posamezne zvezke ES, ki imajo obilo slikovnega gradiva (ilustracije, fotografije, skice, risbe, grafe, zemljevide ...).

Naslednji prikazani priročnik je **Slovenika** – slovenska nacionalna enciklopedija, nekakšna sodobnejša različica Enciklopedije Slovenije. Pokažemo jim uvodna poglavja (seznam avtorjev, Napotki bralcu in Krajšave) ter nato polistamo po celotnem priročniku.

2. šolska ura za dijake strokovnih tehniških šol

Na začetku druge šolske ure se dijaki razdelijo v pare. Razložimo jim potek dela: vsak par dobi delovni list, nanj se podpišeta oba dijaka. Na vsakem listu so vprašanja o določeni temi in napotek, v katerih priročnikih naj poiščejo odgovore nanje. Smiselno se nam je zdelo, da točno določimo, po katerih priročnikih naj iščejo, da ne izgubljajo časa z iskanjem ustreznega priročnika. Ker je v priročni knjižnici le po en izvod posameznega priročnika, smo vaje oblikovali tako, da ni možnosti, da bi dva para potrebovala isti priročnik.

PREDSTAVITEV DELOVNIH LISTOV

Pripravljenih imamo 15 različnih delovnih listov. Na vsakem delovnem listu so vprašanja

na določeno temo oz. informacijski problem, npr. zanimive osebe (Stanko Bloudek, Herman Potočnik), manj znane države (Madagaskar, Mavricij), splošni pojmi oz. pojmi, ki se pojavljajo v medijih (cepelin, potresi, palica, planšarstvo) ...

Pri oblikovanju delovnih listov knjižničarke upoštevamo več pogojev:

- geslo (oz. informacijski problem) mora biti dijakom zanimivo ali nepoznano,
- geselski članek v priročniku ne sme biti predolg,
- geselski članek v priročniku mora biti enostavno zgrajen,
- ob geslu naj bo tudi slikovno gradivo (skica, fotografija, zemljevid, graf ipd.),
- razlaga mora nuditi tudi iztočnice za nadaljnje iskanje in dopolnjevanje,
- geslo mora biti obravnavano v več priročnikih,
- vprašanja morajo biti postavljena jasno in natančno, da so tudi odgovori enoznačni in razmeroma kratki.

Vaje s priročniki izvajamo že okrog 10 let, vsako leto pripravimo kak nov delovni list, starejše pa popravimo ali posodobimo. Ko knjižničarka sestavi delovni list, ga posreduje kolegici, da ga izpolni. To je nekakšno preverjanje, ali je delovni list dobro pripravljen. Nerazumljiva vprašanja popravimo. Tako je delovni list »testiran«. (Priloga 6)

IZPOLNJEVANJE DELOVNIH LISTOV

Dijaki na policah priročne zbirke najprej poiščejo ustrezen priročnik. Naloga zahteva natančno branje geselskega članka. Pri reševanju delovnih listov se pojavlja več težav:

- dijaki ne poznajo abecede oz. kako si sledijo črke. Že pri iskanju ustreznega priročnika na polici pride do težav, zlasti pri priročnikih v več zvezkih (npr. Veliki splošni leksikon – 8 zvezkov, Slovenski veliki leksikon – 3 zvezki). Na hrbtih teh priročnikov so izpisane črke gesel, ki so v posameznem zvezku. Primer: na hrbtu knjige sta izpisani črki G-K, dijak pa je trdil, da gesel na črko H ni nikjer;
- ne poznajo abecede, zato tudi geslo v priročniku ali kazalu težko najdejo;

- površno preberejo vprašanja na delovnem listu, zato odgovori niso točni;
- površno berejo razlago gesla. Velikokrat je branje samo ciljno naravnano – iščejo samo odgovore na vprašanja z delovnega lista, preostalo besedilo samo preletijo;
- problem povzročajo posebni znaki za vodilke oz. kazalke, npr. zvezdica (*), puščica (→). Primer: vprašanje na delovnem listu sprašuje po izrazu črna skrinjica; v priročniku Oxfordova enciklopedija izumov in tehnologij sicer dijak najde to geslo, ob njem pa piše **zapisovalnik podatkov o poletu*. Tu se zatakne, ker dijak ne ve, kako naprej. Knjižničarka mu še enkrat razloži, kaj pomeni posebni znak;
- ne poznajo kratic in okrajšav, ne vedo, kaj pomenijo, nekateri tudi ne vedo, kje naj najdejo razlago. Spretni dijaki jih najdejo v seznamih kratic oz. krajšav, pomagajo pa si tudi z drugimi priročniki.

Ko dijaka izpolnita svoj delovni list, skupaj s knjižničarko preverita odgovore na vprašanja. Če je odgovor pomanjkljiv ali pa ga ni, morata iskanje v priročniku ponoviti. Primeri se tudi, da dijaki dobijo drugačen odgovor ali pa trdijo, da odgovora ni. V takem primeru morajo odgovor ponovno poiskati v ustreznem priročniku in knjižničarki tudi pokazati v priročniku mesto, kjer so ga našli. Največkrat se potem izkaže, da so besedilo le površno brali.

Tisti, ki pazljivo poslušajo razlago in se takoj lotijo dela, delovni list tudi hitro rešijo. S takimi dijaki je preverjanje odgovorov hitro, lahko jih tudi pokomentiramo ali pa jim povemo kakšno zanimivost, ki je povezana z obravnavano temo (npr. ko govorimo o baronu Codeliju, spomnimo na del Ljubljane, ki se imenuje Kodeljevo; ko govorimo o nesreči cepelina Hindenburg povemo, da so to nesrečo posneli v živo in je posnetek dostopen na spletni strani YouTube, na prvo slovensko letališče spominja Letališka ulica v Ljubljani, ki je v bližini današnjega BTC-ja ipd.).

2. šolska ura za dijake tehniške gimnazije

Za gimnazijce poteka 2. šolska ura nekoliko drugače. Dijaki se prav tako razporedijo v pare.

Vsak par dobi 2 delovna lista: prvi dijak išče odgovore na vprašanja po priročnikih, drugi pa išče odgovore na ista vprašanja na internetu (izposodimo si nekaj prenosnih računalnikov, da delo poteka nemoteno). Tudi knjižničarke že pred izvedbo ure poiščemo odgovore na vprašanja na spletu, da lahko preverimo odgovore dijakov.

Ko dijaka poiščeta odgovore na zastavljena vprašanja, jih primerjata in napišeta poročilo o poteku iskanja. V pomoč pri pisanju poročila dobijo kratke napotke:

1. Ocenite in primerjajte uporabljeni vir posebej za posamezne sklope vprašanj:
  - Na vprašanja ste lažje našli odgovore v knjižnih virih ali na internetu?
  - Kako hitro ste našli odgovore na vprašanja?
  - Se morda podatki v virih razlikujejo?
  - Kako obširne so informacije, ki jih najdete v različnih virih?
2. Ali lahko eno vrsto virov ocenite kot boljše glede na temo, ki ste jo obravnavali?

Dijaki tehniške gimnazije so pri iskanju po priročnikih spretnejši in nimajo težav pri branju. Njihova poročila o iskanju pa so večinoma zelo skopa (priloga 7). Kljub temu menimo, da je pri teh vajah bolj pomemben sam proces iskanja v priročnikih oz. na internetu in ne izčrpno poročilo. Od vaje do vaje se iskanje in odgovori razlikujejo: v nekaterih primerih je učinkovitejše iskanje po priročnikih, v drugih pa je internet boljše izbira. Dijaki so večji iskanja po internetu, in sicer tudi po straneh v angleščini. Samo pri temah, ki se izrazito vežejo na Slovenijo (slovenski denar, film na Slovenskem), je iskanje po priročnikih učinkovitejše, pa tudi tu

so nekatere izjeme. V prihodnje bi lahko poskusili narediti podobno vajo v 3. ali 4. letniku, ko so gimnazijci bolj večji pisanja poročil.

SKLEP

V prispevku je bilo predstavljeno delo dijakov s priročniki v 1. letniku tehniških smeri. Dijaki po navadi informacij ne iščejo v priročnikih, zato niso spretni pri njihovi uporabi. Blíže jim je iskanje informacij po internetu. Ne pozna jo osnov, npr. abecede, različnih tipov kazal, posebnih znakov, krajšav oz. kratic. Večina jih pri delu potrebuje pomoč in nasvet, njihova največja slabost pa je površno branje tako vprašanj kot tudi besedila v priročnikih, zato so njihovi odgovori velikokrat pomanjkljivi in nenatančni. Odgovore na koncu ure predstavijo knjižničarki. Ta preveri njihovo točnost. To je tudi priložnost, da jih knjižničarka vpraša, kako so prišli do odgovorov in koliko težav so imeli pri tem. Ker se vprašanja nanašajo na zanimive teme, se lahko razvije tudi kratek pogovor o njih.

Smisel dela s priročniki ni v natančnih odgovorih na vprašanja, ampak v procesu iskanja informacij. Knjižničarke se ob koncu ur, namenjenih priročnikom, vsako leto pogovorimo. Žal na podlagi desetletnih izkušenj ugotavljamo, da je spretnost dijakov pri uporabi priročnikov iz leta v leto slabša. To stanje pripisujemo močnemu vplivu interneta. Tudi dijaki sami povedo, da jim je iskanje po priročnikih tuje. Seveda so med njimi tudi izjeme, to so predvsem dijaki tehniške gimnazije in posamezni uspešnejši dijaki v preostalih tehniških smereh. Kljub temu dijakom vztrajno poudarjamo pomen tiskanih priročnikov kot zanesljivega vira informacij. ●

Viri in literatura

Bibliotekarski terminološki slovar (2009). Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Narodna in univerzitetna knjižnica Slovenije.

Kurikul. Knjižnično informacijsko znanje: gimnazija: splošna, klasična, strokovna (2008). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 31. 3. 2017 s spletne strani <http://pgmb.si/wp-content/uploads/2016/08/>

Kurikul-za-KIZ.pdf.

Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje (2010). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

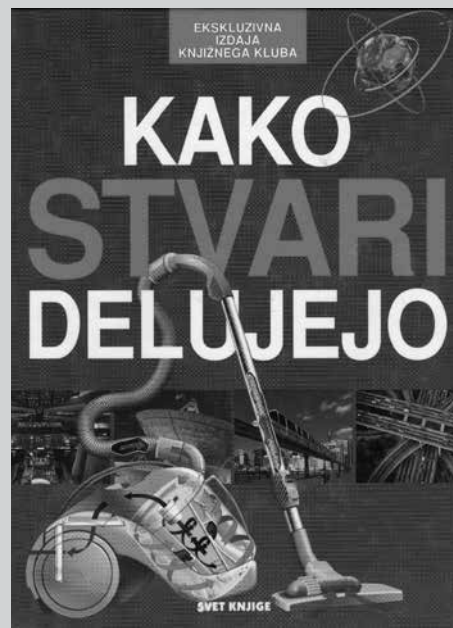
Škrli, G. (2014). Učenje ter uporaba čitalniškega gradiva v čitalnici šolske knjižnice Osnovne šole Prule. Šolska knjižnica, let. 24, (1), 50–56.

PRILOGA 3: Priročnika s področja tehnike

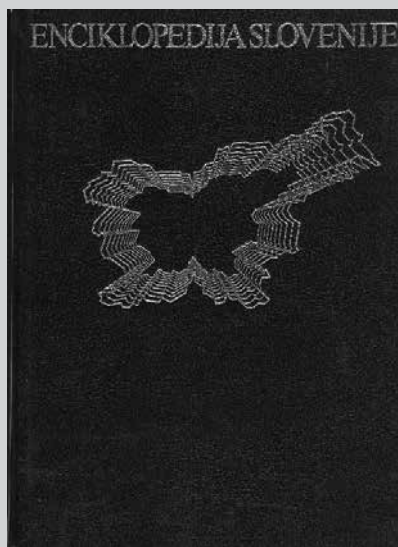
Vir: Oxfordova enciklopedija izumov in tehnologij (1997). Ljubljana: DZS.

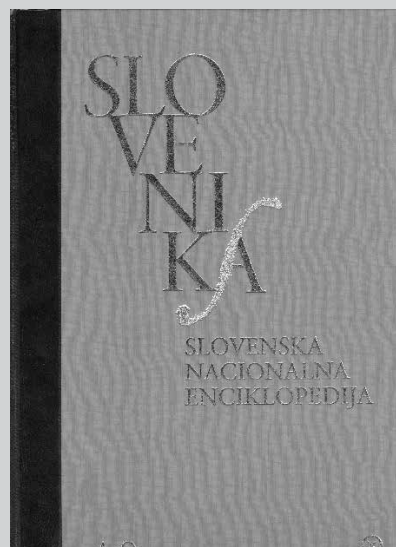
Vir: Kako stvari delujejo (2002). Ljubljana: Mladinska knjiga.

PRILOGA 4: Priročniki o Sloveniji

Vir: Slovenska kronika XX. Stoletja (1995-1996). Ljubljana: Nova revija.

Vir: Enciklopedija Slovenije (1987-2002). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Vir: Slovenika (2011). Ljubljana: Mladinska knjiga.

PRILOGA 5: Izpolnjeni delovni listi

15. skupina (priimek, ime, razred): _____

I. OSEBNOSTI

V Velikem slovenskem biografskem leksikonu Osebnosti poišči geslo STANKO BLOUDEK, natančno preberi geselski članek in odgovori na naslednja vprašanja.

- Kje in kdaj se je rodil Stanko Bloudek?
Idrija 11.2.1830
- Navduševal se je nad tehniko. Kaj je poimenoval z imeni Sraka, Lojze in Triglav?
Sraka - enokotno motorno letalo Triglav - osebni avtomobil
Lojze - enokotno dvosedezno motorno letalo
- Zelo se je udeleževal v športu. Naštej, v katerih športnih panogah je kakor koli sodeloval.
Nogomet, metanje diska, umetnostno drsanje, plavanje, atletika, drsanje, kajakarje, hokej, sabljanje, tenis, smučanje, smučarski stoki
- Od kdaj dalje je načrtoval smučarske skakalnice v Planici?
od leta 1882
- Uvedba smučarskih poletov je tudi Bloudkova zasluga. Razloži.
Ker je on naredil most za skakalnico
- Kaj pomeni kratica MOK?
Mednarodni olimpijski komite

III. DRUGI PRIROČNIKI - Slovenika, Slovenska kronika xx. stoletja (1914-1941)

Po Bloudku se imenuje najvišje slovensko športno priznanje. V Sloveniki (Slovenski nacionalni enciklopediji) poišči geslo BLOUDKOVA PRIZNANJA in odgovori.

- Kdaj so prvič podelili to priznanje? Kdo ga je prejel?
1965 - Miro Cerar
  - Kdo lahko prejme Bloudkovo priznanje?
za izjemne prispevke k razvoju in popularizaciji določenega športa in za vrhunste dosežke
  - Koliko Bloudkovih priznanj so prejeli smučarski skakalci - navedi letnice in imena.
1988 - Matjaž Debelak, Primož Ulag, Miran Tepič, Matjaž Zupan
1997 - Primož Peterka
2002 - Damjan Fras, Robert Kranjec, Primož Peterka, Peter Žonta
- 2005 - Rok Benčič
- V Slovenski kroniki XX. stoletja (1914-1941) poišči datum 15. marec 1936. Opiši dogodek na ta dan.
V Planici je bil opravljen prvi smučarski stok čez 100 metrov. Stokil je Avstrijec Sepp Bradl

I. DRŽAVE SVETA

V knjigi Države sveta poišči državo MADAGASKAR, natančno preberi članek in odgovori na naslednja vprašanja.

- Koliko km² meri Madagaskar in to primerjaj s površino Slovenije.
587.041 km² v primerjavi z 20.256 km², ki jih ima Slovenija
- Ugotovi, kateri je uradni jezik in glavno mesto Madagaskarja. Kako se imenujejo prebivalci Madagaskarja?
Uradna jezika sta malgaški in francoski, Malgaški (96%).
- Koliko znaša povprečna poletna temperatura v glavnem mestu Madagaskarja?
V Antananarivu je povprečna letna temp. 21°C / 74,4°C - 20,7°C
- Opiši rastje na Madagaskarju.
Prevladuje topla ~~travnata~~ latentna tla, naravno rastje je večimoma monocano, Gozdovi pokrivajo 26% površine
- Zakaj je gospodarski napredek v tej državi tako počasen?
Ker spada med najrevnejše države sveta in se sooča z gospodarsko, prebivalško in drsno krizo. KAVA in VANILJA.
- Katere kmetijske pridelke Malgaši največ izvozijo?
Kava, vanilja, sladki krompir, taro, banane, konozo in slad. trst.
- Naravna znamenitost Ankarana ima podobno ime kot naše obmorsko mesto, po čem je še podobno Sloveniji?
Naravni rezervat na S otoku. Zelo vztrajen kvasni svet. Bogat rastlinski in živalski svet.

II. DRUGI PRIROČNIKI - Oxfordove enciklopedije žive narave, Osebnosti, Zastave sveta

- V geselskem članku o Madagaskarju si srečaš rastlini maniok in sisal. S pomočjo Oxfordove enciklopedije žive narave opiši te rastline in njihovo uporabo. ~~lesnat grm iz družine "melodvil"~~ zraste do 3m visoko, izvina iz Jima Amerike. Uporabna tekstilna rastlina, kaste v toplohljnih deželah.
- Na Madagaskarju deluje tudi znan slovenski misijonar Pedro Opek. V elikem slovenskem biografskem leksikonu Osebnosti poišči podatke o njem. Od kdaj deluje na Madagaskarju? Opiši njegovo delo.
Od 1976 živi na Madagaskarju, pomagal je pri gradnji in pomagal revnim.
- V priročniku Zastave sveta poišči malgaško zastavo, preriši jo in opiši pomen barv.

Barvi malgaškega kraljestva Madagaskar

BELA	RDEČA
ZELENA	

→ = to, nekdanja kmečka plast

PRILOGA 6: Poročila dijakov tehniške gimnazije

- Tema najine naloge je bila **Film na Slovenskem**. Pri reševanju nalog sva imeli veliko zapletov predvsem pri iskanju na spletu. Pri prvi nalogi je bilo vprašanje: Kaj prikazuje film? V Slovenski kroniki je zelo natančen opis filma, na spletu pa je film opisan zelo amatersko, kar naju je presenetilo. Pri drugi nalogi sva morala poiskati pomen nekaterih izrazov. V filmskem leksikonu so vsi izrazi zelo natančno napisani, na spletu pa nekaterih pomenov izrazov sploh nisva mogla poiskati. Pri tretji nalogi nisva imeli težav, saj je slovenska znana igralka Ida Kravanja zelo dobro opisana na spletu, tako kot v Slovenskem biografskem leksikonu Osebnosti.
- Za temo **Letalski promet** smo nekatere informacije lažje našli na spletu (npr. kaj so razbrali iz črne skrinjice na Korziki), tam smo jih našli tudi hitreje, ker ni bilo treba prelistati celega kazala v knjigi. Poleg tega je bil iz knjige takoj razviden podatek, ki smo ga iskali, na internetu pa je bilo več vrst podatkov in na nobenega se nisi mogel zanesti. Glede obširnosti informacij: v knjigah je več informacij na kupu, znanih tudi kot balast (npr. opisovanje poteka dogodka: nikogar ne zanima, kako je letalo letelo, zanima jih samo, kam se je zaletelo), na spletu so pa le najsplošnejši podatki (kraj, čas, datum). Glede na to lahko rečemo, da je na spletu o letalstvu vse opisano dosti okvirnejše, je pa boljši za dopolnjevanje že znanega (npr. ustanovijo še eno letalsko družbo), pri knjigah pa moraš čakati na naslednji izvod, da se ta stvar dopiše.

PRILOGA 7: Seznam priročnikov, ki so predstavljeni med razlago oz. po njih dijaki iščejo informacije

- Cambridgeov podatkovnik
- Države sveta
- Enciklopedija Slovenije
- Filmski leksikon
- Guinnessova družinska enciklopedija
- Kako stvari delujejo
- Na današnji dan
- Osebnosti
- Oxfordova enciklopedija izumov in tehnologij
- Pravila iger
- Slovenika
- Slovenska kronika XX. stoletja
- Slovenski etnološki leksikon
- Slovenski veliki leksikon
- Veliki slovar tujk
- Veliki splošni leksikon
- Veliki svetovni biografski leksikon
- Vsevednik
- Zastave sveta

Medpredmetno projektno delo – pomen stročnic na vrtu in v prehrani

Cross-Curricular Project Work – Importance of Legumes in the Garden and in Diet

Karmen Sirk

Izveček

Dijake različnih programov Biotehniške šole smo želeli opozoriti na pomen stročnic tako na vrtu kot v prehrani. Vključili smo jih v projektno obliko dela in skozi medpredmetno povezovanje združili programa Vrtnar, Slaščičar ter knjižnično informacijsko znanje. Dijaki so v knjižnici spoznavali različne vire in načine iskanja informacij. Podatke o stročnicah in kuharske recepte so iskali v knjigah, revijah in na internetu. Pri praktičnem delu so dijaki programa Vrtnar na šolskem posestvu posejali semena stročnic in spremljali njihovo rast do pobiranja pridelka. Dijaki programa Slaščičar so pridelke uporabili v kulinariki in spekli slana in sladka peciva. Na koncu so napravili plakate in pripravili razstavo. Temeljni namen projekta je bil, da dijaki na drugačen način, s svojim delom in z izkustvenim učenjem pridobijo nova znanja in se s takim delom največ naučijo.

Ključne besede

projektno delo, medpredmetne povezave, stročnice, prehrana, kuharski recepti, knjižnično informacijsko znanje

UDK 027.8:635.65:641.5

Keywords

project work, cross-curricular links, legumes, diet, recipes, Library and Information Knowledge

Abstract

We wished to inform students of different programmes of the School of Biotechnology of the importance of legumes in the garden and in diet. We involved them in project work and through cross-curricular integration combined the Gardener and Confectioner programmes, and Library and Information Knowledge. In the library, the students learnt about different sources of information and methods of searching for information. They searched for information about legumes and recipes in books, magazines and the Internet. During practical work, students of the Gardener programme planted legume seeds on the school estate and monitored their growth until the harvesting of crops. Students of the Confectioner programme then used these crops in their cuisine, baking savoury and sweet pastries. In the end, they made posters and prepared an exhibition. The basic purpose of the project was for students to acquire new knowledge in a different way, through their own activity and through experiential learning, thus learning the most.

UVOD

Za izvedbo medpredmetne povezave in projektnega načina dela na temo stročnic smo se odločili, ker je bilo leto 2016 mednarodno leto stročnic. Dijake različnih programov Biotehniške šole smo želeli opozoriti na pomen stročnic tako na vrtu kot v prehrani. Vključili smo jih v projektno obliko dela in skozi medpredmetno povezovanje združili programa Vrtnar, Slaščičar ter knjižnično informacijsko znanje (v nadaljevanju KIZ). Projekt je trajal od februarja do avgusta. Medpredmetno povezovanje v šoli postaja vse bolj pomembno tako za učitelje kot za učence. Določene teme oziroma vsebine se lahko obravnava in dopolnjuje pri različnih predmetih in tudi pri različnih programih na šoli. Tako učenci svoje znanje nadgrajujejo in utrjujejo. Prav tako je za povezovanje učnih vsebin in ciljev pomemben projektni način dela. Dijaki z aktivnim, sodelovalnim učenjem in lastnimi izkušnjami bolje razumejo snov in razvijajo ustvarjalnost in sposobnost povezovanja različnih vsebin.

KNJIŽNICA IN MEDPREDMETNO POVEZOVANJE

Medpredmetno povezovanje je rezultat usklajenega načrtovanja pouka učiteljev različnih predmetov, ki pripomorejo k doseganju večje stopnje povezanosti predmetov, pripravijo učence na vseživljenjsko učenje, povečajo kakovost in trajnost znanja in razvijajo sposobnosti samostojnega, ustvarjalnega in kritičnega mišljenja. Pri tem si lahko uspešno pomagajo s knjižnico oziroma njenim gradivom. Knjižnica je dejavnik, ki omogoča povezovanje (Novljan v Posodobitve, 2010).

Cilj projektnega dela je dijakom zagotoviti priložnost, da razvijejo svoje sposobnosti za kompetenten in uspešen nastop v realnem okolju, saj pri rednem pouku po navadi tega ne dosegajo. Delo na projektu je zato svojevrsten izziv. Izkušnje, pridobljene s projektnim delom, imajo dolgoročno vrednost (Projektno, 2006).

KNJIŽNIČNO INFORMACIJSKO ZNANJE V TEM PROJEKTU

Informacijska pismenost ima v današnjem času ključno vlogo v življenju posameznika in

družbe in je ključ do večje nacionalne pismenosti. Pomembno vlogo pri tem ima tudi knjižnica, ki skuša s svojimi storitvami zadovoljiti različne potrebe uporabnikov. Seveda je treba znati uporabljati njeno gradivo in informacijske vire, ki jih ponuja. Izobraževanje uporabnikov za uspešno raziskovanje in pridobivanje informacij pa je ena izmed njenih pomembnejših nalog (Podgoršek, 2009).

Programa knjižničnega informacijskega znanja za osnovne in srednje šole sta pri nas nacionalna usmeritev za informacijsko opismenjevanje. Učenci in dijaki spoznavajo vsebine za samostojno učenje s postopki poizvedovanja in raziskovanja, te postopke pa razvijejo v navado za reševanje problemov, tudi problemov na ravni vsakdanjih aktivnosti (Posodobitve, 2010).

V projekt Stročnice na vrtu in v prehrani smo vključili skupino osmih dijakov 2. letnika srednjega poklicnega izobraževanja programa Vrtnar in skupino osmih dijakov 2. letnika srednjega poklicnega izobraževanja programa Slaščičar. Potem ko je profesorica strokovnega modula pridelava zelenjadnic dijakom programa Vrtnar predstavila način projektnega dela in jim razdelila naloge, ki jih morajo rešiti, smo v knjižnici spoznavali različne vire in načine iskanja informacij. Dijaki so morali poiskati čim več informacij o stročnicah: sortah, gojenju, pridelavi in predelavi, uporabi v prehrani, njihovi zdravilnosti ... Da bi našli čim več relevantnih informacij, smo se odločili, da bodo dijaki prve skupine iskali informacije v knjigah, drugi v serijskih publikacijah, tretji pa na spletu.

Na razpolago smo imeli 2 šolski uri KIZ v šolski knjižnici. Dijaki so imeli na voljo vsak svoj prenosni računalnik. Najprej sem jim predstavila javni katalog COBISS/OPAC ter izbirni način iskanja po avtorju, naslovu in ključnih besedah oziroma predmetnih oznakah. Razdelila sem jim delovne liste (Priloga 1), s pomočjo katerih so spoznali razliko med vzajemno bazo COBIB ter lokalno bazo podatkov šolske knjižnice in nam najbližje splošne knjižnice, Goriške knjižnice Franceta Bevka. Poudarila sem, da je možnosti iskanja v katalogu COBISS/OPAC nešteto, vendar smo se omejili na reševanje problemov naše naloge.

Pri prvi nalogi niso imeli težav pri iskanju knjig določenega avtorja v slovenskem jeziku in dostopnosti v vzajemnem katalogu. Brez problemov so tudi ugotavljali, ali je določena knjiga na razpolago v splošni knjižnici ali v šolski ter postavitev v šolski knjižnici. Zadetke so poiskali samo po računalniku.

Druga naloga je zahtevala iskanje po predmetnih oznakah. Opozorila sem jih, naj poiščejo 3 take knjige, ki bi jim najbolj ustrezale pri reševanju naloge. Zato so morali dobro pogledati zapis in predmetne oznake. Razložila sem jim, kaj so predmetne oznake oziroma ključne besede. Knjige so morali poiskati na policah in si jih sposoditi.

Tretja naloga jim je povzročala nekaj več težav. Na primeru sem jim pokazala, zakaj je bolje iskati po predmetnih oznakah kot po ključnih besedah ter kako se gesla oblikujejo – najboljše enobesedna, v imenovalniku. Ko sem jih vprašala, kako bi poiskali gradivo na temo *gozdovi v Sloveniji*, so nekateri namreč iskali z besedno zvezo npr. »gozdovi v Sloveniji«. Prav pa je: *gozdovi Slovenija*.

Dijaki, ki so iskali informacije v serijskih publikacijah, so morali iz izbranega zapisa ugotoviti, v kateri reviji je članek izšel, leto, številko in stran. Izbirali so med revijami, ki so dostopne v šolski knjižnici (Kmečki glas, Moj mali svet, Biobrazda, Kmetovalec, Zeleni raj ...). Tudi revije so si sposodili in doma prebrali članke. Pri iskanju informacij v serijskih publikacijah sem jih opozorila, da vsi članki v revijah nimajo zapisa na COBISS-u in da je treba revije prelistati. To so kmalu tudi sami ugotovili, saj so našli kar nekaj koristnih člankov, ki jih na COBISS-u nismo našli.

Nekaj dijakov je informacije o stročnicah iskalo na spletu. Tudi pri tem iskanju sem jih opozorila na pomembnost vrednotenja informacij: npr. kdo je avtor članka, leto zapisa ...

Podobno izvedbo ur KIZ sem opravila tudi s skupino dijakov 2. letnika srednjega poklicnega izobraževanja programa Slaščičar. V dveh šolskih urah so se seznanili s katalogom COBISS/OPAC ter reševali delovni list (Priloga 2). Na razpolago so imeli osem prenosnih računalnikov.

Prva naloga je bila podobna kot pri vrtnarjih. Dijaki so v katalogu COBISS/OPAC iskali knjige določenega avtorja v slovenskem jeziku in ugotavljali, ali je določena knjiga na razpolago v splošni ali v šolski knjižnici.

Pri drugi nalogi so morali v knjižnici poiskati različne postavitve (UDK) oziroma police s knjigami, kjer bi lahko našli recepte za jedi, katerih glavna sestavina so stročnice ali proizvodi iz njih. Brez težav so ugotovili, da bodo knjige iskali na policah s postavitvijo gospodinjstvo, slaščičarstvo, narodne jedi in zdrava prehrana. Nekaj več časa in pomoči so potrebovali pri izbiri prave knjige in iskanju primerne recepta.

Pri tretji nalogi so recepte poiskali v revijah, ki so na razpolago v šolski knjižnici. (Dober tek, Pet zvezdic, Mlinarstvo in pekarstvo ...).

Recepte so iskali tudi na spletu. Ta naloga jim je bila najbolj všeč, čeprav so kmalu ugotovili, da ti tudi iskanje primerne recepta po spletu vzame kar nekaj časa.

PRAKTIČNI POUK VRTNARSTVA

Potem ko so dijaki pri pouku strokovnega predmeta spoznali stročnice in pregledali gradivo, ki so si ga sposodili v knjižnici, je nastopil čas za praktično delo. Na šolskem posestvu so posejali nekaj stročnic ter več mesecev spremljali njihovo rast. Ugotavljali so tudi, katere vrste bi bile najbolj primerne za sajenje v našem podnebjju.

Slika 1: Sadike stročnic (grah, bob, čičerika leča)
(Foto: K. Sirk)

PRAKTIČNI POUK SLAŠČIČARSTVA

Pri praktičnem pouku slaščičarstva so se dijaki seznanili z različnimi vrstami moke ter z alternativnimi slanimi in sladkimi izdelki, katerih glavna sestavina so stročnice. Iz izbranih receptov so pri praktičnem pouku slaščičarstva spekli različno slano in sladko pecivo ter ugotavljali, katera moka je bolj primerna za peko in katera manj. Ugotavljali so okus, strukturo ... in na koncu ugotovili, da so vsa ta peciva brez glutena, torej primerna za ljudi s to vrsto diete.

Slika 2: Slano in sladko pecivo iz stročnic (Foto: G. Černilogar)

SKLEP

Naš namen je bil, da bi dijake skozi projektno delo, ki temelji na izkustvenem učenju, naučili samostojno delati, kritično razmišljati ter poiskati in praktično uporabiti različne

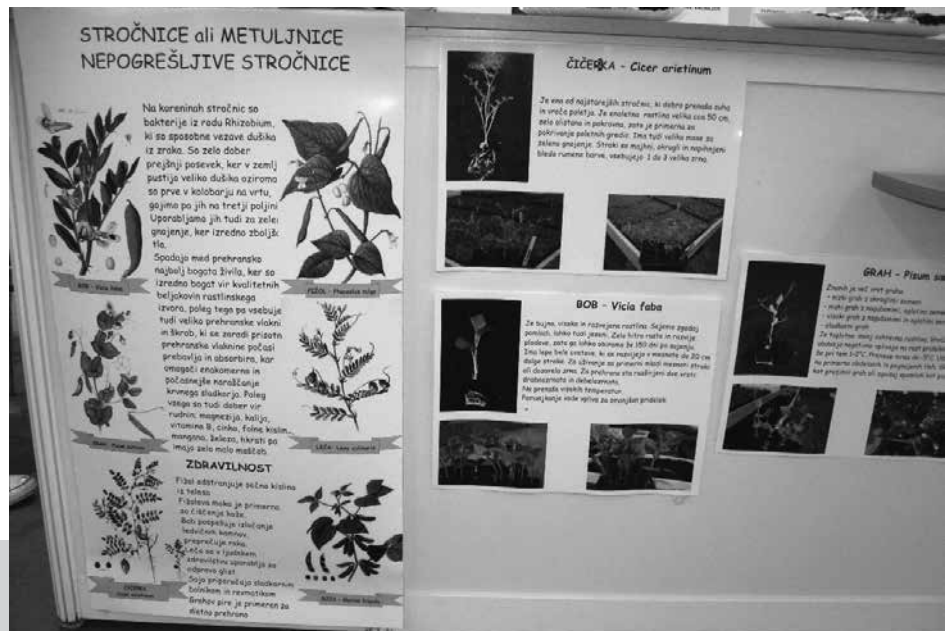

Slika 4: Razstava v Gornji Radgoni (Foto: G. Černilogar)

vrste in vire informacij, ki jih potrebujejo pri projektne delu. Dijaki so bili zelo aktivni in zadovoljni z nekoliko drugačnim potekom dela in učenja. Naloga knjižnice v tem projektu je bila, učencem omogočiti dostop do različnih informacijskih virov. Dijaki so ob pomoči knjižničarke skozi različne vire prišli do iskanih podatkov in jih primerjali. Knjižnica je bila na voljo ves čas trajanja projekta, prav tako pomoč knjižničarke.

S profesorico sva se strinjali, da je s takšno obliko medpredmetnega povezovanja treba nadaljevati, čeprav sva imeli nekaj težav z organiziranostjo pouka. Za tako obliko dela potrebujemo veliko ur, ki v učnem načrtu niso posebej predvidene.

Izkazalo se je, da ima knjižnica pomembno vlogo pri tovrstnem šolskem delu, predvsem z vidika razvijanja informacijske pismenosti. ●

Slika 3: Priprave za razstavo v Gornji Radgoni (Foto: G. Černilogar)

Viri

Podgoršek, M. (2009). *Motivacija in uporaba storitev šolske knjižnice*. Ljubljana: Morfem.
Posodobitve pouka v gimnazijski praksi. Knjižnično informacijsko znanje (2010). Ljubljana: Zavod RS

za šolstvo.
Projektno delo: gradivo za učitelje (2006). Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

KARMEN SIRK, univ. dipl. bibliotekarka, šolska knjižničarka na Biotehniški šoli ŠC Nova Gorica
Naslov: ŠC Nova Gorica, Cankarjeva 10, 5000 Nova Gorica
E-naslov: karmen.sirk@scng.si

PRILOGA 1: Delovni list – 1

1.1 Poišči seznam knjig v **slovenskem jeziku**, ki jih je napisal **Marcus Sedgwick**, in so dostopne v slovenskih knjižnicah (vzajemna baza). Koliko jih je?

1.2 Izberi si en naslov s tega seznama in ugotovi, ali imajo to knjigo v Goriški knjižnici Franceta Bevka in ali si jo lahko sposodiš!

1.3 Ugotovi, ali imamo ta naslov tudi v šolski knjižnici in kje je knjiga postavljena!

---

2. V katalogu knjižnice ŠC (Biotehniški oddelek) poišči knjige o **stročnicah**. Napiši avtorja, naslov knjige in postavitev! (3 naslove)

---

3. V vzajemni bazi poišči 3 članke o **stročnicah** v **slovenščini**. Izpiši si avtorja članka, naslov članka in naslov revije, v kateri je članek objavljen. Izbiraj med tistimi revijami, ki so na razpolago v šolski knjižnici.

	Avtor članka	Naslov članka	Naslov revije
1.			
2.			
3.			

PRILOGA 2: Delovni list – 2

1.1 Poišči seznam knjig v **slovenskem jeziku**, ki jih je napisal **David Hill**, in so dostopne v slovenskih knjižnicah (vzajemna baza). Koliko jih je?

1.2 Izberi si en naslov s tega seznama in ugotovi, ali imajo to knjigo v Goriški knjižnici Franceta Bevka in ali si jo lahko sposodiš!

1.3 Ugotovi, ali imamo ta naslov tudi v šolski knjižnici in kje je knjiga postavljena!

---

2. V šolski knjižnici poišči postavitve (police), na katerih bi našel knjige, ki vsebujejo kuharske **recepte za jedi iz stročnic**. Izpiši tri recepte ter avtorja in naslov knjige, v kateri si našel recept!

---

3. V revijah poišči tri **recepte za jedi iz stročnic**. Izpiši ime recepta, naslov revije, številko in leto, v kateri je bil recept objavljen.

	Ime recepta	Naslov revije, številka, leto
1.		
2.		
3.		

PRILOGA 3: Recepti

FIŽOLOVE KROGLICE

Količina za 10 oseb:
 130 g kuhanega luščenega fižola
 100 g suhih sliv brez koščic
 70 g mletih orehov
 50 g čokolade
 1 žlica kokosovega masla
 vaniljin sladkor
 rum
 mleti cimet

Kokosovo maslo in čokolado stopimo na vodni kopeli. Suhe slive in žlico vode zmiksamo. V mešalec dodamo preostale sestavine in ponovno zmiksamo, da se masa poveže. Iz mase oblikujemo kroglice. Povaljamo jih v kokosovi moki, sekljanih bučnih semenih, maku ...

BROWNIES IZ BOBA

Sestavine:
 500 g kuhanega boba
 300 g čokolade s 70 % kakava
 4 jajca
 150 g sladkorja
 pol žličke pecilnega praška
 pol žličke soli
 olje za pekač
 sladkor v prahu za posip

Postopek:
 Čokolado stopimo nad soparo.
 Bob stresemo v mešalnik, dodamo jajca, sol in pecilni prašek.
 Dobro zmešamo. Dodamo stopljeno čokolado, sladkor in še enkrat zmešamo, da dobimo precej gladko in tekočo maso.

Pekač s približno 18 cm malce namažemo z oljem, vlijemo testo in pečemo pri 180 stopinjah Celzija približno 30 minut. Ponudimo lahko toplo ali hladno.

ČIČERKINE KROGLICE

Sestavine:

400 g kosovega masla
450 g čičerkine moke
2 žlici kokosove moke
3 žlice grobo zdrobljenih lešnikov ali mandeljnov
1 kavna žička mletega kardamoma
1/2 kavne žličke cimeta
250 g rjavega sladkorja v prahu

V posodi z debelim dnom stopimo maslo, dodamo čičerkino moko in nepretrgano mešamo 15 minut. Če uporabljamo mandlje, jih prej blanširamo, posušimo in nežno prepražimo na kokosovem olju. Ko čičerkina moka zadiši po orehih, dodamo vse drugo, razen sladkorja. Pražimo še nekaj minut. Odstavimo in počasi ob stalnem mešanju dodajamo sladkor. Ko se zmes primerno ohladi, naredimo kroglice premera 2,5 cm.

FARINATA

Sestavine:

200 g čičerkine moke
vodo (približno 250 ml)
pol žličke sode bikarbone
pol žličke soli
žlička origana (rožmarin, narezana čebula ...)
nekaj kapljic limoninega soka
nekaj kapljic olivnega olja

Postopek:

V mešalniku zmiksamo moko, sol, sodo in vodo. Dodamo olje in limonin sok, nato pa še po želji origano ali rožmarin. Dokaj redko testo pokrijemo s kuhinjsko krpo in pustimo počivati 2 do 3 ure. Vmes s površine nekajkrat odstranimo peno, testo pa premešamo. Zmes vlijemo v pekač in naj ne sega više od 1 centimetra. Po vrhu lahko potresemo rožmarin ali čebulo. Pečemo okoli po ure na 180 stopinjah Celzija.

Kulturni
bazar
2018

5. aprila 2018

v Cankarjevem domu v Ljubljani

DVORANA M3,4

12.30–13.30

ZGODBE STARANJA, PREDSTAVITEV PROJEKTA S SIMULACIJO BRALNE IN FILMSKE DELAVNICE

Sodelujejo: Tina Bilban in Tilka Jamnik, glavni izvajalki projekta pod pokroviteljstvom Slovenske nacionalne komisije za UNESCO – SNKU; Barbara Kelbl, Kinodvor

V prejšnjih letih smo pod pokroviteljstvom SNKU izvedli niz projektov, ki ga želimo v letu 2018 skleniti s strokovno mednarodno konferenco *Zgodbe staranja*. V okviru projektov smo izvajali delavnice z otroki, mladimi in odraslimi, pri tem pa smo želeli sodelujoče nagovoriti, da se staranje tiče vseh generacij, h kompleksni in pogosto, predvsem v pogovoru z mladimi tabuizirani temi pa smo pristopali z različnih vidikov – iz umetnosti (predvsem literature in filma), znanosti in filozofije. Tovrstno interdisciplinarno povezovanje nam šele zares omogoči, da spoznamo temeljne koncepte, kakršen je staranje, hkrati pa k sodelovanju pritegne posameznike z različnimi zanimanji – od tistih, ki radi berejo, do tistih, ki se najdejo v filmu, znanosti ... in jih poveže v dialog. Možnosti takšnega pristopa, ki primarno izhaja iz literature in filma, nato pa odpira dialog z drugimi področji, bomo prikazali s simulacijo bralne in filmske delavnice. Pri tem bomo izhajali iz izbranih kakovostnih filmov in del na temo staranja za vse starostne skupine – iz slikanic, del za mlade in za odrasle bralce.

»ŠC bere« – Bralna značka na novogoriškem Šolskem centru

»SC is Reading« – Reading Badge at Nova Gorica School Cen

Mojca Kosovel

Izveček

V prispevku je opisano izvajanje slovenske bralne značke na Šolskem centru Nova Gorica, ki poteka že osem let. Glede na to, da večina naših dijakov branje zavrača, si z našim delovanjem nismo zastavili visokih ciljev. Redkim bralcem smo želeli dati priložnost, da se izkažejo, hkrati pa tako dijake kot učitelje opozoriti na knjige, ki so se nam zdele za najstnike primerne in zanimive. V članku so opisani načela pri vsakoletnem novem izboru naslovov za bralno značko, načini promocije bralne značke ter sodelovanje pri izvajanju te dejavnosti med šolsko knjižnico in učitelji. Prav promocija in dobro sodelovanje z učitelji sta ključnega pomena pri uspešni izvedbi bralne značke. V zadnjem delu članka je predstavljena bralna značka v šolskem letu 2015/2016: analiza v branje ponujenih naslovov in bralni odziv med dijaki. Večina dijakov, ki se bralne značke udeležuje, prihaja iz tehniških smeri, zato nam bo v prihodnje izziv k branju pritegniti tudi dijake naših poklicnih smeri.

Ključne besede

branje, bralna značka, srednje šole, poklicno in strokovno izobraževanje

UDK 027.8:028.5

Abstract

This paper describes the implementation of the Slovenian reading badge at the Nova Gorica School Centre, which has been taking place for eight years. Bearing in mind that most of our students refuse to read, we did not set any high goals for our activity. We wished to provide our rare readers with the chance to excel, simultaneously informing the students and teachers of the books which we considered suitable and interesting for teenagers. The article describes the principles used in the annual selection of new titles for the reading badge, the methods of promoting the reading badge, and collaboration between the school library and teachers in implementing this activity. Promotion and good collaboration with teachers are of key importance in successfully implementing the reading badge. The concluding part of the article presents the 2015/2016 reading badge: an analysis of the titles recommended for reading and reader response among secondary school students. Most of the students that participate in the reading badge attend technical programmes; in the future, it will be a challenge to also attract the students of vocational programmes to read.

Keywords

reading, reading badge, secondary schools, vocational and technical education

BRALNA ZNAČKA NA SREDNJI ŠOLI – ZAKAJ PA NE?

Bralno značko večinoma povežemo z osnovno šolo, čeprav je bila v začetku šestdesetih let zastavljena kot bralno tekmovanje tako za osnovne kot za srednje šole. Z razvojem je hitro izgubljala tekmovalni značaj in preraščala v gibanje za popularizacijo branja ter se ob tem navezovala predvsem na osnovne šole, v srednjih pa počasi zamrla. V začetku devetdesetih let se je začela širiti med predšolskimi otroki, šele proti koncu prvega desetletja v novem tisočletju pa je Društvo Bralna značka ponovno poskušalo z uvajanjem bralne značke v slovenske srednje šole. Tej pobudi se je v šolskem letu 2008/2009 pridružil tudi Tehniški šolski center Nova Gorica (zdaj Šolski center Nova Gorica). Kljub temu da do širše uveljavitve bralne značke med srednješolci ni prišlo (uspešnejši so bralni klubi in druge oblike spodbujanja branja), smo se v našem centru odločili, da bralno značko ohranimo in z njo skušamo k branju pritegniti dijake, ki pri njej v osnovnih šolah praviloma niso sodelovali. Po začetnih težavah je zdaj, po osmih letih, ta dejavnost postala del našega vsakoletnega delovnega načrta. Pripravlja in vodi jo šolska knjižnica v sodelovanju s profesorji slovenščine in tujih jezikov; poimenovali smo jo ŠC bere (ŠC Reads, ŠC liest, ŠC legge). Dijaki se bralne značke lahko udeležujejo pri slovenskem, angleškem, nemškem in italijanskem jeziku. Največ se jih odloči za sodelovanje pri slovenski bralni znački, ki jo predstavljam v tem prispevku.

Šolski center Nova Gorica združuje 5 srednjih šol: Gimnazijo in zdravstveno šolo, Elektrotehniško in računalniško šolo, Strojno, prometno in lesarsko šolo, Biotehniško šolo ter Srednjo ekonomsko in trgovsko šolo. Skupno se na Šolskem centru Nova Gorica šola okoli 2100 dijakov v 1 gimnazijskem, 9 tehniških, 8 poklicno-tehniških, 12 poklicnih in v 2 nižjepoklicnih programih. Za večino naših dijakov velja, da ne berejo radi ter da že kot osnovnošolci pri bralni znački večinoma niso sodelovali. Zato smo se zavedali, da si ne smemo zastaviti previsokih ciljev. Želeli smo si, da tistim redkim dijakom, ki berejo tudi leposlovje, damo možnost,

da se izkažejo, in jih opozorimo na knjige, ki so se nam zdele primerne in zanimive zanje, ter da k branju spodbudimo tudi tiste, ki že dolgo ali sploh nikoli niso prebrali ničesar, kar bi jim bilo blizu, kar bi jih nagovorilo in prevzelo. Poleg tega, da vsako leto opazujemo, kako upada zanimanje za branje, smo vse bolj priča tudi upadanju bralnih sposobnosti.

Vedeli smo, da potrebujemo seznam knjig, ki bo dovolj raznovrsten, da bo zajel čim širšo paleto bralnih okusov, da izbrana dela ne smejo biti predolga ali prezahtevna ter da mora seznam vsebovati tudi nekaj naslovov za slabe bralce. S tem smo želeli k sodelovanju pritegniti ne le dijake štiriletnih, pač pa tudi čim več dijakov iz poklicnih šol. Dijaki preberejo dve priporočeni knjigi, svoje vtise o prebranem napišejo na pripravljeni obrazec, ki ga oddajo v šolski knjižnici ali profesorici slovenskega jezika.

IZBOR KNJIG

Vsako leto pripravimo nov izbor knjig. Pri pripravi bralnih seznamov načeloma upoštevamo splošno priporočene kriterije, kot so kakovost dela, ustrezno razmerje med domačo in prevedeno literaturo, ustrezno razmerje med leposlovnimi in poljudnoznanstvenimi besedili. Ob tem se držimo tudi naslednjih načel:

- *Glede na bralno zahtevnost izbiramo raznovrstno gradivo.*

Na seznam uvrščamo tako mladinske knjige, ki jih lahko zasledimo v okviru osnovnošolskih bralnih značk, ter knjige, namenjene slabšim bralcem, kot tudi knjige, ki presegajo mladinsko in žanrsko literaturo.

- *Gradivo je vsebinsko in žanrsko zelo raznovrstno, razporejeno v manjše, smiselno povezane vsebinske sklope.*

Na centru se šolajo dijaki, ki imajo zelo različne interese. Na zdravstveni in ekonomski šoli prevladujejo dekleta, preostale šole so izrazito fantovske. Knjige, razvrščene v vsebinske sklope, dijakom približajo branje, omogočajo jim lažji izbor, nam pa lažjo predstavitev knjig.

Sklop *Mladinski roman* je najobširnejši in ga dodatno razdelimo v tri podkategorije: »fan-

tovsko«, kamor uvrstimo knjige, ki jih bremo z zornega kota fantov, »deklisko«, kjer so knjige napisane z zornega kota deklet, tretjo podkategorijo, »ona & on«, pa zasedajo romani, ki ta dva zorna kota prepletajo. V poseben tematski sklop *Za tiste, ki nimajo časa* uvrstimo mladinsko literaturo, ki je po obsegu krajša in laže berljiva, nekaj mladinske literature pa je uvrščene tudi v druge tematske sklope. Vedno je v izboru tudi knjiga, ki jo prvošolci prejmejo v projektu Rastem s knjigo. Drugi pogosti vsebinski sklopi so še: *fantastika*, šport, strip, kriminalke, stvarna literatura in moderni roman, to je sklop, ki zajema nekaj zanimivih, mogoče trenutno bolj branih naslovov nežanrske literature.

Vsebinske sklope letno spreminjamo in prilagajamo, razen sklopov *Mladinski roman* ter *Za tiste, ki nimajo časa*, ki sta stalna.

- *V seznam je vključen tudi sklop gradiva za manj večje bralce oz. dijake z bralnimi težavami in/ali odporom do branja.*

Vedno je v seznamu nekaj izrazito kratkih in nezahtevnih mladinskih del. Vključujemo tudi naslove iz zbirke IziBeri (založba Miš). Sklop poimenujemo *Za tiste, ki nimajo časa*.

- *Skoraj tri četrtine naslovov spada v mladinsko oz. tako imenovano večnaslovniško (crossover) literaturo.*

Okoli 3/4 izbranih naslovov, ki jih uvrstimo v seznam, je izrazito mladinskih, nekaj naslovov je kategoriziranih tudi kot večnaslovniška literatura. Vsako leto znova se izkaže, da dijaki najraje izbirajo med temi naslovi.

- *V seznam je vključen tudi neleposlovni literarni sklop.*

V seznam vedno vključimo tudi nekaj naslovov stvarne literature. Lahko jo uvrstimo v poseben vsebinski sklop, lahko pa je uvrščena v pretežno leposlovne sklope, s katerimi pa se tematsko povezuje. Navadno gre za naslove s področja športa, tehnike in znanosti.

- *Veliko število naslovov*

V seznam vsako leto uvrstimo okoli 60 različnih naslovov: vse nabavljene letne novosti mladinske literature, naslov, ki je izbran v tekoči projekt Rastem s knjigo. Zanimive mla-

dinske romane po 5 letih ponovno uvrščamo v seznam. Seznam je relativno obsežen, saj leposlovja praviloma ne kupujemo v več izvodih. To pomeni, da je treba računati tudi na to, da se lahko zgodi, da zaradi nerednega vračanja knjiga obleži pri posamezniku od začetka do konca bralne značke.

PREDSTAVITEV IN POPULARIZIRANJE BRALNE ZNAČKE

Izkušnje so nam pokazale, da je treba veliko pozornosti nameniti načinu, na katerega bralno značko in izbor knjig predstavimo dijakom. Še zdaleč ni dovolj le priprava seznama, ki ga dijaki lahko preberejo na spletni strani šole ali ga dobijo v roke. Dijaki pričakujejo, da jim odrasli, ki jim ponujamo knjige v branje, znamo te predstaviti na zanje zanimiv in primeren način. Več pozornosti, kot je namenjene predstavitvi bralne značke, več dijakov pritegnemo k sodelovanju.

ŠC BERE predstavimo na več načinov:

- *Uvodna ura v knjižnici*

Dijake novice že v uvodni uri v šolski knjižnici opozorimo na posebnost našega centra in naše knjižnice, to je na bralno značko ŠC bere, ki se od osnovnošolske razlikuje po tem, da dijakom ne vzame veliko časa, da so sezname vsako leto novi, da med ponujenimi naslovi vedno najdejo tudi trenutno popularno mladinsko branje.

- *Šolska spletna stran (seznam gradiva, kratka vsebina vsakega naslova, slika naslovnice)*

Na spletni strani šole so objavljene osnovne informacije o bralni znački na našem centru. Dodana sta obrazec o prebranih knjigah ter vsakoleten celoten seznam del za bralno značko s kratkimi opisi vsebine ter slikami naslovnice.

- *Plakati*

Natisnemo nekaj večjih barvnih plakatov, ki dijake stalno opozarjajo na bralno značko, ter nekaj manjših, ki visijo po učilnicah za slovenski jezik. Plakat je hkrati seznam knjig, ki so aktualne za tekočo bralno značko.

- *Obisk po razredih v dogovoru z učitelji (razredne ure, suplenca, pouk slovenskega jezika)*

Najpomembnejši način predstavitve bralne značke je predstavitev dejavnosti celemu razredu, med poukom. Predstavitve traja celo šolsko uro, izvaja jo knjižničarka v prvih letnikih. Potrudimo se, da je predstavitev živahna, da dijake predrami in pritegne. Skupaj si prek spletne strani ogledamo seznam knjig, komentiramo vsebinske sklope, podrobneje pa se ustavimo pri nekaterih najzanimivejših naslovih. Dijakom povemo, da je bralna značka pripravljena z namenom, da ponudimo najbolj privlačne naslove del, ki so zanimiva za mlade bralce, hkrati pa jim bralna značka ne bo vzela veliko časa. Poudarimo, da lahko vsak dijak na seznamu najde knjigo, ki mu je pisana na kožo. Ob tej priložnosti jim ponudimo obrazce, na katere napišejo nekaj svojih vtisov o prebranih knjigah. Praviloma so te predstavitve zelo uspešne. Dijaki jim sledijo, zanima jih, nikoli se ne zgodi, da se nihče ne bi odzval. Najpogumnejšim razdelimo obrazce.

- *Polica za bralno značko*

Knjige za aktualno bralno značko so v knjižnici postavljene ločeno na posebnem regalu in razporejene po vsebinskih sklopih. Ob njih je seveda tudi seznam naslovov z vsebinami. Dijake lahko tako glede na njihove vsebinske preference in bralne spretnosti lažje usmerimo.

POTEK IN ZAKLJUČEK BRALNE ZNAČKE

Dijaki preberejo dve deli s seznama in svoje vtise na kratko napišejo na delovni list, ki ga nato oddajo v knjižnici ali svoji profesorici slovenskega jezika, če želi tudi ta prebrati njihova mnenja. Na delovni list dijaki vpišejo svoje podatke in nekaj misli o prebranem delu. Namenoma smo se izognili daljšim poročilom, saj je že to, da dijake uspemo privabiti k branju, dosežek. Njihove kratke ocene prebranega nam služijo kot povratna informacija – z njimi želimo predvsem ugotoviti, ali so jim bile knjige, ki so jih prebrali, všeč ali ne oz. kaj jih je pri branju motilo. Njihovo mnenje upoštevamo pri pripravi naslednjih seznamov.

Z bralno značko zaključimo do sredine aprila. Konec aprila so dijaki, ki bralno značko uspešno opravijo, povabljeni na nagradni ogled filma, pred katerim imamo krajšo zaključno prireditev. Na njej dijaki, ki pri bralni znački sodelujejo vsa leta šolanja, prejmejo knjižno nagrado. Vsi sodelujoči prejmejo priznanje – diplomo, ki pa jo razdelijo razredniki ob koncu šolskega leta.

Film izberemo sami, navadno gre za mladinski film, po možnosti neameriške produkcije (npr.: Glas družine Belier, Inukovo potovanje, Charliejev svet, Grbavica, Med volkovi).

SODELOVANJE Z UČITELJI

Sodelovanje z učitelji, predvsem učitelji slovenskega jezika, je zelo pomembno. Učitelji dijake večkrat opozorijo na bralno značko in jih spodbujajo. Po lastni presoji lahko dijake, ki pri bralni znački sodelujejo, tudi dodatno nagradijo ali branje za bralno značko po svoje vključijo v pouk. Tako nekateri dijakom dajo možnost, da prebrano knjigo za bralno značko pripravijo kot govorni nastop (ki je ocenjen), sodelovanje pri bralni znački upoštevajo pri končni oceni ali kako drugače dodatno spodbujajo ali nagradijo dijake – pri tem imajo proste roke.

Ker je zelo pomembno, da so knjige dijakom predstavljene v živo, med poukom, se moramo z učitelji sproti dogovarjati o takšnih predstavitev. Največkrat gre za predstavitev v okviru ur slovenskega jezika ali razrednih ur. Večkrat za predstavitev izkoristimo tudi suplenca.

ŠC BERE 2015/2016

V šolskem letu 2015/16 je bilo dijakom ponujenih 58 naslovov v 6 vsebinskih sklopih: Mladinski roman (26) Begunstvo, izseljenstvo (5), Po resničnih dogodkih (6), Fantastika (9), Za tiste, ki nimajo časa (6) in Moderni roman (6).

Slovensko bralno značko je zaključilo 99 dijakov – 17 dijakov prihaja s poklicnih programov, 82 pa s tehniških oz. enega gimnazijskega programa. Med bralci je zelo malo dijakov zaključnih letnikov. V dveh prejšnjih letih je bilo bralcev manj, 74 v letu 2013/2014 in 89 v letu 2014/2015.

NAJBOLJ BRANI NASLOVI ŠC BERE 2015/2016

Zanimivo sliko pokaže kratka analiza najbolj branih knjig. Dijaki so na splošno dosti raje brali mladinska dela, presenetljivo brana je bila večno zanimiva knjiga *Mi, otroci s postaje ZOO*. Pričakovano so dijaki prvih letnikov pogosto brali knjigo, ki so jo prejeli v projektu Rastem s knjigo, tj. Živalsko kmetijo, gimnazijci iz 3. letnika pa Orwellovo Živalsko farmo, ki jih je junija 2017 čakala kot maturitetno gradivo pri angleškem jeziku. Zanimivo je, da so se posamezni gimnazijci pritoževali nad pretočnim branjem, hkrati pa niso želeli poseči po kompleksnejših delih, ki so jim bila na voljo. Zanimiva je tudi ugotovitev, da večina dijakov, ne glede na starost in smer izobraževanja, išče kratke, lahko in hitro berljive mladinske knjige. Zaradi najstniške problematike jih pritegnejo in jih praviloma ocenjujejo kot zelo zanimive in primerne.

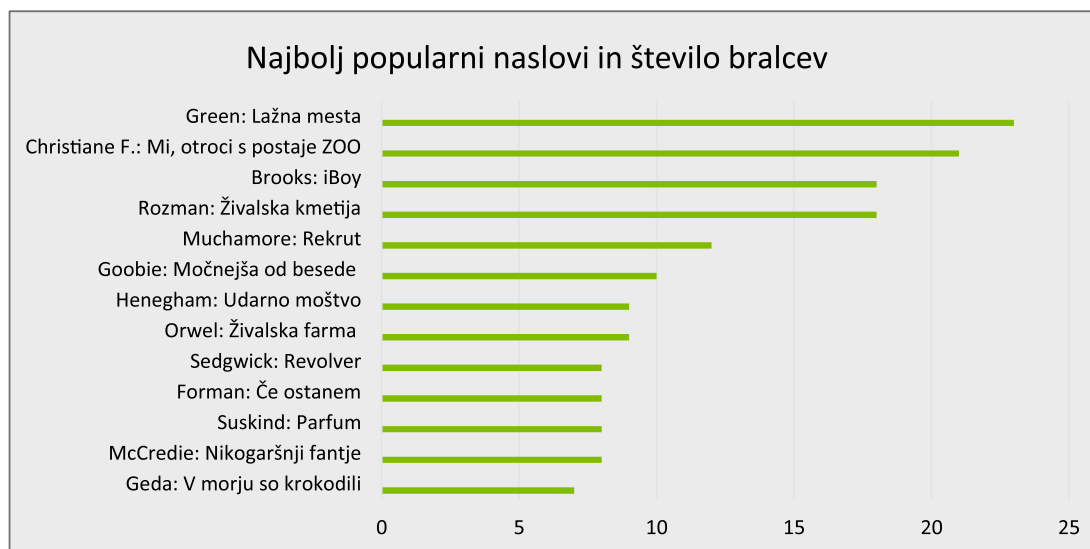
Sklop Mladinski roman: ponujenih 26 naslovov, za 4 naslove ni bilo nikakršnega zanimanja.

Najbolj brani naslovi: Lažna mesta (23 bralcev, tako fantje kot dekleta), Rekrut (12 bralcev, samo fantje), Revolver (8 bralcev, od tega le eno dekle), Če ostanem (8 bralcev, samo dekleta); po 5 dijakov je bralo knjige Kitara za dva, Iskanje Eve, Praske na laku, Car brez zaklada, Prav tam, kjer boli, Temno srce.

Sklop Begunstvo, izseljenstvo: ponujenih 5 naslovov, najbolj bran naslov je bil V morju so krokodili (7 bralcev), nebran je ostal en naslov.

Sklop Po resničnih dogodkih: ponujenih 6 naslovov, najbolj bran naslov je bil *Mi, otroci s postaje ZOO* (21 bralcev, tako fantov kot deklet), nebran je ostal en naslov.

Sklop Fantastika: ponujenih 9 naslovov, najbolj brana sta bila roman *iBoy* (18 bralcev, nekaj več fantov kot deklet) in *Živalska kmetija*

(Rastem s knjigo, 18 bralcev, večina fantje); sledijo Nikogaršnji fantje (8 bralcev), Živalska farma (9 bralcev, matura), Max (5 bralcev). Nebrana sta ostala dva naslova.

Sklop Za tiste, ki nimajo časa: ponujenih 6 naslovov, najbolj bran naslov je bil Močnejša od besede (10 bralcev, tako fantov kot deklet), sledi Udarno moštvo (9 bralcev, večinoma fantje), preostale naslove so brali 3 ali 4 dijaki, noben naslov ni ostal brez bralcev.

Tematski sklop Moderni roman: ponujenih je bilo 6 naslovov. Najbolj bran je bil Parfum (8 bralcev, pretežno fantje), dva dijaka sta brala roman Namesto koga roža cveti, eden knjigo Srečni človek, 3 naslovi so ostali brez bralcev.

SKLEP

Večletne izkušnje kažejo, da je najboljši odziv med tistimi dijaki oz. na tistih šolah, kjer dijakom v prvem ali tudi v drugem letniku bralno značko predstavi knjižničarka v razredu osebno; ob tem se osredotoči na nekaj naslovov in skuša zanje navdušiti tudi dijake. Preostali načini predstavitve so nujni, a ne zadostujejo oz. dijakov ne motivirajo v tolikšni meri, da bi sodelovali pri bralni znački.

V naslednjih letih bomo z bralno značko vsekakor nadaljevali. V sodelovanju s profesorji slovenskega jezika in razredniki jo bomo še vedno osebno predstavljali dijakom prvih letnikov, v višjih razredih bodo vlogo promotorjev prevzeli učitelji. Glede na to, da je odziv dijakov v poklicnih oddelkih zelo slab, bomo v sodelovanju z razredniki iskali uspešnejše načine predstavitve bralne značke tudi za te dijake. ●

Literatura

Bralna značka v tretjem tisočletju (2000). Ljubljana: Rokus.

Haramija, D., Perko, M. (2011): Bralna značka in njenih petdeset let. Slavistika v regijah – Mari-bor, str. 127–131.

Haramija, D.: Branje je potovanje, tudi za najstnike (2014): Večer, 70 (215), str. 2–5.

Lojk, D. 2002: Branje pri srednješolcih, Šolska knjižnica, 12 (4), str. 128–130.

ŠC bere. Pridobljeno 25. 3. 2017 s spletne strani: <http://knjiznica.scng.si/sc-bere/>.

MOJCA KOSOVEL, univ. dipl. bibliotekarka, šolska knjižničarka na Šolskem centru Nova Gorica
Naslov: ŠC Nova Gorica, Cankarjeva 5, 5000 Nova Gorica
E-naslov: mojca.kosovel@scng.si

1. ŠC bere 2015/2016 - seznam

Mladinski roman - fantje

Green, J.: Lažna mesta
 Muchamore, R.: Rekrut
 Sedgwick, M.: Revolver
 Pressler, M.: Praske na laku
 Aurail, M.: Simpl
 Čater, D.: Pojdi z mano
 Joseph, V.: Ta tanka črta
 Pregl, S.: Car brez zaklada
 Pikalo, M.: Rdeča raketa
 Hill, D.: Prav tam, kjer boli
 Novak, B.: Temno srce

Mladinski roman - dekleta

Hager, M.: Dragi Vincent
 Forman, G.: Če ostanem
 Pitcher, A.: Rdeče kot kečap
 Hartnett, S.: Metulj
 Anderson, L. H.: Povej
 Fritz Kunc, M.: Mladi upi
 Walker, S.: Žal mi je
 Kapor, M.: Zapiski neke Ane
 Kos, S.: Skrivnost Sandre K.

Mladinski roman - ona & on

Amato, M.: Kitara za dva
 Šinigoj, D.: Iskanje Eve
 Spinelli, J.: Zvezdica
 Konc Lorenzutti, N.: Lica kot češnje
 Vivien, L.: Vsaj en popoln dan
 Vidmar, J.: Pleme

Begunstvo, izseljenstvo

Bondoux, A. L.: Čas čudežev
 Yangchen, S.: Otrok Tibeta
 Geda, F.: V morju so krokodili
 Mešković, A.: Ukulele Jam
 Otsuka, J.: Buda na podstrešju

Po resničnih dogodkih

F., Christiane: Mi, otroci s postaje ZOO
 F., Christiane: Jaz, Christiane F.
 West, C.: Prva oseba množine
 Skloot, R.: Nesmrtno življenje Henriette
 Lacks
 Lindquist, U.: Veslanje brez vesel
 Crippa, L.: Fotograf iz Auschwitza

Fantastika

Thompson Walker, K.: Čas čudežev
 Brooks, K.: iBoy
 McCredie, E.: Nikogaršnji fantje
 Gardner, S.: Črviva luna
 Orwell, G.: Živalska farma
 Rozman, A.: Živalska kmetija
 Cohen-Scali, M.: Max
 Vrhovec, I.: Tajno društvo Č.A.S.T.
 Constabile, K.: Devet moči Tremarisa

Za tiste, ki nimajo časa

Henegham, J.: Udarno moštvo
 Harvey, S. N.: Plastika
 Goobie, B.: Močnejša od besede
 Goobie, B.: Punca, ki nekaj velja
 Vidmar, J.: Brez
 Koren, M.: Maj za vedno

Moderni roman

Süskind, P.: Parfum
 Merrick, A.: Nekdo je potrkal
 Veličković, N.: Gostači
 Konc Lorenzutti, N.: Bela, bela lilija
 Laimšček, F.: Namesto koga roža cveti
 Paasilinna, A.: Srečni človek

2. Plakat, Obrazec o prebranih knjigah

ŠC BERE 2015/16

Na ŠC Nova Gorica tudi letos organiziramo bralno maliko ŠC BERE, ki bo potekala do aprila 2016. Konec aprila bodo sodelujoči prejeli priznanja in si ogledali filmsko predstavo.

Pravila tekmovanja:
 S spodnjega seznama si izbereš dve knjigi. Ko ja prebreral, izpolniš obrazec o prebranih knjigah (dobit ga v knjižnici ter na spletni strani ŠC), kamor na kratko napišeš mnenje o prebranih – pohvalo, kritiko, izpolniš obrazec o prebranih knjigah oddaš v šolski knjižnici ali profesorici slovenskega jezika. Veseli bomo vsakega mnenja. Če želiš, lahko prebereš tudi več del.

MLADINSKI ROMAN

Amato, M.: Kitara za dva
 Čater, D.: Pojdi z mano
 Hill, D.: Prav tam, kjer boli
 Konc Lorenzutti, N.: Lica kot češnje
 Otsuka, J.: Buda na podstrešju
 Otsuka, J.: Pleme
 Spinelli, J.: Zvezdica
 Vivien, L.: Vsaj en popoln dan
 Vidmar, J.: Pleme

FANTASTIKA

Brooks, K.: iBoy
 Gardner, S.: Črviva luna
 Orwell, G.: Živalska farma
 Rozman, A.: Živalska kmetija

MODERNI ROMAN

Merrick, A.: Nekdo je potrkal
 Paasilinna, A.: Srečni človek
 Süskind, P.: Parfum
 Veličković, N.: Gostači

BEGUNSTVO, IZSELJENSTVO

Bondoux, A. L.: Čas čudežev
 Yangchen, S.: Otrok Tibeta

PO RESNIČNIH DOGODKIH

F., Christiane: Jaz, Christiane F.
 F., Christiane: Mi, otroci s postaje ZOO
 Lacks
 Lindquist, U.: Veslanje brez vesel
 West, C.: Prva oseba množine

ZA TISTE, KI NIMAJO ČASA

Henegham, J.: Udarno moštvo
 Harvey, S. N.: Plastika
 Goobie, B.: Močnejša od besede
 Goobie, B.: Punca, ki nekaj velja
 Vidmar, J.: Brez
 Koren, M.: Maj za vedno

ŠC BERE

Ime in priimek: _____

Razred: _____

Šola: _____

Naslov knjige, ki si jo prebral: _____

Avtor: _____

V nekaj povedih opiši knjigo. Razloži, ali ti je bila knjiga všeč ali ne.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Ali bi bila knjiga zanimiva tudi za druge mlade bralce? Zakaj da/ne?

_____

_____

_____

Izpolnjen list oddaj v šolsko knjižnico ali svoji učiteljici slovensčine.

3. Mnenja dijakov o prebranih delih

Pressler: Praske na laku

Knjiga mi je bila všeč zaradi napete vsebine in lepega sporočila, ki nam prikazuje, kaj se lahko pripeti zaradi nestabilne družine in groznih zbadljivk med vrstniki. Knjigo bi priporočil prijateljem, ker je res zelo poučna.

Aljoša, 2. AS

Zgodba mi ni všeč, saj je napisana zelo zmedeno. Konča se žalostno, saj na koncu zabode svojo sosedo, gospo Kronawitter, ki mu je želela le pomagati. Čeprav je knjiga kratka, je ne bi priporočil prijatelju, saj se mi zdi zelo zmedena.

Enej, 1. ST

McCredie: Nikogaršnji fantje

Knjiga mi je bila zelo všeč. Govorila je o fantih, podobno starih kot jaz, vsebovala je nadnaravne pojave in bila je skrivnostna. Vse to mi je všeč, ker najraje berem znanstvenofantastične zgodbe. Motilo me je le, da je bil včasih velik preskok od konca enega poglavja do začetka drugega, drugače pa je fantastična knjiga. Knjigo bi priporočil vsem, ne samo prijateljem. Odlična je, še veliko bolj pa bodo uživali tisti, ki radi berejo znanstveno fantastiko.

Benjamin, 3. GA

Kar me je v knjigi najbolj zmotilo, je kolikor toliko obrabljena zgodba o nenavadnem fantu, ki zna čarati. Kljub temu mi je bil všeč način, kako je bilo to dejstvo predstavljeno. Poleg tega je bilo zanimivo, kako je zgodba prikazana s štirih različnih zornih kotov. Knjiga mi je bila všeč, a bi prijateljem raje priporočil kakšno drugo s podobno zgodbo.

Žan, 2. GA

Navdušilo me je tako rekoč čisto vse. Od magije do demona ter ljubezenskih spletk, ki so nastajale skozi zgodbo. Knjigo bi priporočil prijateljem, ker je zelo zanimiva in je take knjige lepo brati v prostem času.

Jakob, 1. KT

M. Sedgwick: Revolver

Navdušil me je način pisanja, ki je postopoma razkrival odnose med vpletenimi osebami. Avtor knjige je poskrbel za stopnjevanje napetosti, kar me je kot bralca pritegnilo. Zgodba namreč opisuje neporavnane račune med dvema družabnikoma, Einarjem in Wolfom. Einar se ni držal dogovora med njima in je pobegnil. Izigrani Wolf ne preneha z iskanjem sleparja in sled ga po 10 letih pripelje na njegov dom, kjer najde le njegova otroka, Siga in Anno in izve, da je njun oče že mrtev. A Wolf želi obračunati kar z njima. Knjigo bi definitivno priporočil vsem, še posebej pa ljubiteljem psiholoških srhljivk, saj je vsebina zelo zanimiva, način podajanja zgodbe pa bralca z zanimanjem pripelje do konca. Razplet je ravno tako napet kot sama vsebina zgodbe. Sicer pa se v knjigi najdejo tudi elementi, ki bodo pritegnili ljubitelje drugih zvrsti.

Marko, 2. GA

Rozman: Živalska kmetija

V knjigi mi je bilo všeč, kako so živali prevzele vlogo ljudi. A vendar so se v nastalem raju pojavili problemi. Živali so se obrnile proti samim sebi in se začele obnašati kot ljudje. Knjigo bi priporočil, ker je kar smešna.

Blaž, 1. ST

V knjigi se mi je zdelo zelo zanimivo, kako se živali v tej zgodbi uprejo izkoriščanju in krivicam, tako kot ljudje, in poskušajo slediti plemenitim ciljem, ki bi živalim zagotovile enakopravnost, izdajalcem pa kazen. Vendar sistem ni dobro zgrajen in hitro se najde povzpetniški vodja, ki s svojimi idejami zruši napredek in cilj blaginje. Knjigo bi priporočil tistim prijateljem, ki opazujejo sedanje in preteklo politično dogajanje, saj se da s tem knjigo lažje razumeti.

Matija, 1. GA

V knjigi me je najbolj jezilo to, da so se živali začele preveč »politično« obnašati, pisatelj bi si lahko izmislil nekaj bolj živalim primerne.

Rok, 1. ST

Green: Lažna mesta

Navdušila me je zgodba v celoti, kako je fant šel skozi toliko težav in naporov in da je namenil toliko časa samo zato, da bi našel Margo, ki ni hotela biti najdena, a je vseeno pustila namige. Jezi me konec knjige, ni tipična ljubezenska zgodba. Ja, knjigo bi priporočila, ker je zelo dobra in zanimiva in polna dogodivščin.

Manca, 1. AZ

Knjiga mi je bila zelo všeč, ker govori o čudežih in skrivnostih. Govori o tem, kako se je navaden fant naučil pustiti nekatere stvari za sabo, čeprav si sprva ni mislil, da lahko. Priporočala bi jo tudi starejšim, ne le najstnikom, ker je zelo poučna in nosi v sebi močno zgodbo.

Gaja, 1. BZ

V knjigi me je najbolj navdušil konec. Med branjem sem bil prepričan, da bosta Quentin in Margo postala par, a temu ni tako. Sam nisem ravno navdušen nad ljubezenskimi zgodbami, vendar bi jo priporočil tistim, ki so jim všeč pustolovščine, raziskovanje in vragolije.

Ambrož, 2. GA

Forman: Če ostanem

Mislil, da je ta knjiga ena izmed najboljših knjig, ki sem jih prebrala, saj bralca prisili v razmislek o svojem življenju in o stvareh, ki so v življenju res pomembne. Edino, kar me je zmotilo, je to, da se je na trenutke vlekla. Mislim, da bi nekatere stvari lahko na krajše povedali. Knjigo bi priporočila prijatelju, ki rad bere dolge knjige in od knjige ne pričakuje hitrega razpleta dogodkov.

Ula, 2. AZ

Christiane F.: Mi, otroci s postaje ZOO

V knjigi me je najbolj navdušilo to, da je predstavljen svet fiksarjev skozi oči fiksarke Christiane – tako lahko iz prve roke izveš kakšno bedno, težko življenje so imeli, in to samo zaradi tega ker jih je družba speljala s pravih poti in jim predstavila svet mamil, iz katerega ni mogoče pobegniti. Knjigo bi priporočil vsem, saj je napeta od začetka do konca, pa čeprav se izmenjujeta le dve temi – kako dobiti »H« in kako se odvaditi od »H«.

Tim, 4. TM

Knjiga me ni najbolj navdušila, saj prikazuje vso grozo življenja ljudi, ki zapadejo pod vpliv droge. Njihovo trpljenje je veliko, saj se iz dneva v dan borijo, da dobijo odmerek, in so za to pripravljani narediti marsikaj. Knjigo bi priporočil vsem, saj je opomin, svarilo, kaj vse moraš pretrpeti, če se vdaš substancam, ki obvladujejo tvoje telo in um.

Uroš, 4. TM

Šokiralo me je, da se je glavna junakinja pričela drogirati že pri zelo mladih letih. Knjigo bi priporočil prijatelju, ker se lahko iz nje veliko naučiš.

Mitja, 3. AE

Goobie: Močnejša od besede

Najbolj me je navdušilo to, da se je punca po imenu Jujuba, ki so jo vsak dan trpinčili v šoli, znala postaviti zase, najbolj me je pa jezilo, ker vem, da še vedno obstaja to nasilje in žaljenje po šolah. Priporočal bi jo vsem, saj je knjiga zelo zanimiva, notri vidiš, kaj se dogaja s puncami v srednji šoli, in ti da vedeti, da si lahko močnejši od besede.

Ilche, 1. RC

Jujubo občudujem, da je bila toliko odločna kljub govoricam in ponižanju, ki so ji ga delali drugi okrog nje. Najbolj me je razjezilo to, kako so jo drugi poniževali in širili lažne govorice o njej. Seveda bi knjigo priporočila, saj je primeren roman za našo generacijo oziroma za mlade najstnike. Opisuje dogodke, ki se dogajajo tudi v realnem svetu in našem okolju.

Tina, 2. V

Süskind: Parfum

Fantazijski romani mi običajno niso ravno všeč, vendar me je ta pritegnil k branju. Če lahko spregledam to, da je bil Jean Baptiste serijski morilec, mi je bil kot osebnost precej všeč, saj je v življenju točno vedel, kaj si želi in kaj hoče doseči. Všeč mi je bilo tudi to, da je pisatelj za temo knjige izbral prav vonj, kar je precej nenavadno za knjigo, in zaradi tega mi je bila tudi precej bolj zanimiva.

Knjigo bi priporočila prijateljem, saj je resnično zanimiva in nekaj posebnega. Čeprav se sprva sliši nekoliko neumno, da je tako rekoč celotna knjiga napisana o nečem tako vsakdanjem, kot je vonj, je knjiga res zanimivo napisana in vredna branja.

Lea, 1. AZ

Brooks: IBoY

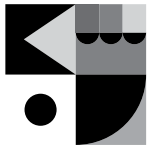
Navdušile so me sposobnosti iBoya ter še posebej to, v kakšne namene je te sposobnosti uporabil, saj bi jih večina ljudi uporabila v čisto drugačne namene, kriminal, krajo itd. Knjiga mi je popolna takšna, kakršna je, in v njej ne bi spremenil ničesar. Sem jo priporočil in veliko jih je knjigo tudi prebralo, priporočil pa sem jo zaradi dolgčasa, ki je velikokrat prisoten v (dijaškem) domu.

Jakob, 1. KT

Geda: V morju so krokodili

Navdušila me je volja tega 11-letnega mladeniča, ki jo je imel do življenja. On mora zaradi vojne zapustiti domovino. Iz Afganistana gre v Pakistan, kjer ga zapusti mama in on nato sam potuje čez Iran, Turčijo in Grčijo do Italije z upanjem na boljšo prihodnost. Knjigo bi priporočila, ker zelo lepo opisuje življenje beguncev, katerih je v današnjih dneh zelo veliko.

Arta, 1. AZ

**Kulturni
bazar**

2018

5. aprila 2018

v Cankarjevem domu v Ljubljani

KOSOVELOVA DVORANA

16.00–17.00

CANKARJEVO LETO 2018, PREDSTAVITVE PROJEKTOV

Sodelujejo: *Uršula Cetinski, Cankarjev dom; Žiga Cerkenik, Narodna in univerzitetna knjižnica; Ženja Leiler, Damijan Stepančič in dr. Uroš Grilc, projekt Cankar v stripu; Karin Konda Mihačič, Muzej in galerije mesta Ljubljana (MGML); Andrej Koritnik, OŠ Prežihovega Voranca Ljubljana*

V letu 2018 ob 100-letnici smrti Ivana Cankarja obhajamo Cankarjevo leto. Življenja in izročila velikega slovenskega literata se bodo spomnile številne kulturne ustanove in ustvarjalci po vsej Sloveniji, na dogodku pa bomo predstavili izbor projektov za otroke in mladino. V sklopu projekta *Cankar v stripu* so izšle tri stripovske interpretacije njegovih del in življenja, ki ponujajo možnost refleksije tega, kako nas lahko Cankar nagovarja tukaj in zdaj. Knjižni projekt treh vrhunskih slovenskih avtorjev in treh ilustratorjev je zaživel tudi v performansu *Cankar strip*, delu festivala *Cankar o Cankarju*, ki v Cankarjevem domu poteka od januarja do junija 2018. Festival povezuje skoraj vsa umetniška programska področja Cankarjevega doma, med drugim bosta zaživel gledališki uprizoritvi *iCankar* in *Hlapec Jernej*, projekcije filmov *Na klanecu* in *Idealist*, v sodelovanju z MGLM, Slovenskim gledališkim inštitutom ter Narodno in univerzitetno knjižnico pa bodo obletnico zaznamovali z razstavama na dveh prizoriščih – *Ivan Cankar in Evropa, Med Shakespearom in Kafko* (v Galeriji CD) in *Ivan Cankar* (v Mestnem muzeju Ljubljana). V MGML so prihajajoči razstavi o življenju in delu Ivana Cankarja posvetili tudi letošnji projekt *Muzej v malem*. Udeleženci projekta, učenci OŠ Prežihovega Voranca v Ljubljani, bodo tekom celoletnega projekta ustvarili animirane filme Cankarjevih črtic in posneli kratek film o življenju našega največjega literata. Ena od osrednjih razstav v Sloveniji bo tudi *Jaz sem Cankar – in to ti pove vse*, ki bo na ogled v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Razstavo bosta dopolnila spremljevalni program in digitalna učilnica Ivana Cankarja.

Spodbujanje branja v praznični knjižnici

Encouraging Reading in a Festive Library

Irena Brilej

Izvleček

Kljub široki paleti strokovnih in pedagoških dejavnosti današnje sodobne šolske knjižnice ostaja prioriteta knjižničarjeva skrb in odgovornost promocija branja. Šolska knjižnica je danes mnogo več kot le prostor za hranjenje knjižničnega gradiva. Je tudi prostor za raznoliko in učinkovito preživljanje prostega časa učencev in dijakov. Branje velja za najbolj učinkovito sredstvo za učenje in za orientacijo v življenju. V prispevku sta predstavljena praktična primera, kako lahko v šolski knjižnici z malo ustvarjalnosti dosežemo prijetno in praznično prednovoletno vzdušje ter tako posredno in nevsiljivo vabimo mladostnike k branju.

Ključne besede

šolska knjižnica, branje, spodbujanje branja, dijaki

UDK 027.8:028.5

Abstract

Despite the wide range of professional and pedagogical activities of the modern school library, reading promotion remains a librarian's priority care and responsibility. Nowadays, the school library is much more than just a place for storing library material. It is also a place for primary and secondary school students to spend their free time in a diverse and efficient way. Reading is considered the most effective means for learning and for orienting oneself in life. This paper presents two practical examples of creating a pleasant and festive holiday spirit in a school library with just a touch of creativity, thus indirectly and unobtrusively inviting adolescents to read.

Keywords

school library, reading, encouraging reading, secondary school students

1 UVOD

Šolska knjižnica kot učno in informacijsko središče vsake šole je danes postala mnogo več kot le prostor za hranjenje knjižničnega gradiva. Poleg tega, da zagotavlja podporo šolskemu vgojno-izobraževalnemu procesu posamezne ustanove, je tudi prostor za raznoliko in učinkovito preživljanje prostega časa učencev in dijakov. Tako vse bolj prevzema identiteto središčnosti šole. Vendar pa, kljub široki paleti strokovnih in pedagoških dejavnosti sodobne šolske knjižnice, ostaja glavna knjižničarjeva skrb in odgovornost promocija branja.

Branje namreč ostaja najučinkovitejše sredstvo za učenje in orientacijo v življenju. Tega se tisti, ki pri mladih spodbujamo branje, zagotovo zavedamo, meni Mojca Honzak. Toda /.../ težko je »tekmovati« z novodobnimi mediji – najprej televizijo, nato računalniki in sedaj pametnimi mobilniki. /.../ Le kako prepričati mladostnika, da bi bral? Večna naloga odraslih bralcev ostaja, da pri mladih na tak ali drugačen način spodbujamo branje. (Honzak, 2015, str. 259)

2 BRANJE IN MOTIVACIJA

Branje kot proces dekodiranja črk, števil, znakov je v 21. stoletju postalo nujno izhodišče za enakovredno in funkcionalno sobivanje vseh posameznikov.

Šolske knjižnice so s svojimi prostori, opremo, nabavno politiko, postavitvijo gradiva in strokovno usposobljenim osebjem pomemben motivacijski dejavnik, z različnimi dejavnostmi pa uporabnike spodbujajo k obiskovanju knjižnice in posredno tudi k branju. Namen srednje šole, zlasti gimnazije, je vzgojiti zahtevnejšega bralca. Bralec pa se sam, brez vzpodbude ne razvija v zahtevnejšega bralca. Če ostane pri manj kakovostni literaturi, ne bo nikoli razvil potrebe po kakovostnem branju in branju zahtevnejših besedil. Zato mora knjižnica skrbeti za kakovosten izbor literature in ponuditi uporabniku tudi zahtevnejša besedila (Fekonja, 2004).

Ker se v šolski knjižnici motivacija za strokovno branje že tesno prepleta s samim izobraževalnim procesom, pa se moramo

motivaciji za leposlovno branje, kot ugotavlja Fekonja (2004), bistveno bolj posvečati, gojiti vzpodbude in iskati vedno nove ideje.

S tem ko otroku in mladostniku pomagamo, da se razvije v strastnega bralca, ga socialno, čustveno in tudi umsko bogatimo. Tako je lahko uspešen v šoli in v življenju, to pa je dar za vse življenje (Newman, 2017).

3 OD IDEJE DO REALIZACIJE

Da bi bil prednovoletni čas še posebej čaroben v knjižnici Gimnazije Poljane, smo vsakega decembra v preteklih šolskih letih pripravili »praznično ponudbo«, s katero smo želeli vse obiskovalce nagovoriti na različne načine in jih tako povabiti v knjižnico ter jih prepustiti njenemu prazničnemu vzdušju in počitniškemu izboru knjig. V nadaljevanju na kratko predstavljam dve takšni ideji oziroma primera spodbujanja branja v praznični knjižnici, predvsem kot zanimivost ali pa morda komu v navdih.

3.1 Zgodbe iz praznične hiške

Iz vozička za knjige lahko nastane praznična hiška knjig: za izdelavo sem uporabila kartone, barvice in malo iznajdljivosti. Stranici hiške sta narejeni iz odpadnih škatel, povezuje pa ju streha, izdelana iz rdečega fotokartona. Pri ustvarjanju je sodelovala tudi dijakinja, ki je spretno porisala in okrasila sprednjo stran hiške z božično-novoletnimi elementi.

Slika 1: Voziček za knjige

Slika 2: Praznična hiška knjig

Slika 4: Klop

Slika 5: Božičkove sani

Slika 3: Dijakinja pri izbiranju knjig

Slika 6: Dijakinji pri izbiranju knjig

3.2 Knjižna presenečenja na božičkovih saneh

Zelo enostavno pa lahko sami izdelamo tudi pravljичne božičkove sani. Za osnovo sem izbrala klop iz knjižnice in jo oblepila z rdečim kartonom, tako je bila začasno spremenjena v božičkove sani, na katere smo naložili knjige za počitniško branje.

V obeh prikazanih primerih je bilo poskrbeljeno za nabor raznolikega počitniškega gradiva tako v slovenskem jeziku kot tudi v tujih jezikih, od lahkotnejše do zahtevnejše literature, niso manjkale pravljice, potopisi, poezija, stripi

in kratka esejistika. Praznična ponudba knjig pa je bila namenja prav vsem, od dijakov do vseh zaposlenih na šoli.

SKLEP

Prikazani način spodbujanja branja, torej posreden in nevsiljiv, se mi zdi koristen in učinkovit, še posebej kadar nagovarjamo široko in raznoliko občinstvo, nanašajoč se na bralske izkušnje, saj na eni strani mladim

zavzetim bralcem z naborom tako raznolikega kupa knjig olajšamo izbiro, mnoge med njimi pa na igriv način povabimo k branju. Kar pa je lahko za marsikaterega mladostnika močan motivacijski učinek.

Poslanstvo šolskega knjižničarja je različno obsežno. Naše delo lahko zajema ogromno ali zelo malo področij. Vsak knjižničar si sam ustvarja svoj način dela. Najlepša stran našega poklica pa je ta, da nam dovoljuje ustvar-

jalnost, ugotavlja Gržina (2011, str. 116). Iz ustvarjalnosti pa se porajajo najrazličnejše zgodbe, ki gradijo in oblikujejo tako medosebne odnose kot mladostnike na poti do odraslih bralcev.

Ne nazadnje pa velja poudariti, da ne glede na leta tako odraščajoči mladini kot tudi odraslim še kako prija občasno zateči se v zavetje pravljčnosti. ●

Viri

Fekonja, R. (2004). Branje in pismenost: vloga šolske knjižnice pri spodbujanju branja. *Šolska knjižnica*, let. 14, št. 3, str. 132–138.

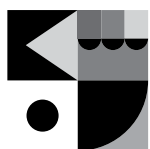
Gržina Cergolj, M. (2011). E-pismenost v šolski knjižnici. *Šolska knjižnica*, let. 21 (2/3), str. 111–117.

Honzak, M. (2015). Za potovanje v svet tisoč in ene noči skupaj z mladimi bralci. V: *Tisoč in ena noč* (str. 259–260). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Newman, N. (2017). *Vzgajanje stratstnih bralcev: 5 preprostih korakov do uspeha v šoli in življenju*. Maribor: Hiša knjig, Založba KMŠ.

IRENA BRILEJ, univ. dipl. bibliotekarka in prof. soc., knjižničarka na Gimnaziji Poljane
Naslov: Gimnazija Poljane, Strossmayerjeva ulica 1, 1000 Ljubljana
E-naslov: irena.brilej@gimnazija-poljane.com

**Kulturni
bazar**

2018

5. aprila 2018

v Cankarjevem domu v Ljubljani

DVORANA M1

9.00–10.00

BEREMO SKUPAJ, POGOVOR O SPODBUJANJU BRALNE KULTURE IN MEDGENERACIJSKEM BRANJU

Sodelujejo: mag. Savina Zwitter, predsednica Bralnega društva Slovenije; dr. Dragica Haramija, predsednica Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS; Damjana Mustar, Mestna knjižnica Kranj; dr. Sabina Fras Popovič, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije

Sogovornice bodo spregovorile o pomenu bralne kulture in predstavile pobudo Bralnega društva Slovenije za vseslovensko bralno kampanjo Beremo skupaj, ki bo skušala povezati različne ustanove na področju branja, bralne kulture in zagotavljanja kakovostnega življenja pri vseh generacijah. Poudarile bodo pomen večgeneracijskega in medgeneracijskega branja ter tudi to, da imamo pri nas pri spodbujanju branja in pripovedovanja že dolgoletno tradicijo. Bralno društvo Slovenije bo predstavilo tudi program nacionalnega strokovnega posveta Beremo skupaj, ki ga pripravlja 10. septembra 2018 v sodelovanju s številnimi ustanovami s področja bralne kulture.

ECIL 2017 – Evropska konferenca o informacijski pismenosti

V dneh med 18. in 21. septembrom 2017 je v francoskem mestu Saint Malo potekala – že peta – evropska konferenca o informacijski pismenosti (European Conference on Information Literacy – ECIL 2017). Organizatorja sta bila Oddelek za upravljanje z informacijami (Department of Information Management) Univerze Hacettepe in Oddelek za informacijske in komunikacijske znanosti Univerze v Zagrebu.

Glavna tema je bila informacijska pismenost na delovnem mestu, strokovnjaki za informacijsko pismenost in opismenjevanje iz kar 57 držav pa so v okoli 250 prispevkih – vabljenih predavanjih, predstavitev primerov, razstavah posterjev in tudi v obliki kratkih predstavitev – obravnavali številne teme s področja teorije in prakse.

Predavatelji so izpostavili pomen informacijske pismenosti vseh zaposlenih. Velikokrat delodajalci te spretnosti in kompetence ne poimenujejo ravno informacijska pismenost, vendar od zaposlenih pričakujejo prav to – informacijsko pismenega zaposlenega, ki zna v današnjem preobilju informacij najti pravo in jo tudi pravilno uporabiti. Veliko prispevkov je bilo tudi na temo zdravstvene informacijske pismenosti (health information literacy), bolj v smislu, da si kot pacienti znamo poiskati pravo informacijo.

Ključna govornica sta bila Bonnie Cheuk – direktorica, ki ima več kot 20 let izkušenj s svetovanjem multinacionalnim korporacijam v Hongkongu, Singapurju, ZDA in Evropi, ter Andrew Whitworth, vodja Teaching and Learning Strategy na Manchester Institute of Education Univerze v Manchestru

Vabljeni predavatelji so bili: Jean-Philippe Accart – vodja knjižnice in arhivov na Ecole hôtelière de Lausanne, Stéphane Goldstein – direktor InformAll, ki predstavlja pomembnost informacijske pismenosti pri raziskavah, analizah in delavnicah v knjižničarskem svetu in zunaj njega.

Veliko dogodkov je potekalo sočasno in je bilo kar težko slediti celotnemu dogajanju. Udeleženci smo si morali narediti načrt, kdaj se bomo udeležili posameznega predavanja oziroma predstavitev in tako kar najbolje izkoristili vse priložnosti za spremljanje novosti na področju

informacijske pismenosti.

Vsebinsko pa smo lahko spremljali tako teoretična dognanja kot konkretne raziskave informacijske pismenosti med študenti različnih področij, primere poučevanja informacijske pismenosti v osnovni šoli, na fakultetah in tudi v splošnih knjižnicah.

Organizatorji pa so ponudili tudi pester družabni del konference: gala sprejem, slovesno

večerjo, vodene ogleda mesta in okolice ter zaključek konference. Na teh dogodkih smo udeleženci lahko izmenjali mnenja, vtise, izkušnje, navezali nove stike, se spoznali ...

Posebno pozornost pa si je vsekakor zaslužilo tudi mesto, ki je gostilo konferenco: St. Malo (Saint-Malo) je s svojim srednjeveškim jedrom in ozkimi tlakovanimi uličicami zanimivo pristaniško in letoviško mesto severozahodne francoske regije Bretanji. Stari, srednjeveški del mesta je obdan s širokim zidom, po katerem se je mogoče sprehajati in občudovati pogled na mesto in zaliv. Mesto je bilo v preteklosti znano tudi kot kraj piratov. Med drugo svetovno vojno je bilo mesto močno poškodovano, vendar so ga po vojni zelo dobro obnovili v skladu z njegovo prvotno podobo. Zelo zanimiv je velik razpon plimovanja, to je včasih visoko tudi več kot 15 m in morje se tedaj razlije prek nasipov.

Že ob začetku konference ECIL 2017 so nas v gradivu ob registraciji že povabili na konferenco ECIL 2018, ki bo v mestu Oulu na Finskem. Informacije in gradivo preteklih konferenc ter tudi povabilo na konferenco prihodnje leto so na skupni spletni strani: <http://ecil2018.ilconf.org/>. ●

Gregor Škrlj

Poročilo s strokovnega posveta Poti do knjige 2017

V Galaksiji Trebnje je 8. 11. 2017 v organizaciji Knjižnice Pavla Golie Trebnje potekalo že 5. strokovno posvetovanje Poti do knjige, tokrat na temo »E-izzivi v knjižničarstvu«. Navzoče so pozdravili in nagovorili direktorica knjižnice Tanja Cuder, župan Šentruperta Rupert Gale in dr. Sabina Frasn Popović, predsednica ZBDS. Predavatelji in njihovi prispevki:

- Irena Bezljaj: Priporočeno gradivo: s spletne strani v vaš elektronski poštni predal (Mestna knjižnica Ljubljana)
- Saša Vidmar in Polonca Kavčič: E-viri – star/nov izziv za učenca, dijaka in knjižničarja (Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica)
- dr. Miha Kovač: O človeških in digitalnih bralcih
- Patricija Tratar: Domožnanstvo in promocija knjižničnih e-virov: razmišljanje globalno, deluj lokalno (Knjižnica Pavla Golie Trebnje)

- Gregor Škrlič: Sodobni IKT-izzivi v šolski knjižnici OŠ Prule (Osnovna šola Prule)
- Nataša Franko: Slovenske elektronske splošne serijske publikacije ter slovenski integrirni splošni viri v splošnih knjižnicah (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto)
- Barbara Pregelj in Lovro Kalan: Slikanica Poredni Petit med bralno motivacijskimi strategijami in interaktivnim gradivom
- dr. Polona Vilar: Digitalni domorodci želijo več od svoje splošne knjižnice
- Nataša Kokošinek in Bojan Pogačar: Danes v Železaru: Portal Jlib – digitalna domoznanska zbirka Občinske knjižnice Jesenice (Občinska knjižnica Jesenice)

Posvetovanje je osvetlilo nekatere pomembne izzive, s katerimi se srečujejo knjižničarji, prineslo praktične nasvete in rešitve ter nekaj teoretičnih izhodišč oz. razmislekov za prihodnost. Zelo dobrodošlo je bilo druženje med odmori, kjer so udeleženci izmenjali mnenja med seboj.

Več o posvetu: <http://www.tre.sik.si/dogodki/pdk-sposno.html>. ●

Gregor Škrlič

Obisk 33. Slovenskega knjižnega sejma 2017

V Cankarjevem domu v Ljubljani je letos potekal že 33. Slovenski knjižni sejem

Krpan, z dodano knjigo pod pazduho, je bil tudi simbol sejma.

Tudi letos je bil program vse dni sejma zelo bogat in raznolik. Države v fokusu so bile Avstrija, Nemčija in Švica (dogodki mednarodnega fokusa so bili del programa vseh sejmskih sklopov). Vsak je lahko zase našel dejavnosti, ki se jih je udeležil. Zvrstili so se odlični domači in tuji avtorji, predstave, prireditve po stojnicah ... za najmlajše in šolarje sta z bogatim in mnogoterim programom poskrbela Cicifest ter Šolski knjigosled, v prvem predverju so vsako uro potekale debatne kavarne, Forum je gostil več kot petdeset dogodkov (zblíževanje avtorjev in založnikov z njihovimi bralci, kupci), ves čas sejma je, v predverju balkona Linhartove dvorane, potekal Arsov studio, kjer so neposredno prenašali pogovore, glasbene nastope in branja.

(od 22. do 26. novembra). V tem letu je bila obeležena stoletnica prve slovenske slikanice Martin Krpan (razstavljene so bile Smrekarjeve ilustracije),

V sklopu sejma so bile podeljene nagrade:

- Schwentnerjeva nagrada, priznanje za

pomemben prispevek k razvoju slovenskega založništva in knjigotrštva, je Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev Slovenije podelila Stanki Golob.

- Posebno priznanje za spodbujanje bralne kulture v Sloveniji je prejela Manca Košir.
- Podeljene so bile zlate hruške, znak kakovosti otroških in mladinskih knjig.
- Nagrada Slovenske sekcije IBBY je šla v roke višje knjižničarke Zdenke Gajser, priznanje Slovenske sekcije IBBY 2017 so prejeli osnovnošolski knjižničarki Tjaša Klemenčič in Sabina Burkeljca ter Projekt Oživila knjiga Društva Škuc.
- Zlato okno, nagrado za najboljšo knjigarniško izložbo, je prejela Knjigarna Konzorcij.
- Literarni prvenec 2017 je prejela Ana Schnabl za prvenec Razvezani.
- Nagrado Radojke Vrančič za mladega prevajalca do 35 let je prejel Jernej Županič za prevode pesmi Skritost C. D. Wright, kratke

proze Samuel Johnson je ogorčen Lydie Davis in romana Srce parajoče delo neizmerne globine Dava Eggarsa.

- Najboljša poslovna knjiga je bila Predanost avtorice Angele Duckworth.
- Najbolje oblikovana knjiga je bila Drobtine iz mišje doline avtoric Anje Štefan in Alenke Sottler ter oblikovalke Sanje Janša.
- Najboljša stojnica je bila stojnica založbe LUD Literatura.
- **Veliko nagrado** SKS, imenovano knjiga leta 2017 –je prejel Boris A. Novak za ep Vrata nepovrata.

Nas vse pa ustvarjalci že vabijo na sejem prihodnje leto od 21. do 25. novembra 2018 (likovna podoba bo Ivan Cankar, država gostja bo Madžarska, mesto gost Postojna ...).

Več o sejmu na povezavi: <http://knjiznisejem.si/>. ●

Borut Mlinarič

Medvrstniško učenje oziroma tutorstvo v šolski knjižnici PGM

Po prenovi in širitvi šolske knjižnice pred tremi leti smo dobili na Prvi gimnaziji v Mariboru veliko čitalnico z več kot 50 prostimi mesti. Čitalnica v šolski knjižnici je skoraj vedno dobro zasedena. Ob številnih knjigah in revijah, ki so na voljo v šolski knjižnici, potekajo v čitalnici šolske knjižnice tudi številne aktivnosti. Posebej zanimiva aktivnost je tutorstvo. Gre za medvrstniško sodelovanje, pri katerem učenec nudi tutorsko pomoč drugemu učencu pri snovi, katere je sam že vešč, prejemnik pomoči pa še ne. Več o projektu nam bo povedala mentorica tutorstva, profesorica Vesna Selinšek Jahić.

Kdaj ste začeli s projektom »tutorstvo« na Prvi gimnaziji v Mariboru?

Začeli smo v šolskem letu 2013/2014 v okviru projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v lokalnih skupnostih za razvoj enakih možnosti in spodbujanje socialne vključenosti«, v katerega je bilo vključenih več mrež šol v Sloveniji. Tutorstvo smo si načrtali kot glavno dejavnost mreže štirih šol, katere koordinatorica sem bila.

Kakšne so prednosti oziroma slabosti medvrstniškega učenja?

V tutorstvu vidimo veliko priložnosti za razvoj skupnosti učencev in posameznikov, ki so udeleženi – tako tistih, ki nudijo pomoč, kot tistih, ki jo prejema. Gre za prostovoljno učno pomoč, ki se izvaja v paru tutorja in prejemnika učne pomoči. Koncept temelji na

partnerstvu med dijakoma. Temelj njunega sodelovanja je strukturirano učenje posameznih učnih vsebin, vendar cilji niso samo dvig učnih dosežkov, temveč tudi razvijanje motivacije, pozitivne samopodobe, odgovornosti in socialnih veščin. Tutor pri svojem delu ozavešča lastne strategije učenja, razvija sposobnost življenja v občutke drugih oseb, pridobiva izkušnje s sovrstniki, ki so morda drugačni ali manj uspešni od njega. Prejemnik učne pomoči razvija svoje učne strategije, se opogumi za učenje, tutor mu pomaga, da izboljša svoj odnos do posameznega predmeta in do učenja nasploh. Ozavešča korake, ki so potrebni za lasten napredek. Hkrati pa ga lahko pozitivna izkušnja s tem, da mu nekdo prostovoljno

pomaga, opogumi, da bo v kaki drugi situaciji sam nudil pomoč drugim.

Slabosti medvrstniškega učenja ni. Treba je pa opozoriti na to, da naj si tutorji ne postavljajo nerealnih pričakovanj. Tutor je odgovoren za proces in ne za rezultat. Prejemniki po drugi strani naj ne pričakujejo, da bo nekdo drug naredil kaj namesto njega. Dijak si mora sam iskreno postaviti svoj cilj. Potem mu šele lahko nekdo drug olajša pot do njega. Če ni cilja in volje, tudi rezultata ni.

Imajo tutorji tudi kakšen »etični kodeks«?

Temeljna naravnost tutorja določi odnos v paru tutorja in prejemnika pomoči. Da je ta odnos pozitiven in konstruktiven, je treba ravnati po etičnih načelih, s katerimi seznanimo tutorje. Sem spadajo spoštljivo, prijazno in prijateljsko ravnanje, neodobranje nepoštenega delovanja (goljufanja pri preverjanjih znanja npr.), iskrenost in zaupnost. Tutor naj bi se tudi vzdržal kritik oz. pripisovanje krivde profesorjem. Pomembno je, da pomaga vrstniku usmeriti pozornost na misli in občutke, ki mu bodo pomagali pri napredku in ne škodovali. Tutor naj se vede odgovorno in k temu navdihuje tudi vrstnike.

Da bi dijake pripravili na tutorsko delo, izvedemo delavnice, na katerih se pogovarjamo o komunikaciji, ozaveščamo svoje misli in vzorce, po katerih delujemo, spoznavamo učne stile, rešujemo morebitne težave, si izmenjamo izkušnje ... ●

Metka Kostanjevec

Stati inu obstati ... 500 let od začetkov reformacije

V letu 2017 praznujemo 500. obletnico začetka reformacije – verskega, kulturnega in političnega gibanja 16. stoletja, katerega cilj je bil preureditev Rimskokatoliške cerkve. Njen glavni začetnik je bil katoliški duhovnik in auguštinski menih Martin Luter, ki je

31. oktobra 1517 na vrata cerkve v nemškem mestu Wittenberg pribil liste s 95 tezami »o moči odpustkov«. Z njimi je grajal prakso in zlorabo trgovanja z odpustki v tedanji Cerkvi in razvil nauk o opravičenju. Menil je, da človek odrešitve ne more doseči z dobrimi deli, ampak le z vero. Glavni Lutrov ugovor je

bil, da duhovnik mrtvim ne more dati nobenega odpustka, ker duhovniška oblast ne seže na oni svet, v vice.

Luter je med drugim zahteval, naj bo Cerkev revna in naj se bogoslužje približa človeku, zaradi česar mora to biti v domačem jeziku. Slednja zahteva je pomembno vplivala na razvoj književnosti v ljudskih jezikih, med drugim tudi na slovensko književnost.

V obdobju reformacije smo tako tudi Slovenci dobili svoje prve tiskane knjige, in sicer:

- **Abecednik** in **Katekizem** Primoža Trubarja,
- prav tako Trubarjevo **Cerkovno ordin-go**, tj. prvi slovenski pravni spis; z njo je slovenščina postala jezik cerkvenih obredov, verskih opravil in nauka;
- prvo slovnico slovenskega jezika **Articae horulae** Adama Bohoriča,
- prvi celotni prevod **Svetega pisma**; v slovenščino ga je prevedel Jurij Dalmatin.

S tem so slovenski protestanti ne le postavili temelje slovenske književnosti in slovenskega knjižnega jezika, temveč so s svojim delova-

njem obudili in okrepili slovensko narodno zavest o tem, da smo eno ljudstvo, ki govori skupni jezik in ustvarja povsem svojo kulturo.

Ob tej priložnosti smo na Prvi gimnaziji Maribor pripravili pregledno razstavo. Na hodniku pred šolsko knjižnico si jo lahko ogledate vse do konca januarja 2018. ●

Obisk strokovnega srečanja »Izposoja v očeh knjižničarjev«

Slika 1:
Udeleženci
strokovnega posveta

Društvo bibliotekarjev Ljubljana je v soboto, 25. novembra 2017, v okviru njihovega letnega programskega posveta pripravilo strokovno srečanje z naslovom »Izposoja v očeh knjižničarjev«. Srečanje je bilo v prostorih Ekonomske fakultete in je bilo namenjeno knjižničarjem iz vseh tipov knjižnic.

Čeprav je bila tematika že večkrat prikazana, opisana in predstavljena na različnih posvetovanjih, člankih ter prispev-

kih, se je pokazalo, da je še vedno aktualna. Kljub napredku tehnologije in vedno bolj specializiranim potrebam uporabnikov ostaja izposoja v knjižnicah še vedno stičišče, kjer se srečujeta knjižničar in uporabnik. Prvi del posveta je bil namenjen knjižničarju informatorju in izzivom na izposoji, drugi del pa knjižničarjevemu »pomočniku« na izposoji – knjigomatu in programski opremi COBISS3. Plenarnemu delu je sledila okrogla miza, kjer so bili navzoči predstavniki iz vseh tipov knjižnic. Pogovor na okrogli mizi je bil zelo konstruktiven

in pokazalo se je, da se s podobnimi težavami srečujemo prav vsi knjižničarji, ki delamo na izposoji, ne glede na tip knjižnice. Na žalost nam je za konkretnije zaključke zmanjkalo časa. Vseeno pa lahko izpostavim dve točki; in sicer da se moramo še bolj truditi informacijo uporabiti ter da se moramo naučiti sobivati tudi z »napornimi« uporabniki.

Druženje je bilo več kot koristno in zanimivo. Možen je bil tudi ogled Centralne ekonomske knjižnice.

Na koncu lahko samo še čestitam organizatorjem, gostiteljem in predavateljem za enkratno strokovno druženje s pozivom, da bi bilo takšnih srečanj še več. ●

Slika 2: Okrogla miza

Biserka Lep

Otroci z avtizmom

Branka D. Jurišić:
Otroci z avtizmom,
priročnik za učitelje
in starše. Ljubljana,
Izobraževalni center
PIKA, Center Janeza
Levca, 2016.

Danes smo soočeni z dejstvom, da je še vedno prisoten trend naraščanja števila oseb z avtistično motnjo. Povečanje strokovnjaki povezujejo z natančnejšimi diagnostičnimi merili, z razpoložljivostjo storitev, večjo ozaveščenostjo strokovnjakov in laične javnosti ter nekaterimi okoljskimi dejavniki.

Kot velja za vsak primanjkljaj, oviro ali motnjo pri otrocih, je pomembna dobra zgodnja diagnostika z namenom zgodnje intervencije. Zgodnja obravnava pomembno prispeva k boljšemu izidu, predvsem pa kakovosti življenja tako otroka kot celotne družine.

V knjigi opisuje tri teorije, ki skušajo pojasnjevati kako osebe z avtistično motnjo razmišljajo in vidijo svet (teorija uma, teorija o šibki osrednji usklajenosti, teorija o motnjah izvršilnih funkcij). Šele če otroke z avtizmom vsaj deloma razumemo, lahko poiščemo zanje primerne in učinkovite pristope, ki so njim in hkrati tudi nam v pomoč. Dejstvo pa ostaja, da je nekatere spremembe v šolstvu (ali pa kjer koli drugje) težko vpeljati v prakso. Več ko je potrebno vložiti truda za spremembe, manjša je pripravljenost zanje, če so ljudje prepuščeni le lastni iznajdljivosti in lastnemu študiju.

Najobsežnejši in najpomembnejši del knjige je namenjen poučevanju otrok z avtističnimi motnjami.

Na temelju znanstvenih študij avtorica navaja seznam z dokazi podprtih intervencij, kar pomeni, da izvajanje le-teh zagotavlja pozitiven učinek, omogoča napredek in novo učenje. Vse druge intervencije sodijo v kategorijo intervencij s porajajočimi se dokazi ali pa dokazov o njihovi učinkovitosti ni. Torej je izbira ustreznega pristopa prvi korak k napredku. Bralca vodi od začetkov, ko še iščemo ustrezne pristope, ki bodo zagotovili kakovostno izvajanje individualiziranega programa, do konkretnih opisov otrok in različne palete vključenih intervencij za doseg kratkoročnih in dolgoročnih ciljev. Vse to pa zahteva svoj čas in veliko vložene truda ter dobrega sodelovanja med člani strokovne skupine in ne nazadnje tudi s starši. A le tak pristop omogoča napredek.

Skozi vso knjigo avtorica navaja spletne strani, na katerih je prikazanih veliko možnosti za nadgrajevanje znanja, bodisi da iščemo teoretično znanje ali pa praktične pristope, ki so učinkoviti, kadar se uporabljajo načrtno in se načrtno tudi sproti evalvirajo in spreminjajo.

Avtorica plastično opiše svoje dolgoletne izkušnje pri delu z otroki z avtizmom, jih nadgradi s teorijo in novimi raziskavami ter bralca pripelje v samo srž problema: kako organizirati in izvajati poučevanje v šoli, kako razvijati nove spretnosti in doseči želeno vedenje.

Če verjamemo novim podatkom, da ima 1 od 68 (novi podatki iz ZDA; sicer velja, da ima avtistično motnjo 1 % do 1,5 % prebivalcev) otrok avtistično motnjo, potem so ti otroci prav v vsaki slovenski šoli in vrtcu. Ta bogat in konkreten priročnik zato ne sme manjkati v nobeni šolski knjižnici, pa tudi ne obležati na knjižni polici. ●

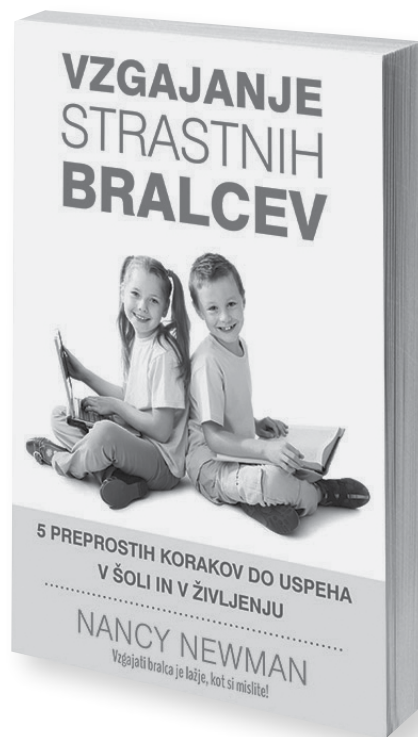

Mag. Nada Nedeljko

S knjižnih polic

Nancy Newman (2017). Vzgajanje strastnih bralcev: 5 preprostih korakov do uspeha v šoli in življenju. Maribor: Hiša knjig, Založba KMŠ

Prevod Anja Bakan: Nancy Newman, Raising Passionate Readers: 5 Easy Steps to Success in School and Life

Na knjižnih policah lahko zasledimo praktični priročnik Nancy Newman, ki ga priporočam tako staršem kot tudi vzgojiteljem in učiteljem. V njem avtorica ponuja številne koristne napotke, kako pomagati otroku, da postane strasten bralec – nekdo, ki ne le da bo znal brati, temveč bo bral z veseljem, kakor pravi sama.

S knjigo bralcem sporoča, kaj so ugotovili znanstveniki in kaj se je o otrocih in branju naučila sama. Znanost o možganih oziroma nevroznanost predstavlja v vsem razumljivem jeziku. Znanstvene raziskave povezuje s svojimi izkušnjami, ki jih je pridobila kot strokovnjakinja, učiteljica in mati. Njeni nasveti za vzgojo strastnih bralcev sicer temeljijo na znanstvenih dognanjih, toda vse metode in strategije upira na užitek. Branje predstavlja kot zabavno opravilo.

Sama je spoznala, da je branje za marsikoga pravi vir frustracije. Navaja, da je kljub temu

da so znanstveniki že pred tridesetimi leti osvetlili bralne procese, večina ljudi glede branja, po statističnih podatkih, še vedno v *temi*. Sama je to podrobno spoznala že na začetku svoje pedagoške kariere. Najsi se je s svojimi dijaki in študenti še tako trudila, vedno je naletela na podoben odziv: nezanimanje, zdolgočasnost pa tudi odpor do zapisanega besedila. Ob pogovoru z dijaki in s študenti, ki so bili tik pred tem, da opustijo šolanje, je ugotovila, da imajo eno skupno točko: vsi so se že v zgodnjem otroštvu soočili s težavami pri branju.

V priročniku razblinja utvare, se loteva zmot ter napačnih predpostavk o otrocih in branju ter ponuja rešitve in praktične nasvete za starše/vzgojitelje, ki želijo otroku pomagati pri branju. Praktični priročnik je napolnjen z enostavnimi, učinkovitimi nasveti in strategijami, ki jih lahko uporabite v običajnih vsakdanjih rutinah za povečanje jezikovnih spretnosti in trajno ljubezen do branja pri dojenčkih, malčkih in učencih.

Na podlagi nevroznanosti in lastnih izkušenj je oblikovala pet preprostih korakov, ki jih ne ponuja kot navodila, temveč bolj v razmislek o novih pogledih na branje, in sicer:

1. Pogovarjate se, pogovarjate se, pogovarjate se s svojim novorojenčkom, malčkom in šolarjem.
2. Spodbujate prosto igro in na vso moč varujte prosti čas.
3. Otroku berite in razlagajte, kako, kdaj in kaj mu berete.
4. Novopečenemu bralcu bodite v oporo in spodbudo, bralcu s težavami ponudite dodatno oporo.
5. Izkoristite možnosti tehnologije, nikar pa jih ne izkoriščajte ter uravnovesite otrokove prostočasne dejavnosti.

Njene strategije, od pogovorov z dojenčki do uporabe tehnologije pri starejših otrocih, stremijo k poudarjanju učenja, ki bo zabavno tako za starše/vzgojitelje ter predvsem za otroka. Pri tem ne pozabi na nasvete za odpravljanje težav pri začetnikih oziroma novopečenih bralcih, kakor jih imenuje sama. Staršem/vzgojiteljem nenehno daje upanje, da vsi otroci lahko postanejo bralci.

Sama svojo metodo imenuje »sladoledni pristop k vzgajanju bralcev«, saj je zasnovana preprosto, kot kornet, zlahka se ga oprimemo,

všeč je ljudem vseh starosti in značajev, lahko jo prilagajamo posameznim okusom, pri vsem skupaj pa gre predvsem za užitek.

In ne nazadnje je treba izpostaviti, da večina dejavnosti, ki vam jih Nancy Newman ponuja v tej knjigi, ne zahteva dodatnega časa, posebnih načrtov in organizacijskih pristopov. Vključene so v vsakdanji ritual družine/vrtca/šole in jih je preprosto začeti. V vas bo vzbudila silno željo in zanos, da vzgojite strastne bralce. ●

Iz digitalne bralnice ZRSS

V digitalni bralnici lahko prelistate najrazličnejše strokovne publikacije: monografije in priročnike, ter druge publikacije, ki so izšle na Zavodu RS za šolstvo in so vam BREZPLAČNO dosegljive tudi v PDF obliki.

Prijetno strokovno branje vam želimo.

www.zrss.si/strokovne-resitve/digitalna-bralnica

Formativno spremljanje v podporo učenju

Priročnik za učitelje in druge strokovne sodelavce

Na slovenskem knjižnem sejmu 2017 sta oblikovalec Davor Grgičević in Zavod RS za šolstvo prejela **nagrado za oblikovanje** v kategoriji učbeniki in priročniki.

nagrada
za
oblikovanje

Priročnik obsega 7 zvezkov, zbranih v mapi,
cena 12,40 €, že 5. ponatis!

- Zakaj formativno spremljati
- Nameni učenja in kriteriji uspešnosti
- Dokazi
- Povratna informacija
- Vprašanja v podporo učenju
- Samovrednotenje, vrstniško vrednotenje
- Formativno spremljanje v vrtcu

IZRAŽANJE INDIVIDUALNOSTI
AKTIVNA VLOGA UČENCA
OPTIMALEN RAZVOJ
UVELJAVLJANJE ZMOŽNOSTI
OHRANJANJE RADOVEDNOSTI
RAZVIJANJE USTVARJALNOSTI
ODPRTOST
INTERES ZA UČENJE
SODELOVANJE
UVELJAVLJANJE INTERESOV

Napovedujemo:

Formativno spremljanje KOT PODPORA UČENCEM S POSEBNIMI POTREBAMI

Formativno spremljanje pri MATEMATIKI

Formativno spremljanje pri ZGODOVINI

Formativno spremljanje na RAZREDNI STOPNJI

Formativno spremljanje pri DELU SVETOVALNIH DELAVCEV

izid
2018

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Razširjajmo znanje

Ugoden nakup
strokovne
literature
v **MARCU**
in **APRILU**

-50%

~~27,00 €~~
13,50 €

-50%

~~31,40 €~~
15,70 €

-20%

~~37,50 €~~
30,00 €

-20%

~~34,50 €~~
27,60 €

Dopolnite svojo strokovno knjižnico z ugodnim nakupom. Izbor **prek 100 znižanih publikacij** najdete na spletni strani www.zrss.si/zalozba/knjigarnica.

Iz knjig
do vaših
učencev

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

Naročanje:
P Zavod RS za šolstvo, Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana
T 01 300 51 00
F 01 300 51 99
E zalozba@zrss.si
S www.zrss.si

akcija

arhiv revij

facebook ZRSS

twitter ZRSS